

Trpko kot tanin Sevniška taninka stoji

Konus, TOZD Jugotanim Sevnica, je prenehal lužiti tanin, ker ni dovolj kostanjevega lesa, temeljne surovine za ta pomembni kemični izdelek. Lesa ni, ker gozdarji kostanjevino izvažajo, doma so namreč cene za to vrsto lesa še vedno zamrznjene. Izvozniki uživajo celo take ugodnosti, kot so regresi za prevoze čez mejo!

Vsa zadeva ima še eno, žal, za proizvajalce prav tako neugodno plat. Uvoz tujega tanina je sprost, tuji proizvajalci ga prodajajo (zaenkrat) po zelo ugodni ceni. Vprašanje je, kdaj se bo „dobra volja“ zahodnih monopolistov spremenila. Če prej ne, potem tedaj, ko bodo ugotovili, da je ugonobljen še edini preostali proizvajalec tanina pri nas, to pa je sevniški Jugotanim.

Vsa dosedanja opozorila na pristojne organe za odmrzovanje cen kostanjevega lesa so bila neuspešna. Ali niso tako toge tržne rešitve nov primer pljuvanja v lastno skledo?

Delavci te tovarne zaenkrat pridobivajo furfural iz drugih vrst lesa. Samo ta proizvodnja pa ne zagotavlja dolgoročne rešitve, ker gre za premajhne zmogljivosti. A. Z.

Predsedniku CK ZKS Francetu Popitu razkazuje direktor Leo Likar nove objekte plinske elektrarne v Brestanici.

Posebna priloga ob 25-letnici Dolenjskega lista

Ob 25. obletnici izhajanja Dolenjskega lista smo našim bralcem danes pripravili slavnostno prilogo, v kateri objavljamo med drugim: NOVINAR SE PRED POLITIKO NE MORE UMAKNITI V AZIL – intervju s Francem Šetincem; PRAVEGA SOCIALIZMA NI BREZ KULTURE – intervju z Josipom Vidmarjem; ČAS JE NAJBOLJ PRAVIČEN SODNIK – intervju s slikarjem Jakcem; SAMO ŠE TISKARSKO SREDIŠČE – pregled dolenjskih periodik in razmišljanje o tiskarstvu izpod peresa Boga Komelja; izide ankete VSI LJUDJE VSE VEDO; mnenja bralcev o Dolenjskem listu, dve strani, na katerih se predstavlja 11 novinarjev Dolenjskega lista, spomine po stažu najstarejšega člana kolektiva – direktorja podjetja, nekaj iz lektorjevih spominov, dve strani o tem, kako bi danes pisale Dolenjske novice, fotoreportažo o tem, kako nastane Dolenjski list, nekaj na račun anonimnih pism in pa izide ter najboljše spise v natečaju za GOSJE PERO.

Naših 25 let

Paziti morate na ton lista; naj bo ljudski, vendar ne vulgaren. Pred očmi imejte dejstvo, da mora list vleči bralce za seboj in jih voditi k tistemu, k čemur stremi vse človeštvo – k notranje bogatejšemu življenju. (Josip Vidmar v intervjuju, današnji Dolenjski list, stran 27.)

Pray ton lista, ljudskost, neposrednost, a hkrati družbeno angažiranost, to je tisto, kar je naredilo Dolenjski list, da je – naj nam bo oprostena ne-skromnost ob prazniku – postal pojem nekega novinarskega pisanja. Kdorkoli je pripomogel, da imate zdaj v rokah 1334. številko in da je list v teh 25 letih zrasel iz nič v najobsežnejši in po nakladi največji pokrajinski časnik v Jugoslaviji, zasluži ob jubileju zahvalo. Pomagal je s svojim prispevkom ustvariti glasilo SZDL, brez katerega si Dolenjske ni mogoče zamisljati.

Seveda se je v minulih letih zgodilo marsikaj. Ni lahko svojega dela do potankosti stavljati javnosti na ogled, kar delamo časnikarji vedno znova in znova. Se težje je potrjevati doseženo. Kolikokrat nismo bili sami zadovoljni s svojim delom! Bili so spodrsrljaji, tudi taki, ki jih ni mogoče opravičiti z naglico in drugimi nevednostmi novinarskega dela. Tudi poslej nismo imuni pred njimi.

Vendar pa lahko rečemo, da je list ostal na pravi poti.

Kompas mu je bilo življenje. Eno resnico smo predvsem spoznali: časnik ne more zaiti, če bo zajemal v resničnem življenju, če se bo pri pisanju in odločitvah spraševal, kaj pomenijo za delovnega človeka, kaj je življenjski interes delavca, kmeta, naprednega intelektualca. Čisto odvečno postane potem priseganje, opredeljevanje za neko politiko. Ljudstvo se je odločilo za samoupravno socialistično pot in ljudski časnik je z njim!

Iti korak pred ljudmi, jih potegniti za seboj, to je nelahka naloga. Ne le, ker je treba obvladati znanje z najrazličnejših področij, ki zanimajo človeka, ker je treba zapletene stvari predočiti bralcu preprosto, razumljivo, privlačno in hkrati prepričljivo in ne poenostavljeno. Ta naloga je težka predvsem zato, ker se je treba spoprijeti z življenjem konkretno, brez ro-kavic. O negativnih pojavih v družbi pisati konkretno, pomeni nositi tudi posledice zamer, pritiskov in drugih spremljajočih pojavov – v okolju, ki je že tako in tako manj strpno in prizanesljivo. Kako težko je včasih biti družbeno angažiran! Sicer pa: tak je naš poklic, kot pravi Franc Šetinc (DL stran 26.). Ni mu mogoče z dekretom preskrbeti lagodnega življenja.

In vendar hoče naš (in vaš) časnik prav to pot – nadaljevati. Preverjena je, družbeno upravičena. Mi, ki delamo Dolenjski list, želimo njegovo vsebinsko zasnovno uresničevati in s tem pomagati oblikovati socialistično samoupravno podobo naše družbe – poglobljeno, zahtevnejšemu času primerno. Ta terja od lista mnogo več, kot je nekdaj.

MARJAN LEGAN

Pobudi sposobnih prosto pot!

France Popit na obisku v Krškem: s programi interesnih in krajevnih skupnosti čimprej v TOZD, šele takrat bodo delavci lahko odločali

Predsednik CK ZKS je 6. februarja obiskal krško občino. Najprej se je ustavil v Senovem, kjer so ga predstavniki rudnika in krajevnih skupnosti seznanili z zaskrbljenostjo rudarjev za jutrišnji dan in z življenjem svojega kraja.

Rudnik je bil dolga desetletja srce Senovske doline. Njegov delovni utrip se bo čez šest let popolnoma ustavil. Do takrat bodo izrpal za- loge premoga, ki jih cenijo na 850 tisoč ton. Zdaj zaposluje še 460 delavcev. Zanje so pred poldrugim letom poiskali nove možnosti za zaposlitev. Povezali so se s tovarno papirja in Papirkonfekcijo v Krškem in se odločili za postavitev tovarne valovite lepene na Senovem. Zapro- silo so za družbeno verifikacijo tega programa, pa je še do danes niso dobili. Zavlačevanje jim iz

dneva v dan zmanjšuje vrednost last- nih žuljev, vrednost soudeležbe pri investiciji. V občini bodo za novo tovarno zbrali okoli 25 milijonov dinarjev.

Predsednik Popit je opozoril na pomembnost lokalne iniciative pri

načrtovanju razvoja kraja, občine ali območja. Menil je, da bi kazalo navezati tesnejše stike med rudni- kom in elektrarno v Brestanici. Za- nimalo ga je, če se že uveljavlja novo

(nadaljevanje na 4. strani)

Sporazum je prvi korak

Kmetijstvo v Posavju se načrtno povezuje

Štiri posavske kmetijske organizacije, Kmetijski kombi- nat Zasavje Sevnica, Agrokom- binat Krško, Agraria Brežice in Slovin TOZD Brežice-Bizeljsko, so 5. februarja v Kostanjevici podpisale samoupravni spora-

zum o poslovno-tehničnem so- delovanju. To je za kmetijstvo v pokrajini pomemben mejnik. Sporazum velja do 1985. leta in uresničuje napovedi iz dolgo- ročnega razvojnega koncepta Posavja.

Podpisnice bodo poslej usklaje- vale investicijske programe, skupaj bodo usmerjale in pospeševale po- samezne kmetijske panoge, se dogo- varjale o zastopstvu v zbornici, po- slovnihi združenjih in bankah, kjer bodo predstavljale posavsko regijo.

Podpisu sporazuma so prisostvo- vali predstavniki medobčinskih svetov SZDL in ZK, predstavniki ob- činskih skupščin in vodstev družbe- nopoličnih organizacij. Podpisni- cam sporazuma so čestitali z željo, da bi temu sporazumu sledile višje oblike povezovanja.

J. T.

OBISK IZ ROMUNIJE – Minulo sredo se je mudila v Novem mestu romunska sindikalna delegacija, ki sta jo vodila Elena Isak, članica izvršnega odbora centralnega odbora sindikata široke pora- be Romunije, in Hugo Orendi, predsednik sindikata romunskega podjetja „23. avgust“. Gostje so dopoldne obiskali tovarno perila Labod, popoldne pa so imeli razgovore z občinskim odborom sindikata tekstilne industrije in usnjarstva ter s predsedstvom občinskega sveta Zveze sindikatov. Na sliki: romunski gostje v Labo- du. (Foto: S. Mikulan)

ZDAJ JE PREDSEDNIK SLAVKO KRŽAN

Mali vrh dolenjske regije je zdaj v Trebnjem. Odgovorne funkcije v skupščini skupnosti črnomaljske, metliške, novo- meške in trebanjske občine so prevzeli: Slavko Kržan – pred- sednik, Stane Hribar – namest- nik in Lojze Rataj – sekretar. Izvolili so tudi člane štirih stal- nih komisij pri skupnosti: inž. Janez Gačnik iz Metlike bo vodil komisijo za zdravstvo, socialno varstvo in zaposlovanje, inž. Martin Janžekovič iz Črnomlja komisijo za družbenoekonomske odnose in razvoj, Janez Zajc iz Trebnjega komisijo za kulturo in prosveto ter Jakob Berič iz Novega mesta komisijo za var- stvo okolja.

OBISK V SEVNICI

Včeraj je obiskala sevniško obči- no generalna sekretarka republike- ga sveta Zveze sindikatov Ivanka Vrhovčak. Dopoldne se je udeležila razgovora v LISCI, popoldne pa je imela še razgovor z občinskim poli- tičnim aktivom.

Vezi v dolenjski regiji še čvrstejše

Na ustanovni skupščini skupnosti dolenjskih občin v Trebnjem poudarjeno, da je enotnost pogoj

Sedež dolenjske regije je od prejšnjega tedna v Trebnjem. Od tu so predsednik (Slavko Kržan), njegov namestnik (Stane Hribar) in sekretar (Lojze Rataj) skupščine skupnosti občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje, tu so na prvi seji te skupščine sprejeli tudi delovni načrt.

V skupnosti samoupravno pove- zanih občin se bodo z dosedanjimi oblikami povezovanja začeli odnosi v dolenjski regiji še utrjevali in stop- obrodila še več uspehov. Uspehi so bili že do zdaj, ko je za usklajevanje interesov skrbel svet občin, vendar pa zaradi pogoste neenotnosti ni bilo takih, kot bi jih regija lahko dosegla.

Stičnih točk, področij, ki zago- tavlja uglasitev ustanoviteljke skup- nosti, je brez števila, o katerih bo beseda letos, pa je razvidno iz delo- nega načrta skupščine. Tako bodo že na prihodnji seji, ki jo predvide- vajo sredi marca, spregovorili o

bančništvu, regionalnem planu, cestah, problematiki borcev NOV in še nekaterih zadevah.

Kajpak ne gre za to, da bi ta med- občinska skupščina samo razpravlja- la in ugotavljala, marveč bo tudi sklepala, njene sklepe pa bodo mo- rale posamezne občine tudi upošte- vati. Enotnost, ki kateri še posebej pozivajo, bo prav gotovo eno naj- pomembnejših jamstev, da se bo regija v resnici oblikovala, kot je zamišljena na papirju, in da bo upo- števana tudi pri drugih.

Že na ustanovni skupščini je bilo nekajkrat poudarjeno, da vsega na- črtovanega napredka, enotnosti in še marsičesa ne bo v regiji, če se ne

bodo z nič manjšo odgovornostjo v skupna prizadevanja vpregle tudi družbenopolitične organizacije, vse, ki so na medobčinski ravni že obli- kovane ali pa še bodo. To skupno prizadevanje ne bo moglo dovoljeva- ti, da bi se prizadevanja ustavljala pri drobnjarijah ali da bi kdo napre- doval na račun drugega. Ne nazad- nje bo to onemogočal v skupščini že njen poslovnik, ki med drugim do- loča, da bo odločitev za regijo in vse

„FRANCE MAROLT“ NAVDUŠIL

V petek, 7. februarja, je v Novem mestu v Domu kulture gostovala akademska folklorna skupina „France Marolt“. Skupina, ki je za odlične nastope požela številna domača in mednarodna priznanja, se je predstavila v popoldanskih urah novomeškimi šolarjem, zvečer pa občanom. Okoli 200 Novome- ščanov je navdušeno pozdravilo odlično skupino, ki je za petkov večer pripravila in prikazala del ljud- skega češkega, poljskega, bosanske- ga, srbskega in slovenskega folklor- nega bogastva.

SESTANEK DIREKTORJEV

Izvršni svet občinske skupščine Črnomelj je 6. februarja sklical se- stanek vseh direktorjev kolektivov z območja občine. Razpravljali so o uspešnosti dela glede na sklepe, ki so bili sprejeti oktobra lani. Obrav- navali so družbeni plan 1976-1980, predvsem pa način, kako naj se tega dela lotijo v osnovnih celicah plani- ranja. Ugotavljajo, da s pripravami na plan v podjetjih in drugih kole- ktivih močno kasnjijo, zato bodo morali zdaj toliko bolj pobisteti. Do konca februarja mora akcija plani- ranja povsod steči.

POVEJTE NAM!

Naše uredništvo bo šlo tokrat v goste v Pišce. Tako kot pred štirinajstimi dnevi v Hinjah v Suhi krajini bi tudi med prebivalci Pišce in okolice radi izvedeli, kako živijo, kakšne težave jih tarejo, kakšne uspehe so dosegli – skratka, zajeli bi radi utrip kraja in njegovega življenja. Sli bomo torej

V PIŠCE,

kjer bomo v sredo, 19. februarja, od 16. ure naprej. Čakamo vas v gostilni „Pri Marjanci“. Vabimo vse, ki bi radi kaj pohvalili ali pogrjalji, sporočili ali povedali ali ki bi se radi samo pogovorili z novinarji Dolenjskega lista.

VREME

Po sončnem vremenu v začetku tedna se je torek v zahodnih in južnih krajih Slovenije pooblačilo. Nad Alpe je začel dotekati nekoliko hladnejši zrak. Do konca tedna bo precej oblačno vreme. Občasne padavine v nižinah kot dež.

tedenski mozaik

Na svetu živi kajpak mnogo znamenitih osebnosti — od politikov do umetnikov, toda medimi se lahko malokdo ponaša s tako svojevrstno skrivnostno privlačnostjo (privlačnostjo seveda samo v smislu zanimivega, ne tudi pomembnega) kot grški lenarni mogotec Aristoteles Dnasis. To velja še toliko bolj od tistega dne, ko je poročil o svojo nekdanjega ameriškega predsednika Johna Kennedyja, lacquelinu. Tista poroka je zburkala mondeni del sveta, tot malokateri reč, sedaj pa ga nuri nekaj drugega — namreč volezen grškega milijarderja. O em ni nobenega dvoma več. Dnasis je v bolnišnici in bolžen e, kot vse kaže, huda, sicer ne i njegova soproga Jackie na rat na nos priletela iz New Yorka.

Tačas pa so končali čiščenje Sueškega prekopa, za katerega trdijo, da bo že letos znova sposoben za plovbo. Pri tem so dvignili z njegovega dna nič manj kot 260 ton različnega razstreliva, min, nabojev in granat, ki so prežale na svoje žrtve že od vojne leta 1967 sem. In pri tem so egiptovski časnikarji zabeležili neko žalostno podrobnost. Namreč tole: čiščenje je bilo izredno nevarno, tako zelo nevarno, da je pri njem izgubilo življenje več ljudi kot jih je padlo, ko so se egiptovski čete v oktobrski vojni pogvale preko njega in napadle izraelske položaje. Tedaj je imela egiptovska armada (samo pri prehodu prekopa, kasneje seveda mnogo več) le okoli 70 mrtvih. Pri čiščenju prekopa pa je izgubilo življenje kar 81 vojakov egiptovske vojske...

Nevamo pa je tudi na Floridi v Združenih državah Amerike. Tam so začeli zadnje čase spremljati neke nenavadne pojave. Nenadoma se namreč odprejo tla in nastane velikanska luknja, ki pogoltne vse živo. Te luknje pa niso majhne, saj merijo nekatere celo po sto metrov v premeru in so globoke nekaj deset metrov. Največja med njimi ima kar 350 metrov premera. Najbolj nenavadno pa je, da njihovega izvora oziroma vzroka še niso odkrili, kar je vneslo med prebivalce tega dela Združenih držav Amerike pravo paniko...

Hiša, stanovanje in davek

Ob pomembni spremembi naše (republiške) zakonodaje o tem, kdo in kdaj plačuje davek pri kupoprodaji hiše, stanovanja.

(DB) LJUBLJANA — Tik pred iztekom minulega leta so nezaslužno brez posebne pozornosti šle mimo nas važne spremembe republiških predpisov o tem, kdaj se plača davek za prodajo hiše, stanovanja in zemljišča. Nabit dnevni red republiške skupščine in velike teme o gospodarskem položaju in politiki so kar zasenčile te novosti. Za občana — zlasti za tistega brez stanovanja — pa so sedanje novosti zares velike.

Vsem spremenjenim predpisom je skupno, da si prizadevajo čimbolj olajšati prizadevanja tistim ljudem, ki si hočejo sami rešiti svoj stanovanjski problem. Tako lastniki pri prihodnjem zamenjavanju hiš ali stanovanj ne bodo več (kot doslej) plačevali davka na seštevek vrednosti obeh objektov, temveč samo na razliko. Davka tudi ne bo plačal občan, ki porabi denar od prodane hiše ali stanovanja za nakup druge hiše ali stanovanja — davek se plača samo na razliko do večje vrednosti novega objekta.

Da pa to ne bi odprlo vrat raznim spekulantom, ki gradijo za preprodajanje, je pogoj, da mora človek živeti v stanovanju, ki ga prodaja, vsaj 5 let, oziroma da novega stanovanja ali hiše vsaj 5 let ne bo prodal. Tudi ta pogoj pa ni potreben, če se stanovanje ali hiša prodaja zato, ker je postala pretesna za lastnikovo družino; kdaj je pretesna, določajo predpisi, po katerih se pridobiva pravica do subvencionirane stanarine.

Med sedanjimi spremembami je važna še ena: ni treba plačati

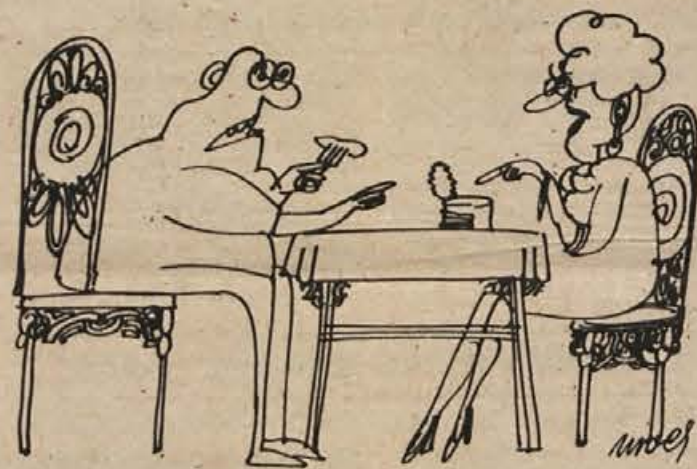
davka na zazidalno zemljišče, ki ga občina ali po njej pooblaščen organizacija prodaja občanu, ki bo tam zgradil hišo. So še tudi druge novosti — vse so sprejete z namenom, da pod davčni vijak ne bi prišli tisti, ki ne gradijo za preprodajo in zaslužek.

Ni povsem umestno negodovati, zakaj takšni predpisi niso bili sprejeti že 1972. leta, ko je bil sprejet zdaj spremenjeni zakon. Naša družba se je namreč na tem področju znašla v položaju, ki ga res ni bilo mogoče trpeti.

Ena od bistvenih vrednot samoupravljanja je v trdni želji ljudi, da bi bili med sabo enakopravni zato se ni smel obdržati položaj, v katerem je bilo od sreče ali od zvez odvisno, pod katerimi kreditnimi ali drugimi pogoji bo kdo prišel do hiše ali stanovanja. Ljudje upravičeno zahtevajo enako obravnavanje in zato ni mogoče trpeti razmer, v katerih se pogoji za gradnjo — od finančnih do vseh drugih — med posamezniki občutno in ostro razlikujejo. Javna skrivnost je, da je v takih razmerah marsikdo zase uspel napraviti prav dober posel.

Medtem ko so bili ti (čeprav skrajni) primeri večkrat v središču našega razburjanja, pa ni dovolj

Iz zadnjega PAVLIHE

- Ta konzerva je pa zanič!
- Saj je TV spored tudi zanič, pa ga gledamo.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Pomembnemu vprašanju integracij — se pravi uresničevanju novih ustavnih določil glede združevanja dela in sredstev in spreminjanja položaja delavca v neposrednem odločanju — torej temu celovitemu vprašanju spreminjanja naših družbeno-ekonomskih odnosov so minuli teden posvetili precejšnjo pozornost na razširjenem posvetu CK ZKS; tega posveta so se razen predsednika CK ZZS Franceta Popita ter sekretarja izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS Franca Šetince udeležili še predstavniki republiških sindikatov in drugi.

V obravnavi so bila vprašanja, s katerimi se srečujemo pri (zasnovanih) integracijskih procesih in združevanju dela. Rečeno je bilo, da je v Sloveniji ta trenutek v 2.712 delovnih organizacijah organiziranih (po novih ustavnih določilih) že 1.830 temeljnih organizacij združenega dela — vendar da so le v 370 delovnih organizacijah organizirali po več lastnih TOZD.

Kljub očitnim prizadevanjem, da bi po ustavnih določilih spremenili odnose v združenem delu in da bi spremenili tudi položaj delavca, je torej očitno, da upravljalska razmerja pri nas še niso bistveno spremenjena povsod tam, kjer bi to moralo biti, in da delavec dejansko še ne upravlja v celoti s svojim delom in svojimi delovnimi rezultati — kar mu po ustavi pripada kot njegova neodtujljiva pravica. Hkrati pa to tudi izpričuje, da v dosedanjih integracijskih gibanjih v našem gospodarstvu še nismo dosegli osnovnega, kar nam narekuje ustava — to je, da bi z ustreznim združevanjem dela in povzemanjem dosežki, da bi naše delovne organizacije imele že tudi boljše delovne rezultate. To je namreč (in tega ne smemo pozabiti, ko toliko poudarjamo pomen zadnjih ustavnih sprememb) eden od ciljev v spremembah naših družbeno-ekonomskih odnosov, to je, če lahko tako rečemo, dejansko

utrjevanje materialne baze našega samoupravnega socialističnega družbenega sistema, ki ga gradimo in krepimo.

Na omenjenem razširjenem posvetu CK ZKS so poudarili, kako nujna je realizacija zasnovanih integracijskih gibanj ne samo v slovenskem, temveč sploh v jugoslovanskem prostoru. Seveda bi ob tem morale odigrati pomembnejšo vlogo (dosti pomembnejšo kot doslej) tudi razne strokovne službe, saj v teh prizadevanjih doslej mnogokje nismo napredovali dlje od politične akcije. Gre torej za zahtevo do strokovnih služb tako po posameznih TOZD oziroma OZD kot tudi na ravni občin in tudi republike. In še: poudarjeno je bilo, da morajo pri tem aktivno so-

sveti, na katerih naj bi se (po občinah) dogovorili, kako in kaj bo z zbiranjem (oziroma določanjem) sredstev za omenjene oblike porabe — saj se moramo poslej, z novo obliko financiranja skupne porabe, samoupravno dogovoriti glede teh sredstev.

Potreben je dogovor — če spet povemo nekoliko enostavnje — koliko teh sredstev naj bi (po občinah) dajali „plačniki“ porabe, se pravi združeno delo, ki je hkrati koristnik porabe, ob tem pa še, kakšne (dejanske) potrebe ima področje porabe, ki jih bo iz teh sredstev treba pokriti. Izkazalo pa se je, da sistem dogovarjanja pri nas še ni v celoti zaživel, kot bi si želeli (in kot bi pravzaprav že morali), zato je že gotovo, da bomo omenjeni družbeni dogovor za področje porabe morali skleniti z določeno zakasnitvijo. Sprva je bilo namreč določeno, da bi morali ta dogovor podpisati že do 15. februarja, česar pa nikakor še ni bilo mogoče uresničiti.

Na zvezni ravni so v minulih dneh vendarle dosegli medrepubliški dogovor o izvajanju politike cen za letošnje leto — kar so v ZIS ocenili kot enega od ugodnih znamenj, da bomo letos le dosegli zaželeno stabilizacijo trga in omilili prečala inflacijska gibanja. Ta dogovor je zasnovan na letošnji resoluciji o ekonomski politiki — od obnašanja vseh družbenih dejavnikov pa je sedaj odvisno, koliko se bodo tega dogovora zares točno držali. Poudarjeno je, da po tem dogovoru dobiva združeno delo možnost, da bo samo kar največ odločalo o bodočem gibanju cen (kar naj bi dosegli s samoupravnimi sporazumevanjem, ne pa več toliko kot doslej z administrativnimi posegi državne uprave).

Kot nalašč pa smo v teh dneh spet doživeli „paket“ podražitev, ki osnovnih življenjskih stroškov sicer res ne višajo, gotovo pa ne bodo ugodno vplivale na splošno življenjsko raven dobršne večine naših ljudi. ZIS je sprejel uredbo, s katero se zmanjša ali zveča oziroma sploh ukinja davek na promet določenih proizvodov (vmes so tudi avtomobili domače proizvodnje, ki so se tako nekoliko pocenili), ob tem pa so se spet kar občutno podražile cigarete in kava.

Samo še beseda ali dve o energetski tegobi, ki nam vsem visi nad glavo v letošnji čudno sušni zimi: elektroenergetiki z zaskrbljenostjo ugotavljajo, da se gladina akumulacij čedalje bolj niža in da nam preti bližnja stiska z elektriko. Potrebno bo torej skrajno varčevanje z elektriko, čeprav za sedaj še niso predpisane kakšne korenite redukcije.

MOSKVA, 11. — V nedeljo ob 14.30 po moskovskem času sta se sovjetska vesoljca Aleksej Gubarev in Georgij Vrečko po 30 dneh poleta v laboratoriju „Saljut 4“ srečno vrnili na Zemljo, potem ko sta uspešno izpolnila program, kot so uradno sporočili. Vesoljca sta skoraj 500-krat obkrožila planet. Vesoljca sta se spustila na tla sovjetskega Kazakstana, kakih 150 km severno od Celinograda. Spuščanje je potekalo v težkih vremenskih pogojih, v gosti megli in hudem vetru, vendar pa ni bilo nobenih zapletov. Padalo se je normalno odprlo kakih 7000 metrov nad zemljo, nato pa so se vključile avtomatske zaviralne naprave. Oba vesoljca se, kot poročajo, dobro počutita. V ZDA pa se mučijo 8-članska ekipa sovjetskih vesoljcev, ki se pripravljajo na letošnji skupni polet Apola in Sojuz. Na sliki: sovjetski kozmonavti v ameriškem vesoljskem centru Cape Canaveralu — (Telefoto: UPI)

padlo v oči, da gre v veliki večini primerov vendarle za ljudi, ki do stanovanja niso mogli priti drugače, kot da so ga sami zgradili. Nekatera mesta so ta čas s presenečenjem ugotavljala, da so večino privatnih hiš postavljali delavci: zapostavljeni pri dodeljevanju stanovanj niso imeli druge izbire, kot da gradijo sami.

Pravzaprav ni velikih razlogov, da bi na stanovanjsko področje gledali kot na področje, kjer so možne velike spekulacije. Seveda pod pogojem, da se krediti in gradbene parcele odobravajo pod približno enakimi pogoji.

V položaju, ko naše stanarine ne omogočajo amortizacije družbenih stanovanj niti v sto letih, bi bilo mogoče z vidika družbe reči, da je koristnejši tisti, ki v celoti ali vsaj delno s svojim denarjem reši svoj stanovanjski problem. Očitno je, da je ekonomska stanarina stvar, ki jo bomo pri družbenih stanovanjih težko dosegli: nekaj časa je pač treba šteti standard ogožen zaradi inflacije, potem so spet druge nujne stvari, stanarine pa ves čas ostajajo nerazumljivo nizke.

V takšnih okoliščinah je logično prizadevanje, da bi na tem področju natančneje razmejili, kdo je spekulant, graditelj hiš za preprodajo, in kdo je tisti, ki s tem, ko si zgradi streho nad glavo, pomaga sebi in družbi.

Ostrina davka tega drugega sedaj ne zbada več — in to je velika in pozitivna sprememba, ki jo je treba vsekakor pozdraviti.

tedenski zunanjepolitični pregled

Neuvrščene in dežele v razvoju so od konca minulega leta bogatejše za izredno pomemben sklep: listino konkretnih ukrepov, ki je v vsakdanjem novinarskem besednjaku že dobila priročno ime „Dakarska resolucija“.

Pomen tega dokumenta nikakor ni v tem, da je potrdil že znana in sprejeta (recimo lani na izrednem zasedanju Generalne skupščine Združenih narodov v New Yorku) izhodišča, marveč, da je ta izhodišča konkretiziral in kar se je dalo temeljito pripravil za neposredno ukrepanje.

Zelo na kratko rečeno so se v senegalski prestolnici domenili tole: da bodo enotno nastopali pri dogovarjanju z razvitimi za pravičnejše ekonomske mednarodne odnose.

Pri tem neuvrščene in države v razvoju nikakor nočejo konfrontacije, marveč sodelovanje, toda to sodelovanje z razvitimi ne more več temeljiti na sedanjem, še vedno popolnoma krivičnem odnosu, marveč na novih, pravičnejših temeljih.

V Dakru zbrane dežele želijo sedaj začeti vrsto pogajanj z razvitimi, na katerih naj bi zaključili dolgoročne sporazume o medsebojnem sodelovanju. To sodelovanje bo temeljilo na pravični menjavi, pri čemer bodo neuvrščene in dežele v razvoju nudile surovine, razviti pa izdelke svoje industrije in tehnologije. Toda ta menjava ne bo več potekala na sedaj nizkih (z izjemo nafte in nekaterih drugih) cen surovin, marveč na takih, ki bodo omogočile nerazvitim hitrejši razvoj.

Konference v Dakru je sprejela dve konkretni odločitvi glede tega.

Prva: ustanovitev sklada za financiranje zalag surovin. Druga: sklep, da se udeležijo tako imenovane tripartitne konference, vendar ne v takem smislu kot je to predlagala Francija.

Podrobnosti so naslednje: Sklad za financiranje zalag surovin so ustanovili zato, da bodo lahko uskladiščili tiste surovine, ki imajo zaradi ptiške razvitih (ali iz kakega drugega razloga) nižje cene in jih bodo lahko prodajali kdaj kasneje. Preprosteje rečeno: da bodo lahko uravnavali ravnovesje med ponudbo in povpraševanjem in se tako ognili nihanjem cen, zaradi katerih so imele dežele v razvoju pogosto izgube. V sklad bodo prispevale vse države — ustanoviteljice.

Kar zadeva tripartitno — trojno — konferenco (predlagala jo je pred časom Francija, da bi na njej razpravljali predstavniki velikih porabnikov nafte, proizva-

jalcev nafte in tako imenovani tretji) pa so sklenili, da jo je treba razširiti na vse surovine in ne omejiti samo na nafto.

To sta najpomembnejša konkretna sklepa dakarske resolucije, na katerem so dosegli doslej še nikoli doseženo enotnost neuvrščenih in dežel v razvoju glede konkretnih ukrepov.

»Dakarska resolucija«

za izboljšanje mednarodnih ekonomskih odnosov.

Prav zaradi tega, zaradi enotnosti glede konkretizacije že prej sprejetih načel, imajo opazovalci „Dakarsko resolucijo“ za zgodovinski dokument, enega najbolj pomembnih, kar so jih dežele v razvoju in neuvrščene kdajkoli sprejele. Pri tem je Jugoslavija sodelovala izredno plodno in zavzeto.

ZA VARNEJSO EVROPO

Proti koncu minulega tedna se je končala še ena konferenca — namreč druga medparlamentarna konferenca o evropskem sodelovanju in varnosti v Evropi.

Udeleženci so po razburjivih razpravah sklenili, da je mir in varnost v Evropi in na svetu mogoče doseči le z nadaljnjim popuščanjem napetosti ter s sodelovanjem, pri čemer so sklenili, da podprejo napore druge faze ženevske konference o varnosti in sodelovanju v Zenevi. Ta naj bi končala delo čez nekaj mesecev s sprejetjem ključnega dokumenta, na katerem naj bi v bodoče temeljili odnosi med evropskimi državami, ZDA in Kanado. Načela, na katerih naj bi temeljili, so med drugim spoštovanje suverenosti, nemelske nedotakljivosti in nedotakljivosti meja.

TELEGRAMI

MEXICO — Demokratiški senator Edward Kennedy je izjavil, da je bil pritisk, da bi izolirali Kubo, zgrešen in brezuspešen. Pozval je ZDA in Latinsko Ameriko, naj uredi odnose z vlado premiera Fidela Castra.

ZENEVA — V nedeljo zvečer so bombni eksploziji razdejali prostor diplomatskega posaništva ZRN pri evropskem sedežu Združenih narodov v Zenevi. Policija je sporočila, da je škoda sicer veliko, vendar pa ni bilo žrtev.

Ravnateljica osnovne šole Kočevje prof. Dana Jerše in učiteljica Dragica Gornik izročata Andreju Levstku, učenju 8. razreda, nagrado ob našem kulturnem prazniku. Skupno je prejelo Prešernove nagrade 32 mladih ustvarjalcev. (Foto: F. Brus)

27 mentorjev in 16 pionirskih odredov osnovnih šol v novomeški občini je minulo soboto dobilo priznanja in nagrade za plodno delo v svobodnih dejavnostih. Priznano slovesnost v Dolenjski galeriji je požlahtnil tudi nastop Dolenjskega okteta. Več na novomeški strani.

Na mirenem zboru občanov minuli petek je podpolkovnik Matevž Marinček, avtor treh filmov o krajevni skupnosti v splošnem ljudskem odporu, izročil predsedniku ZB Mirna L. Golobu kopije tretjega dela filma. Za vso državo je bilo narejenih že 900 kopij. (Foto: Železnik)

Predstavniki štirih posavskih kmetijskih organizacij so 5. februarja v Kostanjevici (poročilo je na 1. strani) podpisali samoupravni sporazum o sodelovanju. Istočasno so ustanovili koordinacijski odbor, ki mu bo prvi dve leti predsedoval Stane Nunčič. (Foto: J. Teppey)

OBISK PA TAKI!

Na predvečer slovenskega kulturnega praznika je bila v sevniskem Partizanu proslava kulturnega praznika. Nastopili so oktet Boštanski fantje in pionirji osnovne šole Sava Kladička. Žal je prišlo komaj nekaj nulega več gledalcev, kot je bilo nastopajočih, kar posebno mladim izvajalcem ne more vlivati posebne volje za amatersko kulturno delo.

Drugače je bilo seveda ob nedeljskem nastopu ansambla Lojzeta Slaka, ko bi dvorano skoraj raznesli. Iz okolice Telč je gledalce pripeljal celo poseben avtobus.

Sejmišča

BREŽICE: Na sobotni tedenski praznični sejem so rejci pripeljali 495 živali. Do 3 mesece starih živali so prodali 329 po 22 - 24 dinarjev kilogram žive teže, nad 3 mesece starih prašičev pa 20, po 15 - 17 dinarjev kilogram žive teže.

NOVO MESTO: Hud jutranji mraz je zadržal kupce iz drugih krajev, tako da so na ponedeljkov sejem prišli le iz bližnjih. Rejci so pripeljali 491 prašičev, od teh so jih prodali 194. Cene prašičev v starosti od 6 - 12 tednov so se gibale med 380 in 510 din, prašičem, starih od 3 do 6 mesecev pa med 520 in 680 din. Cene so bile nekoliko nižje kot pretekli ponedeljek.

Kmetijski kotiček

Šansa: pivovarski ječmen

Stalno deževje je lansko jesen tako neutrudno nagajalo poljedelcem, da ni bilo mogoče spraviti vsega semena v zemljo. Zmanjšano jesensko setev zato velja nadomestiti s pomladansko, oziroma z jarnimi. Posebno jari ječmen lahko dobimo nadomestno, zlasti odkar se večajo potrebe pivovarstva, v katerih je ječmenov slad nenadomestljiva surovina pri varjenju piva.

Ze pred leti je bilo rečeno in zapisano, da bi pridelovanje pivovarskega ječmena lahko marsikateremu kmetu dajalo lep dohodek. Pivovarna Laško, na primer, plačuje tak ječmen za tretjino dražje, kot je cena ječmena na jugoslovanskem trgu, ocenjuje pa tudi njegovo kakovost, zakaj znano je, da pivovarna od ječmena veliko zahteva.

Pridelovanje pivovarskega ječmena je dokaj zahtevno. Predvsem ni vseeno, koliko beljakovin ima in koliko škroba. Čim bolj debelo je zrno, tem bolj je bogato s škrobom in tem ugodnejše je razmerje do beljakovin, ki jih naj ima pivovarski ječmen od 9 do 12 odstotkov. To navajamo zategadelj, da bi prav gnojili, da ne bi pretiravali s količinami dušičnih gnojil (v vsej rastni dobi zadošča 40 kg čistega dušika na hektar) in da bi trosili dovolj kalijevih gnojil, ki pospešujejo natekanje škroba v zrna.

Vsebine beljakovin pa ni odvisna le od gnojenja, temveč tudi od sorte, kolobarja, podnebja in tal. Pri nas sejejo za pivovarstvo največ sorte union, strokovnjaki pa zelo priporočajo tudi sorte jari dvoredec. Glede plodoreda velja: pivovarski ječmen naj sledi okopavinam, nikoli pa deteljam, ki v zemlji povečujejo količine rastlinam dostopnega dušika. Če smo z vsem tem prav ustregli ječmenu in če smo imeli srečno roko pri izbiri njive, se lahko nadejamo obilnega pridelka in dobre kakovosti.

Pivovarski ječmen je bolj razvjen tudi pri spravilu pridelka. Počakati je treba, da zrno dobro dozori, žeti ob lepem vremenu, zrno predati pivovarni kar najbolj čisto, potem lahko pričakujemo tudi ustrezno plačilo.

Inž. M. L.

Četrti pa še vztrajno molči

Črnomelj, Novo mesto in Trebnje so dogovor o novi organiziranosti medobčinskih inšpekcijskih služb sprejeli. Metlika še ne. Kot je slišati, jo moti prevelik znesek, ki naj bi ga plačala za delovanje tega skupnega regijskega organa. Pri nas smo za to, da rešimo oboje - dogovor in plačilo, - menijo Metličani. Nič pa jih ne moti, da opravljajo inšpektorji v metliški občini vse preglede nezakonitosti, pregledi pa bodo nezakoniti vse dotlej, dokler dogovor ne bo sprejet tudi v delegatskih klopeh metliške občinske skupščine.

Podpora

Tako vedenje Metlike gotovo ne deluje zdravilno v razvoju in utrditvi takega inšpekcijskega organa na Dolenjskem, kot je mišljen že v (menda še ne preveč pozabljenem?) pismu tovarniša Tita in izvršnega biroja ZKJ: naj bodo inšpekcije organizirane tako, da bodo bolj učinkovite. Ob popolni zasedbi (28 delovnih mest) bi inšpektorji opravili letos 18.384 pregledov, ob trenutni (zasedenih 21 delovnih mest),

ki bo bržčas tudi ostala za krajši čas, pa 16.479 pregledov. Pri tem so mišljeni vsi pregledi v črnomaljski, metliški, novomeški in trebanjski občini, za katere je medobčinski oddelček ustanovljen, ter pregledi elektroenergetskih inšpektorjev v Brezicah in Krškem, ki bodo opravljeni po posebnem sporazumu s tamkajšnjimi občinskimi skupščinami.

Ni možno trditi, da pomeni nova organiziranost inšpekcijskih služb na Dolenjskem hkrati že tudi njihovo učinkovitejšo, boljše delo, prav gotovo pa je res, da že sama zasedenost delovnih mest zagotavlja pogostejše obiske tudi tam, kjer so bili inšpektorji bolj redki gostje. Koliko delovnih mest bo zasedenih oziroma koliko inšpektorjev bo zaposlenih, pa je odvisno tudi od podpisa vseh dogovarjajočih se in kajpak tudi od denarja, ki ga bodo morali ti nujno zagotoviti za delovanje.

I. Z.

Odgovor je: NE!

Udarec je bil strahoten. Medtem ko smo prejšnja leta izvažali tretjino in več živine, je znašal lani izvoz le še 11 odstotkov celotnega prirasta. Kriza v živinoreji lahko traja še daj časa, zato se je treba prilagoditi, pripraviti, bolje organizirati, bolj smotrno gospodariti, investirati itd., je naglasil na izrednem občnem zboru Zadružne zveze Slovenije inž. Rado Dvoršak, podpredsednik republiške Gospodarske zbornice.

Ali se je treba potemtakem tudi preusmeriti, zmanjšati živinorejo na račun trenutno bolj donosnega poljedelstva, zlasti gojenja žita? Odgovor je bil: ne. Treba je zdržati in pripravljen - dočakati ponoven vzpon, ki bo prišel po krizi, je bilo rečeno v uvodnem poročilu.

Zdržati pa pomeni poiskati vse, da bi zmanjšali stroške reje. Lahko je biti uspešen živinorejec, če dobiš za kilogram prirasta goveda 10 kg koruze. Takšno razmerje je veljalo svoj čas, zdaj pa so cene tako čudno zaplesale, da dobi rejec le še 5,7 kg koruze. Še bolj se je poslabšalo razmerje pri ceni mleka. Za liter je prej

rejec dobil dva kilograma koruze, zdaj pa dobi le še enega.

Poziv živinorejcem: vztrajati v usmeritvi, zdržati udarce živinorejske krize. Prišel bo nov vzpon.

I. Z.

Rešitev se ponuja sama po sebi. Koruzo je treba pridelati doma, če se le da; usmeriti se je treba v doma pridelano krmo, ki je najcenejša. Bolje je treba pognojiti travnike in pašnike, da bo te krme čimveč in da bo kar najboljša.

M. L.

Možne posledice

Obljube v veter

Lani so pripravili na območju Posavja posebno posvetovanje predstavnikov kmetijskih organizacij, občinskih skupščin in družbenopolitičnih organizacij. Govor je bil o ustvarjanju zaloga mesa v živem (tako

temu pravijo) republiškega Zavoda za rezerve in sekretariata za kmetijstvo.

Kmetijske organizacije so tedaj takoj začele pogovore z živinorejci, ki bi za vsako glavo vzrejene živine dobili po 2.000 dinarjev premije, pogodbeno na pet let.

Stvar bi stekla, če se ne bi zataknilo pri denarju. Iz odgovora na delegatsko vprašanje Borisa Kozamernika je zdaj nenadoma jasno, da zvezni Zavod za rezerve za to akcijo ni namenil nobenega dinarja, dodati pa je treba, da se slovenski izvršni svet še vedno prizadeva, da bi stvar vsaj do spomladi le speljali.

Skoraj odveč je povedati, da je medtem največje navdušenje pri živinorejcih minilo. V sevniski občini so se bili živinorejci pripravljali zavzeti za vzrejo 1.000 glav živine, to bi pomenilo, vsaj po načrtu, denarno spodbudo v višini dveh milijonov dinarjev!

Ne bi hoteli biti v vlogi živinorej-skih pospeševalcev in vseh ostalih, ki so to akcijo sprejeli s srcem. Težko in bridko je namreč govoriti rejcem, da je akcija zastala, da se bo konec koncev vse dobro končalo, skratka: govoriti o nečem, česar ni.

A. Z.

Roko železnici

Železniško gospodarstvo Ljubljana se je znašlo ob koncu minulega leta v nenavadnem položaju. Čeprav je bilo minulo leto zanj rekordno tako po poslovanju kot po produktivnosti, gre za "izpad transportnih dohodkov" TOZD v železniškem gospodarstvu kar za 550 milijonov dinarjev. Delegati skupščine samoupravne interesne skupnosti za železniki in luški promet so se že na drugi seji lani znašli pred težkim vprašanjem, kako položaj rešiti.

Zato so izdelali samoupravni sporazum, ki naj bi ga podpisale vse TOZD. Le-te naj bi se v korist železnice odpovedale denarju, ki so ga zadnji dve leti združevali po republiškem zakonu za investicije v gospodarstvu, povračila dela obresti za naložbe in poravnavanje obveznosti za modernizacijo prog.

Rok, dogovorjen za podpis teh sporazumov (15. februar), je pred duri. Pri gospodarski sekciji v Trbovljah, kamor spada tudi Posavje, v ponedeljek niso mogli povedati razveseljivih podatkov. Do tega dne je sporazume podpisalo le vseh 6 TOZD Lisce, ONPZ Bohor Sevnica, brestaniška elektrarna, senovski rudnik, krški SOP, IGM Sava in Kovanarska. Pri prometni sekciji v Novem mestu so povedali, da v večini kolektivov pristop k sporazumu odlagajo še na zboru delavcev in seje delavskih svetov. Do ponedeljka je na ožjem Dolenjskem, Kočevju in Ribnici pristopilo k sporazumu šele 11 podjetij.

Marsikje bodo verjetno pohiteli v zadnjem trenutku, nekaj je tudi takih, ki napovedujejo svoj pristonek za kasnejši datum. So pa tudi taki, ki nasprotujejo.

A. Z.

redno je zapisati...

Z ustanovitvijo skupnosti občin in izvolitvijo njenih delovnih teles je naredila dolenjska regija v povezovanju skupnih želja in potreb pomemben korak naprej. Hkrati se strinja tudi medobčinsko organiziranje na politični ravni, saj sledi Zvezi komunistov, Socialistični zvezi in sindikatom pravkar še Zveza socialistične mladine, v zamisli pa je tudi skupen regijski organ za borčevske organizacije. Da gre politično povezovanje v korak z organiziranjem občin, je pomembno zategadelj, ker je od skupnega prizadevanja odvisno, ali bo skupnost občin kos nalogam in uspešnem reševanju stičnih vprašanj, ki so značilna za vso regijo.

Krepitev regije

Dosedanji, večkrat nezdravi odnosi, včasih tudi odpori in razprtije bodo morali, kakor meni sekretar medobčinskega sveta ZK Lojze Sterk, čimprej v pozabo, z njimi pa je treba za vselej pokopati tudi miselnost, ki je čisto razdruževala skupna prizadevanja v regiji, namesto da bi jih krepila in bila neke vrste kažipot pri čvrstitvi in razvoju napredka v regiji in novih odnosov v njej. Pošteni odnosi v skupnosti bodo, kakor so poudarjali na ustanovni skupščini, temelji, na katerem bodo gradili vse drugo, predvsem napredek občin in seveda regije.

Ob dobri družbenopolitični organiziranosti regije bo možno še hitreje razvijati nove odnose tako na medobčinski kot na občinski ravni. Ob tem bo lažje uresničevati tudi številne pregreje, ki so se do zdaj pojavljale pri organiziranju združenega dela v duhu nove ustave. V mislih imamo najrazličnejše integracije dela, sredstev in sposobnosti. Trenutno poteka deset najrazličnejših povezovalnih oblik, sicer pa jih je že utrjenih nad trideset. Kajpak, regija pri vsem tem tudi posledje ne bo zaprta, kar je še zlasti pomembno pri njenem nastopu navzven. S Posavjem so odnosi že dobri, ne sme pa ostati samo pri tem, kar je bilo pri povezovanju narejeno do zdaj.

I. ZORAN

Pobudi...

(nadaljevanje s 1. strani)

financiranje krajevne skupnosti in če ta seznanja delovne organizacije s svojim programom. Poudaril je, da krajevna skupnost ni občina v malem, kot si to nekateri še predstavljajo.

Na poti s Senovega proti Krškemu je predsednik Popit obiskal še plinskoparno elektrarno v Brestanici, nato pa je imel razgovor s komunisti v jedrski elektrarni.

Popokline se je sestal političnim aktivom posavskih občin v krški osnovni šoli. Razmere v Posavju mu je v uvodni besedi razložil sekretar medobčinskega sveta ZK Mirko Kambič. Opozoril je na uresničevanje enotnega razvojnega programa v regiji in na probleme nerazvitih območij na obrobju Kozjanskega. V razpravi so vzbudili največ zanimanja problemi splošne in skupne porabe.

JOŽICA TEPPEY

Dežurna posadka v toplotni, ki je prejšnji petek zjutraj slavila pomembno delovno zmago. (Foto: S. Mikulan)

Dragocenih Krkinih 10 milijonov kWh

Nova pomembna delovna zmaga novomeške KRKE: v enoletnem poskusnem obratovanju domače toplotarne so 7. februarja zjutraj dosegli 10 milijonov kilovatnih ur električne energije

V petek, 7. februarja, zjutraj ob 3.45 se turbine v toplotni tovarni zdravil KRKA v Ločni niso zaustavile niti za hip (ves januar niso imeli niti ure zastoja!) – dežurnim delavcem pa so lica vendarle zasijala v nevsakdanji sreči in zadovoljstvu: kazalci števec so ti isti hip pokazali, da je KRKA v slabem letu dni proizvedla 10 milijonov kilovatnih ur električnega toka.

Poskusni pogon lastne toplotarne, ta hip največje v ožji dololenjski pokrajini, teče počasi h kraju: že v prvem letu obratovanja pa je Krkina toplotna za 10 odstotkov razbremenila RTP v Brslinu in pripomogla, da zadnje mesece nismo občutili redukcij toka tako, kot bi jih sicer. Še več pove o novi delovni zmagi KRKE podatek: v januarju letos je tovarna kupila za svoje potrebe sa-

mo 12 odst. toka iz omrežja, 88 odst. pa ga je proizvedla sama. Poleg oskrbe s paro, ki jo tako podjetje potrebuje ogromne količine, je 10 milijonov proizvedenih kilovatnih ur električne energije dragocen prispevek v času, ko nam je tako pomembna vsaka prihranjena oz. novo proizvedena količina pogonske energije. Izračun med drugim pove tudi, da pomeni Krkinih 10 milijonov KW ur toliko energije, kot bi je v letu dni potrošilo mesto brez industrije s približno 11.000 prebivalci.

O vsem tem delavci toplotarne, ki so se zbrali 7. februarja dopoldne v stikališču z glavno komandno ploščo, seveda niso govorili – spomnili pa so se težav, ki jih je bilo treba premagati, da so na naprave kooperantov (Jugoturbine, Rade Končarja in

Djura Djakovića ter številnih manjših podjetij) stekle tako, kot je treba. Inž. Rado Cimerman, direktor TOZD „Tehnoserbis“, je ob tej priložnosti spregovoril o prehojeni poti in težavah, da je KRKA poglavalno toplotno tako, kot teče zdaj. Predvsem se je zahvalil delavcem, izmed katerih je vsak v odločilnem trenutku prispeval vse, da so bili kos zahtevnim in odgovornim nalogam. To je njihov prispevek v boju proti energetski krizi, hkrati pa tudi pomembna odločitev za zagotovitev neprekinjene proizvodnje, pri čemer sploh ni mogoče do kraja oceniti škode, ki nastaja, če zaradi morebitnega ukinitja električnega toka tako podjetje mora zaustaviti proizvodnjo v fermentorjih in drugih napravah. Za dololenjsko regijo pomeni Krkin delež 10 odstotki doma „ustvarjene“ energije ta hip pomemben prispevek, ki ga poleg NOVOLESA v Straži daje gospodarstvu in široki potrošnji.

Inž. Silvo Oblak, predsednik delavskega sveta podjetja, se je nato prav tako pristržno zahvalil delavcem

toplotne za njihov delež pri novi delovni zmagi. Dežurni posadki in kolektivni toplotne so nato nazdravili s požarkom šanpanjca – kazalci na števec pa so se medtem že skoraj deset ur vrtili enajstemu milijonu v tovarni proizvedenih kilovatnih ur naproti.

T. GOŠNIK

SZDL PO NOvem

Pri občinski konferenci SZDL v Trebnjem imajo že pripravljen predlog za novo organiziranost občinske konference. Štela naj bi kar 41 delegatskih mest. Krajevne konference naj bi v njej imele 25 delegatov, družbenopolitične organizacije 6 in društva 10. Sindikalne organizacije naj bi delegirale po 10 delegatov iz delovnih organizacij.

Milijonske naložbe gozdarjev

Napredka bodo deležne letos vse TCZD novomeškega Gozdnega gospodarstva

Zbor delegatov delavcev in kmetov lastnikov gozdov pri novomeškem Gozdnem gospodarstvu je namenil za investicije 13.654.000 din. Investicijski program za leto 1975, sprejet 1. februarja, predvideva nabavo opreme, graditev cest in nekaterih objektov.

Nedvomno je pomembna odločitev o gradnji cest. Ceste naj bi gradili na območju TOZD Gozdarstvo Straža pri Drganjih selih in Sv. Petru, na območju črnomaljske TOZD pa cesto Bistrica (odd. 76) in cesto do bliskov – tančegorski ovinek, ki bi skrajšala pot do Starega trga. To cesto bi gradili, če bi pri financiranju sodelovala črnomaljska občina. Dokončati nameravajo tudi Krautovo cesto, ki drži iz Poljan do

Komarne vasi. Za ceste so odmerili 3 milijone dinarjev.

Nadalje velja omeniti sklep o nakupu tovornjaka, treh traktorjev za spravilo lesa in avtobusa za prevoz delavcev na delo, zgraditvi objekta za obtevalni stroj (za trame) pri ZOZD Straža, modernizaciji žag v Pogancih in Veliki Loki. Za transportno opremo bodo odšteli 4.290.000 din.

Razvoj kot še nikoli!

Trebnje: sodelovanje kmetijstva in predelave

Minuli petek je obiskal trebanjsko občino inž. Milovan Zidar, republiški sekretar za kmetijstvo in predsednik komisije za pospeševanje razvoja manj

razvitih območij. Dopoldne si je ogledal gradbišča novih tovarn Trima, Donita v Veliki Loki, Ljubljanskih opekarn v Račjem selu, potek naložb v Dani in mokronoški Iskri. Popoldne je bil v mirenski Kolinski – TOZD tovarna za predelavo krompirja razgovor s kmetijci in predelovalno industrijo. Z velikim razmahom kooperativskega sodelovanja z zasebnimi kmeti je seznanil sekretarja Zidara direktor trebanjske kmetijske zadruge inž. Slavko Nemanič. Številke kažejo v primerjavi s tistimi izpred štirih let velikanski skok. Vsa proizvodnja je v glavnem naslonjena na predelovalno industrijo (Kolinska, Dana, Eta Kamnik, Ljubljanske mlekarne, Emona ipd.).

Te dosežke je tovariš Zidar ocenil kot izreden uspeh, ki je še toliko bolj razveseljujoč, ker je nastal v procesu zmanjševanja kmečkega prebivalstva. Za sodelovanje je predlagal še vključevanje krajevnih skupnosti. Predsednik izvršnega odbora kmetijske zemljiške skupnosti inž. Ciril Lenardič je spregovoril o možnostih pridobivanja kmetijskih zemljišč z agromelioracijami in hidromelioracijami v Mirenski dolini. V občini je zato, žal, premalo denarja.

Razgovorov se je udeležil tudi pomočnik direktorja zveznih državnih rezerv inž. Gabrijelčič.

A. ZELENIK

METLIKA: KRVODAJALSKA AKCIJA BO 18. FEBRUARJA

Občinski odbor Rdečega križa Metlika obvešča vse krvodajalce, da bo naslednja krvodajalska akcija 18. februarja v Novem mestu. Odhod bo izpred hotela Bela krajina ob 6.30 uri. Občinski odbor RK prosi vse krvodajalce, da se akcije udeležijo v čim večjem številu.

Inž. Zidar (drugi z desne) si je ogledal tudi proizvodne prostore mirenske Kolinske, ki predeluje večino trebanjskega krompirja.

rekli so

Ilijević:

Energija: ni vzrokov za paniko

Za uresničevanje gospodarskih nalog bo letos v glavnem dovolj vseh vrst energije. Glede na položaj v svetu na tem področju pri nas ni vzroka za paniko. Zaskrbljujoče je le dejstvo, da postajamo vse večji uvoznik energije. Leto 1960 smo uvozili 17 odst. energije, lani pa je znašal ta odstotek 38. (Italija uvaža 80 odst. energije, ZR Nemčija 60 odst.) racionalizirano porabo, povečanim delom v elektrarnah in ob določenih redukcijah bo električne energije dovolj. Varčevanje in prodaja električne energije v tujino, kadar imamo presežke, in izvoz goriva, da bi dobili električno energijo v obdobjih, ko nam je najpotrebnejša – vse to bi nam moralo omogočiti, da bomo letošnje leto prebrdili brez večjih pretresov.

Plačilno bilančni razlogi nas silijo k zadržanosti pri uvozu nafte. Domača proizvodnja nafte bo znašala 3,6 milijona ton, uvozili pa bomo 7,6 milijona ton nafte ter 1,2 milijona ton naftnih derivatov. Pripravljamo splošno družbeno akcijo varčevanja z nafto. Komite za energetiko in industrijo bo še naprej spodbujal razgovore in priprave za nadaljevanje raziskav surovin in goriv v naši državi, prav tako pa si bo prizadeval za sprejetje najširšega družbenega dogovora o sistemu cen v energetiki.

(Predsednik komiteja za energetiko in industrijo ZIS v intervjuju za „Politiko“)

Jože Globačnik:

Lahko bo poklicati na odgovor

Jugoslovanska in slovenska resolucija o družbenoekonomskem razvoju v letošnjem letu izražata prepričanje in trdnost volje vseh subjektov, da bi se vendarle spoprijeli z osnovnimi problemi našega nadaljnjega družbenega in ekonomskega razvoja. Taka opredelitev se, denimo, izraža v poudarjanju večje intenzivnosti na področju investicijske porabe, v usmeritvi večji izvoz, pa tudi v tem, da moramo na vseh področjih porabiti manj, da bi postopoma zagotovili stabilnejše pogoje gospodarjenja. V bistvu gre torej za to, da ne drobimo sil Bistvenega pomena pa je po mojem mnenju tudi to, da sta oba dokumenta pravočasno sprejeta, kar se je zgodilo takorekoč prvič v naših razmerah. Razen tega dokumenta ni več toliko ne poudarjata samo posameznih zadev, ciljev, načrtov in sploh hotenj, ki naj bi jih uresničili, ampak resnično opredeljujeta tudi nosilce nalog in odgovornost. Dokler tako pomembni dokumenti, o kakršnih teče beseda, niso izoblikovani na tak način, o odgovornosti lahko samo govorimo. Tokrat pa smo v položaju, da bomo ob izteku koledarskega leta, če bo seveda potrebno, neprimerno laže kot doslej postavili vprašanje, kdo so tisti subjekti, ki so odgovorili.

(Predsednik odbora za družbeni in ekonomski sistem v zvezi z zborom skupščine SFRJ v odgovorih „Delavski enotnosti“)

Todo Kurtović:

Izumetničen jezik našega tiska

Zelo resno vprašanje je: ali naši delovni ljudje in občani razumejo jezik naših informacijskih sredstev? Zdi se mi, da lahko s precejšnjo gotovostjo rečemo, da ga, vsaj v nekaterih člankih, ne razumejo. Časopisja pa ne bodo kupovali, če ga ne bodo razumeli. Postavlja se tudi vprašanje: ali je jezik našega tiska vedno razumljiv za vse člane Zveze komunistov? Mislim, da moramo tudi na to vprašanje odgovoriti negativno. Ne razumejo nekaterih naših referatov, člankov in govorov, in to predvsem zaradi tega, ker je v njih veliko nemega, nedorečenega, nedoločnega, obenem pa povedano tako, da je našemu jeziku tuje. Jezik našega tiska je pogosto zelo pogosto nejasen in izumetničen. Zakaj se ne bi potrudili, da bi bil jezik v našem tisku vedno jase, naraven in enostaven? To pa pomeni, da ne bomo nakopili gorov besed, da bi malo povedali. Potruditi pa bi se tudi morali, da bi bilo manj tiskarskih napak, kakor jih je v našem časopisju.

(Sekretar IK pri predsedstvu CK ZKJ ob 50-letnici „Komunistična“, glasila ZKJ in ZKS)

Razpis Tomšičevih in Petkovih nagrad

Letos maja, na dan smrti narodnega heroja, politika, publicista in novinarja Toneta Tomšiča, bo Društvo novinarjev Slovenije podelilo Tomšičeve nagrade, nagrade sklada Toneta Tomšiča in Petkove nagrade, za tista dela svojih poklicno organiziranih članov, ki se posebej prispevajo na družbenem, gospodarskem, političnem in kulturnem področju k hitrejšemu razvoju naše socialistične skupnosti in našega samoupravnega sistema.

Za Tomšičeve nagrade lahko konkurirajo prispevki, ki pomenijo pomembne dosežke v slovenskem časnikarstvu in dosežki pri urejanju časnikov in radijskih ter televizijskih oddaj.

Za Petkove nagrade pridejo v poštev najboljše dosežki na področju publicistične fotografije.

Predloge za nagrade lahko pošljejo člani, aktivni in rezervni člani Društva novinarjev Slovenije, ki so se pridružili k povelju, da morajo – če gre za vsebovati pa morajo – utemeljiti, zakaj se to urejanje predlaga za nagrado.

Obdobje, za katerega se predlagajo Tomšičeve in Petkove nagrade, je čas med zadnjim novim razpisom, to je od 1. februarja 1974 do 30. januarja 1975.

ROK ZA ODDAJO PREDLOGOV JE 1. MAREC 1975.

Po tem datumu komisija ne bo sprejemala niti predlogov niti dokaznega gradiva.

UPRAVNI ODBOR DRUŠTVA NOVINARJEV SLOVENIJE

F. BRUS.

KJE SO SERVISI?

Nerazumljivo je, da v današnjih časih, ko gredo po vsem svetu in seveda tudi pri nas avtomobili težko v prodajo, novomeška tovarna IMV ne poskrbi za dovolj servisnih delavnic za svoje izdelke; pa ne samo to: s svojim sklopom celo preprečuje ustanavljanje novih servisnih delavnic.

Druge avtomobilске tovarne si prizadevajo, da imajo čim širšo servisno službo in vključujejo vanjo celo zasebnike. Znano je, da je marsikateri servis v zasebni delavnici cenejši od družbenega, pa tudi osebje je večkrat prijaznejše.

Prepričan sem, da je najboljša reklama za tovarno dobra in široko razvejena servisna mreža.

VOZNIK RENAULTA

S knjigami na pravo pot

Ob 10-letnici Valvasorjeve knjižnice v Krškem čutim dolžnost, da se kot bralec in ustvarjalec iskreno zahvalim tej ustanovi za vse, kar mi je dala na moji razvojni poti. Na slavnosti je razpoloženje doseglo vrhunec, ko so se besede Valvasorja in Prešerna izile med poslušalce. To je bil najlepši dokaz, kako lepa je naša slovenska beseda, obenem pa smo vsi začutili, da jo moramo še bolj ceniti in še naprej oblikovati.

Desetletnico obstoja slavi naš "Iram kulture", kot je dejal v uvodni besedi na slavnosti Jaro Stoviček. Spominjam se prvega dne, ko sem stopil v novo knjižnico in nerodno mental med policami. V teh desetih letih sva skupaj veliko ustvarila, prehodila, spoznala.

Koliko življenja, ljubezni, ognja je na teh policah! Večkrat se sprašujem, kje se med temi stranimi skrivata sila, ki me je odtrgala od brazde in me je napotila na pot študija. Obenem pa so mi bile ravno knjige v najtežjih trenutkih v oporo in pomoč, da sem vztrajal na nelahki poti. Se vedno iščem v knjigi resničnosti, ljubezni, oporo. Knjige na policah čakajo in molčejo, v roki pa spregovore, učijo, premagajo sapnato, potrtost, podarjajo ljubezen, upanje, lepoto... In to je dovolj, da najde človek pot do sebe in do ljudi, pot, ki je edina prava.

V knjigah iščem, hkrati pa spoznavam, da so neke ljudje, ki želijo, da jim izpovem lepoto misli, ki se mi porajajo med branjem in med

Žužemberk: v spomin cveta mladih

30-letnica gnusnega belogardističnega zločina v Žužemberku

Delež mladih v NOB je bil neprecenljive vrednosti. Mladi so v svoji nepopustljivi upornosti bili v nenehnih spopadih z okupatorji in domačimi izdajalci in bili vsak čas pripravljeni žrtvovati za narodnostno in socialno svobodo naših narodov svoje življenje.

Borbeno jedro mladih so bili člani SKOJ, ki jih niso mogli ugnati krvavi policijski bajoneti v stari Jugoslaviji niti puške in strojne okupatorje in domačih izdajalcev ter mučenja, ki so jih upirali okupatorji in domači izdajalci. Ta cvet naše ljudske revolucije je vznemirjal okupatorja in domače izdajalce ter jim poganjal strah v kosti. V besnem obupu so se okupatorji in domači izdajalci znašli nad SKOJEVCI, ki so jim po izdajstvu ali po nesreči padli v roke, z zverinskimi pokoli.

Enega takih zločinskih pokolov so tako rekoč na pragu svobode, v drugi polovici februarja 1945 uprizorili domobranci — belogardisti tudi v Žužemberku. Žrtve takratnega pokola so bile: 25-letna Ljuba Hotko, 19-letna Sonja Hotko, 17-letna Melita Hotko, 19-letna Vera Pirc, 16-letna Tilka Rojc, 15-letna Anica Zalašček, 16-letna Elka Jerič, 20-letna Marica Crmogoj in 26-letna Cilka Skufca. Še prej pa so v nemški ofenzivi oktobra 1943 Nemci ujeli sekretarja rajonskega komiteja SKOJ Žužemberk Ivana Fabijana in ga po strahotnem mučenju ubili v Trebnjem. V istem času je bil pri

Dobemču v nemški ofenzivi ubit Dušan Hotko, 3. avgusta 1944 pa je bila na desnem bregu Žužemberke ubita 20-letna Marija Čampelj, sekretarka OKK SKOJ Žužemberk, ki je sem prišla z Malega Slatnika. 20. januarja 1945 so belogardisti v Budgani vasi ustrelili 20-letno Mimico Drenšek, članico aktiva SKOJ Žužemberk.

V počastitev spomina na te žrtve je aktiv ZSMS Žužemberk s sodelovanjem družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti pripravil spominsko svečanost, ki bo v petek, 21. februarja, ob 13. uri 30 minut pri spominski plošči pred Iskrino stavbo na žužemberškem tgu. Na svečanosti bosta spregovorila Zdena Mali, sekretar republiške konference ZSMS, in medvojni sekretar okroglega komiteja SKOJ Novo mesto inž. Jože Legan, kulturni program pa bodo izvajali: mladina iz Žužemberka, šolarji iz žužemberške osemletke in Dolenjski okteti.

Prireditelji vabijo na svečanost svoje preminulih sokojevce, preživele medvojne in povojne sokojevce ter družbenopolitične organizacije in krajanje.

Pripravljalni odbor

ŠTIPENDIRANJE V KOČEVSKI OBČINI

V občini Kočevje se je razprava o štipendiranju zavlekla bolj kot v drugih občinah. Kaj je temu vzrok, niso ugotavljali niti na sestanku predstavnikov in delegatov iz organizacij združenega dela in samoupravnih delovnih skupnosti 7. februarja. Družbeno dogovarjanje o štipendiranju v kočevski občini se je začelo že 1969.

Samoupravni sporazum o štipendiranju je podpisalo 34 OZD, TOZD in samoupravnih delovnih skupnosti, to je več kot 73 odst. zaposlenih. Delegati so na zboru zahtevali, naj vse organizacije v občini podpisajo samoupravni sporazum, ki bo veljal od 1. 1. 1975. Kljub temu pa sredstva, ki naj bi jih tako dobili, ne bodo zadostovala za celotno štipendiranje v občini. Zbor se je tudi zavzel, naj bi vsa v ta namen zbrana sredstva porabili res le za štipendiranje.

PETER ŠUBIC

NASTOP MLADIH V DIJAŠKEM DOMU

V novomeškem dijaškem domu Majde Silc delujeta kulturna in recitacijsko-dramska skupina. Letošnji kulturni praznik ni šel mimo njiju. Na proslavi 6. februarja se je občinstvu predstavilo pet mladih besednih ustvarjalcev s svojimi deli. Predtem je pisec teh vrstic obudil nekaj spominov na dogodke pred 30 leti, ko je sodeloval pri organizaciji prvega kulturnega praznika v partizanski tiskarni Triglav na Gotenškem Snežniku. Ob tem je omenil, da so bile takrat nastale pesmi vse drugačne od nekaterih, ki jih zdaj proizvajajo Jesi, Brvriji in njim podobni, ko pred njimi ni "varno" niti več ime tovariša Tita in ga vpletajo med straniščno navlako svojih umotvorov.

Navzoči so prisluhnili 15 pesmim, ki so jih napisali Slavica Mikulanc, Janko Sepetavc, Anica Murn, Darko Skufca in Martina Malešič, recitirala pa domska skupina. S tem literarnim večerom so mladi lepo proslavili tudi 30-letnico slovenskega kulturnega praznika.

M. TRATAR-UČO

KOMBIJI BREZ KLJUČAVNIC?

Novomeška IMV ima vse, kakor svoje mnenje o tem, ali kaže v kombibuse vgrajevati ključavnice za zaklepanje volana ali ne. Nova vozila s tovarniškega dvorišča so namreč brez ključavnic, pri tehničnih pregledih pa taka vozila ne dobijo kartona. Sevnški gasilci so imeli zaradi tega precej sitnosti.

ljudmi v mestih ter na poljih pri delu. Med te ljudi želim s pesmijo. V najtežjih trenutkih se knjige oprime kot rešilne bilke, ki me reši in mi za trud, žrtve in ljubezen podari najdragocenejšo darilo. Potem, ko sprejem to darilo, ga delim z ljudmi, ki ljubijo slovensko besedo. Jutri ga poneseš v svet, ker se bom poslovil od dolenjskih gričev, ki so mi dajali kruh, niso pa me mogli nasititi in si bom moral srečo, dekle, družino iskati drugje. Gotovo pa je, da bom še naprej živel z junaki iz knjig, zase, za ljudi, za domovino, za pesem...

IVAN SKOFLJANEC
Leskovec pri Krškem

Sanje in resničnost

Se bodo sanje bolnega Roma kdaj uresničile?

„O, hvala ti, občina Kočevje, da si nam Romom zgradila tako lepo naselje. Odkar imamo to lepo naselje, prijete in čiste hišice ne poznamo več blata in mokre postelje pod šotori, ni več mučnih taborjenj od vasi Zelnje za rudniško sipino vse do železniške postaje. Hvala

občini in delavcem pri socialnem skrbstvu. Brez njihove požrtvovalnosti ne bi nikoli imeli takega naselja. Imamo celo šolo in dodatni pouk za izobraževanje odraslih deklet in žena. Učijo se kuhati, pomivati, snažno oblačiti, lepega obnašanja. Po nekaj letih prebivanja v novem naselju smo postali „enaki“ z drugimi državljani. Vsi smo zaposleni, smo pismeni in osebni standard se nam je dvignil. Ob prostih dnevih smo doma, ker ne čutimo več potrebe po kletenju okoli.“

Prebudil sem se, moker od vročine, ki me zdeluje pod šotorom, po katerem tolče dež svoj vlažni ritem. Sem na Trati, kjer stoji naše naselje brez pitne vode, stranišč, prepolno blata in luž, v katerih brazdajo naši otroci. To je resničnost, tisto prepa so bile le sanje, poročene v bolezenski vročici.

Precej Romov je zaposlenih in od zaslužka jim vsako leto odtrgujejo prispevke za stanovanjsko gradnjo, za naselje, ki ga nameravajo zgraditi v Zelnah. Skromno, kot ga je videl Rom v svojih sanjah, bi lahko bilo kmalu dograjeno.

F. K.
KOČEVJE

Nihče me noče razumeti!

Sem redni naročnik Dolenjskega lista tudi v tujini in lahko rečem, da sem zato informiran o vsem, kar se dogaja doma in po širni Dolenjski. Zanima me vse, nečesa pa le ne morem razumeti. Poslušam radijska poročila in berem tudi časopise, ki posvečajo veliko pozornosti zdomcem, zato se mi zdi prav žalostno tisto, kar se tiče carinskih predpisov. Domov lahko prineseš za 300 dinarjev blaga, pa ne vem, ali velja to za posamezen kos ali za celoto. V vsakem primeru je to premalo, saj 300 din znese že zobna pasta, nekaj zobnih ščetk in par navadnih nogavic.

Ze pred leti sem pisal v Dolenjskem listu, kako sem sam postal zdomec preko Zavoda za zaposlovanje v Kočevju. Pogodba se končuje z željo, da bi se z novimi izkušnjami srečno vrnil domov. Doma sem iz Mozlja pri Kočevju. Imam ženo in doraščajoče otroke, ki me prav zdaj najbolj potrebujejo. Živijo v neprimernem stanovanju. Prihrankov imam toliko, da bi stanovanje lahko popravil in uredil za boljše bivanje. Poskušal sem že povsod, od vaškega odbora naprej, vendar sem vselej

naletel na gluha ušesa. Posmehujejo se mi in mečejo polena pod noge, samo zato, ker iščem začasno stanovanje! Ničesar nočem zastoj, vse sem pripravljen pošteno plačati.

To je moj primer. Za resničnost navedb sem se pripravljen zagovarjati kjerkoli.

FRANCE SENEKOVIČ

2. Oststeinbek

Moellnerlandstrasse 45

Četrto stoletje DL

bo minilo v ponedeljek, 17. februarja 1975, kar je izšla prva številka DOLENJSKEGA LISTA, glasila takratnih okrajnih odborov Osvobodilne fronte Črnomelj, Novo mesto in Trebnje. V 25 letih, ko je medobčinsko glasilo OF in kasneje Socialistične zveze za desetkrat povečalo svojo začetno naklado ter preraslo v redno, najbolj razširjeno politično-informativno branje na območju 9 občin širše Dolenjske, Spodnjega Posavja, Bele krajine in Kočevsko-Ribniške doline, je DOLENJSKI LIST kot tribuna lokalne samouprave odigral pomembno vlogo pri izobraževanju, kulturnem prerajanju in vsestranskem obveščanju delovnih ljudi v pokrajini. Uredništvo in uprava domačega tednika se ob tem svojem delovnem jubileju iskreno zahvaljujeta vsem dolgoletnim naročnikom za zvestobo listu, vsem sodelavcem in dopisnikom za dragoceno pomoč pri urejanju časnika, kot tudi vsem delavcem v družbeno-političnih organizacijah 9 občin, vsem delovnim organizacijam, ustanovam, zavodom, društvom in občinskim skupščinam v pokrajini za vse, s čimer so podpirali razvoj domačega glasila SZDL in omogočali njegovo redno izhajanje v tako visoki nakladi!

V drugo četrtoletje svojega življenja gre DOLENJSKI LIST s preudarnimi načrti in z željo, da bi postal še koristnejši sestavni del dobrega obveščanja v socialistični samoupravljalški družbi, zlasti pa v pokrajini, v kateri je pred 25 leti začel izhajati, neločljiv člen vsakodnevnega angažiranja in s tem soustvarjalec politike na območju, kjer opravlja svoje življenjsko poslanstvo.

Kolektiv uredništva in uprave
DOLENJSKEGA LISTA

Marko Belopavlovič

Od blizu in daleč se je v sredo popoldne, 5. februarja, zgrnila množica ljudi v prijazno belokranjsko vasico Hrast nad Suhorjem. Na zadnjem pot je ob zvokih metliške godbe spremlja Marka Belopavloviča, zaslužnega in zavednega rojaka, ki je po 82 letih življenja omahnil strit v boleznih.

Govorniki, številni prijatelji, znanci in sosedje so se spominjali pokojnega Marka kot moza kremenitega značaja, ki je bil vse življenje kljub težki mladosti in trpljenju vedno optimist in dobrodušnež, izredno pošten in povsod priljubljen. Že kot otrok je moral trdo delati; njegov oče je trikrat odšel v Ameriko, mali Marko pa je moral garati, da je družina doma imela vsaj kruh na skopi kraški zemlji pod Gorjanci. Postal je gozdni delavec, bil pa je tudi med tistimi, ki so leta 1913 kopali semiški predor za železnico. Štiri leta je preživel na frontah prve svetovne vojne. Z ženo Marijo, s katero je živel celih 57 let v uglasenem zakoncu, sta imela 6 otrok, toda le dva, Niko in Danica, sta ostala živa. Bila so to leta, ko za bolnega otroka na Hrastu in drugod po Beli krajini ni bilo ne zdravilca ne denarja zanj.

Gospodarska kriza med obema vojnoma je spet prizadela Markov dom; gospodar je prijel za vsako delo: žgal je oglje; gonil živino od

Karlovcu tja do Kranja in spet delal v hostah. Utrjen v življenjskih skušnjah, je leta 1941 zlahka našel pot do prvih gorjanskih partizanov. 22. julija 1942 je gorel Hrast; Belopavlovičevi so znova izgubili vse. Šestkrat se je Marko selil pod streho dobrih ljudi v Gor. Suhorju, na Dragah in Hrastu. Kot vaški zaščitnik je s puško v roki varoval domove pod Gorjanci. Sin Niko se je zgodaj usmeril v politično delo in odšel v boj, hčerko Danico pa je Marko prav tako vzgajal v ljubezni do domovine. Po osvoboditvi je Danica postala ena prvih žena — inženirka gozdarstva v Jugoslaviji.

S svobodo pa je še bolj zaživel tudi tovariš Marko. Ze od 1944 dalje je bil v odborih krajevnih oblasti, po vojni pa je rad pomagal povsod, kjerkoli sta bila potrebna dober nasvet in izkušena roka. Vneto je pomagal pri obnovitveni zadrugi na Hrastu pa pri kmetijski zadrugi, v Zvezi borcev in drugod.

Užalosteni ženi Mariji, Niku, Danici in vnukom, ki jih je imel pokojni Marko tako zelo rad, izrekajo številni prijatelji, znanci in nekdanji soborci iskreno sožalje. Spomin na Marka Belopavloviča bo ostal v naših srcih, kot se bomo vedno spominjali tudi njegove priljubljenosti, srčne dobrote in ljubezni do sočloveka.

Biserna poroka

V soboto, 8. februarja, sta v Jankovičih pri Adlešičih v Beli krajini praznovala Ana in Ivan JANKOVIČ visok življenjski jubilej — 60-letnico poroke. Na slovesnosti, ki so jo priredili v domačem krogu, je bilo vseh njunih 7 otrok, 27 vnukov in 20 pravnukov. Kljub temu da sta na dolgi skupni poti premagovala mnoge težave, sta še vedno krepka in zdrava. Ana je stara 76 let in je pretežno kmetovala, gospodinjala, vzgajala in skrbela za otroke, da so vsi dostojno preskrbljeni. Ivan, ki je star 81 let, pa je že v I. svetovni vojni odšel na soško fronto in bil nato še v ujetništvu v Italiji. Aktivno je sodeloval tudi v NOB in bil v povojnih letih dolgo časa ljudski odbornik. Za svoje delo je bil večkrat odlikovan. Najbolj pa je ponosen na odlikovanje predsednika republike.

N. Č.

Ana in Ivan Jankovič

PROSTA DELOVNA MESTA

Transportno gradbeno podjetje

»TGP«
METLIKA

objavlja
prosta delovna mesta:

1. REFERENT ZA INVESTICIJE
2. REFERENT ZA PLAN IN ANALIZE
3. REFERENT ZA PLAČILNI PROMET
4. ADMINISTRATOR
5. AVTOKLEPAR

Pogoji:

1. Visoka ali višja šola ekonomske smeri in 5 let delovnih izkušenj ali srednja ekonomska šola in 10 let delovnih izkušenj.
2. VIŠ ekonomska šola in 3 leta delovnih izkušenj ali srednja ekonomska šola in 5 let delovnih izkušenj.
3. Srednja ekonomska šola in 5 let delovnih izkušenj.
4. Končana dvoletna administrativna šola.
5. KV — praksa zaželjena.

Prijave pošljite na naslov podjetja, v roku 15 dni od objave.

PROSTO DELOVNO MESTO!

RIBIŠKA DRUŽINA NOVO MESTO
objavlja prosto delovno mesto

TEHNIČNEGA
TAJNIKA

Pogoji: srednja šola, pasivno znanje nemščine, znanje stroje-pisja, organizacijske sposobnosti in izpit za voznika motor-nih vozil B kategorije.

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema pisarna RD v Novem mestu, Glavni trg 7 do 20. 2. 1975.

PROSTA DELOVNA MESTA!

VIATOR
PROMETNO
HOTELSKO
TURISTIČNO
PODJETJE
LJUBLJANA

VA
VIATOR

TOZD BELA KRAJINA
Črnomelj

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. AVTOMEHANIKA (dve delovni mesti)
2. AVTOELEKTRIKARJA
3. MOJSTRA — VODJO IZMENE
4. KV KUCHARICO ZA HOTEL V METLIKI

Pogoji za zasedbo teh delovnih mest so naslednji:

1. KV mehanik s prakso na težkih vozilih
2. KV avtoelektrikar — 3 leta prakse
3. KV avtomehaničar, 8 let prakse, od tega najmanj 3 leta na podobnem delovnem mestu
4. KV kuharica

Ponudbe sprejema Komisija za medsebojna delovna razmerja pri „VIATOR“ TOZD BELA KRAJINA Črnomelj do 25. 2. 1975.

PROSTA DELOVNA MESTA

Transportno gradbeno podjetje

»TGP«
METLIKA

objavlja
prosto delovno mesto

1. VODJE VODOVODNEGA ČRPALIŠČA

Pogoji: VKV elektroinstalater ali VKV vodovodni instalater ali VKV strojni mehanik s 5-letno prakso.

2. NK DELAVEC ZA DELO NA VODOVODU.

Možna je takojšnja zasedba delovnih mest.

PROSTO DELOVNO MESTO

Odbor za medsebojna razmerja
ZAVAROVALNICE SAVA
— POSLOVNE ENOTE NOVO MESTO

razpisuje
prosto delovno mesto

SPECIALNEGA ŽIVLJENJSKEGA PRODUKTA
CENTA za Novo mesto.

POGOJI:

- srednja ali osnovnošolska izobrazba ter sposobnost veselje za delo s strankami;
- obvezna dvomesečna poizkusna doba.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov Zavarovalnica SAVA — poslovna enota Novo mesto, Glavni trg št. 24, z oznako: „Odbor za medsebojna razmerja“.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

VIATOR, TOZD BELA KRAJINA
VAM PRIPOROČA:

BRUCOVANJE

BELOKRANJSKIH ŠUDENTOV

v soboto, 15. feb. v

PENSIONU SMUK V SEMIČU

Bogat srečolov. Vabljeni!

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

ELAGOVNICA V ČRNOMLJU

TRGOVSKO PODJETJE
NA VELIKO IN MALO

DOLENJKA
NOVO MESTO

OBČANOM ČRNOMALJSKE OBCINE ČESTITAMO ZA PRAZNIKI!

KONFEKCIJA na Vinici

NOVOTEKS

tekstilna tovarna
NOVO MESTO

obrat KONFEKCIJE na VINICI

ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBCINE ČRNOMELJ!

Šopek prireditve v Prešernovo čast

V Krškem Valvasorjeva knjižnica proslavila jubilej - 10-letnico ustanovitve, v Novem mestu recital ob otvoritvi likovne razstave

Po vsej Dolenjski so se v počastitev slovenskega kulturnega praznika zvrstile prireditve: recitali, likovne razstave, glasbeni nastopi, gledališke predstave. Šole so pripravile samostojne proslave. V zapisu se hočemo ustaviti pri dveh prireditvah, ki sta bili v Krškem in Novem mestu.

Valvasorjeva knjižnica in čitalnica v Krškem je ob kulturnem prazniku proslavila 10-letnico ustanovitve. Odprta 7. februarja 1965 je imela vpisanih 416 bralcev in skromno število knjig, zdaj pa ima že 2.217 bralcev in na knjižniških policah nad 7.500 knjig. Knjižnica je poskrbela, da so prišle knjige do bralcev tudi v oddaljenih krajih (Koprivnica, Raka, Veliki Trn), priredila pa je tudi več večerov besedne umetnosti. Knjižnici pridružena galerija pa je priredila do zdaj 51 umetniških razstav, ki si jih je ogledalo po 3.000 obiskovalcev.

Na proslavi je pisatelj Jaro Stoviček, slavnostni govornik že na otvoritvi knjižnice, poudaril pomen knjige in knjižnic. Odkar je pri nas knjiga podvržena tržnim zakonitostim, je pot v knjižnico mnogim hkrati tudi edina pot do dobre knjige. Stoviček je še posebej podčrtal, da je Valvasorjeva knjižnica po vseh močeh poskušala bralcu vselej ponuditi res dobro knjigo.

Za jubilej sta knjižnica in občinska skupščina kot njena ustanoviteljica prejeli veliki Valvasorjevi plaketi, ki ju je izdelal akademski kipar

Vladimir Stoviček, od ustanovitve knjižnice zvesti bralci pa Valvasorjeve značke, tudi delo istega kiparja.

V NOvem MESTU: RAZSTAVA Z RECITALOM

Istega dne so v Dolenjski galeriji v Novem mestu odprli razstavo del akademkega slikarja Franca Curka in akademkega kiparja Moma Vučkovića.

podčrtano

Izzvenelo je še eno slavje - slavje na čast slovenskega kulturnega praznika. Trenutek, ki smo ga porabili za podelitev priznanj najzaslužnejšim, trenutek, da smo s tribuna še enkrat povedali, kaj nam pomeni kultura, kakšna naj bo, čemu naj služi in komu sveti v tem našem samoupravnem socializmu. Veliko poslanstvo kulture smo podelili z najbolj izbranimi besedami.

Nekaj pa vendarle je, kar tudi zmoti, namreč, ali ni postal tudi ta praznik kot mnogo drugih le praznik besed, ne praznik Besede, kot je zapisal v Delu Matej Bor. Z drugimi besedami: tudi kulture, njene „slabokrvnosti in podhranjenosti“ (Ciril Kosmač), ki sta že dalj časa očitni, ne bomo rešili zgolj z božanjem lepih, visokoletečih besed in z obljubami, marveč z dejanji, z zdravljenjem, če je potrebno, s carskimi rezi.

Po prazniku

Dejstvo, da se v Sloveniji ne moremo dogovoriti o splošni in skupni porabi v letu 1975, da se ne moremo zediniti za pravne stopnje, pri čemer se še posebej zaviralno vedemo, ko gre za sklepanje o tem, naj bi kultura dobila več, in tudi dejstvo, da se vse to (ne) dogaja okrog kulturnega praznika, potrjujejo, kako imata Bor in Kosmač (pa še kdo) v svojih trditvah prav.

Kako naj bi kultura postala Beseda, če pa ji tega ne dovolimo, če, preprosto povedano, nočemo kaj veliko slišati o tem, da bi se znebili slabokrvnosti in podhranjenosti, če ji ne damo niti tistega, kar potrebuje za normalno rast? Poglejmo izkazane potrebe in „sugerirane“ možnosti, pa si bomo na jasnem, kaj si kultura od leta 1975 lahko obeta.

J. JUST

ODPRAVITI NESKLADJE

Izvršni odbor republiške izobraževalne skupnosti je 31. januarja obravnaval med drugim tudi družbeni dogovor o dohodku in skupni porabi za leto 1975. Pri tem je ugotovil, da je predlagana 35-odstotna stopnja rasti dohodka na področju vzgoje in izobraževanja navidezna, saj gre v resnici za znatno manjšo rast, kot je prikazana v gradivih. Menili so, da bi morali letos odpraviti neskladje, ko se načrti in naloge oblikujejo po eni, denarne zadeve pa urejajo po drugi poti.

Jože Gorjup: TIHOŽITJE, olje na platnu, 1932. S stalne razstave v Galeriji Božidar Jakac v Kostanjevici.

Ne zidajo gradu na pesku

Novomeški likovniki se iz leta v leto bolj uveljavljajo - Organizacijsko bodo trdnješi

Novomeški likovni amaterji stopajo iz anonimnosti. Razstave, ki smo jih videli lani, kažejo, da skupina kvalitetno raste in se številčno krepi. Slikarji se prebijo tudi kot posamezniki. Nekateri med njimi so postali že iskani udeleženci slikarskih kolonij. Nedvomno lahko zapišemo tudi to, da z njimi resno računata tako Novo mesto kot širša Dolenjska.

Na pobudo ZKPO, v okviru katere delujejo, se bodo organizacijsko še bolj povezali. Pripravljen je delovni načrt, ki naj bi ga 21. februarja ustanovni občni zbor skupine še potrdil. Načrt je spodbuden, obetaven in - naj poudarimo tudi to - uresničljiv. Poleg nadaljnega uveljavljanja na razstavah in sodelovanja z likovnimi amaterji iz drugih slovenskih krajev in drugih republik predvideva načrt najrazličnejše oblike izobraževanja in izpopolnjevanja likovnikov. Pri tem bodo posebno skrb posvečali likovni dejavnosti mladine. Razstava likovnih del učencev

osnovnih šol, predvidena za 24. maja, bo v njihovi organizaciji. Organizirana likovna skupina bo poslej članom pri njihovem delu in uveljavljanju še bolj v oporo. Prenekatere likovno delo bi tudi prej dobilo novega lastnika, če prodaja ne bi bila zgolj naključna. Poslej naj bi za odkupe oziroma prodajo del amaterjev skrbela prav ta slikarska organizacija.

Kajpak je vse to šele načrt, marsikaj stvar proučitev, samo nakazana možnost. Toda če se bo posrečilo dobiti prostor, kjer bi se likovniki sestajali, bi zamislili hitro postale resnice.

I. Z.

Senovski Deseti brat

Dobra predstavitev Jurčičevega dela

Čprav nimajo kaj prida možnosti za delo, amaterji s Senovega iz leta v leto presenčajo z zagnanostjo in marljivostjo. Prvo soboto v februarju so gledališniki v režiji Borisa Pšeničnika uprizorili Govekarjevo priredbo „Desetega brata“ in s tem počastili tudi svoj jubilej.

Režiser je domiselno posegel v tekst in postavil predstavo, ki je vzbudila zanimanje. Z močno pomlajenim kolektivom je sicer nekajkrat zanihal, da je bil vrh že v drugem in tretjem dejanju (dogajanje v Ovrčakovi gostilni). Precej razveljavila umirajočega desetega brata. Brez škode bi z nadaljnjim črtanjem

za reprimu to ljudsko igro režiser lahko pripeljal do uspešnejšega konca. Sicer pa je bila malemu šolskemu odru podrejena tudi scena. Kajpak velja omeniti še dobro soigro, delo z rekviziti, glasbo, kostume, efekte in maske Gučkove, ki je iz mladih igralcev napravila ustrezne figure.

Čprav ne nameravamo podrobneje razčlenjevati igre posameznikov, moramo kljub temu omeniti izvrstnega Krjavlja, ki ga je upodobil Ernest Breznikar. Odlikovali so se tudi: Nada Dobrovnik (Manica), Franc Morgan (Piškavov sin Marjan), Stanko Brilej (Obrščak) in Albert Urek (deseti brat). Igrali so še: Jože Bohorč, Anica Kranjc, Ado Gobec, Igor Dobrovnik, Karel Bizjak, Marko Budna, Nada Božičnik, Franc Salamon, Jože Ivačič, Bojan Brilej in Anton Baškovič.

VLADO PODGORŠEK

S senovske uprizoritve „Desetega brata“: dogodek iz Obrščakove gostilne. (Foto: V. Podgoršek)

Mali kulturni barometer

KRANJ: JESIH NAGRAJENEC - Slikar Boris Jesih, udeleženec IV. dolenjske slikarske kolonije, je bil nagrajen z „lokalno“ Prešernovo nagrado, ki ji jo na Gorenjskem podeljujejo že od leta 1956 dalje. Enako nagrado so prejeli tudi gledališnik Marjan Lombar, prof. Jože Rakovec in Pihalni orkester jeseniških železarjev.

Aleksander Leskovec: SANJE, lesorez, 1974. (Foto: Jerman)

KRMELJ: POČASTILI KULTURNI PRAZNIK - DPD Svoboda v Krmelju je pripravila 7. februarja lepo Prešernovo proslavo ob sodelovanju prosvetnih delavcev in mladine iz Lisce in Metalne, nastopili pa so tudi recitatorji in pevci. Prireditelj je bila zadovoljivo obiskana.

MARIBOR: UMRLI PESNIK - V 82. letu starosti je umrl prejšnji teden starosta slovenskih besednih ustvarjalcev, pesnik Janko Glazer. Za svoj bogati prispevek v kulturno zakladnico slovenskega naroda je bil pred leti nagrajen s Prešernovo nagrado.

LJUBLJANA: KNJIŽNI SEJEM - V slovenski prestolnici so odprli te dni 2. slovenski knjižni sejem. Na njem so se s sto in sto leposlovnimi in drugimi deli predstavile vse slovenske založbe. Največ seveda velja propaganda za knjigo, ki se s to razstavo nedvomno povečala.

RIBNICA: LIKOVNA RAZSTAVA - Anton Cebin, mladi likovni umetnik, je v Petkovi galeriji v Ribnici razstavil olja in akvarele. Razstavo so odprli v počastitev slovenskega kulturnega praznika.

Prešernovi nagrajenci 75

Nagrade so prejeli: Zoran Didek, dr. Bratko Kreft, Frane Milčinski-Ježek, Pavel Šivic in Dubravka Tomšič-Srebotnjakova

Prešernove nagrade za leto 1975 so razdeljene, nagrajenci znani. Prejeli so jih: slikar Zoran Didek, književnik in gledališki delavec dr. Bratko Kreft, humorist Frane Milčinski-Ježek, skladatelj in glasbeni pedagog Pavel Šivic in pianistka Dubravka Tomšič-Srebotnjakova.

Nagrajenci Prešernovega sklada so: Delavska godba iz Trbovelj, pesnik Bogomil Fatur, filmski snemalec Mile de Gleria, dramski igralec Mina Jerajeva, oblikovalec Tomaž Kržišnik, pisatelj Florjan Lipuš, arhitekta Ciril Oblak in Fedja Klavon.

Zbor živi

Odkar ima moški pevski zbor Stara cerkev vaje v kočevski gimnaziji, se je povečal od 18 na 35 članov. Kot pravi Ivo Stanič, glasbeni učitelj in vodja zbora, skoraj ni vaje, da se ne bi pridružil kak novinec.

Od prenovitve je zbor večkrat nastopil: na proslavah, spominskih slovesnostih in drugih prireditvah. Za maj imajo v načrtu samostojen koncert v Kočevju. ZKPO in krajevni skupnosti Kočevje in Stara cerkev so že sklenile prispevati nekaj denarja za nakup koncertnih oblek, ki jih bo zbor dobil, ko se bo število pevcev ustalilo.

Pred kratkim so pevci izvolili vodstvo sedmih članov in za predsednika Franca Merharja iz Kočevja. Tudi organiziranost je jamstvo, da se bo zbor razvil. Pevci vaj ne zamujajo, kar vodja Ivo Stanič še posebej veseli, saj je do zdaj v Kočevju že večkrat poskušal s komornimi vokalnimi zasedbami in zbori, pa se zavoljo nediscipliniranih članov niso obnesli.

VILKO ILC

DOMA SEM (PRIHAJAM) Z DOLENJSKEGA ALI PA: IZ DOLENJSKE

Zadnjič smo navajali med drugimi take primere rabe predlogov: grem na Reko, na Bled, na Gorenjsko; prihajam z Reke, z Bleda, z Gorenjskega. Pa smo rekli: če rabim za eno smer predlog na, pišem za nasprotno smer s ozir. z, kar je odvisno pač od glasu, s katerim se začne beseda za predlogom.

Danes pa moramo opozoriti na to, da uporablja slovensčina zelo pogosto za imena dežel poleg samostalnih oblik (Nemčija, Francija, Anglija) tudi pridevniške oblike: Nemška - Nemško, Češka - Češko, Dolenjska - Dolenjsko, Gorenjska - Gorenjsko itd. V zvezi s predlogi nas tu zanimata zlasti obe pridevniški obliki. Poglejmo si nekaj stavkov: Šel je na Gorenjsko. Jutri se bo vrnil z Gorenjskega (ali pa tudi: iz Gorenjske). Prešeren je bil doma z Gorenjskega (iz Gorenjske), Trubar pa z Dolenjskega (iz Dolenjske).

Na kratko povzeto: kadar imamo za ime pokrajine pridevniško obliko, smemo rabiti srednji ali pa ženski spol. Vendar moramo pri tem paziti na predlog: pri srednji obliki krajevne imena rabimo predlog s ali z, kadar hočemo povedati, da prihajamo iz te dežele (s Stajerskega, z Nemškega), pri ženski obliki pa predlog iz (iz Dolenjske, iz Nemške, iz Danske, ker je to okrajšano iz: Nemške, Danske, Dolenjske dežele).

SAJ IN ZATO - VZROK IN POSLEDICA

Pogosto beremo take napačno zvezane stavke: Malči pa je najzvestejša krvodajalka, saj je letos dobila zlato kolajno. Prvi stavek vsebuje vzrok, drugi pa njegovo posledico. Zato bi bilo treba reči takole: Malči je požrtvovalna krvodajalka, zato je dobila zlato kolajno.

Možno bi bilo sicer uporabiti tudi veznik kaj, kakor ga je naš pisec, vendar bi morali v tem primeru stavčni red obrniti: Malči je dobila zlato kolajno, saj je res požrtvovalna krvodajalka. (V tem primeru smo vzrok povedali z drugim stavkom.)

Nemška delegacija: radi sodelujemo

Mladi iz novomeške občine že peto leto sodelujejo z vrstniki iz Ditzingena - Skupina Novomeščanov gre v Nemčijo v juliju

V soboto, 8. februarja, je imelo v Dolenjskih Toplicah predsedstvo občinske konference ZSMS Novo mesto 5. sejo. Na njej je sodelovala tudi mladinska tričlanska delegacija iz Ditzingena, iz nemške pokrajine Baden Wuerttemberg.

Najprej so Novomeščani nemškimi vrstniki predstavili novo organiziranost jugoslovanske socialistične mladine, nato pa so se predstavili še gostje. Povedali so, da se mladi iz njihovih mest z vrstniki iz vzhodnih dežel težko povezujejo. Če se povežejo na primer s francoskimi ali angleškimi vrstniki, dobijo precej več podpore, kot če se povežejo z mladimi iz vzhodnih držav. Poudarili so, da jim to ni preprečilo, da se ne bi „usmerili“ na vzhod.

Mladina obeh mest se je povezala že v 1971. letu. V prvem letu sodelovanja so podpisali dogovor o mladinskih izmenjavah med šolskimi počitnicami. V naslednjih treh letih so nem-

ški mladinci spoznavali našo, naši pa njihovo državo. Pri izmenjavah so skoraj vedno nameravali na težave. Ker vključujejo Nemci v svojo mladinsko organizacijo mlade do 15. leta starosti, naša mladinska organizacija pa nekako od tega leta dalje, je sodelovanje delno onemogočala starostna razlika. Zato so se dogovorili, da bo poslej v izme-

njavah sodelovala tudi novomeška Zveza prijateljev mladine.

Obe delegaciji sta poudarili, da bi morali sodelovanje razširiti. Razen krvodajalcev in tabornikov naj bi se spoznali še gasilci, športniki, glasbeniki, mladi kmetje in študenti, delavci, literati in drugi. Nato so se dogovorili, da bodo Novomeščani odšli v okviru izmenjav v Ditzingen julija. Razen te skupine bo odšla v Nemčijo še mladinska študijska delegacija.

Uspeh je sad vseh

Šolsko športno društvo „Kovinar“ (Šolski center za kovinarstvo stroko Novo mesto) je pred dobrim mesecem slavilo prvo letnico obstoja. Kljub temu da ima društvo zelo slabe možnosti za delo, je doseglo

nekaj lepših uspehov.

Tako so Kovinarjevi atleti na lanskem občinskem prvenstvu srednjih šol v atletiki brez težav osvojili prvo mesto, na področnem pa so bili drugi. Dokazali so, da so med novomeškimi srednješolci najboljši rokometarji. Njihovo vitrino krasi pokal za osvojeno prvo mesto v občini in za drugo mesto s področnega tekmovanja. Izkazali so se tudi dolgo-

progaši. Za največji uspeh si člani športnega društva štejejo sodelovanje s pripadniki jugoslovanske ljudske armade. Dijaki in vojakci se srečujejo v rokometu, nogometu, košarki, odbojki, namiznem tenisu, šahu in streljanju. Dijaki so se izkazali prav v streljanju, ko so tesno, a zaslužno premagali bolj izkušene vojakke.

Jože Pečnik, mentor SSD „Kovinar“, pravi o svojih varovancih naslednje: „Marsikdo nas sprašuje, kako zmoremo vse brez lastne telovadnice in igrišč. Vsakemu odgovorim nekako tako: z dobro voljo in s trdim delom! Razen telovadnice nas pri delu ovira še dejstvo, da je okoli 80 odstotkov vozačev. Kljub temu smo si v letošnjem šolskem letu postavili obsežen načrt. Najprej pridejo na vrsto mednarodna tekmovanja, in sicer v desetih športnih disciplinah. Nato se bomo pomerili z drugimi srednješolci. Tako se bomo na občinska srednješolska tekmovanja dobro pripravili. Povedati moram, da so na naši šoli vsi člani SSD in vsak profesor pomaga pri delu društva po svojih močeh. Zato so številni pokali in diplome sad nas vseh.“

L. Z.

Predvsem človek

Ko so se v enoti Rade Petroviča odločili, da bodo pohvalili enega izmed najbolj prizadevnih starešin, niso imeli težke izbire: odločili so se za poročnika Radovana Tkalcā. To je prizadeven družbenopolitični delavec in je ob vseh uspehih vedno ostal skromen.

Osnovno šolo je končal pred devetimi leti, nato pa še srednjo vojno šolo. Kljub delu se je še naprej posvetil knjigam in uspešno naredil težak izpit... Dobil je čin podporočnika. Zaradi svojega zagnanega dela in številnih uspehov je do sedaj vedno dobival enako oceno - „zelo prizadeven“. Prav zato je dobil pred kratkim čin poročnika. V zadnjih dveh letih je sodeloval v številnih akcijah. V novomeški občini je postavil vodovod. Z vojakci je v okolici Novega mesta zgradil okoli 24 kilometrov cest, dva armiranobetonska mostova v dolžini 16 metrov, tri lesene moste pri Otočcu v dolžini 60 metrov itd.

Za potrebe enote je pripravil 600 ton armiranega betona, izdelal več tisoč minskih polnjenj, s svojo enoto je močno skrbel za vozila, saj so prevozila več kot 600 tisoč kilometrov brez okvar. Izgradil je nekaj poligonov, z gradnjo pa je enoti, kateri poveljuje Rade Petrovič, priskrbel več milijonov dinarjev.

Se marsikaj bi lahko naštel, dovolj pa bo, če omenimo, da je njegova enota vedno najboljša, verjetno zato, ker je Radovan pri delu z vojakci pozabil na kazni. Pri svojem delu je najprej človek, šele nato strog učitelj, zato ga imajo njegovi vojakci radi.

L. DRAŽIČ

»Suha krajina 75«

Okoli 900 mladincev bo v Suhi krajini postavilo 20 kilometrov vodovodnih cevi

Prostovoljno mladinsko delo postaja v naši republiki vse bolj zanimiva oblika družbenega angažiranja mladih. To nam potrjuje dejstvo, da mladi pripravljajo vse več delovnih akcij v občinah, krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah.

Za letošnje poletje pripravlja center za mladinske delovne akcije pri RK ZSMS kar štiri republiške in eno zvezno akcijo v Sloveniji. Če bodo zagotovljena sredstva, bo v teh akcijah sodelovalo več kot 5000 mladih ljudi. Na pobudo občinske konference ZSMS Novo mesto so na zadnji seji predsedstva republiške konference ZSMS razpravljali o mladinski delovni akciji v Suhi krajini in se zanj odločili. Tako bo Suha krajina skoraj gotovo obiskalo in v njej ostalo več časa okoli 900 mladincev in mladink. Položili bodo okoli 20 kilometrov vodovoda.

O vodovodu v Suhi krajini se pogovarjali že 1952. Zgradili so glavno zajetno vovarjo in prečrpovalni bazen na del vodovodnega omrežja. Mladinska delovna akcija »Suha krajina 75« pa bo urenila drugi del načrta, po katerem bo dobila pitno vodo vsa Suha krajina.

MLADI OBRAVNAVALI STATUT SZDL

Na četrti seji predsedstva OK ZSMS Novo mesto je članom predaval Uroš Dular, predsednik OK SZDL Novo mesto. Mlade je seznanil z novim statutom SZDL in jim odgovarjal na vprašanja, ki so se nanašala na spremembe v statutu in na delo SZDL. V nadaljevanju se je predstojstvo pripravljalo na 2. sejo OK ZSMS. Posvečena bo delu mladih na kulturnem in telesno-kulturnem področju.

J. Z.

PRIDNI PIONIRJI

Člani lutkovnega gledališča Kočevje se skrbno pripravljajo za nastop z lutkovno igrco „Medvedek na obisku“. Vodja lutkarjev Matija Glad nam je povedal, da so pionirji, ki sodelujejo pri tej igrici, zelo prizadevni, medtem ko mladinci in tudi starejši člani tega gledališča največkrat ne najdejo prostega časa za sodelovanje.

V. I.

Za celo knjigo doživetij

Pred gasilskim domom v Brestanici stoji star, odslužen veteran na štirih kolesih. Zavore so mu odpovedale, zato ga ne registrirajo več. Burne čase ima za seboj. Voznik in dolgoletni gasilski poveljnik Mihael Žmavc do potankosti pozna njegovo zgodovino, zato mu ni vseeno, kakšna usoda ga čaka.

(Nadaljevanje in konec)

AVTO JE ŠEL V PARTIZANE

Rekli ste, da ste pred koncem vojne avto odpeljali v partizane. Kako se vam je to posrečilo?

Pravočasno sem izvedel, da nameravajo Nemci odpeljati naš in krški gasilski avto. Tako sem štirinajst dni pred osvoboditvijo dobil telefonsko obvestilo, naj takoj pripeljem gasilski avto v Brežice. Naložil sem vanj obe motorni brizgalni in vse cevi in odpeljal v nasprotno smer, proti Blanci. Doma sem naročil, naj povedo, da sem krenil v Brežice. V Rožnem sem pod železniškim mostom zavlil proti Presladolu. Spotoma sem se ustavil pri našem zaupniku, zdaj že pokojnem Jožetu Kozoletu, in mu vse zaupal. Dogovorila sva se, da bova skrila avto v njegovem gozdu.

Težko delo sva imela z njim. Čež potoček je bil speljan trhel mostiček, ki ne bi zdržal težkega avtomobila. S Tončetom sva nanosila hlo-

dovine in jo položila čez vodo. Avto sva srečno spravila na drugo stran. Potem sem nadaljeval nevarno vožnjo po ozkem kolovozu. Na srečo se avto ni prevrnil. V gozdu sem ga prekril z drčjem, nato pa skrbno zabrisal vse sledi. Avta nisem zapustil štirinajst dni. Tudi spal sem v njem. Iz gozda sem ga spravil takoj po osvoboditvi. Bil sem nadvse vesel, da sem ga srečno pripeljal nazaj v gasilski dom.

NESREČEN FANT

Po tistem je naš gasilski avto prevzel vlogo rešilnega avtomobila. Z njim sem prevažal v bolnišnico ponesrečence in bolnike. Najtežje je bilo za bencin. Kupoval sem ga za svoj denar, če sem ga le dobil.

Nikoli ne bom pozabil dogodka takoj po koncu vojne. Po noči me je zbudil domačin, ki je s konjsko vprego pripeljal ranjenega štirinajstletnega sina. Ročna bomba - našel jo je na paši - se je sprožila in mu odtrgala roko v zapestju. Ranjenega fanta sem položil na nosila in oddrvel z njim proti Brežicam. Za spremljevalca sem vzel gasilca Venclja Kayčiča.

V Stari vasi sem povozil zajca. „Nesreča bo,“ sem s hudo slutnjo pošepnil Kayčiču. Fant je stokal in prosil: „Vode, vode...“ Končno smo se ustavili pred bolnišnico v Brežicah. Ponesrečenca sva odnesla na hodnik in ga položila na nosila. Bolniška sestra - takrat so bile še

nune - je začela moliti in zapirati fantove oči. Umril je, ni mu bilo več pomoči. Mrtvega sva odpeljala nazaj v Brestanico in ga izročila nesrečnemu očetu, ki je čakal ob svojem vozu.

BIL JE STRAŠEN PRIZOR

Iz časov po osvoboditvi se živo spominjam tudi tragičnega dogodka s senovsko godbo. Fantje so igrali na pogrebu v Krmelju. Ko so se vračali proti domu, je brzi vlak na prehodu na Blanci trčil v njihov avto. Nesreča se je pripetila zaradi odprtih zapornic. Bilo je več huje ranjenih. Prišli so me klicati. Takoj sem se odpeljal na pomoč z našim avtom. Videl sem strašen prizor. Tri najhujše ranjene sem odpeljal v brežiško bolnišnico. Eden od njih (Seničar se je pisal) je umrl že na hodniku; odnesli smo ga v mrtvašnico. Tisto noč je bila izredno gosta megla, taka, kakršne v svojem življenju še nisem doživel. Moral sem voziti zelo počasi. To je bila ena mojih najtežjih voženj.

Dolgoletni poveljnik brestanškega gasilskega društva Mihael Žmavc iz Brestanice rad oživlja spomine na svoja najbolj delovna leta.

Povedal sem le dva primera. Naštel bi jih lahko še več, saj sem toliko doživel s tem gasilskim avtom. Tudi prekopane partizane sem vozil z njim v domače kraje.

Je bilo v vašem okolišju po osvoboditvi kaj velikih požarov?

Gorelo je zelo pogosto. Če smo bili pravočasno obveščeni, smo tudi uspešno posredovali. Eden večjih požarov je bil 1947 v krški Celulozi. Gasit smo prišli v noči od 7. na 8. januar. Bilo je tako mrzlo, da je naša mokra obleka takoj zaledenela. Videti smo bili kot ledeni možje. Če pri stikanju cevi nismo bili dovolj urni, jih nismo več spravili skupaj. Voda je zmrzovala celo v cevih.

Tretjega aprila 1949 smo pomagali gasiti velik gozdni požar na Veterniku pri Kozjem. Ukrotili smo ga šele po dveh dneh. Druga januarja isto leto smo gasili požar v sevniškem Jugotanku in decembra parno žago v Sevnici.

GASILCI Z GNOJNICO

Včasih, ko ni bilo vode, smo šli nad ogenj kar z gnojnico ali pa z zemljo. To se nam je pripetilo v noči od 18. na 19. oktober pri Adamu Ašču na Gorici. Gorela sta stanovanjska hiša in hlev z gospodarskim poslopjem. Bili so ob osem glav živine, ob žrebico, ob dvanajst prašičev, zgorelo pa je tudi vse žito in krma. Z zemljo je težko gasiti.

Pa povejte za konec še kaj veselja!

Najbolj sem užival, kadar sem spremljal mladince in pionirje na gasilski tekmovanju. Med njimi sem se v povojnih letih počutil nadvse srečnega. Kadar so zmagali, sem jih z gasilskim avtomobilom za nagrado peljal v rojstni kraj predsednika Tita in jim s tem napravil veliko veselja.

JOŽICA TEPPEY

Po delu še folklor

Po delu v tovarni uči še mladino ljudske pesmi - Dekleta imajo raje folkloro

Obiskali smo Cveta Križa iz Kočevja, znanega večletnega nabiralca naročnikov za Dolenjski list, harmonikarja in vodjo folklorne skupine mladih deklet iz Klinje vasi pri Kočevju. Zastavili smo mu nekaj vprašanj o njegovem delu.

Na vprašanje, s čim se trenutno ubada, je odgovoril:

„Isčem prostor, kjer bi naša folklorna skupina vsaj enkrat na teden lahko vadila.“

So mladi, ki jih učite in vadite, dobri učenci?

Vsi so zelo pridni in poslušni. Vendar me bodo nekateri zaradi šolanja vsaj za nekaj časa, žal, zapustili. Upam, da se bodo prijavili še novi mladinci. Najraje seveda vabim dekleta, ker se hitreje nauče ljudskih plesov in pesmi, pa tudi bolj redno prihajajo na vaje kot fantje.

Kdaj boste spet nastopili na odru?

Imam velike načrte. Srečo zadovoljen bom, če mi bodo delno uspeli. Upam, da naša občina Kočevja lahko spet postane in gledali na prireditvi ob prazniku žena, 8. marca.

Kako to, da najdete čas za delo, medtem ko mnogi, ki imajo bolj poklicni oziroma dolžni čas, kaj takega, ne najdejo časa za svoje hobije?

Najpomembnejša je volja in želja. Če jo imamo, najdemo seje in nagnjenost do tega dela.

Kaj želite doseči s svojimi pesmi in plesi, da se ne pozablja?

Rad bi ohranil stare ljudske pesmi in plesi, da se ne pozablja. Razen tega želim pokazati, kako lepo se lahko zabavajo domače, na stari slovenski način.

Cveto Križu želimo veliko uspehov, mladinci iz Kočevja in okolice, ki želi sodelovati v folklorni skupini, pa sporočite svoj naslov: Cveto Križ, Trata Kočevje.

Večina učencev, ki obiskujejo osnovno šolo v Brslinu, je v osnovni šoli. Kljub temu je izvenšolska dejavnost močno razvejena. Na stari šolski rokometni vrsti, ki je na nekaterih pionirskih turnirjih presenetila marsikatero ekipo. (Foto: Janez Pezelj)

Črnomelj v 1. slovenski ligi

Novomeščani v prvi ligi prvi, igralci Kočevja pa četrti - Ali bodo šli novomeški igralci na kvalifikacije za drugo zvezno ligo?

Prvaki v 1. šahovski ligi SRS zahodna skupina so Novomeščani. V zadnjem kolu lige so premagali Jesenice in tako osvojili prvo mesto s prednostjo 3,5 točke. Na drugo mesto so se uvrstili šahisti Iskre, na tretje Jesenice in na četrto igralci Kočevja.

V drugi šahovski ligi so odlično zaigrali Črnomeljci. V zadnjem kolu so v odločilnem srečanju igrali z neposrednimi konkurenti za drugo mesto, s šahisti Vrhnike, in jih v zanimivih bojih tesno, a zaslužno premagali. Z zmago in osvojenimi točkami so osvojili drugo mesto v ligi in se plasirali v prvo slovensko zahodno ligo.

JESENICE - NOVO MESTO
4,5:5,5

Novomeščani so v zadnjem kolu gostovali na Jesenicah. V izenačeni tekmi so premagali dobre šahiste Jesenice in tako potrdili, da so najboljši moštvo v prvi zahodni šahovski ligi.

Rezultati: Zorko - Osterman 1:0, Kajnik - Praznik 0:1, Pavlin - Sitar 0:1, Krničar - Petkovič remi, Korošec - Škerlj remi, Cijuh - Komelj remi, Pongrac - Praznik remi, Klinar - Peterle remi, Zeleznik - Poredos 0:1 in Simončič - Pucelj 0:1.

KOČEVJE - LESCE
7:3

Cimer - Roblek 1:0, Mestek - Kaše 1:0, Ivič - Mali 0:1, Podkoritnik - Strle 1:0, K. Mohar - Matjašič 1:0, Zupančič - Harinski 0:1, Kirasič - Goričnik 1:0, Metelko - Butorac 1:0 b.b., Ofak - Mencinger 1:0, B. Mohar - Hrovat 1:0.

Šahisti Kočevja so v zadnjem kolu zaigrali dobro. Če bi doživeli še eno zmago ali pa če bi Novomeščani močnejše zmagali, bi se lahko uvrstili celo na tretje mesto.

Ostali rezultati v ligi: Koper - Borec 6,4:3,5, Iskra - Nanos 7:3, Borovnica - Stožice 4:6. Iz lige sta izpadli ekipi Borca in postojnskega Nanosa.

Končni vrstni red: 1. Novo mesto 63 točk; 2. Iskra 59,5; 3. Jesenice 47; 4. Kočevje 46; 5. - 6. Borovnica in Stožice po 43 točk; 7. Lesce 42; 8. Koper 39; 9. Nanos 34 in 10. Borec 31,5 točke.

ČRNOMELJ - VRHNIKA
5,5:4,5

V odločilni tekmi z Vrhniko so Črnomalci dobro igrali in doživeli tesno, a pomembno zmago. Z novimi osvojenimi točkami so osvojili drugo mesto in se tako uvrstili v najkvalitetnejšo slovensko šahovsko ligo. V srečanju z Vrhniko so zmagali Tone Žlogar, Egon Petric, Tine Papež, Cvetka Jagodič, remizirali pa so Marjan Balkovec, Vinko Kobe in Marija Duporjeva. Za Črnomeljo so v ligi igrali Ajdnik, Balkovec, Žlogar, Petric, Papež, Kobe, Bedič, Plut, Ivanovič, Popovič, Duporjeva, Jagodičeva in Popovičeva.

V. KOBE

RIBNICA - IDRJA
6,5:3,5

V prvenstveni tekmi druge slovenske šahovske lige so v Ribnici gostovali šahisti Idrije. Domači igralci so

dobro zaigrali in brez težav odpravili Idrijčane. Če ne bi na prvi deski presenetljivo izgubil Pizar, bi bila zmaga Ribničanov lahko še prepričljivejša. Zmagali so Milovič, Miladinovič, Sipka, Levstik in Tankova, remizirali pa Oražem, Golja in Metkovič. Končni vrstni red: 1. Kamnik, 2. Črnomelj, 3. Ribnica, 4. Vrhnika itd.

M. GLAVONJIČ

namizni tenis

Vodita Pokač in Okoren

V prostorih doma telesne kulture v Kočevju se te dni nadaljuje prvenstvo pionirjev v namiznem tenisu. Nastopa 22 igralcev.

Trenutno vodita Roman Pokač in Tomo Okoren z 38 točkami. Ker mora Okoren odigrati še štiri dvojboje, je skoraj zanesljivo, da bo ob koncu turnirja osvojil prvo mesto. Dobro uvrstitev so si zagotovili tudi Kirn, Mihelič in Lapajne. Ze sedaj so zbrali 34 točk.

Vsa srečanja do sedaj so bila zanimiva, manj znani pionirji pa so poskrbeli tudi za presenečenja. To velja zlasti za Marinka, ki je poskrbel za precej nepričakovanih zmag.

Tekmovanje vodi Marjan Oražem. Povedal je, da so se pionirji izkazali z dobrim namiznim teniškom, ki obeta, da bo v Kočevju čez nekaj let dobra ekipa. Oražem je pohvalil predvsem oba Pogorelca, Debevcu, Vidmarja, Ofaka in Okorna. Podobno, kot tekmujejo pionirji, se bodo v kratkem pomerile tudi pionicirke.

Z. FAJDIGA

Preporod v Čerkljah

Podobno, kot vse ostale ekipe v Čerkljah, so se začeli pripravljati na novo tekmovalno sezono tudi rokometarji. V jesenskem delu tekmovalja v dolenjski rokometni ligi so zasedli skromno 11. mesto. Na višjo uvrstitev niso niti računali, ker je ekipa tekmovala močno pomlajena.

Vsi se sedaj zavedajo, da jih čaka v spomladanskem delu tekmovalja težka naloga, ker morajo nadoknaditi število točk, ki so jih izgubili v jesenskem delu tekmovalja. Zato na treningih delajo s „polno paro“. Vrsto trenira nekdanji igralec Stanko Zloben, ki je zamenjal prejšnjega trenerja in igralca Jožeta Volka.

Razveseljuje je predvsem to, da so se v ekipo vrnil nekateri streljši igralci, razen teh pa trenira tudi precej mladincev. Kljub temu se ekipa še ne bo povsem izkazala, kajti veliko igralcev je dijakov, nekaj pa jih bo odšlo k vojakom.

B. VEGELJ

košarka

BETI - INDUSTROMONTAŽA
77:74

V okviru priprav na tekmovalje v prvi republiški košarkarski ligi so metliški košarkarji prejšnji teden v Oslju igrali z ekipo Industromontaže iz Delnic. Ta ekipa igra v prvi hrvaški košarkarski ligi. V prvem polčasu so bili gostje precej boljši. Na odmor so odšli z devetimi koši prednosti - 44:35.

V drugem delu so Metličani zaigrali nekoliko bolje in razliko sredi drugega dela igre močno zmanjšali. Ob koncu so igralce Industromontaže presenetili z ostrim presingom in tesno, a zaslužno zmagali.

Beti: T. Vergot 2, Kosovac 2, Vergot 6, Lalič 15, Svinger 6, Medek 30, Arbutina 2 in Klajič 15.

PRVI KK ŠTUDENT

Košarkarski delavci v Kočevju so prejšnji teden pripravili zanimiv manjši turnir, na katerem so nastopile ekipe študentov, gimnazijcev in prosve. Tako so študenti in dijaki dokazali, da imajo dobre učitelje, tako dobre, da so jih kar preveč naučili, saj so ob koncu tekem prosvetarji pristali na tretjem, zadnjem mestu. Največ košev na turnirju je dosegel Arko (28), član „Prosvete“.

Z. F.

nogomet

RIBNICA - KOČEVJE
1:0

V prijateljski trening tekmi so nogometarji Kočevja gostovali pri enajsterici Ribnice. V lepi in izenačeni tekmi so zmagali domači nogometarji. Edini zadetek je dosegel Hoič.

Rezultat bi bil lahko neodločen, če bi gostje izkoristili enajstmetrovko. Tako pa bodo poskušali Kočevjarji zmagati v prihodnjem srečanju, ko se bosta obe ekipi pomerili v Kočevju.

Novomeški klub za podvodne aktivnosti je med najboljšimi v republiki. Na prihodnja prvenstva se plavalci redno pripravljajo, tako da bodo po vsej verjetnosti vsi izboljšali osebne rekorde. Na sliki: člani KPA na treningu v bazenu osnovne šole na Grmu. (Foto: Janez Pezelj)

LETALCI SO S TRETJIM MESTOM ZADOVOLJNI: (od leve) predsednik Aerokluba Novo mesto Marjan Moškon, diamantni Jaka Šmid, državna prvakinja Darinka Uhan, predsednik DLC Zdenko Hlavaty, rekorderka Cvetka Klančnik-Belin in najboljši modelar Janez Grošelj. (Foto: Ivica Petek)

Diamant, rekordi in drž. prvenstvo

Uhanova, Belinova, Grošelj in Šmid - najboljši dolenjski letalci

Dolenjski letalci so tudi letos na priscnem družabnem večeru v Šmarjškem Toplicah preresetali svoje športne dosežke v minuli sezoni ter podelili najbolj uspešnim priznanja in skromna spominška darila.

Dolenjski letalski center združuje člana aerokluba iz Novega mesta, modelarskega kluba iz Brezice, pravilnega odbora za belokranjski aeroklub in letalce iz Trebnjega in Mirne, kjer hočejo oživiti nekdanjo močno modelarsko in letalsko skupino. Včlanjeni so tudi posamezni letalci iz Krškega, Sevnice, Kočevja in Ljubljane.

Šport na vasi

Lani je osnovna šola v Velikem Gabru le dobila športno igrišče, v katerega je vložil tudi dosti prostovoljnih delovnih ur mladine in učiteljev. Pridobitev se najbolj pozna pri šolskem športnem društvu. Kot nam je dejal Jože Kocjan, ki skrbi za pouk telesne vzgoje na šoli, močno pogrešajo telovadnico.

„Pri šolarjih, ki jih vozimo v našo šolo iz hribovitih predelov, opažam slabšo telesno razvitost, vendar prave vadbe v zimskem času v prostoru, ki smo ga uporabili za prvo silo, ni mogoče izvajati. Za tako vadbo se zanima tudi ostala mladina. Zadnji referendum za šolstvo so občani podprli s takim razumevanjem predvsem zaradi predvidene telovadnice, ki naj bi jo zgradili s tem denarjem. Ko nismo imeli niti urejenega igrišča, za šport sploh ni bilo pravega zanimanja, sedaj je to že popolnoma drugače,“ ocenjuje razpoloženje v kraju Jože Kocjan.

Na šoli so zadovoljni z iznajdljivostjo učencev pri vodenju številnih sekcij športnega društva. Večjo množičnost v športnem društvu onemogoča pravzaprav samo veliko število vozačev. Zaradi težav pri financiranju

A. Z.

atletika

Vane Kržan - nov rekord!

Na preglednem mitingu za kandidate za državne reprezentance na Reki je nastopil tudi novomeški mladinec Vane Kržan. V teku na 400 metrov, v katerem je nastopil tudi naš najboljši atlet Sušan, je dosegel odlično četrto mesto in nov novomeški rekord - 50,4 (prej 50,8, ki ga je postavil prav tako Kržan).

V teku na 60 metrov je Kržan zavzel tretje mesto in dosegel 7,1. Kot kaže, je Novomeščan na bližnja tekmovanja odlično pripravljen in skoraj gotovo je, da bo oblekel mladinski dres z državnim grbom. Prav tako lahko pričakujemo, da bo na republiškem prvenstvu v Celju dobro zastopal novomeške „barve“.

m.

rokomet

Pionirji dolenjske četrti!

Na tekmah pionirskih medobčinskih ekip nastopilo 300 pionirjev

V počastitev 30-letnice osvoboditve je Rokometna zveza Slovenije organizirala v tivolski dvorani turnir pionirskih medobčinskih reprezentanc.

V 22 tekmah se je pomerilo več kot 300 najmlajših slovenskih rokometarjev in rokometaric iz Savinjske doline, Podravske, Dolenjske, Gorenjske, Ljubljane, Koroške, Zasavja in Primorske. V Ljubljano so iz Dolenjske odpotovali samo pionirji, ki so se izkazali z dobrimi igrami. Škoda, ker naši rokometni delavci niso poskrbeli tudi za vrsto pionirk, saj je znano, da so prav naše najmlajše pionirke med najboljšimi igralkami v Sloveniji. Verjetno bi se na

turnirju pionirskih reprezentanc uspešno kosala vrsta stopiških pionirk, ki so že precej časa med najboljšimi v republiki.

VELENJE - LISCA
20:24

V prijateljski rokometni tekmi so igralce Lisce (Sevnica) doživeli spodbudno zmago pri drugoligašu Velenju. Deset minut pred koncem so domače rokometarice še vodile s 17:16, nato pa so igralke Lisce dobro zaigrale in prepričljivo zmagale. Pri domači ekipi je bila najboljša Zavalovškova z devetimi zadetki, pri gostjah pa Mlinaričeva in Rugljeva z 8 zadetki.

Zmaga je sad vestnih priprav, saj Sevniceanke že dalj časa redno trenirajo in se pripravljajo za nadaljevanje prvenstvenih tekem v prvi republiški ligi. Treninge vodi Franc Ernestl, ki pravi, da bodo njegove varovanke spomladi zaigrale še precej bolje kot v jesenskem delu prvenstva. K moštvo so prišle še nekatere nove igralke, tako da bo ekipa sedaj precej močnejša kot lani. Za Lisco bodo letos nastopile še Staričeva, Jerajeva, Popelarjeva, D. Popelarjeva, Derstvenškova in druge.

R. E.

SEVNICA - KRMELJ
27:17

Izredno ugodno vreme je vplivalo, da so sevniki rokometarji že začeli rokometno sezono. Pred kratkim so odigrali prijateljsko trening tekmo z rokometarji Krmelja. Medtem ko smo v prvem polčasu gledali slab rokomet, sta se obe ekipi v drugem delu igre močno popravili in pokazali lep rokomet. Krmeljčani so bili dolgo časa enakovredni nasprotnik boljšim Sevniceanom, tik pred koncem tekme pa so popustili in izgubili tekmo z 10 zadetki razlike.

Najboljši domačin je bil Sumej z 10 zadetki, pri gostih pa se je izkazal Klatnus s 6 zadetki.

R. E.

Star likalnik na oglje, ki smo ga doslej imeli med staro šaro na podstrešju, očistimo in uporabimo za cvetlično dekoracijo. Vanj namestimo nekaj vejic beračevega denarca ali podobnega in nekaj vejic praproti. Dekoracija bo lepo delovala v predsobi, na stopnišču ali drugje.

Dolenjski list pred 20 leti

V počastitev Prešerna

V POČASTITEV Prešernovega dneva je bila v Novem mestu na predvečer pesnikove smrti pomenljiva in uspela prireditev Ljudske univerze in KD Dušan Jereb. Prof. Karel Bačer je v svojem govoru poudaril veličino Prešernove umetnosti in njen pomen za naše narodno življenje, zlasti v času osvobodilne borbe, glavni del govora pa je bil posvečen Prešernovim stikom z Dolenjsko in njegovim poznavanjem takratnih razmer na Dolenjskem, kar je zlasti očitno v znanem dvostihu, ki ga je Prešeren napisal prijatelju Lašanu, ko je ta odhajal v Novo mesto. Bačer je s tehtnimi dokazi izluščil, kot kaže, dokončni pomen tega dvostiha in pokazal, kako je veliki pesnik poznal tudi našo družbeno problematiko.

STOPIČE — majhna in skromna vas v kotlini pod mogočnimi Gorjanci, majhna vendar kar prikopna ter prijetna. Malo od vasi stoji na hribčku krasno šolsko poslopje; koliko truda in naporov je bilo treba, da je zrastle tako, kot je. Ko zjutraj izza Gorjancev vstane sonce, zažari vsa šola in se ponosno ozira na hiše pod seboj, še zavite v rahlo jutranjo meglo.

NA TREBELNEM je bilo življenje precej časa bolj mrtvo. Živahno je postalo lani, zlasti z elektrifikacijo, ki je nekaj časa kar dobro napredovala. Potem pa se je vse skoraj ustavilo. Toda letos so spet pričeli delati. Transformator in drogovi za glavni vod Mokronog, Trebelno so že na mestu. Tudi napeljava v stranske vasi že trsiražajo. Kmetje že kopljejo sami jame za drogove in pripravljajo vse potrebno za hišne napeljave.

NA DOLENJSKEM so bili že trije študentski klubi, ki so samo lansko pomlad zbrali študente v Ljubljani iz najbolj zapostavljenih krajev med Ljubljano in Novim mestom. Jurčičev akademski klub je pravzaprav šel v povojih.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 11. februarja 1955)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Slavni večer prevare

(Večer prevare) kateri se nam je trikrat podal začetkom tega meseca, se je dobro obnesel v vsacem oziru. Gospod Brueckner je pokazal nenavadno spretnost kot glumač, nas pa istinito zabaval s svojim izvrstnim igranjem. Kar verjeti nismo mogli očem, ko nam je prosto na mizi spremenil čašo fižola v okusni čaj, ki je bil gospodom prav všeč, ali ko so otrobi dali izvrsten bonbon: kar strmeli smo videti, kako ameriška papirnica iz treh robcev napravi dvojni trojni papir, ki minute dolgo kot curk hiti iz nje. Pa ti ubogi cilindri, v kakšni nevarnosti si bil, ko je gospod mesil v tebi testo, pa pripravil na dan iz tvoje votline venec s prstanom, jestvine, celo skladanico skatelj in drugo.

(Z ozirom) na vse te z ustanovitvijo takojšnjih skladišč za živinsko sol združene udobnosti in olajšave glede dobave živinske soli po znižani ceni, se mora le željo izreči, da bi se poklicane samoupravne, posebno pa poljedelj-

sko gospodarske skupine v korist živino posedujočih kmetovalcev in v prosep domače živinoreje za njim vročeno vravnava e. kr. dopuščenih skladišč živinske soli v celi deželi na vso moč potrudile.

(Pretekla sta) že skoraj dva meseca, odkar mi je došel z Dolenjskega glas, da bi se pri bližnji državno zborni volitvi utegnili zediniti ob moji skromni osebi dolenjski spoštovani volilci. Do danes na strogo nepolitičnem stalu delujočega, me je nedavno osupel tak časten poziv sred izmej vas. Mnogo sem mislil, ali naj bi si upal na politično ozemlje ali ne. Slednjič sem si odločil, da sprejemem državno poslanstvo, ako me vi, častiti volilci, za to izberete.

(Hiter odgovor.) Major (vojaku): Znete li plavati? — Znam, gospod major! — Kje ste se naučili? — V vodi, gospod major.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 15. februarja 1895)

PO SVETU OKOLI

ZDRUŽILI SO SE — V New Yorku so ustanovili „Društvo grdih“, v katerega se lahko vključi vsak, ki ima „nenavaden“ videz in vsaj dva dolarja. Društvo je protestiralo najprej zoper družbo „American Airlines“, ki zaposluje samo lepe stvarde. Torej se grdim zares godi krivica!

KDO JE SNOB? — Po dolgotrajnem preverjanju podatkov iz neke posebne ankete je končno postalo jasno, da je največji snob tisti bogati Indijec, ki ne mara kaviarja zato, ker mu je zdravnik prepovedal jesti — jajca! Zdaj je na učenjakih, da ugotovijo, v čem so si podobna ribja in kokošja jajca.

BABICA, KI TO NI — Neki policaj iz Lime je moral lani kar šestkrat postati „babica“, ker je vozil nosečnice v bolnico s službenim avtomobilom. Če bo šlo tako naprej, je očitno najbolje, da spremeni poklic in postane — saj veste, kaj!

BRKI IN SEKS — Stari pregovor „V poljubu ni slasti, če ga brk ne omasti“ je dobil nenavadno potrditev. Ameriški psiholog Robert P. Caine je proučeval več kot deset tisoč „brkatih“ žensk in ugotovil, da je njihova spolna sla precej močnejša in da pogosteje doživijo spolni višek kot „golobradke“. Kako je s tovrstnimi stvarmi pri partnerjih „brkatih“ žensk, Caine še ni dognal, čeprav dela tudi na tem.

„TETKE“ — Fine Američanke zavrtijo samo telefonsko številko neke zaposlitvene posredovalnice in takoj pride k njim na dom t.i. „moja najljubša tetka“, starka šestdesetih ali več let, ki jim prišije gumbe, zakrpa nogavice, opravi nakupe, skuha kosilo in kaj koristnega svetuje — vse za borno plačilo, kajpak! Pomoč, ki bi prav prišla tudi vam, drage bralke, ali ne?

KAR TAKO — Belo barvo iz kuhinje že dalj časa izpodirjajo vedrejšje barve, kar je dokazal tudi sejem pohištva v Kölnu, kjer je za pravcato atrakcijo poskrbel modni kreator Cardin, ki se ukvarja tudi z designom za pohištvo. Njegova kuhinja je bila — črna!

ZGLEDA TAK! — Ameriško pravosodno ministrstvo je sklenilo nagraditi tiste nameščence, ki bodo v letu dni prihranili največ pisarniškega papirja. Vodjem posameznih oddelkov, ki morajo predlagati kandidate za nagrado, so pred kratkim poslali naslednjo okrožnico: „Prosimo, da spis o vsaki kandidaturi dostavite v 6 (šestih) in ne v 4 (štirih) primerkih, kot je zahtevala prejšnja okrožnica!“ Ni kaj dodati!

SLABO ZDRAVJE — Pred 37 leti je prišla odločba, da je Moemie Mignot iz Cherbourga preslabega zdravja, da bi se lahko opravičila svoj poklic. Predčasno so jo upokojili. Pred kratkim je ta ženska slabega zdravlja res umrla, vendar v starosti 106 let.

Branje iz dlani

V dlani so zapisane bolezni - Diagnoze

Hiromantija je starodavna „veda“, saj segajo njeni začetki v dobo velikih starih civilizacij. Skozi tisočletja se je ta „umetnost“ branja preteklosti in bodočnosti iz dlani ohranila skoraj nespremenjena, morda le s to razliko, da je resen človek ne more več jemati za kaj drugega kot sleparstvo, kljub temu pa je veliko takih, ki v branje iz dlani še vedno verjamejo.

Vendar v hiromantiji ni vse samo sleparstvo. Nova veda, ki se imenuje dermatoglifija ima veliko skupnega s sleparstvom: iz dlani zdravniki — dermatoglifologi „berejo“ bolezni, ki jih je človek prejel ali pa mu še grozijo. V črtah dlani se namreč odraža več sprememb v organizmu, med drugim razne živčne bolezni in bolezni sten aorte. Dober zdravnik ima v človeški roki zanesljivo pomagalo pri diagnozi bolezni. Tako meni sovjetski dermatoglifolog I. Raskin.

Človeško živčevje je povezano z razporeditvijo črt v dlani, tako da je dlan neke vrste šifrirana knjiga, ki jo strokovnjak lahko prebere, ako pozna ključne šifre. V tej knjigi — dlani so zapisane tudi živčne bolezni, ki so mučile prednike. To pa je tista stična točka, ki povezuje znanstveno utemeljeno dermatoglifijo s hiromantijo. Obe namreč iščeta sledove preteklosti; seveda pa je razlika kljub temu velika. Medtem ko ena brska za dogodki in je tako lahko samo čista sleparija, pa druga išče sledove genetskih sprememb.

Raskin pravi, da bo sčasoma vsak zdravnik moral poznati osnove branja iz dlani.

Čebela opravlja izredno važno nalogo.

Kaj bomo brez čebel?

Nevarno upadanje števil čebel v svetu

Neopazno, brez velikega hrupa in javnega zgražanja izgineva še ena živalska vrsta — čebele. Teh pridnih živalic je videti vse manj na poljih in v gozdovih, ki se prav tako počasi umikajo modernim betonskim mravljiščem — velikim mestom. Tehnološki napredek sili človeka v vse večje obvladovanje narave, toda napredek zmanjšuje število čebel. Zanje ni prostora tam, kjer človek premočno vdira v okolje. Toda kakor je izginjanje čebel tiho in neopazno, prinaša s seboj veliko nevarnost.

Na to dejstvo so opozorili čebelarji rimski kongres o prehrani. V zadnjih desetih letih se je število čebelnjakov v svetu zmanjšalo za 11 odstotkov, kar pomeni, da je za 2 milijardi manj čebel. Temu ustrežno je tudi manj medu. Vendar čebelarji zatrjujejo, da to ni najhujša posledica izumiranja čebelarstva, mnogo večja je nevarnost, da se prekine naravno ravnovesje. Čebele so namreč izredno važen delček v razmnoževanju rastlin. Jablane, hruške, breskve, češnje, paradižnik, detelja in sončnice so pri svojem oplodjevanju vezane na čebele, ki prinašajo cvetni prah z ene rastline na drugo. Strokovnjaki so postregli s podatkom, da se je v ZR Nemčiji v letu 1973 zmanjšal pridelek jabolk za 41 odstotkov v primeri z letom 1972, kar povezujejo z upadom števila čebelnjakov.

Brez čebel perečega vprašanja svetovne prehrane ne bomo rešili! Tako menijo čebelarski strokovnjaki. Čebel pa je vseeno vse manj.

KRAPANOV
KOTICEK
KRAPANOV
KOTICEK

Pustna metla

Pust, pust krivih ust! Ako jih imamo celo leto povešeno s kislim obrazom vred, jih je sedaj treba potegniti tja do ušes. O pustu se mastimo. Mast se cedi od brade, akoravno je draga. Pust je le enkrat v letu, zato se takrat naužijemo na debelo, saj postili se bomo lahko celo leto.

Pravijo, da je pust dan norcev. Ne norcev, marveč veselih ljudi, ki vržejo z jezika večno jadikovanje o draginji, novcih in vremenu, ko nimamo celo leto česa bolj pravdanskega v ustih premlevati.

Pust mora biti bel, pa čeprav je snega zgolj za seme. To se pravi: ravno toliko, da ne pozabimo, kakšen je. Le pomislite, kaj bi bilo, ako bi pustne seme namesto krovov in jajc nabirale vijolice ali celo šmarnice. Vsi bi se smejali takim semam in jih imeli za še bolj neumne. Otročaji bi tekli za njimi in mislili, da častijo svetega Jurija.

Otrokom in drugim so se povsila usta. Snega je premalo. Eni se ne morejo sanjati in smučati, drugi pa ne vedo kam s smetmi. Računali so, da bo s snegom vsaj nekaj časa čisto okolje, pa so se ušeli. Se naprej bo treba pospravljati smeti pred svojim pragom, okoli svojih in drugih hiš, po vaseh in mestih.

V belo Ljubljano pa ne grem več, ker mi hodijo kar naprej otipavati vreče in kobilico ter spraševati, če sem jim pritovoril snailke. Nimajo jih, zato v šolah pometajo učiteljice s šolarji, v podjetjih imajo pa vajence za ta posel.

„Imeli smo eno, pa je kar naprej pila in v stranišču spala. Ko smo jo kregali, je pa še ta odšla,“ so se eni opravičevali.

„Ako ni druge pomoči,“ jim svetujem, „pa botro burjo pokličite. Naj ona odpre svoj meh za vse in s preprih pometa, da se reveži ne boste v svojih lastnih smeteh zadušili.“

MARTIN KRAPAN

Kako je dvojček

Vsak 43. človek je ček - Slučajnost

Znane so pripovedi o vladnih dogodkih, ki so se tili dvojčkom, o čudnem danju dogodkov, ki ga razložiti. Zapiši omemmer balerine, ki je pom dobila poročno čeprav ni bila noseča, tistem času njena sestra čica rodila sina; pri skih dvojčkov, ki se na isti dan poročila, psa iste pasme in mu ime; primere istocasnokrajevno oddaljenih

Naključje ali kaj? Dvojčka David in Eda istočasno zlomila roki sta se igrala na različni

Prvi, ki se je vprašal, kov lotil z vso potrebo previdnosti in znanstvenitalijanski profesor Gedda, 20 let je v dvojčke v posebnem posvečenem izrednem menu. To je tudi edini inštitut na svetu. V letih je profesor Gedda 15 tisoč dvojčkov, ekipo je ugotovil znanstva: velika večina dvojčkov nima samopodobnih zunanjih enak imajo tudi krvno ter celo enako tkivo, mnenju medicinskih strokov omogoča idealne tacije organov, ker pacnosti, da telo vsaj ni ne kot tujek. Podobno inteligenčne zmogli raziskovalna komisija vila nobenega primera like inteligenčnih dvojčkov.

Dvojčki niso takoj pojav, kot bi morali. Vsak 43. človek je Dvojajčni dvojčki pogostejši kot enojčni prav posebna zanimivostno je, da mati rodi dvojčka, ki imata vsa očeta.

32. „Metlo!“ je klara Paradižnik je bil v Klara jo je ujela.

Abra — kadabra, Klara se je zavila čega krvnika, visokih kot lastovka zletela Trden dokaz so to

Napredek kujemo ljudje

Te dni mineva enaintrideset let, odkar je v Črnomlju zasedal prvi redni slovenski parlament - Slovenski narodno osvobodilni svet. Bela krajina ima v zgodovini narodnoosvobodilnega gibanja toliko dogodkov lokalnega in širšega pomena, da bi težko iz tega bogastva izbrali najpomembnejše. Menim, da je prvo zasedanje SNOS in vse, kar se je dogajalo neposredno po njem, tisto obdobje, ki najbolj nazorno in v vseh razsežnostih ponazarja udeležbo Bele krajine v NOB. In prav zaradi tega smo občani črnomaljske občine izbrali dan zasedanja SNOS za svoj praznik.

V osnovnem izobraževanju ugotavljamo izjemne dosežke, saj se je učni uspeh dvignil na 95 odstotkov, osep pa je padel na 36 odstotkov. Vedeti moramo, da so ti rezultati plod izjemnih naporov prosvetnih delavcev, kajti delovni pogoji nikakor ne ustrezajo potrebam sodobne šole.

Zelo daleč smo od tega, da bi se lahko pohvalili z otroškim varstvom, vendar lahko ugotovimo, da gradimo v tem trenutku dva vrtca, v Semiču in Črnomlju, za skupno 220 otrok. Preporočljivo je tudi kulturna in telesnokrajska dejavnost občanov, združeni v samoupravni interesni skupnosti. Pereč problem pa predstavlja socialno skrbstvo, največ zaradi neresnega sistema financiranja in izjemnega števila ostarelih ljudi.

V letu 1974 so bila opravljena obsežna dela pri razširitvi vodovodnega omrežja (9,2 km), urejali smo kanalizacijo in modernizirali mestne ulice in regionalne ceste v skupni dolžini 10 km. Vse to je veljalo skoro 30 milijonov dinarjev. Stanovanjska gradnja je bila v družbenem sektorju preteklo leto šibka. V nova stanovanja se je vselilo 14 družin, vendar se gradi še 48 stanovanj. Napravljena pa je bilo veliko več, kot sem lahko navedel, kajti knjižnice, šole, vrtci, zdravstveni centri, ki so jih zgradili ljudje in občani, združeni v TOZD in krajevne skupnosti.

Prepričan sem, da bodo delavnost, samoiniciativnost, čvrsta volja in pripravljenost k medsebojnemu sodelovanju tudi v bodoče vrline vseh naših delovnih ljudi in občanov. To je tudi zanesljivo poročilo za naš boljši jutrišnji dan.

inž. MARTIN JANŽEKOVIC
predsednik občinske skupščine

V letu 1974 je bilo v občini odprtih nekaj pomembnih industrijskih objektov. Omenim naj le Iskro v Črnomlju, delavnice Viator, razširitev TOZD Beti, te dni pa odpira nove proizvodne prostore tudi Obrtno komunalno podjetje Črnomelj. V letu 1974 pa smo tudi v obratu konfekcije Rog v Adlešičih zaposlili 22 ljudi.

V teku je obsežna razširitev in modernizacija proizvodnje v semiški Iskri in v črnomaljskem Belsadu. Letos bo razširila svoje poslovne prostore v Črnomlju Emona iz Ljubljane, ljubljanska Semenarna bo odprla sodobno trgovino, Dolenjka pa se pripravlja na gradnjo trgovine v Kanižarici. Razen vsega tega bo julija odprta sodobna industrijsko urejena pekarna Žita.

Na vseh šolah je tudi precej razvijena športna dejavnost, prav tako pa tekmovalna za Zupaničjevo bralno značko, ki jo je lani prejelo 785 otrok. Zelo delavni so tudi mladi matematiki, saj se je tovrstnega občinskega tekmovanja udeležilo kar 125 šolarjev.

Šole so organizirale poleg vsega tega še 10 delovnih akcij za urejanje okolice šol, imeli so 11 zbiralnih akcij. Pri prostovoljnem delu je sodelovalo 2642 učencev. Šolarji so imeli 36 javnih nastopov, pripravili so 6 javnih razstav in 43 nastopov pevskih zborov. Dokaz, da je tudi kulturna dejavnost del vsakdanjega življenja. Vse to pa hkrati priča, da šola uspešno opravlja ne samo vzgojno-izobraževalno, temveč tudi kulturno in politično-vzgojno poslanstvo.

Opremljenosti šol zdaj ni mogoče primerjati z nekaj leti nazaj. Naj-sodobnejši učni pripomočki niso več redkost, ki bi jo hodili občudovat od blizu in daleč, temveč vsakdanja praksa. Grafoskopi, epidiaskopi, diapozitivni projektorji, diaprojektorji itd. so del sodobnega pouka, ki so ga na dobro organiziranih centralnih šolah deležni tudi učenci iz oddaljenih krajev, od koder se vozijo v šolo.

Bazena res nima nobene šole, žal pa tudi nikjer nimajo ustrezne telovadnice. To je ena izmed slabih točk črnomaljskega šolstva, druga pa je pomanjkanje strokovno usposobljenega kadra. V občini je zaposlenih 127 prosvetnih delavcev, od teh 65 na razredni stopnji in 62 na predmetni, toda dobrih 29 odstotkov vseh nima ustrezne izobrazbe. Ta slika se bo bistveno spremenila, ko bo 34 absolventov pedagoške akademije diplomiralo. Omeniti pa velja še, da TIS stipendira 51 študentov.

Želje po nadaljnjem napredku so v šolah velike, toda finančne in prostorske možnosti jih omejujejo. Vsem šolam manjka prostor. Enoizmenski pouk imajo za zdaj samo v Semiču, radi pa bi ga uvedli povsod. Radi bi vsem šolam dali telovadnice in povsod uvedli podaljšano oziroma celodnevno bivanje.

Sredstva, ki jih družba in delovni ljudje namenijo zadnja leta za potrebe vzgoje in izobraževanja, so se nekajkrat povečala. Letos je predvidenih za potrebe osnovnega šolstva, posamezne šole in vrtcev 23,730 din. To je veliko denarja, vendar še premalo, da bi lahko krili potrebe in uresničili vse zastavljene načrte.

od asfaltne ceste. Trasa od Črnomlja do Tribuč je v dolžini nekaj nad 5 km že zgrajena, potrebno pa bo zgraditi še preostalih 6 km ceste do vasi. Dela bi morala biti končana že jeseni, a je dolgotrajno deževje to preprečilo. Novi rok za dograditev je poletje 1975.

In da imajo lepe možnosti za turizem, ljudje tudi vedo. Kristalno čista Kolpa pri gradu Pobrežje je bogastvo zase. Potrebno bi bilo urediti kamp in kmalu bi nastal rekreacijski center. Krajevna skupnost že odkupuje parcele in se ukvarja z

načrti za uresničitev te zamisli. Zavedajo pa se, da tudi tej nalogi sami ne bodo kos.

Ce Adlešičani kje v Ljubljani pravijo, da vas nima niti kina, ljudje ne verjamejo, pa je resnica. Dvorane ni, pa bi bila nujno potrebna za kulturne prireditve in razvedrilo, pa za gasilce in vaške organizacije. Tudi ta gradnja je predvidena.

Tovariši Cvitkovič, Požek in Grabrijan z zaupanjem gledajo v prihodnost. Za 22. marec, ko bo imel kraj svoj praznik, pripravljajo bogat program in spet nekaj novosti.

Rudi Grabrijan, vodja obrata ROG v Adlešičih, v delovnih prostorih, ki so začasno urejeni v izpraznjenem šolskem razredu. Začetek je skromen, toda za ves kraj izredno pomemben.

RUDI GRABRIJAN, vodja obrata ROG v Adlešičih: „Delo smo začeli z eno izmeno in s priučenjem. To dobo ravnokar končujemo in naše delavke bodo od februarja dalje že plačane po učinku; do zdaj so dobivale mesečno nagrado. Računamo tudi, da bomo na spomlad uvedli drugo izmeno in zaposlili še 20 žena. Za naš kraj je to velik napredek k izboljšanju življenjske ravni prebivalstva. Prvi izračuni kažejo, da bodo naše delavke ob plačilu po normi zaslužile za začetek okrog 1.700 dinarjev.“

Ce bo rasla tovarna, bodo mladi ostajali doma. Sčasoma bo kraj spet dobil osemletko, ki je bila pred leti ukinjena zaradi premajhnega števila otrok. Zdaj imajo samo nižjerazrednico. Ce bo več zaposlenih in šola, bo to potegnilo za seboj še nov napredek: gradnjo hiš, trgovin itd.

Kako so občani zainteresirani za industrijsko dejavnost, so najlepše pokazali na lanskem referendumu. Vsako gospodarstvo se je zavezalo prispevati 1.000 dinarjev za gradnjo novega, sodobnega poslopja za industrijo. Ljudje bodo dali prispevek v denarju ali pa v delu. Pričakujejo, da bo ta želja, porojena iz lastnih žuljev, s širšo družbeno pomočjo tudi zagotovo uresničena.

Tudi to so povedali možaki, da si Adlešičani veliko obetajo

Življenje se vrača

Adlešiška krajevna skupnost zajema 1180 prebivalcev iz 17 vasi. Število občanov se je zadnja leta precej zmanjšalo, ker so se ljudje močno odseljevali v naša mesta ali na tuje za zaslужkom, toda zadnji dve leti se odhajanje umirja. Kraj začneja novo življenje in kakšno je to, so povedali trije možaki, pri katerih se stekajo niti vsega javnega in družbenopolitičnega življenja v tem delu črnomaljske občine.

LOJZE CVITKOVIČ, tajnik krajevne skupnosti: „Veseli smo, da se je odseljevanje ustavilo. Celo nasprotje se dogaja: 200 ljudi se iz naših vasi vsak dan vozi v službo. Trije avtobusi prihajajo po vasčane dvakrat na dan in jih spet pripeljejo domov. Avtobusne zveze imamo res ugodne, s tem pa so ljudje dobili tudi možnost zaposlitve. To je eden izmed razlogov, da se v Adlešiče vrača življenje.“

CIRIL POŽEK, predsednik krajevne skupnosti: „Več let smo jadikovali in opozarjali, lani pa uspeli: novomeško podjetje ROG je v opuščenih šolskih prostorih odprlo obrat, v katerem je takoj dobilo delo 22 ljudi, predvsem žensk. To je za naš kraj zgodovinski dogodek, saj gre za zametek tovarne, ki je Adlešiči nikdar niso imeli.“

Vrtor več zrna, več velja

Vzgoji in izobraževanju, s katerima se največ ukvarja samoupravna temeljna izobraževalna skupnost v Črnomlju, ni mogoče zanikati velikega napredka, če le pogledamo nekaj podatkov iz prejšnjih let in jih primerjamo z današnjim stanjem.

Od leta 1972 do danes se je struktura osnovnih šol precej spremenila. Takrat je bilo na območju občine 12 podružničnih šol in 6 osemletk, v letošnjem šolskem letu imajo 8 podružnic in 5 centralnih šol, ki pa so dobro organizirane. Leta 1973 so imeli v vsaj občini samo 3 oddelke podaljšanega bivanja, danes je 12 takih oddelkov, vanje pa je zajetih že 265 učencev. Leta 1972 je bilo vsega 600 vozačev šolarjev, zdaj jih je 992.

Otroke vozijo v šolo sodobni avtobusi, prevoz je brezplačen, toda družba bo odšla letos v ta namen 1.380.000 dinarjev. Na vseh šolah je organiziran dopolnilni pouk za učence, ki jim posamezni predmeti delajo težave, pomoči pri učenju pa so deležni tudi učenci vozači. Ne smemo pozabiti, da je posebna šola leta 1970 začela skromno delati z 20 učenci, letos imajo v tej šoli v 9 oddelkih in 8 razredih že 88 otrok.

Vse to je pripomoglo, da se je učni uspeh močno popravil, osep pa bistveno zmanjšal. V preteklem šolskem letu je bil na osnovnih šolah dosežen 95-odstoten učni uspeh.

Na vseh šolah imajo otroci tople malice, v Črnomlju, na Vinici in v Dragatušu pa tudi kosila. Da bi izboljšali šolsko prehrano, so kuharice iz vseh šol, iz dijaškega doma in vrtca poslali na tečaj, ki ga je vodil Centralni zavod za napredek gospodinjstva iz Ljubljane.

Velik napredek je tudi v organizaciji malih šol. S tem so zelo skromno začeli pred leti, ko so organizirali le tu in tam male šole s 75 urami pouka. Danes imajo celoletne male šole že na Vinici, v Dragatušu, Semiču in v črnomaljskem vrtcu. Kjer ni možnosti za celoletne male šole, imajo malčki 120 ur pouka.

Zunajšolska dejavnost ima na šolah v črnomaljski občini že tradicijo. Kolikor več imajo šole prostora in sredstev, toliko bolj se ta dejavnost širi. V preteklem šolskem letu je v raznih kroških sodelovalo 1677 učencev, ki so zlasti na nekaterih šolah dosegli vidne uspehe. Znana je bogata dejavnost Kluba OZN na Vinici, dejavnost Vesele šole v Črnomlju, dragatuška folklor

itd. Na vseh šolah je tudi precej razvijena športna dejavnost, prav tako pa tekmovalna za Zupaničjevo bralno značko, ki jo je lani prejelo 785 otrok. Zelo delavni so tudi mladi matematiki, saj se je tovrstnega občinskega tekmovanja udeležilo kar 125 šolarjev.

Šole so organizirale poleg vsega tega še 10 delovnih akcij za urejanje okolice šol, imeli so 11 zbiralnih akcij. Pri prostovoljnem delu je sodelovalo 2642 učencev. Šolarji so imeli 36 javnih nastopov, pripravili so 6 javnih razstav in 43 nastopov pevskih zborov. Dokaz, da je tudi kulturna dejavnost del vsakdanjega življenja. Vse to pa hkrati priča, da šola uspešno opravlja ne samo vzgojno-izobraževalno, temveč tudi kulturno in politično-vzgojno poslanstvo.

Opremljenosti šol zdaj ni mogoče primerjati z nekaj leti nazaj. Naj-sodobnejši učni pripomočki niso več redkost, ki bi jo hodili občudovat od blizu in daleč, temveč vsakdanja praksa. Grafoskopi, epidiaskopi, diapozitivni projektorji, diaprojektorji itd. so del sodobnega pouka, ki so ga na dobro organiziranih centralnih šolah deležni tudi učenci iz oddaljenih krajev, od koder se vozijo v šolo.

Bazena res nima nobene šole, žal pa tudi nikjer nimajo ustrezne telovadnice. To je ena izmed slabih točk črnomaljskega šolstva, druga pa je pomanjkanje strokovno usposobljenega kadra. V občini je zaposlenih 127 prosvetnih delavcev, od teh 65 na razredni stopnji in 62 na predmetni, toda dobrih 29 odstotkov vseh nima ustrezne izobrazbe. Ta slika se bo bistveno spremenila, ko bo 34 absolventov pedagoške akademije diplomiralo. Omeniti pa velja še, da TIS stipendira 51 študentov.

Želje po nadaljnjem napredku so v šolah velike, toda finančne in prostorske možnosti jih omejujejo. Vsem šolam manjka prostor. Enoizmenski pouk imajo za zdaj samo v Semiču, radi pa bi ga uvedli povsod. Radi bi vsem šolam dali telovadnice in povsod uvedli podaljšano oziroma celodnevno bivanje.

Sredstva, ki jih družba in delovni ljudje namenijo zadnja leta za potrebe vzgoje in izobraževanja, so se nekajkrat povečala. Letos je predvidenih za potrebe osnovnega šolstva, posamezne šole in vrtcev 23,730 din. To je veliko denarja, vendar še premalo, da bi lahko krili potrebe in uresničili vse zastavljene načrte.

Ljubljanska banka

podružnica Črnomelj

Ljubljanska banka — podružnica Črnomelj je pomemben činitelj v gospodarstvu Bele krajine, saj zbira denarna sredstva gospodarstva in prebivalstva na območju, kjer deluje, in z njimi gospodari. Kreditira gospodarstvo za obratna in osnovna sredstva, opravlja stanovanjsko kreditiranje in odobrava kredite občanom. Na območju podružnice se je lani povečal obseg kreditov za 74 odst., sredstva

pa so se povečala za 56 odst.

Z izplačevanjem osebnih dohodkov na hranilne knjižice je črnomaljski podružnici Ljubljanske banke uspelo mobilizirati vsa tista sredstva, ki najbolj neposredno vplivajo na široko potrošnjo in hkrati tudi na stabilizacijo gospodarstva. Uspeh ni izostal, saj so se vloge občanov povečale za 26 odst., devizna sredstva pa za 38 odst.

Še naprej ostaja glavna skrb podružnice približeva-

nje občanu — varčevalcu. V letu 1975 želijo pritegniti še preostale delavce na svojem območju, da bi prejeli osebni dohodek preko hranilnih knjižic. Da bi tudi pri mladini vzbudili čut za varčevanje, pa nameravajo ustanoviti šolske hranilnice.

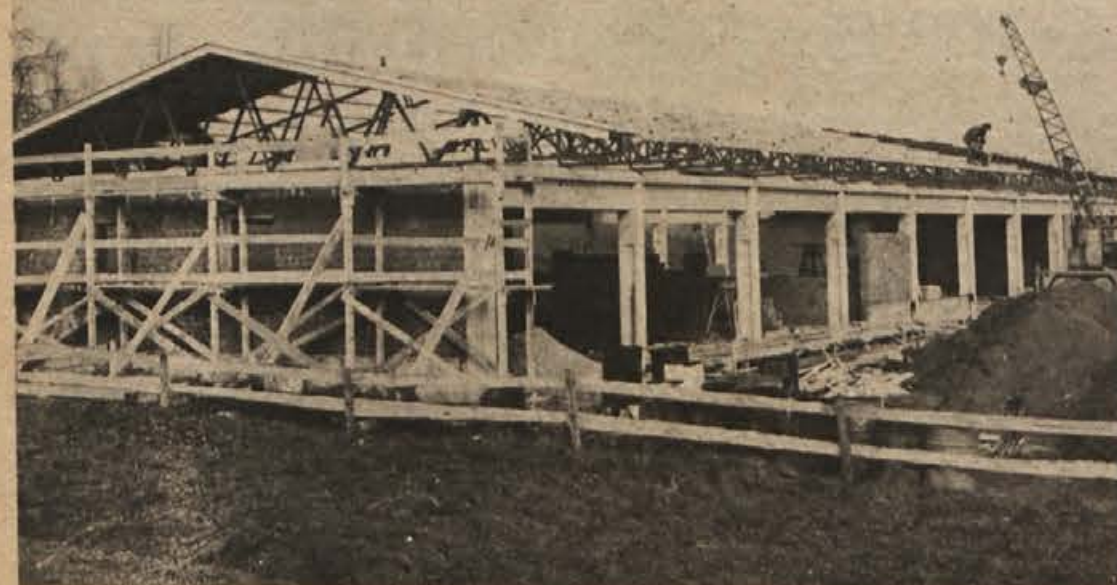
Kolektiv Ljubljanske banke — podružnice Črnomelj čestita občanom za praznik občine in jih vabi k sodelovanju.

Ljubljanska banka, podružnica Črnomelj, ima lepo urejene prostore za sprejem strank

Novi prostori OBRTNO KOMUNALNEGA PODJETJA ČRNOMELJ

Gradbišče pekarnice ŽITO v Črnomlju

VIATOR opravlja v svoji delavnici popravila vseh vrst osebnih in tovornih vozil ter avtobusov.

PROMETNO
HOTELSKO
TURISTIČNO
PODJETJE
VIATOR
LJUBLJANA

VA
VIATOR

TOZD BELA KRAJINA

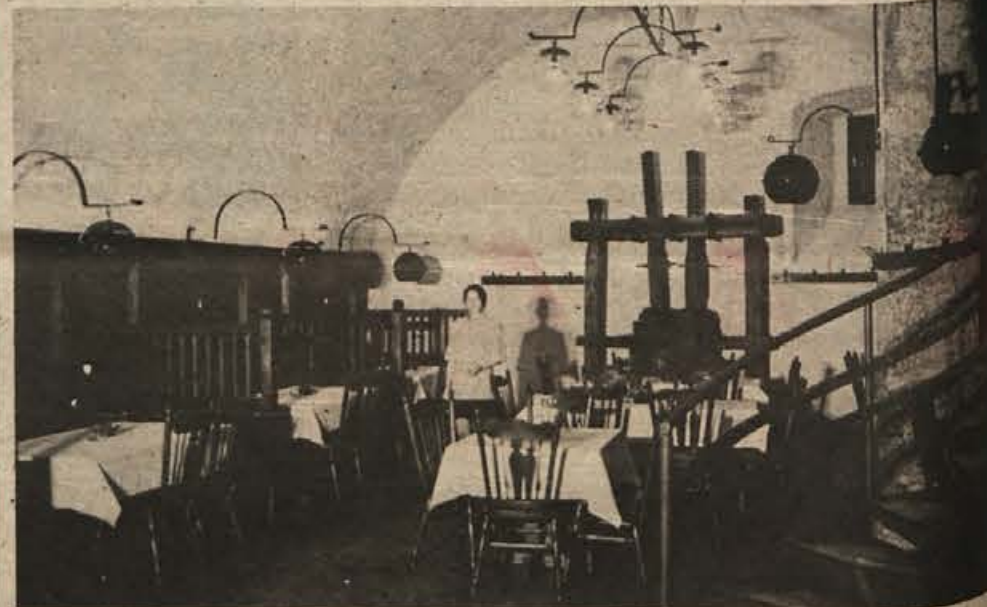
Kolektiv VIATOR, TOZD BELA KRAJINA, nenehno povečuje svojo dejavnost. Uspešno je opravil zastavljene načrte in ustvaril v minulem letu 24 milijonov celotnega dohodka. To je kar 60 odst. več kot leto prej. Z avtobusi so opravili 750.000 km in prepeljali več kot milijon potnikov, s tovornjaki pa so prevozili 1,7 milijona kilometrov in prepeljali 700.000 ton tovora. Na ta

način so v prometni dejavnosti v primerjavi z letom 1973 povečali obseg dela za 30 odst., realizacijo pa za 150 odst.

Tudi v gostinstvu so povečali promet za 22 odst. Nočitev je bilo več za 7 odst. Inozemski gostje so prenočevali za 16 odst. manj in le v kampu na Vinici, ki so ga lani dokončno uredili, je bilo inozemskih gostov več.

V letošnjem letu ne pričakujejo večjih investicij, razen pri nabavi novih vozil, potniški in tovorni promet. Predvsem bodo posvečali pozornost kakovosti storitev, ki jih opravljajo. Več obseg dela v gostinski dejavnosti nameravajo doseči s načrtnimi turistično-prometnimi akcijami in na ta način privabiti v Belo krajino več domačih in tuje gostov. Kolektiv predvideva doseči 34 milijonov celotnega dohodka, kar je 30 odst. povečanje v primerjavi z lanskim letom. Število zaposlenih se bo povečalo od 132 na 167.

Kolektiv VIATOR, TOZD BELA KRAJINA, čestita občanom za praznik občine in priporoča svoje prevozne, gostinske storitve ter stroje in mehanične delavnice.

Belokranjska klet in restavraciji GRAD v Črnomlju

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA IN
INDUSTRIJA GRADBENEGA MATERIALA

kanižarica • ČRNOMELJ

PRIDOBIVANJE PREMOGA, POLIMARMOR-
OKENSKE POLICE IN STOPNICE, OPEČNI IN
CEMENTNINARSKI IZDELKI

Občanom čestitamo za praznik in hkrati priporočamo svoje izdelke!

TAM Maribor
tozd BELT Črnomelj

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM, DELOVNIM
KOLEKTIVOM IN OBČANOM ČESTITAMO ZA
PRAZNIK OBČINE ČRNOMELJ TER JIM
ZELIMO PRIJETNO PRAZNOVANJE.

Kmet in zadruga - tovariša

Lani je Kmetijska zadruga v Črnomlju praznovala 30-letnico obstoja, kar kaže, da je ena najstarejših zadrug, ustanovljenih po novem sistemu že med vojno. V jubilejnim letu se lahko kolektiv zadruga pohvali z več uspehi;

— močno so razširili sodelovanje s kmeti za potrebe Belsada, ki je tudi prišel pod zadrugo streho;

— zgradili in odprli so novo tržnico v mestu z nekaj sodobno urejenimi lokali, v katerih je zaposlenih 13 ljudi;

— pripravili so investicijski elaborat, najeli kredit in že začeli širiti tovarno Belsad;

— sklenjen je dogovor s pod-

jetjem BEGRAD za rekonstrukcijo in novo gradnjo poslovalnice na Vinici, pripravljajo pa tudi posodobitve lokala v Starem trgu. Naročeni so načrti za preureditev mehaničnih delavnic in skladišč v Črnomlju, kjer bodo imeli rezervne dele za kmetijske stroje;

— zadruga je lani odkupila od kmetov nad 2 milijona litrov mleka, v kooperaciji so spitali okrog 400 telet, odkupili so 164 ton rdeče pese in 22 ton kumaric;

— po doslej zbranih podatkih je zadruga do sedaj dala 256 gospodarjem za 5 milijonov di-

narjev posojil, ki so jih porabili za nabavo mehanizacije, za gradnjo hlevov, gospodarskih poslopij, za nabavo živine itd.

Velik uspeh zadruga, ki pa ga ni mogoče izmeriti, je tudi v tem, da kmetje čutijo v njej oporo za prizadevanja, ki vodijo k napredku. Zadruga daje zasebnim kmetovalcem kredite, načrtuje blagovno proizvodnjo in jih usmerja v donosne proizvodnje.

V letu 1975 bodo skušali še povečati kooperacijo vrtnin s kmetovalci. Rdeči pesi in kumaricam, ki jih ljudje že pridekujejo za Belsad, naj bi se pridružili še feferoni. Belsad jih je pripravljen odkupiti 100 ton.

GOSTIŠČE
IN PRODAJALNA
KMETIJSKE
ZADRUGE
ČRNO MELJ

Kolektiv
KZ Črnomelj čestita
za praznik občine!

48-stanovanjski blok, ki ga gradi BEGRAD v naselju Čardak.

beograd črnomelj

BELOKRANJSKO GRADBENO PODJETJE ČRNO MELJ

Gradbinci Belokranjskega gradbenega podjetja so lani zgradili v Črnomlju novo tržnico, proizvodne prostore Beti, transformatorsko postajo in prenovili restavracijo Grad. Dokončali so tudi šolo v Ozlju in opravili še več drugih gradbenih del. Nova gradbišča so Zdravstveni dom v Črnomlju, otroškovaštevna ustanova v Semiču in bencinska črpalka na Vinici.

Posebno pozornost posvečajo v Begradu gradnji stanovanj. Z drugimi dejavniki v občini se je kolektiv vključil v akcijo in prevzel večino nalog s tega pod-

ročja. Begrad ni samo izvajalec gradnje, ampak opravlja vrsto drugih del, ki jih narekuje stanovanjska problematika. Trenutno gradi 48-stanovanjski blok v novi stanovanjski soseski Čardak. Stanovanja so različnih velikosti in bodo nared do junija. Tudi v Semiču, na Vinici in v Starem trgu pripravljajo gradnjo družbenih stanovanj.

250-članski kolektiv nenehno skrbi za napredek podjetja. Pozornost posveča kadrom, saj ima 33 učencev v gospodarstvu, na srednjih, višjih in visokih šolah pa štipendira 19 bodočih strokovnjakov. Za moderniza-

cijo svojih obratov in nakup opreme je kolektiv lani namenil 4 milijone dinarjev, letos pa predvideva prav toliko.

Prizadevanja, da bi določila nove ustave zaživila na vseh področjih družbenega in gospodarskega delovanja kolektiva črnomeljskih gradbincev, že kažejo sadove v delegatskem sistemu, pri obveščanju, neposrednem odločanju o vseh stvareh in podobnem.

Kolektiv Belokranjskega gradbenega podjetja čestita investitorjem in vsem občanom za praznik občine.

Večina izdelkov v izvoz

BETI — TOZD Črnomelj se predstavlja z naslednjimi podatki:

- zaposlenih 230 ljudi,
- delajo večinoma za izvoz,
- na dan napravijo okrog 400 spalnih srajc ali 2000 kopalčk

BETI, ki se je povzpela v enega največjih in najbolj iskanih proizvajalcev trikotarje v državi, je zadnja leta izredno napredovala. Ne samo v matičnem podjetju, temveč tudi v zunanjih obratih, kamor štejejo tudi TOZD Črnomelj.

Za lanske 29. november so tu

odprli nove proizvodne prostore, s čimer so se bistveno izboljšali delovne možnosti zaposlenih. Razen lepih in velikih delovnih prostorov imajo nova skladišča, sanitarije in garderobe ter lepo urejen obrat družbene prehrane. Prav v zadnjih tednih pa so ob tovarniški ograji

uredili še nekaj parkirnih prostorov.

V TOZD BETI Črnomelj delajo največ otroške trenirke za izvoz pa ženske spalne srajce in kopalke za moške, ženske in otroke. Tuti ti izdelki potujejo pretežno v tujino.

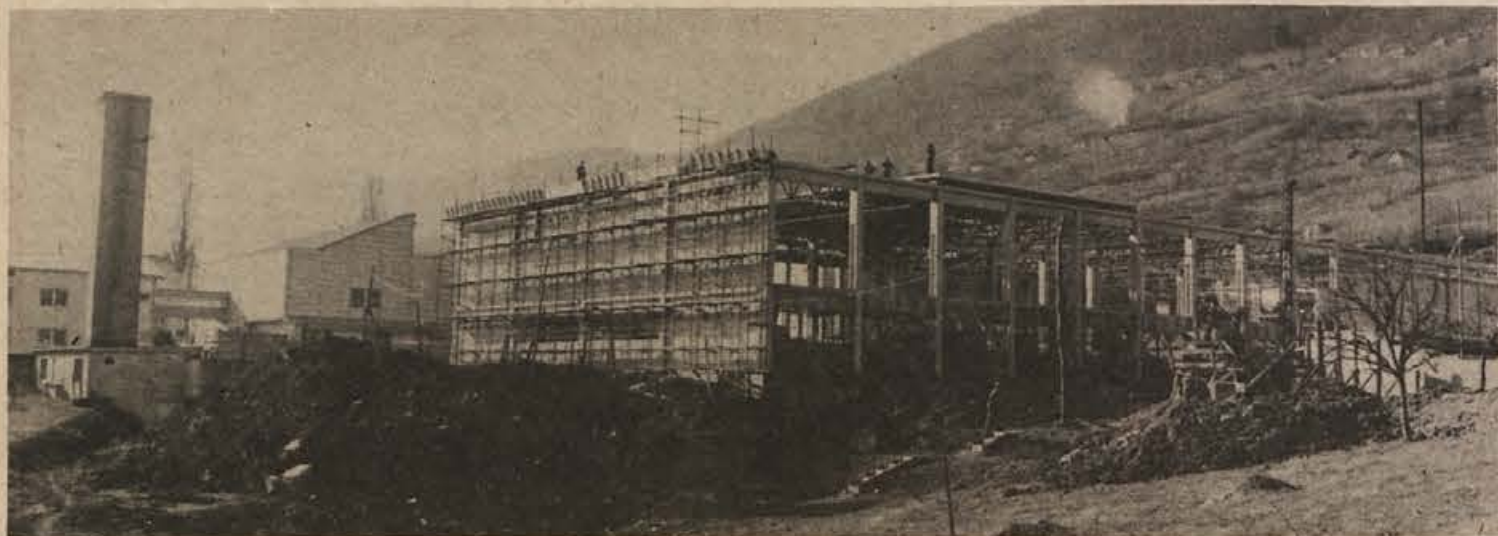
Da so zaposleni — velika večina je žena — urni in natančni pri delu, pove podatek, da so zmožni na dan dati iz rok okrog 400 spalnih srajc ne povsem enostavnega kroja ali pa 2.000 kopalnih oblek.

Stroje imajo še stare, vendar že mislijo na novo, bolj sodobno opremo. Ženske se v kolektivu dobro počutijo, posebno odkar se jim ni treba več voziti v Metliko. Veliko je v kolektivu takih, ki so imele prej delovno mesto v Metliki ob razširitvi obrata v Črnomlju pa so lahko ostale v domačem kraju.

Veliko članic kolektiva si je že pridobilo kvalifikacijo. Pozna se, da deluje v okviru BETI poklicna šola. Osem mlajših žena in deklet iz Črnomlja se je odločilo tudi za šolanje na srednji stopnji, ki je prav tako omogočeno v Metliki.

Kakšne so želje kolektiva? V prvi vrsti novi stroji, da bi lahko tekoči trak bolje izkoristili in da bi tudi posameznik bolje zaslužil. Želijo tudi hitrejšo rast stanovanjske gradnje. V novem bloku, ki ga že gradijo, bosta dve stanovanji za potrebe kolektiva BETI, vendar je še veliko interesentov za boljše stanovanja. Tem bodo skušali v naslednjih letih ustreči.

Poznamo samo eno pot: napre

Mineva natanko leto dni, kar je semiška ISKRA odprla svoj obrat v Črnomlju, in spet je čas za inventuro enoletnega napredka. Trdoživi kolektiv izpod semiške gore uspeva tudi v časih, ki so za svetovno gospodarstvo težki. Malce zategnejo pas — tega so vajeni že od vsega začetka — počakajo, da gre oblak mimo, pa spet zadihajo s polnimi pljuči, že snujoč nove načrte za nadaljnjo rast.

V letu 1974 je bilo v tovarni kondenzatorjev zaposlenih 1060 ljudi, od tega okrog 200 v Črnomlju. Ustvarili so za 150 milijonov dinarjev celotnega dohodka; od tega je znašal izvoz okrog 26 odstotkov. Izvažajo v 20 držav; v najbolj razvite, v nerazvite in v socialistične države.

Kaj vse je bilo novega v Iskri zadnje leto?

— Lansko spomlad so začeli proizvajati aluminijasta ohišja za kondenzatorje in v ta namen obnovili bivši obrtni servis v Semiču.

— Kupili so stroj za 7,5 milijona dinarjev, ki z aluminijem napreva plastične folije. Za zdaj je edini v državi, pomeni pa velik prihranek v uvozu za kolektiv in druge izdelovalce, katerim bodo v bodoče delali usluge.

— Začeli so rekonstruirati tovarno. Nova tovarniška hala v velikosti 3500 m² je že pod streho. V njej bodo razširili proizvodnjo kondenzatorjev in povečali lastno orodjarno. Lani so v to investicijo vložili 23 milijonov dinarjev, letos bodo dodali še 18 milijonov v osnovna in obratna sredstva.

— Kupili so nov gasilski avto

s cisterno in 6,5-tonski tovornjak TAM.

— Zelo pomemben pa je tudi lastni sistem za hlajenje industrijske vode. Ker porabi tovarna v proizvodnem procesu veliko vode, ki je prej topla odteka la v kanale, je okoliškim krajem vode zmanjkovalo. Z novo napravo, ki tudi ni bila poceni, so to vprašanje lepo rešili. Toplo vodo ponovno ohladijo in jo spet uporabljajo.

SUROVINE ŠE ENKRAT DRAŽJE

Nič čudnega, če se direktorju Jožetu Kočevanju postavljajo pokonci skodrani lasje, kadar nanese beseda na cene surovin. Pravi:

„Lani so nas podražitve hudo teple. Za 70 do 100 odstotkov smo morali dražje plačevati surovine, kar pomeni, da so cene v enem letu toliko poskočile kot prej v 10 letih skupaj. Ob vsem tem smo lahko lastne izdelke podražili le za nekaj odstotkov. Da smo mogli rentabilno poslovati, gre zahvala kolektivu, ki je zmanjševal stroške proizvodnje, varčeval na vsakem koraku in trpel zamrznjene osebne dohodke. To breme je kolektiv vzel nase.“

Položaj pa tudi letos ne kaže bolje, ker je na svetovnem trgu prišlo do zastoja v široki potrošnji. Če prodajo manj televizorjev, raznih gospodinskih strojev itd., tudi kondenzatorji kot sestavni deli le-teh ne gredo več tako v promet.

Kot pravi tovariš direktor, kolektiv varčuje na vseh ravneh, zato tudi ljudem ni vseeno, kam gre njihov denar. Obremenitve, kamor sodijo zakonske in pogodbenne obveznosti, pa so lani narasle za okrog 22 odstotkov. To je bilo za nameček že tako slabemu letu. Vse to je vplivalo na ostanek dohodka, da ni tolikšen, kot so predvidevali.

LETOS ŽE 200 MILIJONOV

Ob takih napovedih bo verjetno težko doseči letošnji letni plan, ki predvideva za 200 milijonov dinarjev celotnega dohodka. Vendar v tovarni kondenzatorjev ne vržejo tako hitro puške v koruzo. Kolektiv je sprejel sklep, da bodo proizvodne stroške zmanjšali še za nadaljnjih 5 odstotkov. Predvsem bodo zmanjšali izmeček, računajo na modernizacijo tehnoloških postopkov in na izboljšano organizacijo dela.

Vsak si bo na svojem delovnem mestu prizadeval obljubo izpolniti, tako prihranjena sredstva pa bodo le navrgla nekaj milijonov.

ČEZ 70 DRUŽBENIH STANOVANJ

Osebni in družbeni standard zaposlenih se nenehno izboljšuje.

Proizvodnja kondenzatorjev je obsežna: gre za 12.000 izdelkov, ki so lahko manjši od mezinca, pa veliki tudi tako, da tehtajo več ton.

jeta. Poprečni osebni dohodek semiškega ali črnomaljskega iskraša je znašal konec leta 1974 2100 din, zaposleni pa so dobili razen tega še 900 din regresa za letni dopust.

Tovarna ima svojo sodobno opremljeno ambulanto s stalnim zdravnikom specialistom za medicino dela in sestro. Ambulanta ima razne naprave, celo EKG aparat.

V Iskri že 18 let deluje obrat družbene prehrane, v katerem dobivajo zaposleni toplo malico in po želji še kosilo. Izdaten opoldanski obrok s pečenko velja samo 4 din.

Iskra ima svoj rekreacijski center na Primostku. Lepo kopališče z lepo urejenim lokalom, ki ima tudi prenočišča. V tovarni je dokaj razgibano kulturno in športno življenje, zlasti zato, ker je kolektiv mlad. Večino zaposlenih predstavljajo mladi.

Izobraževanje v tem kolektivu ni občasna zadeva, temveč stalna skrb. Razen tega, da že vrsto let štipendirajo po 50 ljudi na srednjih, višjih in visokih šolah in si vzgajajo strokovni kader večinoma sami, prireja vsako leto v zimskem času razne tečaje. Trenutno imajo tečaj angleščine, lani je bil nemški tečaj itd.

Med kolektivi z največjim posluhom za stanovanja je spet semiška Iskra. Ima že več kot 70 družbenih stanovanj. Samo v preteklem letu so kupili 7 stanovanj v bloku in dali članom kolektiva 1 milijon dinarjev posojil za zasebno gradnjo. Ta denar so tako rekoč zbrali solidarnostno. Ves kolektiv je pol leta delal vse proste sobote.

Organiziran imajo prevoz na delo: vsak dan gredo trije avtobusi izpred Iskrinega poslopja v razne smeri, tja do Hrvaškega.

TOVARNA V MALEZIJ

Da je ISKRA v Semiču trden kolektiv in eden glavnih stebrov občinskega gospodarstva, kaže nenehen napredek. Za letos

imajo v načrtu del proizvodnje iz črnomaljskega obrata prenesti v Malezijo. Tam bodo zgradili tovarno kondenzatorjev in bodo solastnik tovarne stiroplokskih kondenzatorjev, v kateri bodo izdelali na leto okrog 30 milijonov izdelkov. Pogodba o kompletnem inženiringu za ta posel je tik pred podpisom. Ni pa postavljanje tovarn na tujem za Iskro nova stvar. Leta 1964 so na primer zgradili in spravili v pogon tovarno kondenzatorjev v Indiji, niso pa več lastniki, ker so vse skupaj prodali.

Ob tem, ko si kolektiv tako vztrajno prizadeva prodreti na vse celine in na trg vseh držav, pa ne pozablja tudi na to, da je začel iz nič, v majhnem kraju. In ta kraj po zaslugi Iskrinega kolektiva močno spreminja podoba.

ISKRA JE ZDAJ TOZD

Reorganizacije v tem kolektivu niso nova stvar. Tisti, ki so vse od začetka v podjetju, imajo na primer na svojih dokumentih že po 7 različnih štampiljk in raznih imen podjetij.

Do lani je tovarna kondenzatorjev poslovala celih 12 let samostojna tovarna v obliki združene ISKRE. Po reorganizaciji le-te se je izpoprijelo 21 Iskrinih organizacij, ki so nega dela formirale le 6. Osvoboditvanje pa so se vključile vse le tovarne kot temeljne organizacije združenega dela. Tako tudi semiška tovarna pod TOZD Industrije elementarnih zabavno elektronskih posebnim položajem. Oblikujejo so žiro račun in vse prejšnje pridobljene samoupravne vice in službe, kar ni primerno vseh TOZD pod okriljem ISKRE.

Ob tolikšnem številu zaposlenih, ob nenehno naraščajočem obsegu pa kolektiv razmišlja ustanovitvi TOZD znotraj svoje semiške Iskre.

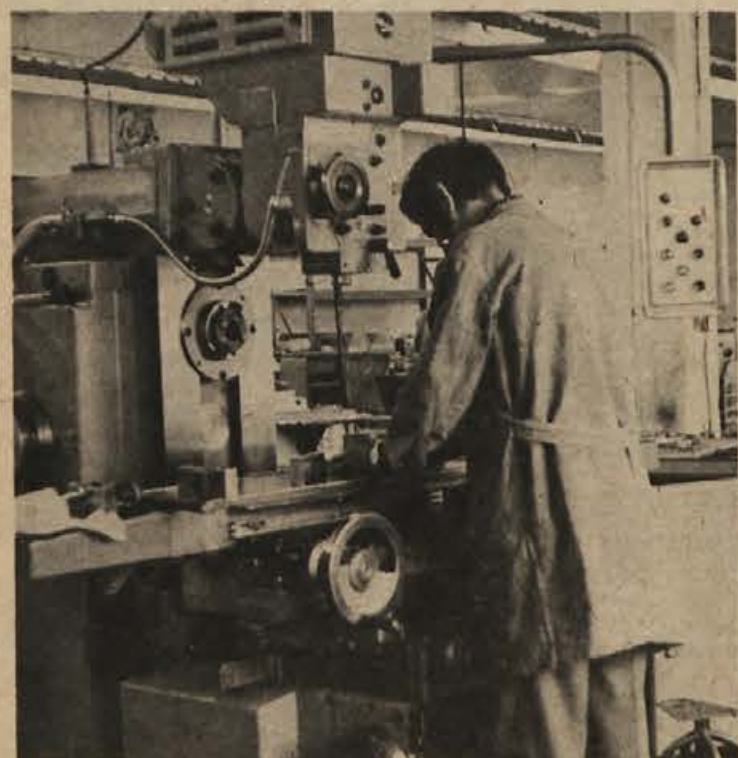
Samoupravljanje po določenem sistemu so v tem kolektivu lepo zastavili, pričakujejo velik napredek samoupravljanja vseh ravneh v podjetju, zato, ker so začeli izdajati tovarniški list, ki bo zaposlenim obveščal o vsem, kar samoupravljalci vedeti, lahko odločal.

Skica prikazuje, da iz majhnega belokranjskega Semiča izdelki potujejo v 20 držav na več kontinentov

Po letu dni v črnomaljskem obratu ISKRE je proizvodnja povsem utečena

Eden novih strojev v semiški ISKRI, s katerim režejo izredno tanke aluminijaste folije, potrebne v proizvodnji

**(Ne)resnice
z napako**

Zaradi razžaljenja masti
(časti se je že marsikdo znašel
na zatožni klopi.

V razpravi je poudarjal, da mu te zakonske norosti (novosti) ne gredo v glavo.

Razstavil je svoje najnovejše
oje (olje).
Dobil je obvestilo, da ga na
pošti čaka pamet (paket).

Od časa do časa jo je pogledal (pogledal).

Mojstrom so odsekali roke

Vrt s fontanami, džamiji s štirimi minareti in grobnica iz belega marmorja: to in še kaj spomenik carici - Kohinor so ukradli

Za eno največjih čudes Indije velja grobnica ali spomenik ljubezni" Tadž Mahal, ki stoji v Agri. To nenavadno, impozantno zgradbo, za katero poprečni Indijci mislijo, da so jo zgradili "angeli", je dal narediti car Jah Jahan za svojo ženo Mumtaz Mahal, ki je umrla v 37. letu ob rojstvu štirinajstega otroka.

Sedemnajst let (od 1631 do 1648) je dvajset tisoč najboljših delavcev iz cele Azije merilo, klesalo, postavljalo in brusilo najrazličnejše vrste marmorja in dragega kamna samo zato, da bi ušilo carjevo žalost. Ko so postavili Tadž Mahal, je dal

Jah Jahan vsem slovitim
mojstrom odsekati roke, da
ne bi nikomur več naredili
česa takó lepega in popolne-
ga.

Veliki vhod (zapirajo ga srebrna vrata) v Tađz Mahal je dvorana iz rdečega peščenjaka in marmorja, okrašena z rezbarijami in v marmor vklesanimi citati iz Korana. Pred Tađzem je ogromen vrt, posajen s cipresami in prepleten s štiriinosemdesetimi vodometi. Tađz obkrožajo dve džamiji in štirje minareti. Ena džamija je bila narejena iz verskih razlogov, druga pa samo zato, da bi ohranila dovršeno simetrijo celotnega "spomenika".

Tadž, v katerem je grobnica pokojne carice, je ves iz marmorja. Glavna kupola s sedemnajst metrov visokim bakrenim stolpom je postavljena na izrezljano marmorno ploščad, vhod v Tadž pa je štirikotno pročelje z obokom, na katerem variira ime Alaha. Prav Alahovo ime je največja mojstrovina Tadža, kajti vse vrste imena so videti enake, čeprav v resnici niso. Tiste višje, ki bi bile zaradi oddaljenosti videti manjše, so namenoma klesali postopoma vse večje. Zato je pročelje Tadža „odprta knjiga“ z Alahovim imenom, ker je zadnja vrsta „enako velika“ kot prva, čeprav je med njima večkratna razlika v velikosti. Notranjost Tadža sestavljajo nešteti izrezljani zidovi, vhodi, niše, prav na sredi pa so marmorni cvetovi, okrašeni s 34 vrstami dragih in pol-dragih kamnov. (Od tod so ukradli dragulj Kohinor, ki velja za najlepši dragulj na svetu.)

Car Jah Jahan, ki je dal zgraditi nič koliko hramov in palač v Delhiju, Lahoreju, Agri in drugod, je s Tadž Mahalom, ki je zgrajen v mogulskem stilu, dosegel vrh muslimanske arhitekture.

Tadž Mahal: grobnica, dve džamiji, štirje minareti, prekrasen vrt in drugo – to je eno največjih čudes Indije.

»Trava« ni nedolžna

Lažne trditve o neškodljivosti marihuane

„Marihuana ni škodljiva“, „Legalizirajte travo!“, „Ljudi stori dobre volje, drugača pa nič!“ Take in podobne trditve so krožile po svetovnem časopisju, kadar je bilo govora o marihuani. To mnenje je nastalo prav gotovo pod vplivom pritiska širokih množic, ki so hotele izsiliti znanstveno neutemeljeno počestno mišljenje, da so mamila, ki niso škodljiva. Posledice so bile prav kmalu vidne; številne ankete so pokazale, da postaja marihuana skoraj tako vsakdanje mamilo, kot je alkohol, seveda s poudarjenju „neškodljivostjo“. Botri zgrešenemu mišljenju so bili tudi nekateri medicinski strokovnjaki, ki so se vprašanja lotevali površno in tako niso v svojih poskusih niso mogli dognati škodljivosti marihuane.

Zdaj se je veter obrnil. Harvey Powelson, psihiater in vodja psihiatričnega oddelka na Berkleyevi univerzi v Kaliforniji, ter z njim še mnogi drugi so se resno lotili raziskav o posledicah, ki jih na človekovem zdravju pusti „trava“. Rezultati so prav presenetljivi: marihuana ne samo da ni neškodljiva, marveč je celo zelo škodljiva.

Stalnim kadilcem marihuane se močno poslabša odpornost proti raznim boleznim. Uničujejoče deluje na bela krvna telesa ter njihovo število zmanjša tudi za 41 odstotkov. Močno kajenje poškoduje tudi kromosome, čeprav vse posledice v tej smeri še niso raziskane. Moški pa bi se morali sploh zamisliti, preden prižgo cigareto z marihuano. Kajenje namreč zmanjšuje moško potenco in kvaliteto sperme. Močan je sum, da je marihuana eden od povzročiteljev raka na pljučih. Brez dvoma pa povzroča bronhitis in druge nevarne dihalne težave.

Hude so tudi posledice za duševno zdravje, na kar Powelson še posebno opozarja.

Vpliv okolja na zdravje

Ker vemo, da je človekovo zdravje produkt dednih osnov in okolja, v katerem živi, da torej delovanje in okolje v enaki meri vplivata na zdravje in tudi na razvoj bolezni, je prav, da si vplive okolja malo bolje ogledamo. Ti vplivi so nam več ali manj znani, vendar ne pomislimo vedno nanje, pač pa iščemo vzroke za bolezni vsepovsod drugod. Domnevni notranji ali podedovani vzroki pa se nam brž porušijo, ko spoznamo preprosto resnico, da zaradi gozda nismo spoznali posameznih dreves. Vsak gozd je sestavljen iz dreves, vendar deluje kot celota. Tako tudi okolje in dedne osnove v človeku delujejo kot celota vseh vtisov in vzrokov, človek pa reagira tako ali drugače. Bolezen ali poškodba je vedno rezultat skupnih vplivov med človekom in povzročiteljem bolezni ali poškodbe. Bolezen ni nikdar slučajen dogodek, nesreča ali napaka narave, pač pa je vedno zakonit pojav, ki izhaja iz naravnih in družbenih zakonov.

Vplive okolja ali zunanje vplive na človeka lahko razdelimo na nežive, žive in družbene vplive. Nekatere najvažnejše od vsake vrste bomo spoznali v naslednjem.

I

Vplivi nežive narave so fizikalni, fizikalno-kemični in kemični. Fizikalni pa se dele še na mehanične, toplotne in električne in na vplive sevanj. Zaradi poenostavljanja obravnavamo v tem sestavku v zvezi z ostalimi fizikalno-kemične vplive.

Mehanični vplivi imajo za posledico rane, zlome, izvine in podobne poškodbe. Glede na velikost in mesto poškodbe so vplivi na telo različni. Od neznatnih prask pa do šoka je velik razpon vplivov na telo. Zapleten sistem drobnih od velikih krvavitve, poškodovanja posameznih sestavov v telesu, vzdraženje samodejnega in drugega živčevja, sproženje različnih refleksov in fizikalno-kemičnih dogajanj v organizmu, vse to reagira bolj ali manj burno, kar se zrcali v prizadetosti poškodovanca. Nekateri mehanični vplivi na zunaj ne kažejo posebnega učinka, zato pa je v notranjosti njihovo delovanje lahko usodno. Sem spadajo predvsem posledice hitre ali počasne spremembe zračnega pritiska, od eksplozijskega vala pa do višinske in potapljaške bolezni. Pri eksploziji ohromi osrednje živčevje zaradi hitrega prenosa vala od trebušnih organov do možganskega debla. Pri višinski bolezni zmanjka zaradi prenizkega pritiska kisika v možganih, razvije se omočica, pred to pa nekritičnost.

(nadaljevanje prihodnjič)

Tovariška vljudnost

Lepo obnašanje je na zunaj sestavljeno iz bolj ali manj pomembnih in tudi čisto drobnih dejanj. Za sleherno dejanje pa velja dvojce: ali je ali ni resničen izraz človekove notranjosti. Idealna je vsekakor tista vljudnost, ki izvira iz naše notranjosti, iz naše prepričanosti, iz pristnih občutij, ki nam narekujejo spodobno vedenje.

Vljudnost torej ni predvsem izraz naših razumskih sposobnosti, temveč izraz srčne kulture. Golo razumarstvo je hudo nasprotnik človekovega čustvenega življenja in ne more kaj prida prispevati k srčni omiki. Tisti, ki v njem prevladuje razumarstvo, zgublja počasi smisel in potrebo za dobro knjigo, lepo pesem, za petje, gledališče, slikarske in kiparske umetnine, sploh za lepoto in umetnost. Človek, ki se samo razumsko izživlja, polagoma otopi za celo skalo moralnih vrednot – ali jih vsaj doživlja silno ozka in okostenelo. Kako naj tak človek polno doživi na primer vso vrednost dobrote, plemenitosti, sočutja, ljubezni in spoštovanja, če ga neprestano utesnjujejo oklepi razumskega dela in poklicnih navad?

Za množico povprečnih ljudi, ki jim življenje ne poteka v izrednih zamahih, temveč v vsakdanjih skrbih, pa popolnoma drži, da razumska enostranost uničuječo vpliva na njihovo rast in bogastvo. Mar je potem čudno, če tako usmerjen človek ne čuti kaj dosti potrebe po resnični vljudnosti in sprejema opozorila na lepo vedenje že skoraj kot nasilje nad osebno svobodo?

Če nazivamo pravo vljudnost tovariško vljudnost, se mi zdi to upravičeno samo zato, ker bi nam moralo tovarištvo pomeniti dejansko več, kot nam pomeni. Ker pa ni pravega tovarištva brez spoštovanja do sočloveka, bi morali več razmišljati o vrednosti, ki jo ima človek. Premalo mislimo na vlogo slehernega izmed nas v naši skupnosti, premalo na delo, ki ga vsakdo opravlja ali ga je ali pa ga bo opravljal, premalo se zavedamo, koliko je vreden človek, ki je po svojih najboljših močeh družbeno ustvarjalen. Kako boš koga spoštoval, če ne veš zakaj!

Prava tovariška vljudnost nastaja samo iz globoke človekoljubne zavesti, ki je spoznanje in čustvo; vse drugo je ali gola navada ali pa krinka. Bolje je seveda, da je vljudnost samo navada, kot da je sploh ni. Brez vsake moralne vrednosti pa je hinavska vljudnost, s katero kdo zakriva svoje prave namene.

Še beseda o neokretnosti. Morda kdo istoveti pravo vljudnost s popolno ali perfektno uglajenostjo. Nikjer ni zapisano, da je vljuden samo tisti, kdor se zna sukati v družbi, ki ji je visoki bonton prirojen. Grobsti seveda nikoli ne bomo imenovali vljudnost, nekoliko neokretno vedenje, ki izvirja iz najboljšega srca, pa je vredno marsikdaj več kot bleščeče navade ljudi, ki so se od mladih nog šolali v visokem bontonu. Zato tudi ne bo resnično omikan človek omalovaževal tistega, ki ima svoje srce tako rekoč na dlani, pa je njegov nastop morda raskav.

DR. LEON ŽLEBNIK

PARADIŽNIK V SREDNJEM VEKU

Zabrisal je metlo in
vija — vaja . . . !
pred očmi strme-
tisočglave množice
dniki v rokah, da je

Klara res čarovnica, in tisoč prič – a kaj je to pomagalo? Kdo zgrabi baburo tam pod oblaki?

No, z vrtočavih višin se je letalka še enkrat spustila nizko nad Glavni trg! Švistnila je nizko nad glavami, in ko se je zopet vzpenjala, je sedel poleg nje na ročaju tudi njen možiček, naš ljubi Paradižnik.

Dvignimo se v kristalne višave še mi, dragi bralci!

Kozina

naka. Že zdavnaj sta pozabila na črne dni tam spodaj. V veselje zdaj vrtata, v tisti skrivnostni magnetni pas bi rada prišla, kjer se čas obrača s teboj!

„Tk, tk, tk!“ je škrtnilo v metlinim ročaju.
„Števec se odvíja!“ je zavriskala Klara. „Tri stoletja
so že mimo!“

„Tk, tk, tk in trrrk, trrk, trrrk ...“ so veselo
hitela dalje stoletja, desetletja in leta.

Abeceda samouprave

Brez pomoči staršev in družbe ne bi bilo bogatih sadov pionirskih svobodnih dejavnosti

Ob slovenskem kulturnem prazniku je temeljna izobraževalna skupnost Novo mesto podelila priznanja 27 mentorjem pionirske organizacije in vodjem raznih interesnih krožkov na osnovnih šolah. Ena od nagrajenk je tudi Majda Jereb, mentorica na osnovni šoli Grm, ki je začela orati ledino tako imenovanih svobodnih dejavnosti že takoj po vojni v Brežicah.

„Takrat nekateri otroci še slovensko niso znali,“ pripoveduje Majda Jereb, „zato so bile te dejavnosti, seveda, zelo skromne, zelo pomembne za čim hitrejšo in čim

razvitih slovenskih občinah, imamo kar 42 krožkov. Način dela je zelo vabljiv, pionir ali pionirka si ne širita obzorja in znanja samo o stvarih, ki ju neposredno zanimajo (na primer novinarstvo, modelarstvo, šport itd.), svobodne dejavnosti so tudi nekakšna mala šola samoupravljanja. Pionir se nauči nastopati, kritično ocenjuje, uči se solidarnosti, sodeluje v odborih, presoja svoje ter delo drugih.

Šola brez svobodnih dejavnosti ne bi bila prava šola. Pionirski ter mladinski mentor imata seveda pri vsem tem pomembno in odgovorno nalogo. Povedati moram, da so za uspeh naše šole, ki je z bršlinsko na tem področju najboljša v občini, zaslužni prav vsi mentorji, brez njihovega predanega sodelovanja in pomoči naš pionirski odred ne bi dobil visokega priznanja za uspešno delo v dveletni jugoslovanski pionirski akciji „Lepota v ustvarjanju, radost v odkrivanju.“

Delo mentorjev zelo olajšujeta pomoč in podpora vodstev družbenopolitičnih organizacij, podjetij – pokroviteljev in seveda staršev. Naš pokrovitelj – Industrija motornih vozil nam ni še nikoli zavrnil nobene prošnje.

Največje in najlepše mentorjevo plačilo so od sreče žareče otroške oči. Takrat smo poplačani za ves trud. Svobodne dejavnosti bodo dobile še večji pomen in veljavo v celodnevni šoli. Če kdaj pa kdaj pomislim, kako in s čim smo začeli takoj po vojni in kaj vse smo v tridesetih letih dosegli na področju svobodnih dejavnosti, sem vedno malce ponosna.

M. BAUER

Majda Jereb: „Svobodne dejavnosti so mala šola samoupravljanja.“

manj boleče vključevanje otrok v redni pouk. Dandanes so svobodne dejavnosti sestavni del šolanja, sam pouk ne da nikoli tistega, kar daje pionirjevo delo v teh dejavnostih. Koristi svobodnih dejavnosti so spoznali tudi starši. Včasih so otroka, ki se je slabo učil, vzeli iz krožka, zdaj pa ga vpisejo; spoznali so, da je delo v krožkih najboljše zdravilo zoper najrazličnejše muhe njihovih nadobudnežev. Na osnovni šoli Grm, ki se lahko meri s šolami v najbolj

PLOČEVINASTA RAZPRODAJA – Novomeška Novotekna je letos že tretjič priredila razprodajo kuhinjske posode tretje vrste iz celjske Emo. Kilogram pločevine je bil po 32 dinarjev. Gospodinje trdijo, da se je zlasti pri manjši posodi nakup zelo izplačal. (Foto: M. Bauer)

Šolski voz se razrešuje

Še letos bodo zastavili lopate na gradbiščih posebne osnovne šole v Šmihelu ter osnovne šole v Brusnicah - Milijon neizpolnjenih obveznosti

Posebno osnovno šolo v Šmihelu pri Novem mestu bodo začeli graditi še letos, nam je minuli ponedeljek zatrdil Marjan Simič, načelnik oddelka za gospodarstvo in finance občinske skupščine Novo mesto. Šola bo stala nasproti sedanje šmihelske osnovne šole (čez progo), investicijsko-tehnična dokumentacija mora biti pripravljena najprej v treh mesecih. Inž. Milivoj Lapuh z republiške izobraževalne skupnosti je že pripravil projektni načrt.

Vest, ki smo jo uporabili za uvod tega pisanja, najbrž ne bi doživela objave na vrhu strani, če ne bi vsi (od tistih, ki plačujejo šamoprispevek, do tistih, ki odločajo o zidavi) vedeli, da graditev kasni, da torej ne teče po sprejetem dogovoru.

Novica je torej lastovica spodbude za vse, krivde za zastoj namreč ne moremo enostavno zvaliti na „občinske

Koliko smo zbrali

V decembru so krajevne skupnosti nakazale v sklad za graditev šol v občini Novo mesto več kot 555.800 dinarjev, delovne in druge organizacije pa več kot 586.700. Od krajevnega samoprispevka se je v omenjenem mesecu v KS Novo mesto nabralo 314.745 dinarjev, v KS Šentjernej 72.686, v KS Prečna 3.714, v KS Brusnice 1.341, v KS Žužemberk 25.293, v KS Stopiče 12.835, v KS Orehovica 2.191, v KS Straža 46.596, v KS Birčna vas 5.800, v KS Bučna vas 7.602, v KS Gabrje 2.614, v KS Dolenjske Toplice 39.331, v KS Otočec pa so zbrali za šole 11.031 dinarjev. Skupaj torej več kot 1.142.000 dinarjev.

N. R.

ZAVETIŠČE ZA ŠOLARJE

Zužemberški šolarji – vozači bodo v kratkem dobili zavetišče, ki jim ga šola pripravlja poleg mladinskega kluba v domu Ljudske tehnike. Tako ne bo treba več čakati avtobusa pred šolo.

Priznanja najboljšim

V Dolenjski galeriji v Novem mestu so ob slovenskem kulturnem prazniku slovesno podelili pionirskim odredom osnovnih šol novomeške občine ter njihovim mentorjem priznanja in nagrade, ki so si jih zaslužili pri delu v tako imenovanih svobodnih šolskih dejavnostih. Priznanja so dobili pionirski odredi osnovnih šol Brusnice, Dolenjske Toplice, Mirna peč, Bršljin, Grm, Katja Rupena, Milke Šober-Nataše, posebne šole v Šmihelu, Otočcu, Prevoli, Stopiču, Šentjerneju, Skočan, Šmarjeta, Vavta vas in Zužemberku.

Zahvalne diplome in nagrade so dobili mentorji: Kristina Engel, Tončka Cirsni, Janja Sitar, Ljudmila Obrekar, Ljubo Zagar, Marija Kranjc, Milka Starič, Majda Jereb, Ivanka Mestnik, Francka Dular, Niko Golob, Jožica Kristan, Jelena Pelko, Vida Ščap, Vida Udovč, Jože Hribar, Janez Pavlin, Zdenka Godec, Marija Novak, Janez Kuhelj, Jožica Čelesnik, Tone Dragan, Cirila Novinec, Marija Kosmina, Srečko Kodre, Jelka Mrvar in Marija Jaklič.

N. R.

KONCEM MESECA POLITIČNA ŠOLA

Občinski svet Zveze sindikatov, komite občinske konference ZKS in občinska konferenca ZSM Novo mesto prirejata skupaj z Zavodom za izobraževanje kadrov in produktivnost dela Novo mesto politično šolo, ki se bo začela koncem februarja. Trajala bo 48 šolskih ur, predavanja bodo trikrat tedensko od 16. do 20. ure. Šola je namenjena članom vodstev družbenopolitičnih organizacij.

spodarjenja (na leto vzrede v ribogojnici od 50 do 60 ton prvovrstnih postrvi), zamerijo pa mu, da jih ni vprašalo za mnenje o načrtovanem objektu. Ribiči so namreč dolžni skrbeti tudi za varstvo narave, novi objekt pa bi uničil naravne slapove Krke v Kotih, da niti ne govorimo o škodi, ki bi jo utrpeli lipani – tam je sloveč lovni predel za to plemenito ribo.

Zvedeli smo, da se novomeška ribiška družina z graditvijo ribogojnice v Kotih ne strinja, kakšna bo Krka v Kotih, pa najbrž ni vseeno tudi občanom, ki niso ribiči. Krke, ki bi včasih presahnila zaradi rib za prodajo (čeprav le na delu struge), najbrž ni vesel noben ljubitelj narave.

Iz ribiških vrst se je zvedelo, da je bil lokacijski ogled za novo ribogojnico že opravljen, projekt je izdelan, lokacija je določena. Novomeške ribiške družine z vsem tem niso seznanili, da niti ne govorimo o širši javnosti!

Niso tako daleč časi, ko smo v časopisje brali, kako ostro so občani obsodili nameravano graditev hidroelektrarne na Soči, ki bi sicer dajala nekaj milijonov kilovatih ur, obenem pa bi uničila naravo. Ob primeru Krke v Kotih ne gre za milijone kilovatih ur, gre le za nekaj ton manj ali več umetno vzgojenih postrvi, predvsem pa za odločanje mimo nas občanov.

M. B.

BOLJ UREJENE POTI?

Zužemberška krajevna skupnost je končno le dobila dolgo pričakovani tovornjak dvodiferencialce, ki ga nujno potrebuje za vzdrževanje komunalnih cest in krajevnih poti. Dosedanjí tovornjak bo razbremenjen in ga bodo lažje kot doslej namenili za prevoz vode.

MINI ANKETA:

Kje so že časi, ko smo z odprtimi usti strmeli za „samohodnimi kočijami“ in zavidali lastnikom, ki se lahko peljejo, kamor hočejo. Dandanes je avtomobil tako vsakdanja stvar kot zrak ali voda. Ali ljudje zares potrebujejo avto tako kot zrak ali vodo, ali je avto potreba ali neke vrste luksus? O tem smo tokrat spraševali občane, in kolikor lahko sklenemo njihova mnenja, potlej moramo zapisati, da je avto bolj kot ne – vsakdanja potreba:

Potreba ali razkošje?

Jože PAVLIN, avtomehanik: „Veliko je poklicev, v katerih sploh ni mogoče delati brez avtomobila, zato je avto precejšnja potreba. Je pa tudi luksus, ki si ga privoščijo občasni izletniki. Ždi se mi, da gre pri ljudeh, ki imajo dober in lep avto samo za na vikend, za višek izživljanja.“

Ivo GORŠIN, prodajalec pri Avtodelih: „Avtomobil je vsakakor potreba, mnogo se jih vozi z njim v službo. Tudi ni nič slabega, da ima avto tisti, kdor ga uporablja samo ob sobotah in nedeljah, saj je vsak potreben razvedrila, tega pa si najlažje privoščijo izven mesta.“

Mihail OBRANOVIC, upokojenec: „Sam avto veliko rabim, v službo vozim ženo. Tudi sicer mislim, da veliko ljudi nujno potrebuje avto. Ne bi rekel, da je luksus imeti avto, če se z njim voziš samo na izlete.“

Alojz POLJANEC, minar: „Kakor se vzame: za ene je avtomobil potreba, za druge pa luksus! Sam ga nujno rabim tako rekoč vsak dan, zato v letu prevozim tudi po 53.000 kilometrov. Luksus je za tiste, ki ga uporabljajo nekaj ur v tednu ali pa se vozijo z avtomobilom v službo, čeprav stanujejo v mestu; njihov avto pa je zato parkiran na Glavnem trgu, kjer je velika stiska za prostor.“

Peter LEVICAR, kontrolor pri IMV: „Avto je razvada. Cisto dobro se da shajati tudi brez nje. Veliko avtomobilov je neizkoriščenih, ker se vozniki ne vozijo vsak dan ali pa imajo avto kar tako, samo da ga imajo. To, kar je nekateri lepa obleka, to je takim avto. Torej luksus.“

D. R.

M. B.

ROMANTIKA ČAKA DINAR – Novomeški Breg, poleg Kapitlja in Krke gotovo največkrat slikana novomeška znamenitost, na večjo razdaljo še sije s svojim romantičnim bliščem, poblizen pogled pa odkriva nezadržno propadanje, ki bi ga lahko zaustavili le veliki denarji.

Novomeška kronika

HITROPOTEZNE KLETVICE – Novomeški šahisti nočejo živeti v anonimnosti, zato se radi zbirajo v kavarni na Glavnem trgu. Tam se lahko marsikdo hitro nauči hitropoteznega šaha in hitropoteznih šahovskih kletvice. Nekateri pravijo, da se zbirajo v kavarni zato, ker nimajo denarja, da bi si zakurili v šahovski sobici.

250,00 DIN ZA RK – Namesto venca za grob pokojne Dragice Korent je Stefan Simončič iz Ragovske ulice daroval občinskemu odboru Rdečega križa v Novem mestu 250,00 dinarjev. Občinski odbor se tovarišu Simončiču za darilo zahvaljuje.

TOLOVAJI IN VOZNIKI – V Novem mestu imamo nekaj izredno močnih ljudi. Zal se spopadajo predvsem s prometnimi znaki. Tako je precej znakov po mestu in na vpadnih cestah uničenih. Zato morajo vozniki motornih vozil voziti po lastni presoji. Zal spravljajo s takimi vozniki v nevarnost sebe in pešce.

S TRANSFUZIJSKE POSTAJE – Prejšnji teden je darovalo kri samo 44 krvodajalcev. Tokrat jih je največ prišlo iz Novoteksa, kjer imajo najboljše organizirano krvodajalsko službo.

ROJSTVA – Rodile so: Marija Filipčič, Nad mlini 31 – Roberta,

Polona More iz Muzejske 4 – deklico in Jožica Trampe iz Ragovske 16 – deklico.

TRŽNICA – Branjevske so imele tudi ta petek na stojnicah predvsem spomladansko cvetje. Toplo in sončno vreme je privabilo na trg več prodajalk, cene pa so kljub temu ostale nespremenjene. Cene: solata po 13 do 15 din, merica rdečega radiča po 3 din, cvetača po 22 din, jabolka po 5 do 8 din, banane po 9 din, grozdje po 10 do 12 din, hruške po 10 do 12 din, jajčka po 1,60 do 1,70 din, suhe slive po 20 din kilogram, skodelica smetane po 5 din in skuta po 16 dinarjev.

Ena gospa je rekla drugi gospe, da bodo pri njih kupili nov avto ter tako prihranili razliko za dražjo kavo in cigarete.

Bo Krka presahnila zaradi rib?

Novomeški ribiči se ne strinjajo z graditvijo nove ribogojnice Ribarstva-export v Kotih - Niso jili seznanili z občutnim posegom v naravo

Ribarstvo-export iz Ljubljane, ki upravlja ribogojnico na Dvoru pri Žužemberku, je začelo razmišljati o razširitvi gojenja postrvi za široko potrošnjo, ne da bi prej vsaj vprašalo za mnenje ribiče novomeške družine. Ribogojnico naj bi zgradili v Kotih, za normalno obratovanje bi potrebovala 5 kubičnih metrov vode na sekundo, ve pa se, da steče po Krkini strugi (prištet je Trpinčev studenec) v najbolj sušnem obdobju največ 3 kubične vode na sekundo.

To pomeni dejansko, da bi šla ob suši vsa voda skozi novo ribogojnico, stara Krkina struga v Kotih bi bila torej večkrat popolnoma suha. Podjetju Ribarstvo-export novomeški ribiči ne očitajo slabega go-

OBVESTILO

Po odloku zveznega izvršnega sveta morajo imeti vsi občani najpotrebnejša zaščitna sredstva za radiološko, kemično in biološko zaščito. Ta sredstva bi morali imeti posamezniki že v letu 1973, zato ponovno opozarjamo vse občane, naj si ta sredstva čimprej nabavijo. Zakon o ljudskih obrambi (Uradni list SFRJ št. 22/74) šteje za prekršek, če kdo teh zaščitnih sredstev nima. Za tak prekršek je v členu 163 predvidena zelo stroga kazen.

Da bi omogočili občanom čim lažje nabaviti si zaščitne sredstva, smo organizirali posebne pooblaščenke skupine, ki bodo to nalogo izpeljale. Ekipe bodo pri občanah pobirale denar in poskrbele, da bodo plačani zaščitni kompleti občanom čimprej dostavljeni. Komplet za eno osebo stane 65 dinarjev.

Odločite se čimprej za nabavo! Ekipe vas bodo kmalu obiskale in popisale, tudi vse tiste, ki zaščitnih sredstev ne bodo imeli.

ŠTAB ZA CIVILNO ZAŠČITO PRI KS NOVO MESTO

NOVOMEŠKA TRIBUNA

Knjižnica se vam predstavlja

Na policah že 15.100 knjig - Prihodnje leto 30-letnica obstoja

Preurejena občinska matična knjižnica v Brežicah je svobodnejše zadala. Na predvečer slovenskega kulturnega praznika je odprla nov oddelek za otroke. V njem je tudi čitalnica. Za mlade obiskovalce je to velika pridobitev. Odpira jim vrata med pravilne ure in druge oblike dela z mladino, ki jih namerava vpeljati knjižnica.

Brežiška matična knjižnica posluša kot enota Zavoda za kulturo. Njeno knjižno bogastvo obsega 15100 knjig. Vsako leto jih dokupi po 1100 do 1200. Lani je povečala število knjig na svojih policah za 1345. Med njimi je bilo precej otroških del, da je z njimi izpopolnila pionirski oddelek. Ta še vedno ni zaokrožen. Pokazalo se je, da mu manjka veliko del, ki jih morajo prebrati tekmovalci za Kajuhovo bralno značko. Toda te knjige so pošle tudi v knjižarnah, zato otrokom ne morejo ustreči le z nekaj izvidi.

SODIŠČE ZDRUŽENEGA DELA V BREŽICAH

Posavske občine bodo imele pri sodišču združenega dela v Brežicah po šest oziroma sedem sodnikov iz vrst delovnih ljudi in drugih občanov. Vseh skupaj bo 21, s predsednikom sodišča pa 22. Edino predsednik bo opravljal to dolžnost poklicno. Sodnike združenega dela bodo volile občinske skupščine.

PRELOŽENE INVESTICIJE

V brežiški občini so se nekatere investicije zavlekle iz lanskega v letošnje leto. Med njimi je gradnja tovarne silikatne opeke, modernizacija Dekorlesa, graditev novih prostorov za Jutranjko in skladišča za plinarno. Tudi trgovsko podjetje Posavje je preložilo začetek nekaterih gradenj v leto 1975.

POVEČAN IZVOZ A NE DOVOLJ

Podatki za 1974. leto kažejo, da se je izvoz delovnih organizacij iz brežiške občine povečal za 20 odstotkov, čeravno je bilo pričakovati večji odstotek. Tovarna pohištva je zaradi izgube opustila prodajo na vzhodno tržišče, IMV pa je v primerjavi z letom 1973 izvoz podvojila.

sodijo neomejeno število knjig, kolikor jih pač želijo prebrati. Kljub temu da ima knjižnica več prostora in vsaj pet let ne bo v stiski, pa že zdaj pogreša ločeno čitalnico. Stalni obiskovalci motijo tiste, ki želijo v miru brati. Čitalnica ima dvajset sedežev. To je obenem prostor za ure pravljič, za pogovore s pisatelji in drugimi kulturnimi delavci, ki jih bo knjižnica v prihodnje vabila na srečanja z bralci.

Preureditev knjižnice je veljala doslej okoli sto tisoč dinarjev, za nakup knjig pa so lani dali 65 tisočakov.

JOŽICA TEPPEY

Odgovornost na tehtnici

Premalo čuta za solidarnost

Ko je komite občinske konference ZK v Brežicah ocenjeval izid referenduma za ceste, je zahteval od osnovnih organizacij, naj ugotovijo, kako so se komunisti vključevali v priprave, ter ukrepajo proti tistim članom, ki niso spoštovali sklepov komiteja.

Program modernizacije cest je bil sprejet po samoupravni poti, zato je bila odgovornost komunistov pred glasovanjem za samoprisepek še toliko večja. To velja za vse družbenopolitične organizacije in njihova vodstva, za vodilne delavce v krajevnih in delovnih skupnostih. Enake analize morajo na zahtevo komiteja pripraviti v delovnih kolektivih. Kjer nimajo osnovnih organizacij ZK, morajo to delo opraviti sindikati.

Komunisti so dolžni ukrepati proti vsem, ki so poskušali razvrednotiti izid glasovanja, češ da glasovi niso bili pravilno preštet.

Akcija za ceste z referendumom se ni končala. Nadaljuje se s podpisovanjem družbenega dogovora o sofinanciranju programa za modernizacijo občinskih cest povsod tam, kjer dogovora še niso podpisali. V tistih delovnih organizacijah, v katerih so se delavci izrekli proti podpisu, morajo samoupravni organi in družbenopolitične organizacije podjetja ugotoviti vzroke neuspešnega glasovanja (na primer v Obrtnem kovinskem podjetju in TOZD Beti v Dobovi). To pomeni tehtanje odgovornosti ne le v besedah, ampak tudi v dejanjih. Enak korak bo morala napraviti krajevna skupnost Dobova, ki med osemnajstimi krajevnimi skupnostmi v občini edina ni podpisala dogovora o sofinanciranju cestnega programa. Njen odnos do modernizacije je prav gotovo vplival na odločanje volivcev, saj se jih je komaj 20,4 odst. izreklo za solidarnostno akcijo.

J. T.

V POSAVJU 1699 KOMUNISTOV

Število članov Zveze komunistov v posavskih občinah se je lani povečalo za dvajset odstotkov. Vseh skupaj je zdaj 1699, od tega 626 iz brežiške, 663 iz krške in 410 iz severne občine. Med novosprejetimi je nad 60 odstotkov mladih ljudi, več kot polovico pa jih je iz neposredne proizvodnje.

STOLPIČ Z 48 STANOVANJI

Novo ustanovljena samoupravna stanovanjska interesna skupnost bo letos skušala uresničiti načrt za 48 stanovanj v bodočem stolpiču, ki naj bi ga začeli graditi to pomlad. Skupnost si bo prizadevala, da bo čimprej izposlovala dovolj novih lokacij za družbeno stanovanje. Prosilcev je vedno več zlasti zato, ker se je tako zavlekla gradnja solidarnostnih stanovanj. Ljudje bi morali biti že vseljeni, pa še zdaj ne vedo, kdo bo dobil streho in kdo bo moral počakati.

DELO NAPREDUJE

Na gradbišču jedrske elektrarne v Krškem se vse odvija po načrtu. Ta čas je pred izvajalci zahtevna naloga, ki jo bodo morali opraviti v napetem roku. Na vrsti je izkop in do prvega marca bodo morali izkopati 165 tisoč kubikov materiala. Od Hidroelektrarne so zaradi tega zahtevali pojačano mehanizacijo, da bodo lahko potem pravočasno začeli zidati temelje.

Predsednik CK ZKS France Popit (drugi z leve) med pogovorom s komunisti jedrske elektrarne v Krškem. (Foto: Jožica Teppey)

Mladim se najbolj mudi

Mnogi vozniki niso zreli za lepe ceste - Brezobzirno skozi strnjena naselja

Cesta Krško-Brežice na levem bregu Save je skrajšala razdaljo med obema mestoma, odkar so jo razširili, asfaltirali in izravnali nekatere hude ovinke. Promet na njej se je povečal, toda veliko voznikov ne upošteva pravil za vožnjo skozi strnjena naselja. Nekatere spametuje še kazen.

Postaja milice Krško na svojem območju vedno znova ugotavlja nediscipliniranost voznikov. V akciji, ki jo je te dni napravila na odseku ceste med Starim gradom in Dolenjo vasio, so miličniki od 9. ure dopoldne do 2. ure popoldne zabeležili 45 prekrškov zaradi prehitre vožnje skozi obe naselji. Ivan Gerjevič in Franc Es sta povedala, da se najbolj mudi mladim voznikom do 25. leta starosti. Tudi ženske so med njimi.

So vozniki tovrstnikov bolj disciplinirani od voznikov osebnih avtomobilov? - Nikakor ne. Ugotavljamo, da zlasti zasebni avtoprevozniki vozijo prehitro. Prekrškov je nasploh manj, odkar velja novi prometni zakon. Kljub temu smo na odseku med Krškim in Brestanico z radarsko kontrolo ugotovili, da je med vozniki več kot 60 odstotkov kršiteljev. Tam je vožnja ponekod omejena na 40 km, pa ne spoštujejo omejitve, čeprav je cesta zelo ozka in nevarna.

Je tudi na tej cesti kak nevaren odsek? - Seveda je, na Libni ob škarpi. Tam sta se pripetili dve smrtni nesreči: ena na začetku, druga na koncu škarpe.

Kolikšno kazen naložite kršilec za prehitro vožnjo? - Po sto dinarjev, nekatere pa tudi samo opozorimo.

So voljni plačati? - Večina je. So pa tudi taki, ki prekršek tajijo ali pa nas žalijo. Ravno danes si nas je privoščil neki Zagrebčan. Skozi vas je vozil s hitrostjo 80 km. Kazni ni hotel plačati.

GOSTOLJUBNI GASILCI

Mladina v dolenjevaški krajevni skupnosti ima za delo vse možnosti. Gasilci so ji odstopili za sestajanje in plesne vaje svoj dom. V njem gostujejo tudi druge politične organizacije. Odkar so gasilski dom povečali, jim služi za dvorano, ki so jo v kraju pogrešali vsa zadnja leta.

POSLUHA MANJKA

Krajevna skupnost Senovo je poslala svoj program delovnim organizacijam, da bi se čim bolj seznanile s potrebami kraja, kjer živijo njihovi delavci. Ugotavljajo, da je zainteresiranost za krajevne načrte največja v tistih kolektivih, ki imajo sedež podjetja v občini. Drugod kažejo manj poslušnosti, a ugotavljajo celo, da niti trgovsko podjetje Preskrba ne kaže dovolj zanimanja za delavce s senovskega območja. S Senovega se vozi na delo v druge krajevne skupnosti nekaj nad 200 občanov.

Vzgajamo 800 mladih

Zavzeto delo z mladim rodod se bo obrestovalo

Planinsko društvo Bohor združuje 1163 ljubiteljev gora v svojih vrstah. Na letnem občnem zboru 24. januarja so opozorili na naloge, ki jih postavlja pred planince skrb za naravo. Planinstvo bo poslej deležno večje družbene podpore v okviru telesnovzgojnih dejavnosti, to pa nalaga društvom številnejše dolžnosti.

Planinsko društvo „Bohor“ na Senovem ima tudi mladinski odsek. Ta vključuje 82 mladincev in 766 pionirjev. Tolikšen podmladek je za društvo izreden uspeh. Najmočnejša skupina pionirjev je v osnovni šoli na Senovem, nato pa v Brestanici, Krškem in Leskovcu. Za pionirje, mladince in starejše člane so do sedaj v teh šolah priredili 31 izletov s 1063 udeleženci.

V minulem letu so prejeli pionirji planinci 39 bronastih, 13 srebrnih in dve zlati znački pionirja-planinca. V planinski šoli pod Mangartom so poslušali predavanja med desetdnevnim taborjenjem. Tabora v Logu pod Mangartom se je udeležilo v prvi skupini 16, v drugi skupini pa 80 planincev.

Za mlade planince organizirajo vsako leto tradicionalni izlet na Velebit, pozimi pa izlet na Roglo ter v okolico Senovega. Jeseni so mladi planinci obiskovali vrhove ob zasavski planinski poti.

Na občnem zboru je tov. Bučar podelil društvena priznanja Milanu Mahovnetu, Albinci Mahovnetovi, Hildi Lipovšek, Romanu Sotlarju, Marjani Cizelj, Dragici Ribič, Bojanu Radetu in Nevenki Habinc. Novi upravni odbor šteje zdaj 36 članov. Z občnega zbora so senovski planinci poslali v Ljubljano protestno pismo, v katerem nasprotujejo graditvi elektrarne na Soči, saj bi s tem oskrnili edino nedotaknjeno reko v Sloveniji.

NEVENKA ZAJC

Bahal se je, da ima dovolj denarja in da bo plačal trikratni znesek, samo da bo zaposlil administracijo. J. TEPPEY

Ivan Gerjevič in Franc Es med akcijo na cesti. (Foto: J. Teppey)

KRŠKE NOVICE

OCENA: USPEŠNO! - Dejavnost krškega filatelističnega društva sega izven zaprtega kroga zbirateljev znamk, saj jo predstavljajo vsako leto s številnimi razstavami in izdajo spominskih ovitkov s priložnostnimi žigi. Zato je minula letna skupščina samo potrdila doslej začrtano delovno usmeritev in naročila vodstvu, naj tako plodno deluje tudi v prihodnje.

SE EN AKTIV - Na območju krajevnih skupnosti Gora živi več kot 60 deklet in fantov, ki so se pred dnevi povezali v osnovno organizacijo ZSMS. Za osnovno nalogo v tem obdobju so si začrtali delovno pomoč pri gradnji gasilskega doma, v katerem bo tudi družbeni prostor oziroma manjša dvorana, v kateri naj bi postopno obudili za ta kraj nekdanje značilno amatersko kulturno dejavnost.

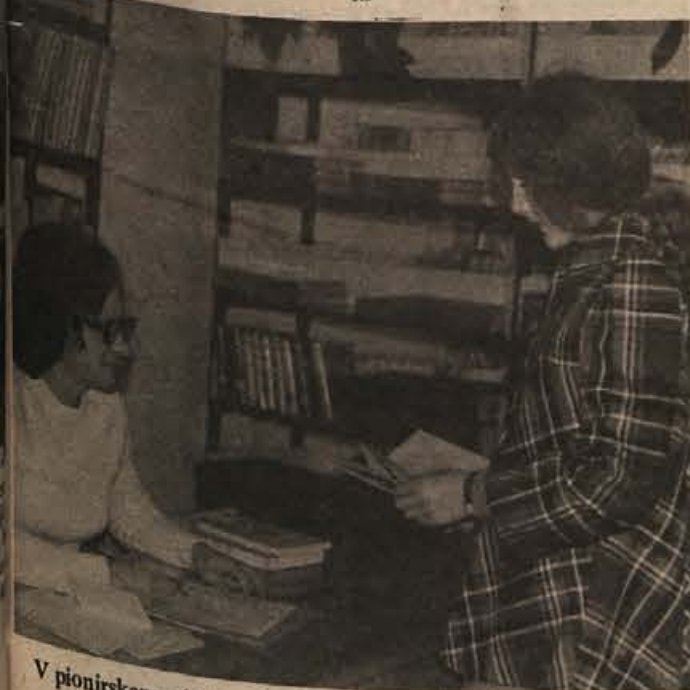
PRVI POHOD - Po poteh „XIV. divizije“ so minulo soboto krenili s

Senovega na Bohor mladi iz krške občine ter njihovi vrstniki iz hrvaške občine Podused. To je bil letošnji prvi pohod, v počastitev 30-letnice osvoboditve pa jih bo občinska konferenca ZSMS oziroma njena komisija za SLO pripravila še več.

NAPOVEDANA ŠIRITEV - Krška TOZD servisi ljubljanskega „Slovenije-avta“ obeta uporabnikom svojih storitev pomembno novost. Do konca prve polovice tega leta bo namreč pod streho poslopja s površino 200 m², namenjeno izključno tehničnim pregledom motornih vozil.

OB JUBILEJU - Valvasorjeva knjižnica in čitalnica, ki je 7. februarja slavila 10-letnico delovanja, ima ob jubileju na policah že 7200 knjig. V teh letih se je število bralcev povečalo na 2217, izposojenih knjig pa je bilo lani več kot 10.000.

KRŠKI TEDNIK

V pionirskem oddelku brežiške knjižnice. (Foto: J. Teppey)

NOVO V BREŽICAH

POGOVOR Z IGRALCI - Obletnica Prežneve smrti in slovenski kulturni praznik so v Brežicah počasi predvajanje domačega filma doma so napolnili šolariji, člani delovnih kolektivov in drugo občinstvo. Po predstavi sta prišla na oder igralca Iva Zupančičeva in Dare Ulaš, ki ter pisec scenarija Mejak, ki je niko dogajanje. Šolariji so pripravili veliko vprašanj, na katera so jim gostje ljubezno odgovarjali. Srečanje z ustvarjalci filma je minilo v prijetnem vzdušju.

HITREJE, DA NE BO ZASTOJEVI - Glavno kanalizacijsko gradnjo lani v Brežicah so začeli rati popesiti. Solarji so pripravili načrt, sicer bo neurejena kanalizacija zavirala graditev drugih planinskih objektov, med katerimi so tudi stanovanjski bloki.

NA VARSTVO ČAKAJO - V večjih krajevnih središčih vedno bolj pogrešajo vzgojnovarstvene ustanove.

BREŽIŠKE VESTI

Stražnji vrh - naselje vikendov

Turizem in vinogradništvo oživljata sončno pobočje nad mestom, kjer je po približni oceni zadnja leta zraslo že okrog 100 vikendov

Partizanski Stražnji vrh z okoliškimi vasi, ki je nekaj let po zadnji vojni zivotal, zadnje čase močno spreminja podoba. Od vsepovsod prihajajo bivši domačini, nekdanji partizani in občani domače občine, ki si tu postavljajo zidanice ali letne hišice za oddih. Vse več je tudi takih, ki v tem kraju za stalno živijo. Med njimi so kar štirje generali.

Na pobočju Stražnjega vrha, Dobličke gore, Maverlena in Rožič vrha so ob lanskem popisu našli okrog 200 naseljenih hiš, od tega je približno polovica vikendov.

Krajevna skupnost in družbenopolitične organizacije so aktivne, zato je na vseh področjih življenja viden napredek. Lani so ljudje tega predela s samopriskom urejali klanec pri Bežovcu in tako začeli modernizacijo ceste, ki bo po občinskem programu javnih del do konca 1976 dobila asfalt. S tem bo Stražnji vrh zaleden dobil možnost za še veliko večji turistični razmah.

Vinogradi so že marsikje obnovljeni in plantažno urejeni, gospodarji starega trtja pa tudi že mislijo na obnovo. Pred kratkim so se občani lotili nove akcije. V tednu dni so s stroji razčili cesto do Stražnjega vrha do Rožič vrha. Ljudje so za akcijo sami zbrali denar, poma-

gali pa so tudi z delom. V teku je še vodovodna akcija. Gre za napeljavno vodovoda od odcepa glavnega voda pri Dobličah na Tušov dol.

Vse to vodi k turističnemu razcvetu. V sodelovanju z drugo nameravajo razviti kmečki, pa tudi lovni turizem. Možnosti za obe veji sta zelo ugodni. Za domačine pomeni velik napredek tudi uvedba neodnih avtobusnih zvez, s

čimer so dobili možnost zaposlitve. In da je sredi tega razcveta tudi politično življenje dokaj razgibano, je povedal Lojze Gabrovec, sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov in predsednik Krajevne organizacije ZZB:

„Pri nas je skoro toliko članov ZZB, kolikor jih je včlanjenih v Socialistično zvezo. Organizacije sodelujejo med seboj, pri zadnjih volitvah pa smo bili po hitro opravljenem delu celo drugi v Sloveniji. Stražnji vrh se vsestransko prebuja in mislimo, da se bodo začeli vračati tudi ljudje, ki so se nekdanj odselili.“

R. BAČER

„Vaški štab“ iz Adlešič, kakor ljudje v šali imenujejo krajevne funkcionarje Alojza Cvitkoviča, Cirila Požega (prva dva z desne), v pogovoru z občani. Ljudje kar naprej razglabljajo, kako bi kraj hitreje povedli iz zaostalosti. (Foto: R. Bačer)

NAJPREJ NA TALČJEM VRHU

8. februarja bo na Talčjem vrhu občni zbor krajevne organizacije Rdečega križa, na katerem bodo po običajnem dnevnem redu podelili tudi značke zaslužnim krvodajalcem. Na podoben način se bodo s toplo besedo in iskreno zahvalo oddolžili tudi drugim krvodajalcem v vseh osnovnih organizacijah RK na območju črnomaljske občine.

INVENTURA SPOMENIKOV

Borci bodo letos v sodelovanju s kulturno skupnostjo popisali vse spomenike in spominska obeležja na območju domače črnomaljske občine. Ob 30-letnici osvoboditve smatrajo za potrebno narediti točno evidenco s podatki, kdaj je bil spomenik odkrit, kaj na njem piše, kdo in kdaj ga je odkril itd.

NE VEČ NA PLOČNIK - Pred črnomaljsko tovarno BETI ni več dovoljeno parkirati na pločniku. To tudi ni več potrebno, ker so uredili na tovarniškem dvorišču dovolj velik parkirni prostor.

KAJ DELAJO ŠPORTNIKI - Izvršni odbor temeljne telesnokulturne skupnosti Črnomelj izdaja „Informacije“, s katerimi seznajajo vse delovne ljudi, občane in športnike s svojim delom in dosežki na tem področju. V zadnji številki objavlja: Informacije sestav skupščine TKS, katere predsednik je Mirko Čadonič, podpredsednik pa Marjan Svajgar.

IZVOLJENI ZA 4. OBČINE: V skupščino skupnosti občin Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje so bili izvoljeni: Jože Kočvar - direktor ISKRE Semič; veterinar Danilo Rus - direktor KZ Črnomelj; Janko Stariha - direktor podružnice Ljubljanske banke v Črnomlju; Janez Dragoš - direktor Centra srednjih šol in Janez Zunič iz Črnomlja.

Marindol hira

Rade Stipanovič, znan pod imenom Brko, doma iz Marindola 12, je eden izmed gospodarjev v osemindvajsetih se naseljenih hišah v Marindolu. V tej vasi, kjer je 8 hiš opuščeni in od koder se je zadnja leta izselilo vse mlajše prebivalstvo, so ostali le starejši ljudje. Kako živijo, je povedal Brko Stipanovič:

„Veliko nas je že čez 70 let starih. Otroci so šli po svetu, mi, stari, zemlje ne moremo več obdelovati. Tudi ko smo bili mlajši, je bilo težko, ker je svet kamnit. V naši vasi je bilo pred leti po 300 do 400 ovac, veliko koz, zdaj vidiš le tu in tam kak primerok teh živali. Nima kdo skrbeti zanje. Starci si pomagamo s priznavalnimi in pokojninami, nekaj živeča vendar pridemo, pa živimo.“

Iz naše vasi se jih nekaj vozi v službo v Belt, v gradbeno podjetje, veliko pa jih je v tujini. Ti se redno vračajo in doslej je nihče ni „zares“ ostal na tujem. V naši vasi je žalostno, ker ni slišati otroškega vriska. Včasih je bilo v vsaki hiši po pet otrok, danes jih je toliko v vsej vasi. Mojih pet je šlo v svet. Dva sta v Črnomlju, ena v Mariboru, ena v Banatu, ena pa v Nemčiji. Ze dolgo ni bila vsa družina skupaj. To bi se rad dočakal.“

Ceravno tovariš Stipanovič ni vedel povedati kaj spodbudnega in veselega o svoji vasi, pa včasno njegove besede niso izzevale kot tarnanje. Le to je, da so na trdi zemlji tudi ljudje postali trdi.

R. B.

Kdo financira krajevne skupnosti?

Tajnik KS Gradac Rudi Dim: »Javna razsvetljava ne sveti dva meseca«

„Pri uresničevanju nove ustave so krajevne skupnosti dosegle že vidne uspehe. Osnovni problem, ki je še vedno močno pereč in ga bo treba zato čimprej rešiti, je financiranje krajevnih skupnosti...“

Tako je začel svojo pripoved o težavah v krajevni skupnosti Gradac njen tajnik Rudi Dim starejši. Nadaljeval je: „Za zadovoljevanje določenih skupnih potreb in uresničevanje interesov v KS so po novem dolžne prispevati del sredstev TOZD z območja KS in tiste TOZD, katerih delavci živijo na območju te krajevne skupnosti. Naša KS je do nedavnega od občine dobivala od 1 do 1,5 milijona. S tem denarjem se na žalost ne da veliko narediti. Tako vse, kar pri nas v letu dni naredimo, naredimo s prostovoljnimi delom. Če se bo začela ustava uresničevati, bi lahko poslej dobili precej več denarja kot do sedaj. Iz naše KS je zaposlenih 200 ljudi, in sicer v Semiču, Metliki, Črnomlju, pa tudi v Novem mestu. Izračunali smo, da bi nam morale TOZD obogatiti blagajno za okoli 4 milijone dinarjev. S tem denarjem bi se dalo delati. Sedaj se delovne programe bojimo sestavljati. In zakaj bi jih, ko pa brez denarja ne bodo uresničeni?“

Ukvarjamo se tudi z javno razsvetljavo. Že dva meseca namreč sploh ne sveti, denarja za popravilo pa ni. Nimamo ga niti za delegate, ki se še kar na svoje stroške vozijo na občinske seje. No, kljub temu smo v preteklem letu dosegli nekaj lepih uspehov: dobro smo popravili ceste in poti, uredili smo pokopališče, precej dela pa nas čaka

150 zamudnikov

Metliško društvo upokojencev obvešča svoje člane, da v njihovi pisni pobiri blaginjak članarino že od novega leta. Zato prosijo vse člane, ki do sedaj še niso poravnali svoje obveznosti, da se čimprej zgledajo v pisarni. Le tako bo društvo lahko še naprej nemoteno delalo in uresničevalo delovni program. Denar morajo zbrati do marca, ko bo društvo pripravilo nekaj krajših in daljših izletov in začelo skrbeti za kurjavo. Od 450 članov je članarino do sedaj poravnalo 300 upokojencev.

Na zborih veliko novega

Občni zbori OO Zveze sindikatov močno uspeši

Na letošnje občne zборе po vseh osnovnih organizacijah Zveze sindikatov, ki so prvi množični sestanki po VIII. kongresu ZS Slovenije in VII. kongresu ZS Jugoslavije, so se v Metliki dobro pripravili, ker so želeli, da bi letos v celoti uresničili sklepe sindikalnih in partijskih kongresov.

Prav gotovo se jim je to posrečilo. Zbori so na vseh dose-danih zborih dokazali, da se zavedajo svojih pravic in dolžnosti. Se pred leti je občane zanimal le osebni dohodek. Danes je drugače, ljudje se zanimajo tudi za bolj široke probleme, jih primerjajo, poskušajo najti rešitve in primerjajo poti vseh možnih rešitev.

Na zborih so se občani pogovarjali tudi o medsebojnih odnosih. Ni jih zanimal le odnos delavca do delavca, temveč tudi drugi, še bolj važni. Na tem področju so predlagali marsikaj zanimivega, prav tako na področju ustvarjanja in razporejanja dohodkov. Pogovorili so se tudi o delegatskih odnosih in ugotovili, da še vedno šepajo. Zato bodo morali poslej bolj poskrbeti za usposabljanje delegatov. Občane je zanimal tudi družbeni standard, predvsem stanovanjski problemi in gospodarjenje s stanovanjskimi sredstvi, dalje delovanje interesnih skupnosti itd. Člani sindikatov so zahtevali boljše sodelovanje med delegacijami in volilci in poudarili, da so do sedaj informacije slabo potekale.

In kako je z delovnimi programi? Izdelani so na znanih stališčih in niso prezahtevni.

pri ureditvi mrtvašnice. Podrli smo dve hiši in pri podiranju porabili 10 tisoč udarniških ur. Republiški Rdeči križ nam je ob tem obljubil, da bo popravil dvoranico, v kateri so ustanovili 16. junija 1944 slovensko organizacijo Rdečega križa. Žal, ostalo je samo pri obljubi.

Rudi Dim, tajnik krajevne skupnosti Gradac: „Gradac je drugi največji kraj v metliški občini, pa se še vedno ukvarja s številnimi težavami. Zanima nas, kako in kdaj bodo začeli financirati delo v KS.“

Se vedno nas zanima, kako bo s financiranjem. Pri nas nekateri pravijo, da se je vse

POŠILJKA ČEVLEJ

Februar je za trgovce mrtev mesec. V prodajalni metliške „Kras“ pravijo, da prodajo te dni največ copatov. Sicer pa prodajo narekuje vreme: če je deževno, gredo v promet gumijasti izdelki, če je lepo, pa nizka obutev. Na zalogi imajo že pomladansko obutev, v kratkem pa bodo dobili tudi novo pošiljko moških mokasinov in lahkih ženskih čevljev.

O PRIPRAVAH NA KONFERENCO

V torek, 11. februarja, so imeli člani komiteja OK ZKS Metlika sejo, na kateri so se pogovorili o pripravi na prihodnjo občinsko konferenco in o izhodiščih za skupno in splošno porabo v letošnjem letu. Ob koncu so pregledali, kako se pri njih uresničuje ustava.

Izhajajo iz praktičnih problemov, tistih, ki jih delavci čutijo in o katerih se člani sindikata najraje pogovarjajo. Če bo potrebno, bodo programe dopolnjevali.

SPREHOD PO METLIKI

KULTURNI PRAZNIK - Učenci poklicne šole Beti so pripravili za slovenski kulturni praznik razredne proslave. Sodelovali so domala vsi učenci in si tako obogatili znanje o slovenski besedi in kulturi. Lepo proslavo so priredili tudi na osnovni šoli.

ZDRAVSTVENA PREDAVANJA - Mestni odbor Rdečega križa je pripravil vrsto zdravstvenih predavanj. 3. februarja je v sejni sobi skupščine občine predaval dr. Tomislav Goranič o raku. Mestnemu odboru Rdečega križa gre za organizacijo predavanj pohvala.

KJE JE DELAVSKA UNIVERZA? - O delu delavske univerze ni slišati že nekaj časa niti besede. Da bi delo ponovno zaživel, se zavzemajo družbeno politične organizacije, težko pa je dobiti primernega človeka.

OBISKI VAŠKIH AKTIVOV - Predstavniki občinske konference ZSMS obiskujejo vaške aktivke, ki so bili v preteklosti precej zastopljeni. S članstvom se pogovarjajo o bodočem delu, pa tudi o pomoči občinske konference ZSMS vaškim aktivom.

zataknilo pri 73. členu ustave. V njem je navedena vsebina dela krajevne skupnosti. Ta se velikokrat podvaja z vsebino dela samoupravnih interesnih skupnosti. Tako bo sedaj potrebno bolj natančno opredeliti naloge KS in SIS. Zato pravimo, da je potrebno v oblikovanju načel za financiranje KS izhajati iz vsebine dela krajevne skupnosti, in to čimprej. Le tako bomo po KS odslej delali laže in bolj uspešno.

J. PEZELJ

Za napredek

„Klik-klak, klik-klak...“ In z drugega brega se je kot odmev zopet slišalo: „Klik-klak, klik-klak...“

Smo že v februarju, svečanu. Dan se daljša in po belokranjskih vinogradih je vedno bolj živahno. Vinogradniki se čudijo vremenu, obrezujejo svoje trtje previdno in s strahom in zmagujejo z glavami: „Le kaj bo, le kaj bo? Če bo vse zmrazilo, bomo jeseni pili le vodo...“

Eden takih prizadevnih vinogradnikov je tudi Matjašičev ata, 61-letni Marko. Njegov vinograd je skromen, toda obdeluje ga prizadevna in izkušena roka. Trtja stari Marko ne prejema, boža ga in obrezuje, obenem pa si v brk poje staro belokranjsko pesmico.

„Da, vse se spreminja. Mladi prej odrasčajo, hočejo več, kot zmorejmo, zapuščajo kmetije... Ne, to ni dobro. Poglejte, 20 arov imam in sem zadovoljen. Sedaj, ko je tako lepo toplo, večkrat zaidem v svoj vinograd in obrežujem. Doma imam ženo. Bolna je in skrbeti moram zanje. Oj, ko bi bila zdrava! Skupaj bi delala tu gori, se sončila in zapela. Tako pa nas daje starost. Kljubujem ji z delom in mislim, da mi dobro uspeva...“

Marko je doma v Čirilah pri Radovici. Ko sem ga vprašal, kaj meni o vinogradniških skupnostih, ki se pri njih vse bolj uveljavljajo, je rekel: „Vedno sem za napredek. Prav je, da tudi vinogradniki zaživi bolje, če lahko. Koliko dela bodo sedaj opravili stroji! Vam, mladim, je sedaj bolje, kot je bilo nam...“

J. PEZELJ

CRNOMALJSKI DROBIR

ZAZIDAVA ČARDAKA - Samoupravna stanovanjska skupnost Črnomelj vabi občane v četrtek, 13. februarja, ob 18. uri na javno razpravo o predlogu zazidalnega načrta za stanovanjsko naselje Čardak. Razprava bo v sejni dvorani občinske skupščine.

POBRATENEMU MESTU - Akademijo, ki bo v četrtek, 19. februarja, zvečer v prosvetnem domu v Črnomlju, bodo v celoti pripravili gostje iz pobratene občine Duga Resa. Domača občina je sklenila to pobratimstvo ravno pred letom dni.

KEGLJAČI SE BODO POME-RILI - V čast letošnjega občinskega praznika bo športno društvo INVALID organiziralo tradicionalno tekmovanje v kegljanju, na katerem bo nastopilo več ekip iz raznih slovenskih krajev. Ta prireditvev poteka pod pokroviteljstvom občinske konference Socialistične zveze.

Jamo bodo odprli

Načelni sklep o taki ureditvi Vančeve jame pri Koblarjih, da bo sposobna za ogled turistov, je bil sprejet na zadnji seji KS Kočevje. V roku enega meseca bodo jamarji izdelali še načrt ureditve jame in predračun stroškov, nakar bo o vsem tem ponovno razpravljala svet KS Kočevje in se predvidoma tudi dokončno odločil o ureditvi jame.

Že zdaj kaže, da bo urejanje jame potekalo v etapah glede na denarne in druge možnosti. Dela bodo predvidoma financirali razen jamarjev še KS Kočevje (iz sredstev za turistično dejavnost oziroma še nekaterih drugih virov), KS Stara cerkev, na katere območje je Vančeva jama, in Turistično društvo Kočevje oziroma interesna skupnost za turizem, če bo ustanovljena.

Jamarji so predvideli za ureditev tri jame, in sicer razen Vančeve še Remergrund I pri Rimskem in Veliki Škorten. Za Vančovo so se odločili, ker je najlepša, razmeroma lahko dostopna in blizu Kočevja. Žal pa je tudi najkrajša, saj meri le 153 m. Jamarji iščejo nadaljevanje, a ga doslej še niso našli. Zanj trdijo celo, da je med najlepšimi v Sloveniji, in jo uvrščajo po lepoti celo na 4. mesto.

J. P.

Motiv iz Vančeve jame. Posneto pred nekaj leti, ko so jamarji prvič pokazali jamo nekaterim predstavnikom Turističnega društva in drugih organizacij.

Lani več gostov in manj nočitev

Poleti že zdaj primanjkuje ležišč za turiste - Ko bo posodobljena cesta do Delnic, po potreben nov hotel - Menjanih manj deviz

Leta 1973 je v hotelu Pugled v Kočevju 5.669 gostov prenočevalo skupno 10.917-krat; lani pa je 5.803 gostov prenočilo skupno v hotelu le 10.492-krat. To pomeni, da je lani prenočevalo v hotelu sicer 134 gostov več, vendar so prenočili skupno 425-krat manj, se pravi, da so se lani zadržali v Kočevju povprečno manj časa kot predlanskim.

Število domačih gostov in nočitev sta lani porasla, število tujih pa padlo. Tako je 4.787 domačih gostov prenočilo predlanskim 8.895-krat, lani pa 5.142 domačih gostov 9.163-krat, kar pomeni, da je število domačih nočitev poraslo za 268.

Nasprotno pa je zelo upadlo število tujih nočitev, in sicer od 2.022 v letu 1973 na 1.329 lani ali kar za 693. Lani so prenočevali izmed tujih gostov v hotelu Pugled najpogostejše Zahodni Nemci (474-krat), za njimi Avstrijci (318-krat), Američani (162-krat), Italijani (138-krat) in Poljaki, ki so delali v kočevskih podjetjih (110-krat).

Gostinci menijo, da je bilo lani tujih nočitev manj predvsem zato, ker je bila skoraj vse leto zaprta cesta Kočevje-Brod, ki je v gradnji, oziroma jo posodablja. Ta cesta pa je razen ceste skozi Postojno glavna zveza med Ljubljano in južnim Jadranom.

Tudi zmogljivosti hotela so predvsem v poletnih mesecih premajhne. V glavni sezoni, ko potuje skozi Kočevje tudi največ tujcev, namreč ne more sprejeti vseh gostov. Med tujimi gosti se je lani najbolj zmanjšalo število nočitev Italijanov in Avstrijcev, čeprav so hkrati prav turisti teh držav med tistimi, ki še

vedno najpogostejše prenočujejo v Kočevju.

Zmanjšanje števila nočitev tujih gostov pa ima še drugo neljubo posledico: menjalnica v hotelu Pugled je leta 1973 zamenjala za 668.173 din deviz, lani pa le še za 463.828 din ali skoraj tretjino manj.

In pogled naprej? Gostinstvo lahko tudi letos računa na približno

enak obisk gostov kot lani. Cesta Kočevje-Brod bo letos sicer posodobljena, vendar (po pogodbi) šele do 29. novembra. Takrat pa je že zdavnaj konec turistične sezone. Občutno večji promet skozi Kočevje pa bo šele, ko bo posodobljen tudi preostalih 12 km (po posodobitvi pa menda le 8 km) ceste od Broda na Kolpi do Delnic. Takrat bodo gotovo zasedena bolj vsa prenočišča hotela v Ribnici, motela Jasnica in hotela v Kočevju. Nekje na tem koncu bo takrat potreben tudi nov hotel, katerega gradnjo je treba čimprej pripraviti.

J. P.

Prešernov dan v Kočevju

Slovenski kulturni praznik 8. februar smo v Kočevju lepo in svečano proslavili. Na predvečer Prešernov

KOMAJ ŠE PREHODNO

Pot med Kidričevo in Tomšičevo ulico v Kočevju je komaj še prehodna, zato je krajevna skupnost sklenila, da jo bodo letos dokončno uredili, za kar bodo najeli 150.000 din posojila za dobo 5 let, preostali manjkajoči denar pa bodo prispevali OZD Avto, Melamin in Komunala, ki so glavni uporabniki tega celotnega odseka.

pokojsnine so naslovljene po starih uličnih imenih in številkah, ki so veljale še pred zadnjo preureditvijo. To zelo moti nove pismošče, ki ne vedo imen starih ulic. Po 209. členu statuta Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji mora upokojenec sporočiti vsako spremembo. Tudi preimenovanje ulic je taka sprememba, pa jo je redko kateri kočevski upokojenec sporočil. Na pošti dobite upokojenci obrazce za prijavo spremembe naslova.

UJETE LE ZA RAZSTAVO - Na zadnji razstavi ptic so razstavljali tudi gozdne ptice, ki ostanejo preko zime v naših krajih. Nalovili so jih tik pred otvoritvijo razstave, ki so predvsem otroci videli in spoznali te ptice, ki poživljajo naše okolje spomladi. Otroci, pa tudi veliko starejših jih skoraj polovico niso poznali. Po končani razstavi so ptice "obročkali" in jih spustili.

NIC ODMORA ZA BODOČE ŠOFERJE - Zima, kakršne ne pomnijo niti stari ljudje, omogoča še vedno voznike izpite za motorna vozila. Vse zime so morali tečaje za nekaj mesecev prekiniti, letos pa ne. Kandidatov je izredno veliko. Nič še tudi ne kaže, da jih bo kmalu zmanjkalo.

novoga dne so dijaki gimnazije, učenci glasbene šole in vokalna skupina DOREMI organizirali prireditve z deklaracijami, recitacijami, glasbo in petjem in Šekškovemu domu. Učenci osnovne šole so imeli svoje proslave istega dne v šoli.

Zvečer ob 20. uri sta Dušan Oražem, predsednik skupščine kulturne skupnosti Kočevje, in Miloš Humeček, predsednik izvršnega odbora TKS, priredila v hotelu "Pugled" sprejem vseh vidnih kulturnih delavcev in ustvarjalcev z območja občine, združen s krajšo kulturo prireditelj in skromno pogostitvijo vseh navzočih.

Kulturni klub pri Zvezi kulturno-prosvetnih organizacij Kočevje pa je v počastitev praznika izdal prvo številko revije Kočevski razgledi. Namen te revije je spodbuditi vse ustvarjalce in občane, ki se kakorkoli udeležujejo v družbenih in kulturnih dejavnostih na Kočevskem. Hkrati želijo obveščati delavce in občane o vseh pomembnih dogodkih iz vsakdanjega življenja, vzbujati zanimanje za dogodke iz preteklosti ter poživiti kulturno dejavnost v kočevski občini.

VILKO ILC

POVSOD NEVARNO

Nekateri občani Kočevja, predvsem upokojenci, ki se večkrat odpravijo na sprehode oziroma na svež zrak, se pritožujejo nad vse večjim nemirrom zaradi prometa. Skoraj ni več poti, po kateri bi se lahko mirno in varno sprehodili, kajti povsod brnijo in kvirajo zrak mopedi in avtomobili. Urbanisti bi morali zagotoviti občanom, da bi prišli lahko iz enega na drugi konec mesta, ne da bi hodili po cestah, kjer je velik promet motornih vozil.

POPUST BREZ SNEGA

Od 3. do 8. februarja je bil v veleblagovnici NAMA v Kočevju gospodinjstveni teden in so blago prodajali z 10-odstotnim popustom, smučarsko opremo pa prodajajo celo z 20-odstotnim popustom. Če ni snega, imamo torej popust vsaj pri zimski opremi. Kupci se tolažijo, da bo prihodnje leto gotovo dovolj snega za smuko, ko imamo zdaj že dve leti zapored namesto zime pomlad.

V. I.

Premalo delavcev in strokovnjakov

Zaradi nagrajevanja po učinku večji osebni dohodki in tudi bolj stalni delavci - Zaposlili bi takoj 3 strokovnjake in 20 nekvalificiranih delavcev, ki bi jih priučili - Kar 9 odstotkov za stanovanje

Aprila in maja lani je precej nihalno število zaposlenih v Donitu v Sodražici. Zdaj nihanja ni več, ker so se izboljšali osebni dohodki.

Zdaj je povsod, kjer se da meriti delo oziroma učinek, osebni dohodek odvisen od učinka. Vsa delovna mesta, razen režijskih, so normirana. Uspeh je že viden, saj je najmanjši osebni dohodek v Donitu 2.000 din, povprečni osebni dohodek pa so lani v vsem Donitu znašali 3.160 din, medtem ko so v sodraškem TOZD le nekaj nižji, saj znašajo po nepopolnih, a v glavnem zanesljivih podatkih nekje med 3.100 in 3.150 din, medtem ko so

Manjka pa jim tudi strokovnjakov. Najbolj potrebujejo inženirja strojništva, inženirja tekstilne tehnologije in ekonomista.

Da bi hitreje zagotovili stanovanja sedanjim in bodočim članom kolektiva, so v Donitu letos povišali stanovanjski prispevek od 6 na 9 odstotkov. Del tako zbranih sredstev (20 do 30 odstotkov) bodo namenili tudi za zasebno gradnjo.

Obsežen program sindikata

Zagotovili so si materialno osnovo za delo

Na občnem zboru sindikata Donit v Sodražici, ki je bil 26. januarja, so organizirali sindikalno organizacijo po novem. Glede na vrsto dela (oddelke) in delovne izmene so razdelili 162-člansko organizacijo na 9 skupin in za vsako izvolili poverjenika, ki je hkrati član izvršnega odbora sindikalne organizacije TOZD Donit.

Novi poverjeniki so Franc Novak, Ivan Benčina, Andrej Mihelič, Vili Marolt, Matjaž Oražem, Janko Divjak, Alojz Zabukovec, Danilo Silc in Zdenka Ozimek. Novega predsednika organizacije bodo izvolili na prvi seji.

Na zboru so v glavnem osvojili delovni program, ki ga je predlagalo občinsko vodstvo, razen tega so sprejeli še svojega, za uresničitev katerega bodo porabili okoli 170.000 din. Največ tega denarja, in sicer skupaj nad 100.000 din, bo šlo za športno dejavnost in izlete, za obdaritve okoli 20.000 din, okoli 10.000 din za kulturno delo, solidarnostne pomoči, proslave in delovanje aktivna mladih delavcev.

Za šport bodo letos porabili več denarja tudi zato, ker bodo športne igre delavcev Donita letos v Sodražici in bo sodraška TOZD njihov organizator. Obdaritve so predvidene za dan žena in novoletno jelko. Proslave pa bodo razen za dan žena še za 1. maj in 29. november.

J. P.

Slabo pripravljen zbor

Novo predsednica Vida Grilj

Nedavni občni zbor osnovne organizacije sindikata občinske skupščine Ribnica ni bil kaj poseben pripravljen zaradi prekratkega roka. Občinski sindikalni svet tudi ni pripravil za predsednike izvršnih in upravnih odborov osnovnih sindikalnih organizacij ter delegatov posvetovanja o pripravi na občne zборе.

Ta organizacija zajema delavce v upravi občinske skupščine, občinskega komiteja ZKS, občinske konference SZDL in postaje milice Ribnica. Na zboru so člani sindikata razpravljali o delovnem programu in pripravi finančnega načrta. Izvolili so nov upravni in izvršni odbor sindikata, ki je sestavljen po novem delegatskem sistemu.

Za predsednico upravnega odbora je bila izvoljena Vida Grilj, za tajnika Andrej Abrahamsberg, za blagajnika Albina Mihelič in za podpredsednico Pavla Arko, v izvršni odbor pa Ančka Andoljšek, Lojzka Zakrajšek in Nataša Zibert. Ostali člani upravnega odbora so še: Draga Tanko, Melanija Andoljšek in Miro Ferlin.

Na občnem zboru ni bil sprejet pravilnik o delovanju sindikata. Novi upravni odbor mora osnovno organizacijo organizirati v skladu s statutarnim dogovorom, sprejetim na 8. kongresu zveze sindikatov Slovenije, in sicer tako, da bo delo od-

slej bolj učinkovito. Novi upravni odbor se je že sestel, a še ni sprejel delovnega načrta.

SEMINAR ZA VODSTVA ZK

31. januarja in 1. februarja je bil na Ugarju pri Ribnici dvodnevni seminar za vodstva organizacij Zveze komunistov. Obravnavali so najbolj aktualne naloge s področja delovanja članov in organizacij Zveze komunistov v občini Ribnica.

Tone Arko

Tone Arko, še ne 30-letni predmetni učitelj, doma iz Gore, zaposlen na osnovni šoli dr. Antona Debeljaka v Loškem potoku, je imel trpko mladost. V rani mladosti mu je umrl oče, pred nekaj leti pa še mama. Kot proletarski otrok je imel veliko sile, da se je skozi študij prebil do poklica učitelja, kar mu je bila življenjska želja. Usoda mu je dodelila prvo službeno mesto na osnovni šoli v Loškem potoku. Z vse mladostno lito in zagnanostjo se je vrغل na delo. Prav v tej šoli pa se mu je pripetila nesreča, ki se je končala s smrtnim izidom.

Pokojni Tone je bil med drugim posebno aktiven v sindikalni organizaciji na osnovni šoli, kjer je bil predsednik, bil pa je tudi član občinskega sveta Zveze sindikatov in občinskega odbora sindikatov delavcev vzgoje in izobraževanja. Tudi v sindikalnem delu bo ostala za njim praznina, saj je bil zelo prizadeven sindikalni delavec.

Kako je bil Tone priljubljen, je pokazal pogreb, ki se ga je udeležilo veliko ljudi, med njimi tudi precej iz Loškega potoka. Od pokojnika sta se s toplimi besedami poslovila ravnatelj osnovne šole Loški potok Darko Krašovec ter učenka iz Toneovega razreda, ženski pevski zbor z Gore pa mu je zapel v zadnje slovo.

K. ORAŽEM

Preveč in premalo surovin

Vseposvoda je toliko odpadnega papirja, da ljudje ne vedo, kam z njim. Občani bi ga radi podarili za kakšno koristno stvar ali pa se ga vsaj znebili. Vendar se DINOS ne spomni, da bi ga zbral po vaseh.

V Kočevju ga prav res ne moremo voziti iz Ortneka, v Ribnici pa ni podružnice DINOSA. Tako ne pride v prave roke. Po dolgem čakanju in zbiranju zapeljejo ljudje papir v Malo goro. Tam ta dragoceni material zakurijo.

Ali ne bi kočevski DINOS organiziral vsaj enkrat na mesec pobiranja papirja po hišah in trgovinah v ribniški občini? To bi bilo za vse koristno. DINOS naj bi v Dolenjskem listu in po radiu obvestil meščane, kdaj bo pobiral papir, in prepričan sem, da bi bilo papirja na pretek. Tudi Sodražica bi se rada znebila odpadnega papirja.

Neodpušljiva je lenoba tistih, ki so dolžni zbirati odpadni material. Meji že na sabotažo, saj po eni strani odpadni papir mečemo v smeti, ga kurimo ali z njim onesnažujemo okolje, po drugi pa moramo sekati več lesa za proizvodnjo papirja, celo uvažati odpadni papir kot surovino za tovarne papirje. Hkrati s tem vedno znova in znova podražujemo papir.

Občani lahko le ugotovimo, da je nekaj gnilega pri organizaciji odkupa odpadnega papirja in drugega odpadnega materiala, ki ga naše tovarne potrebujejo kot surovino, na primer stekla, železa. Prav bi bilo, da bi politične organizacije posegle vmes in poklicale na odgovor tiste, ki morajo pametno organizirati odkup. Naj ga organizirajo bolje ali pa naj zapuste delovno mesto, za katero niso sposobni.

V. P. in J. P.

ČREPINJE IZ LONČARIJE

PRILJUBLJENA MADŽARKA - Med ribniškimi gostiči, ki jih je precej, imata samo dva glasbeno skrinjo. V bifeju pri Samopostrežbi imajo v glasbeni skrinji pestro izbiro plošč zabavne, narodne in pop glasbe. Trudijo se, da imajo vedno nove plošče. Zanimivo je, da si gostje največkrat izberejo za poslušanje srbsko narodno pesem z nekoliko nenavadnim naslovom „Madžarka“.

ki, ki drve v službo. Poleti se njihova dirka da prenašati, težje pa je, kadar je na cesti mokro in blatna voda brizga po pešcih.

KINO SPET DRAŽJI - Kino se je v Ribnici spet podražilo: vstopnice so že po 8 in 10 din. Opravičilo za podražitev je podražitev filmov. Za tako ceno pričakujejo gledalci večje udobje v dvorani, kot ga dobijo.

M. G.

LESARJEV POIZKUS KRAJE - Ribniški vlomilec Ludvik Lesar je poizkušal ukrasti avto (kombi) IMV) tudi rokometišu INLESA Janezu Kersnič. Kombi je bil na parkirnem prostoru nasproti Samopostrežbi. Medtem ko se je Janez pogovarjal z znanci, je Lesar pridno „opravljal svoje izposojevalno delo“. Ko so ga opazili, je že snel električno napeljavno, odprl pokrov motorja in „iskal okvaro na motorju“. Potne dokumente, last Kersniča, je imel seveda že v žepu. Poizkušal je pobegniti, a so ga kmalu ujeli.

PREHITRO PO STRUŠKI ULICI - Struška ulica, ki pelje proti INLESU in Riku, je zelo prometna, predvsem takrat, ko prihajajo ljudje na delo oziroma odhajajo z dela. Pešci sami niso „problem“, pač pa vozniki.

Kakšna je značilnost letošnjih sindikalnih občnih zborov?

Da sprejemajo več sklepov, člani sindikata pa ne dobe več niti klubov.

KOČEVJSKE NOVICE

Uršula Briški

31. januarja je umrla Uršula Briški, po domače Papeževa mama, iz Banje Loke pri Kočevju. Rojena je bila 12. februarja 1880 v Čurlovi družini v Drežniku, kjer se je tudi poročila z Matijem Briškim in se pozneje preselila v Banjo Loko.

Rodilo se jima je sedem otrok. Kmetija je bila premajhna, da bi z njo shajala tako velika družina. Zato se je mož Matija odpravil v svet, da bi kaj zaslužil in prigospodaril. Ko je krošnjarij po Avstriji, ga je doletela smrt. Potem je bilo še huje.

Začela se je osvobodilna vojna. Njeni otroci so bili lepo vzgojeni ter narodno in domovinsko zavedni. Zato so spomladi 1942 odšli v partizane kar trije: Jože, Matija in Karel. Karel, znan s partizanskim imenom Zmaj, je bil en izmed štirih slovenskih partizanov, ki so na predvečer prvega maja 1942 osvobodili Brod na Kolpi. Padel je kot sekretar okrajnega komiteja SKOJ 21. februarja 1945. Tri njene hčerke so bile aktivistke Osvobodilne fronte. Uršula je bila ne le skrbna mati svojih otrok, marveč mati vseh partizanov in aktivistov. Pri njej so vsi vedno našli toplo besedo, pomoč in razumevanje.

V nedeljo, 2. februarja, se je od nje poslovila velika množica ljudi. V imenu vseh pa sta se od nje poslovila še guvernica domačin Alojz Jurjevič in sekretar občinske konference SZDL Nace Karničnik iz Kočevja.

GIBANJE
PREBIVALSTVA

V mesecu januarju sta bili na območju matičnega urada rojeni dve deklici. Poročili so se štirje pari. Umrla so: Stanko Sotlar, socialni podpiranec iz Kočevja, trg zbor odposlanec 16, star 53 let; Matija Briški, upokojenec iz Kočevja, trg zbor odposlanec 68, star 71 let; Matija Zagar, kmet iz Gornje Brige 2, star 71 let; Albina Lavrič, upokojenka iz Kočevja, kajuhovo naselje 2, stara 66 let; Zlatka Peček, delavka iz Klinje vasi 3, stara 25 let, in Ivana Tušek, upokojenka iz Stare cerkve 36/a, stara 75 let.

DAN ALI DVA NA
IZLET?

Učenci osmih razredov osnovne šole Kočevje že sedaj razmišljajo o zaključnem izletu ob koncu šolskega leta. Preko svojih predstavnikov razrednih skupnosti, ki so sodelovali na polletni redovalni konferenci, se izrazili željo, naj bi jim učitelji dovolili in omogočili, da bi bil ta izlet dvodnevni.

V. I.

Med dvodnevni izletom smo videli marsikaj lepega in zanimivega, med drugim tudi izvir nekaterih pritokov Rinže. (Foto: J. Podržaj)

Pripoved kmeta Gregoriča

Zadnji spomin 95-letnega Janeza Gregoriča

Se po italijanski zasedbi je bilo v Loškem potoku 525 gospodarstev s 420 kmetijami in 2.200 prebivalci. Redili so 1.100 govedi, od tega 550 krav, 300 telic, 250 volov, 1950 ovac in 200 konj, zakaj Potočani so bili tudi znani furmani. Takih gozdnih delavcev, tesačev in dogarjev nisi zlepa dobil daleč naokoli. Vojna pa je hudo prizadejala, izčrpala in uničila vse, sprla ljudi in spremenila človeške duše, da niso šli v boj proti narodnim in razrednim sovražnikom dovolj enotni.

Oče Gregorič je bil zaveden, neomajan in trden Slovenec. Vsi, ki so ga poznali, so ga imeli za poštenega, preudarnega, umirjenega in vrliga moža ter vzornega kmeta, ki ni nikdar

razočaral svojih ljudi in domovine.

PARTIZANSKI NAPAD

Italijanov kmet Gregorič ni nikdar maral. Vedel je, da prinašajo samo zlo. Zato nad njimi ni bil razočaran. Kar je slutil, se je zgodilo z italijanskim prihodom.

Tedaj se je začelo tudi v Loškem potoku tajno delovanje organizacije OF in priprave na vstajo. Ko se je po napadu na Lož poročnik Ljubo Šerčer s svojim partizanskim polbataljonom in ujetimi Italijani pomikal čez Loški potok in 21. oktobra 1941 utabil v Beli vodi, je tudi stari Gregorič začutil, da Italijani ne bodo dolgo gazili naše

zemlje. Bolj ko o tem mi je razlagal, kako je bilo 9. maja 1942, ko so partizani napadli Loški potok. Bilo jih je menda trinajst, Italijanov pa trideset.

Dolfetova Malka je napadenim Italijanom posredovala partizanski ultimatum, naj se vdajo, odložijo orožje in zapuste Loški potok; pustiti morajo tudi živež. Toda sovražniki so s pogajanjem zavlačevali. Morali so imeti radijsko postajo in se pričakovati hitro pomoč. In res! Tudi kmet Gregorič je na nebu zagledal sovražno letalo, ki je spremljalo pomoč s severne strani.

Tedaj je radovedni italijanski kuhar pomolil glavo skozi okno in pri pričel skupil partizansko krogle. Vnel se je hud bob. Toda partizani so morali popustiti, zakaj sovražna pomoč je bila že tu. Naslednji dan so Italijani pobrali šila in kopita ter odšli. S tem je tudi občina Loški potok postala sestavni del prvega osvobodjenega ozemlja, ki je na jugu

V križišču Reške in Podgorske ulice v Kočevju je vidno označen prehod za pešce, vendar ga ne upoštevajo in prečkajo celo kakih 5 metrov proč kar čez sredino križišča. Tako izzivajo nesrečo in ovirajo promet. Prav bi bilo, da bi milični delavci iz Trikona in ITASA, ki so med najpogostejšimi kršitelji, opozorili na pravilno in varno prečkanje ceste. (Foto: F. Brus)

Složno do nove zdravstvene postaje

Za njeno gradnjo so že doslej prispevali prebivalci slovenske in hrvaške strani Kolpe precej denarja in brezplačno zemljo, na kateri bo stala - Prostovoljno bodo tudi delali - Računajo še na pomoč podjetij in skupnosti zdravstvenega varstva

Sredi julija lani so na skupni seji sveta krajevne skupnosti Osilnica v kočevski občini in družbenopolitičnih organizacijah tega kraja imenovali med drugim tudi odbor za gradnjo nove zdravstvene postaje v Osilnici, za predsednika odbora pa so izvolili dr. Stanka Nikolića, ki smo ga pred kratkim zaprosili za razgovor o tej akciji občanov.

DL: - Za začetek bi naši bralci radi zvedeli, kakšna je utemeljitev za gradnjo zdravstvene postaje v Osilnici, saj nekateri trdijo, da je še bolj nujna nova zdravstvena postaja v Strugah.

ODG: - V zdravstveni postaji v Osilnici je ordinacija trikrat na teden po pol delovnega časa. Njeni prostori so v drugem nadstropju. Vhod je isti kot za osnovno šolo. Parket v njej je izrabljen, strop se ruši, tekoče vode ni. Na kratko bi dejal, da so prostori zdravstvene postaje skrajno neprimerni, medtem ko je oprema (zdravstveni aparati) dobra.

DL: - Kje naj bi nova zdravstvena postaja stala in kako je z načrti za njeno gradnjo?

ODG: - Njena dokončna lokacija je že določena. Stala bo med Seli in Osilnico. Zemljo zanjo so brezplačno odstopili Drago Stimec, Štefka Žagar in Jože Kvaternik, vsi iz Osilnice, dalje Anton Kovač iz Pleše ter Anton Kovač in Boža Klepac iz Sel. Hkrati bodo gotovo zemljo brezplačno odstopili poleg teh glavnih lastnikov zemljišč tudi vsi ostali lastniki.

Vsa tehnična dokumentacija za gradnjo je v glavnem zbrana. V teh dneh bomo dobili tudi glavni načrt. Dobili smo tudi že vsa potrebna soglasja.

DL: - Zdaj pa najvažnejše: koliko bo ta gradnja veljala in kdo jo bo plačal, oziroma kje boste dobili denar zanjo?

ODG: - Sedanji izračuni kažejo, da bo gradnja montažne zdravstvene postaje veljala okoli 450.000 do 500.000 din. Ta denar, računamo, bi zagotovili tako: 200.000 din prispevek delovnih organizacij iz kočevske občine, 250.000 din posojilo Skupnosti zdravstvenega varstva in v varstva Ljubljana, in sicer iz sklada za regionalne investicije v zdravstvu, 60.000 din pa bi znašali denarni prispevki občanov...

VELIK DELEŽ OBČANOV

DL: - Pravite: prispevki občanov v denarju. So ti prispevki že zbrani? Kakšni pa bodo ostali, se pravi nedenarni prispevki občanov?

ODG: - Doslej sem že zbral okoli 30.000 din prispevkov v denarju, ki so jih dali prebivalci 213 hiš, se pravi z območja krajevne skupnosti Osilnica in še prebivalci okoli 20 vasi in zaselkov s hrvaške strani Kolpe, ki se zdravijo v zdravstveni postaji Osilnica. Vsi občani so že sklenili, da bodo darovali približno enake zneske še enkrat. Prispevki posameznih gospodinjstev so odvisni od gospodarske moči občanov in znašajo v povprečju od 50 do 200 din, nekaj pa je tudi manjših in večjih.

Omenili smo že, da so občani brezplačno darovali zemljo za zdravstveno postajo. Sklenili pa so tudi že, da bodo s prostovoljnim delom zgradili podkletni del stavbe s prvo ploščo, razen tega pa bodo pomagali pri montažnih delih. Nekateri so obljubili tudi material. To pomeni, da bo dejanski prispevek občanov precejšen.

DL: - Kakšni prostori bodo v novi zdravstveni postaji?

ODG: - Omenim naj le najpomembnejše: ambulante s splošno in zobno ordinacijo z vsemi potrebnimi pomožnimi prostori in garsonje-

ro za patronažno sestro ter garažo. Pomembna novost je, da bomo imeli tudi zobno ambulanto, ki je zdaj daleč naokoli ni, je pa nujno potrebna.

DL: - Omenili ste prispevke delovnih organizacij. Je katere že nakazala oziroma obljubila prispevek?

ODG: - Krajevna skupnost Osilnica je naslovila prošnjo za denarno pomoč na vse kočevske delovne organizacije in tudi na nekatere iz Hrvatske. Odgovore pričakujemo v drugi polovici februarja in v marcu, ko bodo narejeni zaključni računi delovnih organizacij. Pri Elektrsu so že obljubili, da bodo pomagali pri električnih delih oziroma priključku na elektriko.

Dr. Stanko Nikolić, predsednik odbora za gradnjo nove zdravstvene postaje v Osilnici, je tudi zdravnik za območje od Banje Loke preko Vasi-Fare do Osilnice.

DL: - Kdaj računate, da bo nova zdravstvena postaja stala?

ODG: - Vse je odvisno od denarja. Želja občanov pa je, da bi bila zgrajena že letos. Tudi "Marles" nam bo pri tem pomagal. Vse je torej v rokah delovnih organizacij, ki smo jih prosili za pomoč in Skupno-

TRAVIATA
ZA SOLARJE

Jutri, 14. februarja, si bo 320 učencev višjih razredov osnovne šole Kočevje ogledalo v Ljubljani opero Traviata. Ogled opere je kot dopolnilo glasbeni vzgoji organizirala Anita Županova, učiteljica glasbe na šoli.

BELA GARDA

Potem je kmet Gregorič obujal spomine na župnika Josipa Pravharja in kaplana Leopolda Puhanja. Oba sta bila od začetka velika nasprotnika Osvobodilne Fronte. V ta namen sta izkoriščala verska čustva svojih faranov v Marijini družbi, Kato- liški akciji, Apostolstvu moč in

Načrt za mesto in okolico

Katere ceste, ulice in pločniki bodo zgrajeni obroma asfaltirani letos

Načrt komunalnega urejanja na območju krajevne skupnosti Kočevje, Rudnik-Salka vas, Stara cerkev in Dolga vas za leto je izdelan.

Po tem načrtu bodo na območju KS Kočevje urejene in asfaltirane naslednje ceste oziroma cestni odseki: Trata II in XI ter del Trate XIII, cesta do zgornjega Mahovnika, nadgradnja Cankarjeve ulice, cesta proti TVD Partizan in bodočemu bazenu, Ulica Veronike Deseniške, Strelška ulica, vezna cesta od Tekstilane do

Trate, popravilo ceste na Tratu, tunela od prvega levega odcepa Podgorske proti Marofu, Črna maljska-Mestni log in središče na območju Nabrežja.

Na območju KS Stara cerkev urejenih približno 2 km cest, na območju KS Rudnik-Salka vas 1 km; na območju Dolge vasi 1 km; odsek že dogovorili, niso pa dogovorili denarja za delo.

Razen naštetega bodo v letu 1971 na novo urejene in asfaltirane ceste Kidričeva-Tomiševa in Ljubljanske v Kajuhovo naselje. Predvidene dotacije Skupnosti slovenske SRS pa bo opravljena gradnja II. in III. faze republiške ste na odseku Trikon-novi Trikon-Hotel Pugled-križišče pri splošni ku.

Zgrajeni bodo pločniki Trate, Strelšče (200 m), Kolodnja (občina) ob Ljubljanski cesti v hovo naselje, levi pločnik ob ljski od gostilne Kmet do v Mahovnik in od Elektra do na Trato (600 m). Razen tega urejen plato pred samskim b-

Predvideni stroški za vse to bodo znašali 6.534.660 din. Na območju KS Kočevje bodo znašala lastna sredstva 2.745.360 din, prispevki občanov 2.015.500 din, predvidena posojila po splošni in prispevki TOZD po splošni 1.773.500 din. Če bo predviden tok manjši, bodo krajevne skupnosti iskale nove vire financiranja, bo treba program prilagoditi ložljivemu denarju, kar pomeni bo v tem primeru narejenega

ŠE OKREPČEVALNI

Stalni potniki ali po "avtobusarji" so zelo navdušeni, neke ob cesti Skofljica-Brod na Kolpi postavljajo Avto-moto zveze Slovenije, točno določeno, katero leto gradnja začela, gotovo pa visno - kakor tudi kje bo skupnih vlaganj AMZ in javnikov. V tej bazi bi opravljanje avtomobilov, kar dvomno vplivalo na porabi v AMD oziroma AMZ.

KDAJ BAZA AMZ

Sele po letošnjem letu, ko sodeljena cesta Kočevje-Brod neke ob cesti Skofljica-Brod na Kolpi postavljajo Avto-moto zveze Slovenije, točno določeno, katero leto gradnja začela, gotovo pa visno - kakor tudi kje bo skupnih vlaganj AMZ in javnikov. V tej bazi bi opravljanje avtomobilov, kar dvomno vplivalo na porabi v AMD oziroma AMZ.

Krajevna skupnost slavi

Letos ob 30-letnici osvoboditve Kočevja praznik - Imenovan odbor za proslavo

Svet krajevne skupnosti Kočevje je imenoval na zadnji seji 27-članski odbor za organizacijo proslav krajevnega praznika. Za predsednika odbora je bil izvoljen Dušan Oražem.

Odbor mora pripraviti program prireditev in predvideti stroške proslav. KS Kočevje bo letos prvič praznovala svoj praznik 4. maja, in sicer v spomin na osvoboditev Kočevja pred 30 leti. Razen tega je prav meseca maja 1471, se pravi nekaj več kot pred 500 leti, Kočevje dobilo mestne pravice. V počastitev tega praznika se bo predvidoma od 15. aprila do 15. maja izvršilo več prireditev. Odbor mora kar krepko

poprijeti, če hoče pripraviti en program, saj je časa razen malo.

Svet KS je tudi že imenoval 13-člansko žirijo za priznanje "najzaslužnejšim" priznanje, ki so največje se pravi tistim, ki so največje ali k napredku KS. Predsednik je Bruno Ciglič. V žiriji so člani: Stanišič, ZB, ZSM, KS, delegacije republiške in drugih, ki bodo skupno in z ostalimi delovnimi in organizacijami, SIS itd. najprej li predloge za priznanje, določili, kdo jih bo dobil, "bronasta jelka", zlato, bronaste plakete bodo levo ne prvič, in to prav za praznik

vprašal, čemu kličejo Župnik Pravhar pa me je gledal v oči. Zatem me je pridobiti na svojo stran partizanom. Prosil in napeljal me je, naj grem tudi jaz seš in hišah organizirani zbirat belogardiste. Odkimal sem: "Figo gospod župnik, sem si narjave, za katere ste me fal?" Vmil sem se domne so me radovedno praznoval, da jaz že ne gram v take umazanije. Pri pridobit fant vzkliknil, naj mu škoda, da gre nad župnika ubije. Tudi drugi sem se beli gardi. Tedaj sem puško nil, da imam res puško. net pa zaboj nabojev. sem našel ob razsulu staro slavije. Puško in bajonet imel doma skrita, naboj pod steno, v luknji v gozdu (nadaljevanje prihodnjega

PROSTO DELOVNO MESTO!

ZAVOD ZA POŽARNO VARNOST, NOVO MESTO

objavlja prosto delovno mesto

RAČUNOVODJE

Pogoj: višja izobrazba ekonomske smeri ali srednja izobrazba ekonomske smeri in najmanj 2 leti prakse.

Objava velja do zasedbe delovnega mesta.

PROSTO DELOVNO MESTO

KOMISIJA ZA MEDSEBOJNA
DELOVNA RAZMERJA
„EUROTRANS“ Ribnica

OBJAVLJA
dve prosti delovni mesti

ČUVAJA NA OBRATU GORIČA VAS.

Pogoji:

1. delo je dnevno ter nočno
2. da kandidat ni bil kaznovan,
3. da ni v postopku.

OD po pravilniku podjetja.

Razpis velja do zasedbe.

Kandidati naj vložijo prošnjo na naslov: „EUROTRANS“,

RIBNICA, obrat Goriča vas.

VEJICE!

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO,
DESTILARNA V PODTURNU (Obrh),

odkupi JELOVE, SMREKOVE IN BOROVE VEJICE.
Cena za 1 kg jelovih vejic 0,32 din, za 1 kg smrekovih vejic
0,19 din, za 1 kg borovih vejic 0,32 din.
Vsakega, ki bo pripeljal več kot 25.000 kg jelovih vejic, čaka
nagrada 100.000.—S din.

PROSTA DELOVNA MESTA!

iskra industrija elementov za elektroniko,

tozd
**ELEKTROLITI
MOKRONOG**

Takoj sprejmemo VEČ NEKVALIFICIRANIH
ŽENSK IN MOŠKIH ZA PRIUČITEV NA
DELOVNIH MESTIH V MONTAŽI.

Pogoj za sprejem:

1. uspešno opravljen spretnostni test
2. uspešno opravljena poskusna doba.

Prošnje pošljite na gornji naslov v 14 dneh.

ISKRA,
TOZD ELEKTROLITI MOKRONOG

Razpisuje prosto delovno mesto

KVALIFICIRANE KUCHARICE
v obratni kuhinji. Ponudbe s potrebnimi dokumenti pošljite
na naslov:
ISKRA IEZE — TOZD ELEKTROLITI MOKRONOG —
splošna služba. Razpis velja 14 dni po objavi.

DELO ZA PRODAJALCE!

JUGOTEHNIKA
trgovsko podjetje s tehničnim materialom
LJUBLJANA, POD TRANČO 2

objavlja

prosto delovno mesto

PRODAJALCA za trgovino v ČRNOMLJU, Cesta
Staneta Rozmana 30

Želimo KV prodajalca tehnične stroke z odsluženim vo-
jaškim rokom in stanovanjem v Črnomlju ali bližnji okolici.
Zaželen je šoferski izpit B kategorije. Poseben pogoj za spre-
jem je uspešno 2-mesečno poskusno delo. Nastop zaželen s
1. 3. 1975.

S prijavljenimi kandidati se bomo pogovarjali v Črnomlju.
Prošnje z opisom dosedanjih zaposlitev in dokazili o izobraz-
bi pošljite na naslov: JUGOTEHNIKA, kadrovska služba,
61000 LJUBLJANA, Pod trančo 2, v 15 dneh po objavi.

JUGOTEHNIKA
trgovsko podjetje s tehničnim materialom
LJUBLJANA, Pod trančo 2

PROSTA DELOVNA MESTA

POČITNIŠKI DOMOVI
DELAVCEV RSZ-SRS
LJUBLJANA, Kotnikova 8/a

RAZPISUJEJO

naslednja prosta delovna mesta v počitniških domovih
DEBELI RTIČ, SAVUDRIJA, UMAG in BOHINJ za dolo-
čen čas:

1. UPRAVNIKI
2. VODJE KUHINJE
3. EKONOMI — ŠOFERJI
4. SAMOSTOJNE KUCHARICE
5. TOČAJKE
6. KUHINJSKE POMOČNICE
7. SERVIRKE
8. SNAŽILKE
9. PERICE
10. FINANČNI MANIPULANTI

Za ta delovna mesta so zaželeni tudi upokoјenci

Pismene ponudbe z osnovnimi podatki in navedbo o dose-
danji praksi sprejema Uprava počitniških domov v Ljubljani,
Kotnikova 8/a, do 20. 2. 1975.

PROSTO DELOVNO MESTO!

PLANINSKO DRUŠTVO „OBRČNIK“, LJUBLJANA,
CELOVŠKA 43, ODDA V OSKRBOVANJE PLANINSKI
DOM NA GOVEJKU PRI MEDVODAH S PRVIM APRI-
LOM 1975.

POGOJI ZA PREVZEM OSKRBOVANJA SO INTERESEN-
TOM OSEBNO NA RAZPOLAGO V DRUŠTVENI PISAR-
NI VSAK PONEDELJEK MED 16. in 20. URO. PRED-
NOST IMAJO FIZIČNO SPOSOBNI ZAKONSKI PARI, KI
JIH TAKO DELO VESELI.

PROSTA DELOVNA MESTA!

KONFEKCIJA ROG, NOVO MESTO

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. SKLADIŠČNIKA IZDELKOV
2. MEHANIKA ŠIVALNIH STROJEV. Pogoji:
pod 1: končana trgovska šola s prakso;
pod 2: KV mehanik s prakso na tem delovnem mestu.

Nastop dela za obe delovni mesti je možen takoj.
Interesenti naj dostavijo pismene ponudbe ali naj se osebno
zglase na upravi konfekcije, Novo mesto, Dalmatinova 1, do
vključno 20. februarja 1975.

PROSTA DELOVNA MESTA

GRADBENO KOMUNALNO PODJETJE KOČEVJE,
Tesarska 10,

razpisuje prosta delovna mesta:

1. DIREKTORJA
2. VODJE TEHNIČNEGA SEKTORJA
3. RAČUNOVODJE
4. MEHANIKA.

Pogoji:

- pod 1: srednja strokovna izobrazba gradbene smeri, 6 let
prakse na vodil. delovnem mestu in moralno-politične
kvalifikacije;
- pod 2: srednja strokovna izobrazba s strokovnim izpitom
(gradbene smeri), 5 let prakse;
- pod 3: srednja strokovna šola ali priznana srednja šola, 5
let prakse;
- pod 4: VKV mehanik, 2 leti prakse.

Prijave je treba oddati na upravi podjetja najkasneje 8 dni po
objavi v listu.

GRADITELJI

POPUST PODALJŠAN DO 28. II. 1975

inles

*
nudi
*

za vse vrste oken in balkonskih vrat

*
7-10%
*

*
v vseh trgovinah z gradbenim materialom
in v naših prodajnih skladiščih v
RIBNICI, BEOGRADU, ČUPRIJI, JURDANIH,
NIŠU, SLAVONSKEM BRODU, IN VINKOVCIH
*

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 13. februarja – Katarina Petek, 14. februarja – Valentin Sobota, 15. februarja – Jovita Nedelja, 16. februarja – Julijana Ponedeljek, 17. februarja – Aleš Torek, 18. februarja – Simeon Sreda, 19. februarja – Konrad Cetrtek, 20. februarja – Leon

LUNINE MENE
19. februarja ob 08.38 uri prvi krajec

KINIO

CRNOMELJ: 14. 2. barvni film „Pit in til“, 16. 2. ameriški barvni film Valdez – maščevalec, 19. 2. ameriški barvni film „Bomba iz Kansas City“.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

SPREJMEM dva delavca za zidarsko pomoč. Franc Uršič, Senovo 4-a. FRIZERSKO pomočnico išče Dragica Zupanc, Sevnica, Glavni trg 17.

ISCEM DEKLE za manjšo pomoč v gospodinjstvu. Nudim stanovanje. Naslov v upravi lista (393/75).

GOSTILNA BUDIČ, ČATEŽ ob Savi 1, Brežice, sprejme takoj dekle, ki ima veselje do dela v kuhinji. Hrana in stanovanje zagotovljena, osebni dohodki po dogovoru. Informacije po telefonu 72-069.

V UK SPREJMEM učenko (učenca) ženske frizerske stroke. Frizerski salon „Milka“, Partizanska 3, Novo mesto.

MARLJIVO kmečko dekle zaposlim v gospodinjstvu. Odlični pogoji in možnost soljanja. Pišite: Turk, Nedeljski dnevnik, Kopitarjeva, Ljubljana.

STANOVANJA

SPREJMEM sestanovalko. Naslov v upravi lista (379/75).

ISCEM za dve leti stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici. Plačam vnaprej. Ponudbe pod „2 M“.

ZAMENJAM komfortno dvosobno stanovanje z velikim vrtom v Črnomlju za enako v Novem mestu. Za nagrado nosim sama selitvene stroške. Anica Bašelj, Nad mlini 28, Novo mesto.

ZENSKA z odraslim sinom išče enosobno ali manjše dvosobno stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista (414/75).

Motorna vozila

UGODNO prodam zastavo 750, letnik 1972. Ivan Zagorec, Vel. Bučna vas 40, Novo mesto.

PRODAM vse dele za NSU Prinza. Miran Milojković, Partizanska 8, Novo mesto.

PRODAM zastavo 750, letnik 1967, prevoženih 60.000 km, registriran do oktobra 1975. Stane Gosenc, Podgrad 23, Stopiče.

PRODAM traktor Deutz 25 s plugom in kosilnico. Martin Tomažin, Smlednik 6, Raka.

PRODAM ZASTAVO 750. Oglasite se na naslov: Florjan Uhl, Novo mesto, Ragovska 1 a.

FIAT 750-1969, brezhiben, registriran do avgusta 1975, prodam. Ponudbe: Franc Vidmar, Vrtača 5, 68333 Semič.

PRODAM

PRODAM kobilu, staro 4 leta. Garancija za vse. Martin Lokar, Karteljevo, Mirna peč.

PRODAM troje trodelnih oken (1,30 x 1,40). Jože Berus, Podturn 39, Dol Toplice.

UGODNO prodam električni štedilnik Gorenje. Naslov v upravi lista (386/75).

PRODAM malo rabljeno motorno kolo in ročno motorno žago. Josip Mlinarič, Ločna 39 a, Novo mesto.

PRODAM rezano kompletno ostrižje (grušt) za hišo. Naslov v upravi lista (392/75).

PRODAM peč za centralno kurjavo. Strašek, Volčičeva, n. h., Novo mesto.

PRODAM semenski krompir igor in zelo roden zgodnji krompir Erra ter snopovozalico za BCS kosilnico, po ugodni ceni. Feliks Mihovec, Sp. Senica 2, 61215 Medvode.

KRSKO: od 15. do 16. 2. ameriški barvni film „Seksualno spoznavanje“, 19. 2. francoski barvni film „Ameriška noč“.

METLIKA: od 14. do 16. 2. francoski barvni film „Marseilleski klan“. Od 19. 2. do 20. 2. španski barvni film „Ana med volkovi“.

MIRNA: od 15. do 16. 2. „Ta prokleti obračun“.

NOVO MESTO: od 14. do 16. 2. danski barvni film „Zobar v postelji“. 17. 2. Gostovanje MG LJ – Krka. 18. 2. domači barvni film „Kapetan Mikula mali“. Od 19. do 20. 2. angleški barvni film „Kes“.

RIBNICA: Od 15. do 16. 2. hongkongski barvni film „Karate jekleni mladenič“.

SEVNICA: angleško-francoski film „Plavobradi“. 19. 2. francoski film „Dobro delo v Marseillu“.

TREBNJE: Od 15. do 16. 2. slovenski barvni avanturistični film „Rdeče klasje“. 19. 2. ameriški barvni film „Avto smrti“.

naslov: Erna Žagar, Vinica 2, Šmarjeta.

POROČNI PRSTANI! – Če ste v zadregi, kakšen prstan bi podarili svoji ljubljenci, obiščite zlatarja Otmarja Zidariča v Gosposki 5 v Ljubljani (poleg univerze). – Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

STAREJŠI SAMSKE MOŠKE želi spoznati pošteno žensko, samsko ali vdovo od 45 do 50 let, ki bi šla na srednje posestvo. Ponudbe pod „STAJERSKA“.

OBVESTILA

OBRTNIKI! Obveščamo vse obrtnike, da bo občni zbor Društva samostojnih obrtnikov dne 24. februarja ob 9. uri v sindikalnem domu v Novem mestu. Ker se bodo obravnavale pomembne novosti o osebnih dohodkih in davčnih obveznostih obrtnikov, se občnega zbora zanesljivo udeležite! Upravni odbor Združenje samostojnih obrtnikov v Novem mestu.

NUDIM VSE VRSTE ROLET, ZALUŽIJE, PLATNENE ZAVESE VSEH BARV. IZVRŠIM VSA POPRAVILA. SPADAJOČA V TO STROKO. KRATKI DOBAVNI ROKI, CENE SOLIDNE. NAROCILA PREVZEMATA BOGORADI, ZABJA VAS 15, NOVO MESTO, IN IGNAC PRIJATELJ, KVEDROVA 8, KRŠKO.

PREKLICI

Ob prerani smrti drage žene, mame in stare mame

MARIJE LEVICAR s Prekope

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, poklonjeno cvetje in vence ter za udeležbo na njeni zadnji poti. Iskrena hvala Onkološkemu inštitutu v Ljubljani za uspešno zdravljenje do zadnje ure, ko je prenehalo biti njeno srce. Najlepša hvala vsem sosedom za pomoč in župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: mož Alojz, hčerka Tika z družino in drugo sorodstvo.

Ob smrti našega draga ata in starega ata

FRANCA ŠKOFA iz Gor. Vrhpolja

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem, vaščanom in znancem, ki so nam izrekli sožalje in ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje. Zahvaljujemo se dr. Baboriču za obiske na domu, kolektivu Iskre za podarjeni venec ter kaplanu za opravljeni obred. Vsem iskrena hvala.

Zalujoči: žena Pepca, hčerki Reza in Francka ter sinu Roman z družinami in drugo sorodstvo

Hvala za vašo kri, ki rešuje življenja!

SEZNAM krvodajalcev na območju krajevnega odbora Rdečega križa Žužemberk, ki so darovali kri, dne 6. 12. 1974.

ISKRA ŽUŽEMBERK: Mirko Hrovat, Milka Jarc, Jože Mirtič, Jože Kastelic, Ivan Črnogor, Miha Hrovat, Jože Uršič, Anton Lavrič, Rozalija Ozimek, Jelka Vidmar, Vera Zupančič, Amalija Pirc, Roman Pajk, Jože Senica, Franc Longar, Draga Kres, Vida Struna, Franc Krašovec, Boštjan Šmrke, Franc Gnidovec, Ciril Longar, Bogomir Longar, Jože Zupančič, Cirila Hrovat, Dušan Plot, Stanka Repar, Ignac Papež, Marjana Repar, Gizela Hrovat, Tončka Travnik, Darinka Hočevar, Angelica Kuhelj, Jože Jaklič, Slavko Struna, Darko Gliha, Jože Klobčar, Irma Filipič, Bojan Brezovar, Jože Longar, Alojz Šuštaršič, Albin Krakar, Hedvika Petruna, Angela Strojina, Angela Drab, Alojzija Smolič, Reza Miklavčič, Terezija Znidaršič, Olga Glavič, Reza Grm, Jožefa Skobe, Zalka Zupančič, Jože Perko, Danica Blatnik, Jožica Kranjc, Anica Nose, Jaka Rojc, Janez Suhadolnik, Sandi Cernač, Zofka Skube, Marija Mirtič, Jelka Gliha, Jože Stupar, Jožica Komur, Ivan Milič.

NOVOLES STRAŽA: Jože Nose, Drago Lavrič, Janez Drab, Stane Longar, Jože Kastelic, Janez Struna, Stanislav Legan, Franc Jerše, Stanislav Muhič, Janez Lovše, Kelvišar Miro, Leopold Anžlin, Anton Stupar, Ciril Nahtigal, Silvester Zore, Franc Črček, Alojz Stravs, Jože Pečjak, Jože Zupančič, Anton Spec, Miha Legan, Franc Legan, Franc Primc, Stefan Rajer, Alojz Legan, Štefka Koncila, Albin Stravs, Justa Gorenčič, Vinko Veselič, Jože Novak, Franc Zupančič, Rudolf Murn, Franc Gorišek, Miha Gorišek, Franciška Gnidovec, Alojzija Radin, Ivan Radin, Ciril Hrovat, Jože Tekavčič.

IMV NOVO MESTO: Jože Pečnik, Jože Novinc, Franc Rojc, Tone Tomšič.

LITOSTROJ LJUBLJANA: Branko Šuštaršič, Ivan Perko, Marjan Šuštaršič, Drago Gracar, Stanislav Plot.

OSNOVNA ŠOLA ŽUŽEMBERK: Tončka Banko, Fani Longar, Dorica Nahtigal, Alojzija Kristan, Jože Mrvar, Ciril Kosmina, Anica Hribar.

OSNOVNA ŠOLA PREVOLE: Anton Šter, Majda Lavrič, Jože Hribar.

KMETIJSKA ZADRUGA ŽUŽEMBERK: Marija Pečjak, Anica Lavrič, Albin Križman, Ivica Kastelic, Majda Travnik, Jože Ban, Slavko Globokar, Irena Jerše.

Ob prerani smrti ljubega moža, očeta

MIHAELA VRBETIČA iz Črnomlja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje in nam izrazili sožalje. Zahvaljujemo se Beltu, Beti, godbi, učencem 8. in 5. razreda in vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih. Posebno se zahvaljujemo tov. Jankoviču iz Belta za organizacijo pogreba. Vsem iskrena hvala.

Zalujoči: žena Franciška, hčerka Mihelca, sin Branko in drugo sorodstvo

Ob boleči izgubi, ki nas je doletela z nepričakovano, prežgodno smrtjo naše dobre in skrbne žene, tete in sestre

MARIJE BOŽIČ iz Zapuž 6

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in dobrim vaščanom za pomoč ter za vence in cvetje, izrečeno sožalje in vsem, ki so jo v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebna hvala kaplanu iz Sentjerneja za opravljeni obred.

Zalujoči: mož Jože, nečakinja Slavka z možem Lojzetom in sinčkom Lojzkom ter brata Franc in Lojze z družinama, sestri Reza in Francka z družinama, Pepca ter drugi sorodniki.

Vsem zdravnikom ginekološkega oddelka splošne bolnišnice Novo mesto, posebno dr. Sribarju in dr. Springerju, se iskreno zahvaljujem za nesebično pomoč pri zdravljenju. Obenem zahvala tudi vsem sestram na oddelku. Hvaležna pacientka MARA BULIČ z možem Martinom in sinom Vojkom.

PREKLICI

ANTON PER, Vel. Poljane 9, Škocjan, prepovedujem vožnjo, hojo in pašo po svojih parcelah ter sekanje smrek in drv po mojem gozdu. Kdor prepovedi ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

JANEZ DERGANČ iz Gabra 19, p. Semič, opozarjam vse vaščane, da ne smejo napajati moje polsestre Angele z alkoholnimi pijačami, niti je ne smejo vabiti brez moje vednosti na delo. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

OGLAŠUJTE

V DL!

NEŽA KAPLAN, Klostir 1, Gradac, prej Kapušin, Krasinec 45, prepovedujem vožnjo po svojih njivah, odoravanje meje in delanje škode. Enako prepovedujem delanje škode po svojih gozdovih. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

ANTON BRULC, Dol. Težka voda 3, Stopiče, prepovedujem hojo in delanje škode ter vožnjo po vseh svojih parcelah. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

ČESTITKE

DOBRI in skrbni mami JULIJE AVGUŠTINOVI s Podturna 1, Dol. Toplicah ob 80. rojstnem dnevu in godu iskreno čestitajo želita se naprej zdravja in v celosti hčerka in pravnica Stanko.

DRAGI ŠTEFKI VIDMAR iz Ljubljane, Grad Otočec za rojstni dan čestitajo in želijo vse najboljše in ožji sodelavci.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje drage mame

MARIJE ČEPAR

iz Novega mesta

se iskreno zahvaljujem osebi kirurškega oddelka novomeške bolnice, duhovniku za opravljeni obred, sorodnikom, tovarni družini in sosedom za podarjeno cvetje ter vsem, ki so jo spremili do njenega poslednjega doma in nam izrekli sožalje.

Zalujoči: sin Franc z družino

ZAHVALA

Ob nenadni smrti našega draga

MILANA ROGLJA

iz Rdečega kala pri Dobrničju

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so počastili njegov spomin, mu darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na preranega groba. Posebno hvalo smo dolžni sosedom in vaščanom, gasilskemu društvu Gr. Vrhe in Dobrničju ter dekani za opravljeni obred.

Zalujoči: družini Rogelj in Kolenc

ZAHVALA

Ob smrti našega draga

MARKA BELOPAVLOVIČ

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje in nam izrekli sožalje. Posebno prisrčno se zahvaljujemo za vso pozornost in sočutje prijateljem in znancem, sovaščanom, ZZZ občin Metlika in krajevni organizaciji, govornikom za poslovilne besede, metliškim godbenikom in pevskim zborom iz Novega mesta. Iskrena zahvala zdravnikom Zdravstvenega doma Metlika ter zdravnikom in drugim zdravstvenim delavcem bolnice Novo mesto za skrb in nego, še posebej v zadnjih tednih njegovega življenja.

Žena Marija, hčerka Danica in sin Niko z družino

Hrast, Novo mesto, Ljubljana, dne 12. 2. 1975

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža, očeta in starega očeta

PETRA MADRONIČA

iz Prelesja 10, Stari trg ob Kolpi

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so v težkih trenutkih sočustvovali z nami, darovali pokojniku vence in cvetje ter ga pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala govornikom: ravnatelju osnovne šole Stari trg prof. Marku Kobetu, predstavniku SO Kočevje, Nacetu, tov. Milanu Megušarju – Borutu in tov. Antonu Fabjanu, direktorju gozdnega obrata Črnomelj. Iskrena zahvala pevskemu zboru in gasilskemu društvu: Prelesje, Predgrad in Stari trg za spremstvo in pomoč, hvala vaščanom za nesebično pomoč in duhovniku za opravljeni obred. Še enkrat srčna hvala vsem!

Zalujoči: žena Franciška, snaha Ivanka, hčerki Marija in Katica z družinami

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Casopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL, Zice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer, Milan Markelj, Pezelj, Jože Primc, Jože Splichal (urednik priloge P), Jožica Zupančič, Ivan Zoran in Alfred Zeleznič. Oblikovalec priloge Peter Simčič. IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Franc Bukovinski.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 3 din – Letna naročnina 119 dinarjev, polletna naročnina 59,50 din, plačljiva vnaprej. – Za inozemstvo 240 din ali 15 ameriških dolarjev oz. 45 DM. – Ustrezna druga valuta v tej vrednosti – Devizni tečaj: 52100-620-107-32002-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na drugi strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. – mali oglas do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. – druge oglašje in oglašje v barvi velja do preklica cenik št. 471/1975 – Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 471/1975) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni danek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558 – Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon: (068) 21-22-23 – Naročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Casopisni darovi: filmi in prelomi: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

RADIO LJUBLJANA

TELEVIZIJSKI SPORED

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 19.30 in ob 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

CETRTEK, 13. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Tone Vidrih: Kje dobimo narčne in opremo za napravu črtniki. 12.40 S pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 15.30 "Vrtljak". 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Privška. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov. 23.30 Melodija za lahko noč.

PETEK, 14. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo. 9.30 Jugoslovanska narodna glasba. 11.00 Poročila - turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti dr. Franc Crne: Najugodnejši čas za pripuščanje vni. 12.40 Popevke brez besed. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Vrtljak". 16.50 Človek in zdravje. 19.30 Obvestila in zabavna glasba. 19.40 Minute z ansambлом Mihe Dovžana. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop pops 20. 21.15 Oddaja o nogu in pomorščakih. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

SOBOTA, 15. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski teden. 11.00 Poročila - turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti ing. Jelka Hočevar: Novejša sredstva za zatiranje plevela v poljščinah. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 "Vrtljak". 17.20 Spoznavajmo svet in domovino. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Festival zabavnih melodij - Opatija. 23.05 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 16. FEBRUARJA: 8.07 Radijska igra za otroke. 9.05 Pomnite tovariši... 10.05 Karavana melodij. 11.15 do 14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 18.03 Radijska igra - Mirodrag Djurdjevič: Načrtovano življenje. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 23.05 Literarni nokturno.

PONEDELJEK, 17. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in godb. 11.00 Poročila - turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Lucijan Krivic: Baterijska zreja

pujskov. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Vrtljak". 17.20 Koncert po željah poslušalcev. 19.40 Minute z ansambлом Ottavia Brajka. 19.50 Lahko noč, otroci! 22.20 Popevke z jugoslovanskih studijev. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 18. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo. 11.00 Poročila - turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Jože Pačnik: Kritične zaloge nekaterih vrst semen. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 "Vrtljak". 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Kampiča. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 23.05 Literarni nokturno.

SREDA, 19. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Nenavadni pogovori. 11.30 Poročila - turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - Alojz Zega: Ukrepi za varstvo gozdov pred požari in Krasu. 12.40 Od vasi do vasi. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Loto-vrtljak". 19.40 Minute z ansambлом Weekend. 19.50 Lahko noč, otroci! 22.20 S festivalov jazza. 23.05 Literarni nokturno.

CETRTEK, 20. FEBRUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila -

RADIO SEVNICA

NEDELJA, 16. FEBRUARJA: - 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 po sledih Prešernovega vsakdanjika - 11.25 deset minut s slovenskimi popevkami - 11.35 naš razgovor - 11.55 za vsakogar nekaj - 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SREDA, 19. FEBRUARJA: - 16.00 poročila - 16.10 reklame, oglasi in obvestila - 16.30 po domače - 16.45 tehnika in mi - 16.55 disco klub brez imena - 17.30 nekaj nasvetov za gospodinjstvo - 17.40 oddaja za najmlajše - 18.00 zaključek programa

SOBOTA, 22. FEBRUARJA: - 16.00 SOBOTNI VRTILJAK - 16.15 pet minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 zaključek SV in napoved sporeda za nedeljo

Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Milena Jazbec: Vzroki izmenične rodnosti v sadovnjakih. 12.40 S pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 "Vrtljak". 18.35 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana. 19.40 Minute z ansambлом Slavka Znidaršiča. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov. 21.40 Lepe melodije.

RADIO BREŽICE

CETRTEK, 13. februar: 16.00-16.30 - Napoved programa, poročila, nove plošče RTB. 16.30-17.00 - Aktualnost tedna, obvestila in reklame. 17.00-18.00 - Glasbena oddaja IZBRALI STE SAMI.

SOBOTA, 15. februar: 16.00-16.30 - Oddaja iz JLA. 16.30-17.00 - Sobotno kramljanje, Jugoton vam predstavlja. 17.00-17.30 - KRONIKA, Med zabavnimi zvoki nekaj obvestil in reklam. Za naše najmlajše. Iz naše glasbene šole. 17.30-18.00 - Domače zabavne na valu 192 m.

NEDELJA, 16. februar: 10.30-12.00 - Domače zanimivosti. - Pregled gospodarske situacije v Posavju. - Za naše kmetovalce: ing. Mamilović - Kako uničujemo plevel v vinogradih. - Magnetofonski zapis. - Obvestila, reklame in spored kinematografov. 12.00-16.00 - Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK, 18. februar: 16.00-16.30 - Napoved programa, srečanje z ansambлом NEW SWING QUARTET, poročila, Novo v knjižnici, Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista. 16.30-17.00 - Tedenski športni komentar, obvestila, reklame in filmski pregled. 17.00-18.00 - MLADI ZA MLADE.

CETRTEK, 13. FEBRUAR: 8.10 TV v šoli (Zg). 9.35 TV v šoli (do 10.35) (Bgd). 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 15.35) (Zg). 15.35 Francoščina (Bgd). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.10 Verne-Kohout: V 80 dneh okoli sveta - II. del (Lj). 18.00 Obzornik (Lj). 18.15 Mozaik (Lj). 18.20 Molere za smeh in jok - barvna TV nadaljevanka (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 17 trenutkov pomladi - TV nadaljevanka (Lj). 21.15 Kam in kako na oddih (Lj). 21.25 Cetrtkovi razgledi: Lakota (Lj). 21.55 Simfonični orkester RTV vam predstavlja - D. Pejačević: Koncert za klavir in orkester v G-molu op. 33 (Lj). 22.25 TV dnevnik (Lj).

PETEK, 14. FEBRUAR: 8.10 TV v šoli (do 10.50) (Zg). 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 15.45) (Zg). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.25 Morda vas zanima - mladinska oddaja (Lj). 18.00 Obzornik (Lj). 19.15 Slovenski rock 75 - Jutro (Lj). 18.45 Mozaik (Lj). 18.50 Doktor, pomagajte mi: Starost in staranje (Lj). 19.15 Barvna risanka

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Ilaš iz Dol - Branka, Martina Žužek iz Svinskega - Antona, Ana Hočevar iz Mačkova - Martina, Anica Badovinac iz Stopič - Mojca, Zdenka Pavlič iz Gotne vasi - Bojano, Ana, Dragan iz Vratna - Jožeta, Majda Abram iz Senovega - Jasno, Olga Gnidovec iz Velike Loke - Jožico, Marjana Lavrič iz Sadijve vasi - Matejko, Zlata Radman iz Zaluke - Nikolo, Darinka Zupančič iz Dolenjskih Toplic - Mojca, Stanislava Hlebec iz Gomile - Francija, Miroslava Garantini iz Obrha - Darjo, Jožica Kocuvan s Trške gore - Jurja, Danijela Rauzmich iz Bratovanjcev - Jožico, Ana Pečavar s Hrasta - deklico, Marija Kurent iz Škriljevega - deklico, Marija Mesarič iz Slapna - deklico, Jožeta Jerele iz Karleč - dečka, Marija Turk iz Polhovice - dečka, Zdenka Bahor iz Kočevja - dečka, Olga Omerzel iz Vojska - dečka, Jožica Pavlin iz Velikega Slatnika - dečka, Milena Ovniček iz Smolenje vasi - dečka, Fanika Udovč iz Gotne vasi - dečka, Marija Mohar iz Potovrha - deklico in Amalija Pašič iz Brdavev - dečka.

(Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.50 Tedenski notranjopolitični komentar (Lj). 19.55 Propagandna reportaža (Lj). 20.00 3-2-1 (Lj). 20.05 Avanture mladega človeka - barvni film (Lj). 22.25 TV kažipot (Lj). 22.45 TV dnevnik (Lj).

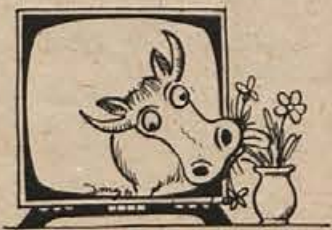
SOBOTA, 15. FEBRUAR: 9.30 TV v šoli (Bgd). 10.30 TV v šoli (Zg). 12.00 TV v šoli (do 12.30) (Sa). 18.00 Obzornik (Lj). 18.15 Smučate s Karlom Schranzem - barvna oddaja (Lj). 18.30 Alice v čudežni deželi - barvni film (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 Mi med seboj: Občani Ljubljane v Socialistični zvezi (Lj). 21.05 Propagandna oddaja (Lj). 21.10 D. Mikszath: Črno mesto - barvna TV nadaljevanka (Lj). 22.10 TV dnevnik (Lj).

NEDELJA, 16. FEBRUARJA: 9.25 Poročila (Lj). 9.30 Svet v vojni - serijski dok. film (Lj). 10.20 Otroška matineja: Viking Viki, Nikogar ni doma, Avtomobil skozi kamero (Lj). 11.10 Mozaik (Lj). 11.15 Kmetijska oddaja (Zg). 12.00 Poročila (Lj). Nedeljsko popoldne: Prvi aplavz, Moda za vas, Morda vas zanima (Lj). 16.35 Poročila (Lj). 16.40 Košarka Olimpija: Crvena zvezda: prenos JRT, v odmoru Propagandna oddaja (Lj). 18.15 Poročila (Lj). 18.20 Propagandna oddaja (Lj). 19.25 Vesolje 1999 - serijski barvni film (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 Odpisani - TV nadaljevanka (Bgd). 21.00 Propagandna oddaja (Lj). 21.05 Karavana: Bukovica - I. del (Lj). 21.35 Športni pregled (Sa). 22.10 TV dnevnik (Lj).

PONEDELJEK, 17. FEBRUARJA: 8.10 TV v šoli (Zg). 10.00 TV v šoli (do 11.05) (Bgd). 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg). 15.35 TV v šoli - ponovitev (do 16.05) (Bgd). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.35 D. Kladnik: Ciribu - I. del (Lj). 17.55 Obzornik (Lj). 18.10 Naši zbori: Ruše, barvna oddaja (Lj). 18.40 Mozaik (Lj). 18.45 Nega bolnika na domu (Lj). 19.05 Odločamo (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 Propagandna reportaža (Lj). 20.05 Bog nas varuj revolucij in rdeče poplave (Lj). 21.15 Kulturne diagonale (Lj). 21.45 Mozaik kratkega filma: Sport na ulici,

barvni film (Lj)... TV dnevnik (Lj).

TOREK, 18. FEBRUARJA: 8.10 TV v šoli (Zg). 9.35 TV v šoli (Bgd). 11.05 TV v šoli (do 11.35) (Sa). 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg). 15.35 TV v šoli - ponovitev (do 16.05) (Bgd). 16.05 TV v šoli - ponovitev (Sa). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.30 Smučate s Karlom Schranzem - barvna oddaja (Lj). 17.45 O. Preusler: Mala čarovnica - barvna oddaja (Lj). 18.05 Obzornik (Lj). 18.20 Nikogar ni doma - otroški film (Lj). 18.30 Avtomobil skozi kamero - serijski film (Lj). 18.45 Mozaik (Lj). 18.50 Ne prezrite (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 Mi med seboj: Občani Ljubljane v Socialistični zvezi (Lj). 21.05 Propagandna oddaja (Lj). 21.10 D. Mikszath: Črno mesto - barvna TV nadaljevanka (Lj). 22.10 TV dnevnik (Lj).

SREDA, 19. FEBRUARJA: 8.10 TV v šoli (do 10.50) (Zg). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.30 Viking Viki - barvni film (Lj). 17.55 Obzornik (Lj). 18.10 Mladi za mlade - oddaja TV Sarajevo (Lj). 18.40 Mozaik (Lj). 18.45 Delovni dan 4389 km - reportaža (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 Film tedna: Povabilo - barvni film (Lj)... Miniature: Pivsko posodje skozi stoletja, barvna oddaja (Lj)... TV dnevnik (Lj).

CETRTEK, 20. FEBRUARJA: 8.10 TV v šoli (Zg). 9.35 TV v šoli (Bgd). 10.00 Francoščina (Bgd). 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg). 15.35 Francoščina (do 16.05) (Bgd). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.30 Verne-Kohout: V 80 dneh okrog sveta (Lj). 18.00 Obzornik (Lj). 18.15 Mozaik (Lj). 18.20 Molere za smeh in jok - barvna TV nadaljevanka (Lj). 19.15 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 17 trenutkov pomladi - TV nadaljevanka (Lj). 21.00 Kam in kako na oddih (Lj). 21.10 Cetrtkovi razgledi: Mala šola trden most (Lj). 21.40 Simfonični orkester RTV vam predstavlja: H. Tomasi: Koncert za trobento in orkester (Lj). 21.55 TV dnevnik (Lj).

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

vo pirkovič: o svobodni republiki pod gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju bakšetu

30

Postavili so tri močne kurile, razposlali ogledne patrulje in zopet pod kurile ugasle kotle. Vendar tudi tu ni bilo miru. Patrulje, ki so se se vračale okoli poldne, niso prinesle nobenih zaskrbljujočih novic. Obveščevalci Ivan Divjak se je že prej vrnil od "fabrike" na severnih pobočjih Gorjancev. Pregnal ga je s gebrskih krajev ogenj topniških granat, ki so po Popoludne je krenil Ivan Divjak z belokranjskim odrednim obveščevalcem Ladom Mišico, imenovanim Miha, zopet čez Gorjance. Pri studencu belogardistov pod Miklavžem sta naletela na trume v varstvu topniškega ognja prodirala na osvobodeno ozemlje. Oglednika sta se umaknila, ne da bi pri Miklavžu pa je kmalu potrdilo, da so beli vdrli že tudi v staro gorsko cerkvico. Patrulja orožnika Radja Skupeka iz Brusnic pa je javila, da je opazila Italijane na Trdinovem vrhu in da prodirajo proti Malčevemu krču.

njenice iz hrvaško-slovenske partizanske bolnišnice pri Cetošiču.

Hrvati so zbrali za svoj načrt precejšnje sile. Zvečer so se jim pridružili belokranjski prostovoljci iz davišnjih bojov za Radatoviče. Jurjev vod iz kostanjeviške čete Gorjanskega bataljona in celo Urbanovo oboroženo spremstvo, ki se iz patrulje ni vrnilo v taborišče. Pozno ponoči je dolga kolona z nosili krenila proti Sv. Jani, visoko v žumberških gorah. Varoval jo je proletarski bataljón v predhodnici in močni zaščitni oddelki.

Tudi Gorjanski bataljón je pozno popoldne podrl svoje taborne šotore in se pripravil za povratek na kranjsko stran.

"Ali poznaš zemljevide?" vpraša neznan partizan bolj majhne rasti kirovskega piparja. Kako ne! Toda le čemu naj mu bodo karte, ko pa pozna brez zemljevidov vsako zajčjo stezo in sleherni grm v Gorjancih? Dodelili so ga za vodnika drugi četi s komandirjem Dragom Suhijem, znanim bolj pod partizanskim imenom Liko. Četa je bila določena za predhodnicó. Kirovcu so rekli: "Vodil jih boš na Kiro, Suhadol in čez Vahto proti kočevskim gozdovom."

Begunce so razdelili v manjše skupine, jim dali vodnike in vsaki nekaj hrane, zlasti surovega mesa. Tako so osem tujcev z neznano partizanko izročili cerovskemu zaščitniku Francu Luzarju in Lojzetu Mikcu iz Mihovega. Krenili so na Pleše, ki so še na hrvaški strani meje. Tam jih je Luzar v mračni gorski grapi pustil in Mikcu naročil: "Grem v mlin v Bojče po novice; dobimo se v Gričih nad Pragi v Kobilah."

Pa je bil že pred nočjo zopet nazaj. Nič ni opravil. V Bojčih pri Sošicah je pokalo in ni mogel do mlina.

Veliko taborišče, ki je podiralo svoje šotore, je prvi zapustil komandant Urban in že zgodaj popoldne krenil s svojimi ljudmi in vodnikom Zanom Mikcem čez Gorjance. Ni se zašlo sonce, ko sta se dvignila na pohod tudi Gorjanski bataljón in Belokranjska četa. Na čelu je bila Suhijeva četa z bataljonskim štabom in vodnikom Bakšetom s Kire. V predhodnico so poslali sedem strelcev. Za njimi so v dolgi, nepretrgani koloni zapuščali Keserske blate gonjači čredice goveje zivine in štirih konj, otovorjenih s kuharskimi kotli, vrečami hrane, šotori, odejami, oblačili, težko strojnico in municijo. Sledili sta Kstanjeviška četa brez Jurjevega voda, ki je odšel s Hrvati, in Brusniška četa brez komandirja Bombe, ki je že prejšnji dan z okrepljenim vodom in posebnimi nalogami ostal na kranjski strani.

Kolona je obšla Miklavžev vrh, ki ga je držal sovražnik. Gorske doline je zagrinjal prvi mrak, ko je po strmih robovih nad Penderjevko in Kranjsko drago prispela na ozko pot po ostrem grebenu Velike Kobile. Na obeh straneh so zijali prepadi. Z Miklavža je prihajal zamolkel hrup belogardistov in Italijanov. Čerkvico je krvavordeče osvetljeval požar zažganega Hudoklinovega planinskega doma. V zrak so letele signalne rakete.

S cerkvenega stolpa je zadržala strojnica in besno klestila po stoletnih bukovih gozdovih. Konji v partizanski koloni so se splašili in z ozke poti z vsem tovorom zgrmili v prepade Brloge v Kobiliški dolini. Za njimi je strmoglavila tudi čredica krav. Da bi kdo kaj reševal, ni bilo misliti. Komandir Suhi, imenovan Liko, zatrjuje, da sta se dva borca spustila v temni prepad, da sta rešila strelivo s konja, ki je obležal s polomljenimi nogami.

Na zgodovinsko znameniti Dobrinčevi košeni nad Mihovim, od koder so pred poltretjim tisočletjem ilirske straže oprezovale za sovražniki v dolini, se je partizanska vojska ustavila. Nihče ni vedel, kaj je v Podgorju. "Daj mi tri dobre strelce," pravi Bakše komandantu Dušanu, "grem pogledat na Kiro."

S tremi Piroščani je pri svoji bajti našel Urbanove ljudi. Utrujeni bi se radi okrepčali. "Imamo denar, vi Kirovci pa vino," pravi Mara piparju.

"Škoda denarja," meni Bakše, "ga boste še potrebovali. V Šimčevem hramu imamo sto petdeset litrov bataljskega vina." Ni vedel, da so ga Gorjanci popili že pred pohodom na Žumberk. No, skrbni intendant Jaka je imel več skritih rezerv, kot so drugi slutili.

Močan oddelk Belokranjcev in Gorjancanov ni prispel na Kiro. Z gora je nadaljeval pot skozi Mihovo na Krko, v upanju, da jo bo lahko prebrcel. Z njimi so bili pogumni bratje Čukajni iz Mihovega, Jaklič iz Brusnic, gabrski Mrak, suhadolski Luzar in triindvajsetletna proletarska skojevka Francka Bratkovičeva, po domače Novogorčanova iz Vrhpolja, ki ni preživela ofenzive: belogardisti so jo ujeli in za tisoč lir prodali italijanskim strelcem.

Na Kiri so se komandanti in četni komandirji v štabnem hramu sestali k posvetovanju. Sklenili so, da bodo nekje v brusniških krajih izsilili preboj iz obkolitve.

Vojska se je okrepčala, si napolnila čutarice z vinom in krenila čez Tolsti vrh. Izvidniki, ki so se vrnili od Brusnic, so javili, da so zadeli na italijanske zasede. Italijani so se v velikih premoči utrili na trojni črti. Partizani so se obrnili in bili po isti poti po polnoči že zopet nazaj na Kiri. V bližnjem gozdiču se v negotovosti do dneva čakali štabne odločitve.

Med partizani se je oglašala nejevolja; ali se je bilo res treba vrniti? Komandir Liko, ki je bil sam takoj za izvidniki, je pozneje zatrjeval, da predhodnica v resnici ni nikjer naletela na sovražnika. Drugi so menili le, da so obveščevalci v Brusnicah izvedeli, da so italijanske zasede pri Ratežu.

Pred jutrom so bili nazaj na Kiri tudi tisti Belokranjci in Gorjanci, ki so zvečer krenili na Krko. Njene begrove so našli močno zasedene. Na prehod ni bilo mogoče misliti.

Ni se pa vrnil na Kiro komandant Cankarjeve brigade dr. Marjan Dermastja - Urban, ki je s svojim spremstvom in močnim oddelkom gorjanski partizanov ponoči prvi zapustil vojsko v kirovski rebrji. Z njim so odšli medicinec Dolfi Medvešek-Sumski z bolničarko Gizelo, ljubljanski študent Malnerič-Križevski, italijanski prostovoljec Antonio Dettore, Nemeč Zorž ter gorjanski obveščevalec Holender, rudar iz Holandije, ki se je s svojih ogledniških patrulj vračal vedno s sumljivo junaskimi zgodbami.

Naš dopisnik Učo

Mnogo vesti, poročil, člankov, potopisov, zgodovinskih zapisov in drugih zanimivosti „od tu in tam“, ki polnijo strani Dolenjskega lista že petindvajset let, ima istega očeta. Včasih je podpis M. T., včasih Marjan Tratar, včasih Marjan Tratar-Učo. Več stvari izpod njegovega peresa (bolje: iz pisalne stroja) je izšlo brez podpisa: ali sam ni želel, da bi bilo njegovo avtorstvo posebej poudarjeno, ali pa je to po svoji uvidenosti storil urednik, ko se je odločal za objavo.

Brez Tratarjevega sodelovanja bi bil Dolenjski list siromašnejši, prikraščen za številne zanimivosti, ki jih je ta dopisnik ali osebno prinašal v uredništvo ali pa pošiljal po pošti. Od vsepovsod, kamor ga je pot pripeljala, se je oglašal: s tega ali onega sestanka, srečanja, prireditve, ekskurzije, s popotovanja po ožji ali širši domovini, iz tujine.

V dopisniško kožo je Marjan Tratar, na Koroškem rojeni „Mokronožan“, skočil davno prej, preden ga je med sotrudnike Dolenjskega lista zvalil prvi urednik Jože Zamljen-Drežec. „Bil sem še na ljubljanskem učiteljsku“, se spominja, „ko sem napisal prvi dopis za časopis. To je bil spis o fantih, ki so telovadili pri Sokolu. Ko je za to zvedel profesor slovenskega jezika, se je začel zame bolj zanimati in me na vse načine spodbujati, naj z dopisovanjem nadaljujem. Njegov nasvet sem seveda upošteval, ko sem šel za učitelja na Stajersko, in ker so bila uredništva za to, sem jim pošiljal, za kar smo se dogovorili. Seveda sem se zgodaj zavedel tudi odgovornosti, ki sem si jo s tem naložil. Ščasoma mi je prešlo to dopisovanje v meso in kri ter je ostalo neizogiben sopotnik vsega mojega življenja do danes.“

In še pravi: „Ves čas sem

dopisoval le v napredni tisk. Menil sem, da lahko sodelujem le s tistim, ki ima enako prepričanje in mišljenje kot jaz sam. Morda sem bil pred vojno že zavoljo tega premeščen na Kočevsko. Kajpak tudi tam nisem odnehal, niti kot učitelj niti kot dopisnik. Našel sem pot v liste, ki so bili pripravljeni objavljati zapise o slovenstvu na nemških tleh. To je bil nelahak boj.“ (Kajti potrebno je vedeti, da je Kočevska kot otok nemštva že precej pred vojno postala mala rajnavska trdnjava.) „Začetek vojne me kot dopisnika ni nasel ne pripravljenega. Že takoj po kapitulaciji Italije sem dobil stik s partizansko tiskarno Triglav na Gorenjskem Snežniku, nedaleč od vasi, kjer sem živel. Tedaj sem si moral tudi nadeti ime Učo (to je učitelj), pod katerim sem potem deloval in pisal do konca vojne, uporabljam pa ga še zdaj. V tiskarni Triglav sem bil korektor za Slovenskega poročevalca. S tiskarno sem šel sredi aprila 1945 v Zadar, kamor se je umaknila pred Nemci in četniki. Korektor in dopisnik za Poročevalca in Ljudsko pravico sem bil tudi po prihodu v Ljubljano. Do konca junija 1945 pa sem nekaj časa korektorsko službo opravljal tudi v Trstu pri Primorskem dnevniku.“

Te dni, se spominja, je tudi 30 let, ko je šel skozi njegove korektorske roke v Slovenskem poročevalcu prvi objavljen odlok o dnevu Prešernove smrti kot slovenskem kulturnem prazniku. In še veliko spominov ima na tiste čase in kasnejša leta. Marsikaj je že obelodanil, marsikaj še bo. „Zelo rad bi, če mi bodo poslušne sposobnosti, kaj več napisal o svojih letih na Kočevskem, o predvojnem času in med vojno. Potem bom morda imel občutek, da je moje dopisniško delovanje strnjeno.“

IVAN ZORAN

Tak je bil konec inflacije, vendar samo na mokronožnem karnevalu! Čeprav si je lahko vsak ogledal razpadajočo mokronožsko solo v naravi, so larfarji, ker je karneval pač na nedeljo, pokazali, kako je s poukom v taki zgradbi odznotraj: v soli, kjer je treba zaradi varnosti solarjem nadeti čelade, zatem tudi palica ne pride butici do živega! (Foto: Železnik)

Mokronožani so obesili inflacijo

Jubilejni 10. karneval priklical od blizu in daleč nad 6.000 firbcev

Edini karneval brez dotacije (v nasprotju z litijskim in celo ptujskim etnografskim) je prestopil desetletje. Vseeno nič ne kaže, da bi Mokronožani obupali in sledili drugim dolenjskim krajem. Čeprav le za eno priložnost jim ni žal graditi velike stavbe. Tokrat se je zvrstilo kar 42 skupin s 500 nastopajočimi.

Letošnji karneval je bil v znaku varstva okolja, človeka in vesolja. Larfarji so se resnično trudili varovati vse, kar si je le mogoče misliti. Primerjava med padalskim dinarjem, kot so imenovali tistega iz leta 1965, ki sta ga morala zaradi teže in velikosti nositi dva možaka, je do letos uplahnil, da mu je bil cibican kos. Boksarskemu spopadu med dinarjem in inflacijo je sodila marka, dinarju pa je uspelo zbiti inflacijo na tla šele pri drugem obhodu skozi larfarsko velemesto. Kako je v življenju, smo lahko videli v sprevedu. Našo industrijo najbolj varujemo z uvozom vsega pebodigatreba, četudi iz Kitajske ali celo kapitalističnih dežel.

Streljal

4. februarja so sredi dopoldneva odjeknili strel v Pesjem pri Krškem. Mirko Korbej, star 51 let, je ob 10.30 s pištolo v svojem stanovanju dvakrat ustrelil proti svoji ženi Mariji, stari 45 let. Napadena je v strahu pobegnila na balkon, od tam pa skočila dva metra globoko, da je razjarjenemu možu ušla.

Na balkon je zatem prišel tudi Korbej s pištolo in se od tam izstrelil dva naboja, tokrat proti nič hudega slutecemu sosedu Mirku Rožmanu, ki je bil na vrtu pred svojo hišo. Na srečo strelji tudi njega niso zadeli.

Miličniki so kmalu prišli v Korbejevo stanovanje, kjer so zagledali pištolo, ki jo je Mirko Korbej imel brez dovoljenja. Njega so po nalogu preiskovalnega sodnika odpeljali v pripor, hkrati pa so ga prijavi javnemu tožilstvu. Prvi podatki kažejo, da je prišlo do prepira in streljanja zaradi družinskih zadev. Korbejeva sta namreč v ločitvenem postopku.

Prijateljstvo na Bližnjem vzhodu? Ne, ta obrnjena podoba resničnega življenja je nastala v času pustnih norčij, ko so v Dolenjskih Toplicah izbirali najboljše maske. Podobnih „zgodovinskih trenutkov“ je bilo na pretek tudi v ostalih krajih veseliga pustovanja. (Foto: S. M.)

Gradski mački so se tudi letos izkazali. S posrečenim pregledom so bili zadovoljni številni gosti. Avtomobilske oznake so kar po prišli celo iz Kranja, Ljubljane, Zagreba in Karlovca. Vsi pa so želeli, da bi na mostu zagorela nova razsvetljava, ki so lašč za pusta postavili spretni Gradčani.

(Foto: Janez P.)

ZAKAJ TUJKE?

V predavalnici na Jasnici, kjer se je pred koncem tretjega dneva tečaj za sindikalne inšpektorje delavce, je na ena parola, in sicer: „Tujka, ko imamo lepo slovensko besedo?“

Nace Karničnik, občanjske konference Kočevje, je geslo še malo pobil, češ:

„Zakaj tujke, ko imamo lepo slovensko dekletino?“

NA GRADBIŠČU JEDRSKE

8. februarja se je pripetila na gradbišču jadranskega Krškega. Voznik tovornjaka Francja Begič iz Zgornje kucnika prišel tja z vozilom, na katerem je vozil vrtno opremo. Proti njemu vzvratno zapelje tovornjak Branko Trajnar iz ba. Zadel je Begičevo kabino, vozniško močno stisnilo, da je hudo poškodovanega pripeljal v novomeško bolnišnico.

MED PRIŽIGANJE LUCI

4. februarja o mraku se je Ivan Hočevar iz Krškega prišel od Drnovega pri Bledu. Med potjo je ustavil, da bi prižgal luč, tedaj pa je 22 letni mladenček iz Zagorja izpeljal z avtom 22-letna Bialo, ki je hudo poškodovana pripeljal v novomeško bolnišnico.

NAŠLA DENAR

Postaja milice Kočevje se je sporočila, da je 8. februarja ob 14.20 9-letna Dušana Kidričeva ulice v Kočevju pred samopostrežno upravnico Kidričevi ulici okoli 2000 denarjev. Lastnik bo dobil denar, če postaja milice, ko bo našla koliko denarja natančno bil.

Ga že imajo

6. februarja ponoči je nekdo skušal vlomiti v restavracijo „Pri vodnjaku“ v Novem mestu. Najprej je skušal priti v lokal skozi vhod na vrata iz Gornje ulice, ker pa mu tu ni uspelo, je razbil stekla na oknih z dvoriščne strani. Ropot je zbudil stanovalce nad restavracijo in eden je skozi okno zakričal: „Kdo pa je tam?“ Tega se je vlomilec ustrašil in je pobegnil. Vlom se ni posrečil, vseeno pa je za 5.000 din škoda.

Ze zjutraj so storilci dobili. Pri Karteljevem so namreč prijeli 20-letnega Danijela Planinca iz Zagorja ob Savi, za katerim je bila razpisana tiralica. Ko so ga privedli v zapor, so ugotovili, da ima na vesti tudi nočni obisk „Pri vodnjaku“.

PRVIČ MEDVEDEK

Kočevski mladi lutkarji so našli igralo Leopolda Suhadolčana „Medvedek na obisku“. Z njo bodo prvič nastopili 17. februarja popoldne v Šoškovem delu, in sicer za šole. V naslednjih dneh se bo zvrstilo nekaj predstav za šolsko in predšolsko mladino.

Mali Jožetov živalski vrt

Šestindesetletni strojni ključavničar Jože Marinšek iz Gorenjega pri Kočevju je pravi ljubitelj živali. Na dvorišču pozdravijo obiskovalca z močnim lajanjem trije ovčarski psi, ki jim je bila namenjena krogla, pa jih je vzel v rejo Jože.

V kleti ima razvrščene lične kletke, v katerih goji preko 60 papig najrazličnejših vrst in barv. V kotu nad prostorom za hrano prepeva okrog 20 kanarčkov, poleg njih pa v posebni kletki uganja vragolije na pol udomačena veverica, ki večkrat smukne v kletko k družini zlatih fazanov in tam povzroči splošen preplah.

Največjo pozornost v tem malem živalskem vrtu zasluži javanski opiček makaki, ki ga je Jože zamenjal za kanarčke v ljubljanskem živalskem vrtu in mu dal ime Combe.

Combe je star štiri leta in se je pri Jožetu v dobrih dveh mesecih lepo udomačil. Najraje je banane, rdeči korenček in pije planinski čaj. Zanimivo je, da Combe rad seže tudi po dobrih piškotih, medtem ko slabe zavrže. Ne mara tudi nobenih bonbonov in čokolade. Pri hranjenju je

Combe zelo natančen pri rednih obrokih ob določeni uri.

Jože Marinšek s svojim opicem, javanskim Combejem. (Foto: F. ...)

zelo kriči in tako spodbuja darja, da je lačen. Jože Marinšek Combeja naučil je, da ne najhujših vragolij. Potem pa ci iz bližnje okolice se napeljuje.

KAZALEC, KAZALCA, KAZALCU...

Ko je v Hitrotkalu nekaj skrtnilo, je direktor dvignil desno roko, stegnil kazalec in ga uperil v komercialnega direktorja. Ta je za hipec prebledel kot hostija, dvignil desno roko, stegnil kazalec in ga nameril na tehničnega direktorja, ki je mirno srkal kavo. Tehnični direktor je skomignil s širokimi ramami, dvignil desno roko, stegnil kazalec in ga uperil v vodjo oddelka za pripravo dela.

Vodja oddelka za pripravo dela je odkorakal iz njegove pisarne, poiskal v kotu vodjo temeljne organizacije združenega dela, dvignil desno roko, stegnil kazalec

in ga uperil vanj. Vodja temeljne organizacije združenega dela je brez besedi odkorakal do predelavca, ki je pravkar malical, mu zazelel dober tek, dvignil desno roko, stegnil kazalec in ga nameril vanj. Predelavec je zastal v ustih kos kruha, namazana s pasteto, a je kljub temu hladno vstal in se odpravil do Jožiča Repiča, ki je stal za strojem in pazil, da se ne pretрга nitka. Predelavec je dvignil desno roko, stegnil kazalec ter ga uperil v delavca Jožiča, da mu je zastala sapa v pljučih...

Na seji delavskega sveta

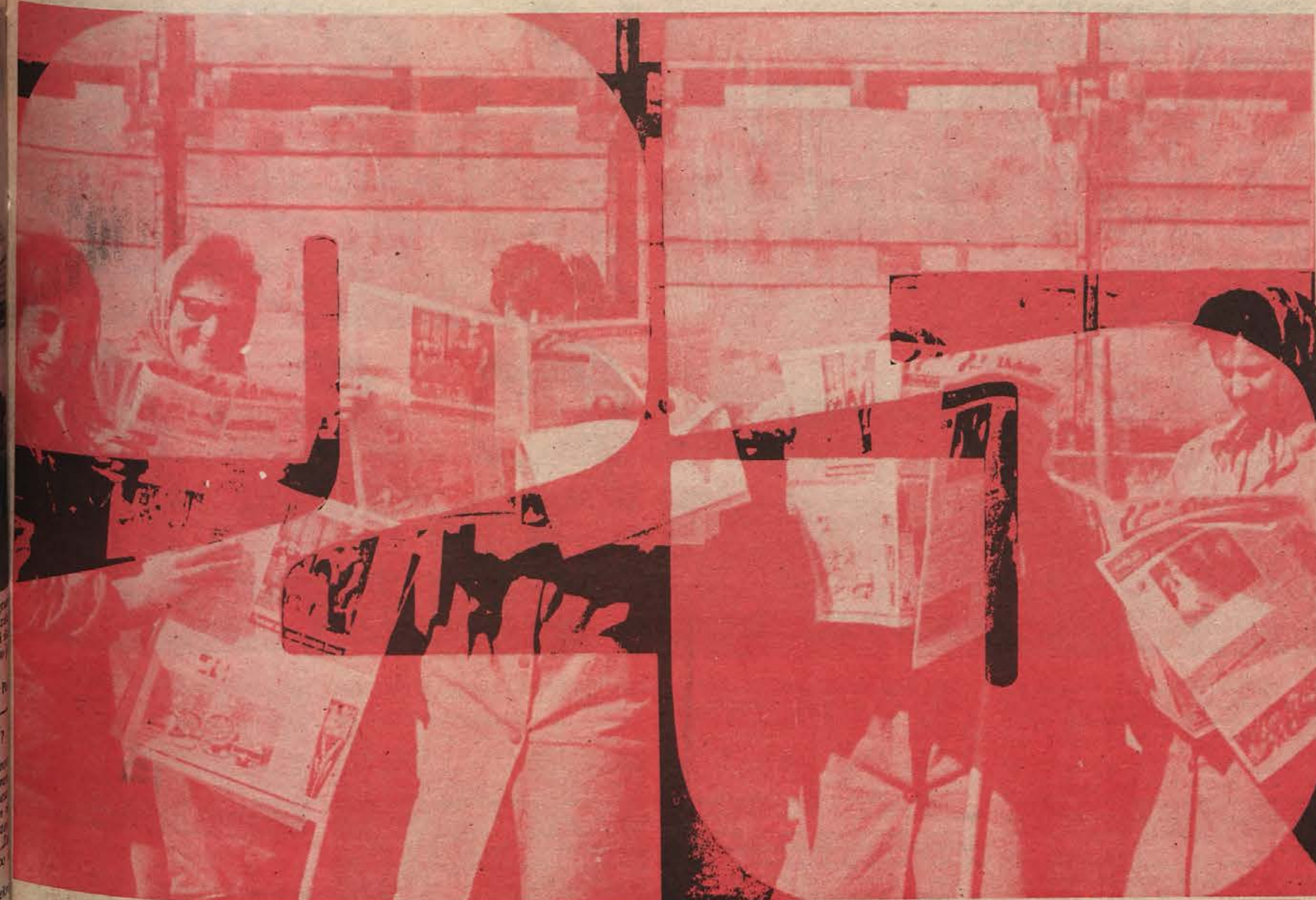
podjetja so pod tretjo točko dnevnega reda razpravljali o reklamacijskih zahtevkih, kajti v Hitrotkal je prispela pošiljka steznikov brez zadnjega dela. To pošiljko je zavrnil nemški partner z obrazložitvijo, da se takšni stezniki praktično ne dajo uporabljati in da bi bilo edino pošteno, če mu firma Hitrotkal prizna reklamacijski zahtevek v višini nekaj tisoč nemških mark.

Spet so se dvigale roke, spet so se stegovali kazalci: direktorjev je kazal na komercialnega, kazalec komercialnega je bil uperjen v tehničnega direktorja, le-ta

je žugal s kazalcem vodji oddelka za pripravo dela, njegov kazalec je meril na vodjo temeljne organizacije združenega dela, kazalec v posesti vodje je kazal na predelavca, ki je stegnil desno roko in hkrati z njo kazalec, ki je bil uperjen v Jožiča Repiča. Delavec Jožič Repič je zardeval, in ko so glasovali, da je edinole pravilno, če priznajo reklamacijski zahtevek nemškemu fabrikantu, je dvignil desno roko visoko v zrak in le najbolj pozorni so opazili, da je stegnil kazalec, ki je kazal proti vrhu.

TONI GAŠPERIČ

Kozerija

IZ VSEBINE:

V današnji slavnostni prilogi ob 25. obletnici Dolenjskega lista lahko preberete: **KAKO BI PISALE DOLENJSKE NOVICE** — na straneh 34 in 35, **OBJAVITE, STRAHOPETNI PODLEŽI!** o zgodovini in poslovanju Dolenjskega lista pišemo — na 38. strani, **ČASOPISA**, na 40. strani pa objavljamo izide našega natečaja za lučjočih. „Gosja peresa“ in hkrati tudi najboljše prispevke sode-

NOVINAR SE PRED POLITIKO NE MORE UMAKNITI VAZIL

Na 26. strani objavljamo intervju sodelavcev Dolenjskega lista s Francem Šetincem, sekretarjem izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS. Tovariš Šetinc, ki je bil več let tudi na odgovornih položajih v novinarstvu, odgovarja na vprašanja o novinarstvu, o senzacionalizmu v njem, o vlogi pokrajinskega časopisa v delegatskem sistemu, pa tudi o svojem sedanjem delu. Intervju nosi naslov **NOVINAR SE PRED POLITIKO NE MORE UMAKNITI V AZIL**.

ČAS JE NAJBOLJ PRAVIČEN SODNIK

Pod naslovom **ČAS JE NAJBOLJ PRAVIČEN SODNIK** lahko na 28. strani preberete intervju z znanim slovenskim slikarjem Jožetom Horvatom — Jakijem. Ta svojski ustvarjalec novega sveta, za katerega strokovnjaki trdijo, da slovi po ekspresivno preoblikovani resničnosti v svojih podobah, iskreno in neposredno govori o razumevanju slikarstva, o svojem načinu dela, o pojmovanju slikarstva in slikarjev — in tudi brez dlake na jeziku pove, kaj je po njegovem prav in kaj ne.

SAMO ŠE TISKARSKO SREDIŠČE

V članku, ki nosi naslov **SAMO ŠE TISKARSKO SREDIŠČE**, razmišlja upravnik Študijske knjižnice Mirana Jarca v Novem mestu Bogo Komelj o dolenjskem tiskarstvu, zraven pa objavlja tudi pregled dolenjskih periodik. Še posebej se ustavlja ob naraščanju tovarniških listov, ob Dolenjskem listu in njegovih Dolenjskih razgledih ter Prilogi in ob Krkinem latrosu. Komeljev zapis objavljamo na 29. strani.

DOLENJSKI LIST: DOBER

Na straneh 30 in 31 objavljamo reportaži, ki nosita naslov **DOLENJSKI LIST: DOBER**, **BRALCE ZANIMAJO ZANIMIVI POUČNI PRISPEVKI**, **NAJRAJE BEREJO DOMAČE ZANIMIVOSTI** in pa **BREZ DOLENJCA — KOT BREZ ŽLICE V HIŠI**.

V prvi boste izvedeli za izide ankete „Vsi ljudje vse vedo“; sporočili vam bomo, kateri prispevki bralce najbolj zanimajo, kaj jim je zadnje čase najbolj ostalo v spominu, kakšnih stvari si še želijo in podobno. Druga reportaža pa govori o izjavah naših bralcev o Dolenjskem listu.

PRAVEGA SOCIALIZMA NI BREZ KULTURE

Predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar je znan po svojih načelnih in trdnih stališčih. Prav tak se je izkazal tudi v intervjuju sodelavcem Dolenjskega lista, ki nosi naslov **PRAVEGA SOCIALIZMA NI BREZ KULTURE**. Josip Vidmar je v intervjuju razložil svoja temeljna stališča in poglede na kulturno politiko, označil sedanje stanje v kulturi ter opozoril na njen pomen v graditvi socialistične zavesti. Intervju je objavljen na 27. strani.

V SLAVNOSTNI PRILOGI OB 25. OBLETNICI DOLENJSKEGA LISTA SODELUJEJO S SVOJIMI PRISPEVKI: KAREL BAČER, RIA BAČER, ANDREJ BARTELJ, MARJAN BAUER, NAC BIZILJ, MARJAN CIGLIČ, TONE GOŠNIK, BOGO KOMELJ, MARJAN LEGAN, MILAN MARKELJ, MARJAN MOŠKON, BORUT PEČAR, JANEZ PEZELJ, JOŽE PRIMC, JOŽE SPLICAL, JOŽICA TEPPEY, IVAN ZORAN IN ALFRED ŽELEZNIK — PRILOGO JE OBLIKOVAL PETER SIMIČ, UREDIL JO JE JOŽE SPLICAL.

NOVINAR SE PRED POLITIKO NE MORE UMAKNITI VAZIL

Ko je bil še zvezni poslanec, je Franc Šetinc ob neki priložnosti dejal, da bi bil brez Dolenjskega lista kot brez ušes in oči. Poudaril je, da mu je časopis zanesljiva opora v poslanskem delovanju, ki je ne bi moglo nadomestiti sto in sto sestankov.

45-letni Franc Šetinc, doma iz Mihalovcev v brežiški občini, ki se je kot novinar — dopisnik, urednik ter glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Komunistične stranke, ob tem pa se je ves čas udeleževal tudi kot politični delavec, je zdaj sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK Zveze komunistov Slovenije.

Ob jubileju Dolenjskega lista smo tovariša Šetince zaprosili za intervju; naši prošnji se je prijazno odzval. V njegovi pisarni v poslopiju CK ZKS so se z njim pogovarjali Marjan Legan, Jože Splichal in Ivan Zoran. Pogovor objavljamo po magnetofonskem zapisu.

— Tovariš Šetinc, kako danes ocenjujete Dolenjski list kot človeka, ki se je dolga leta poklicno ukvarjal z novinarstvom? Prosimo za iskreno, kritično mnenje. Kaj mu šteje v dobro, kaj v slabo?

„Brez laskanja moram reči, da je Dolenjski list zelo dober časopis. Rekli smo mu fenomen v Jugoslaviji; ker je popularen, ker je priljubljen med ljudmi, kar se redko zgodi. Ne razumite tega kot laskanje, ker hodim na Dolenjsko in poznam razmere.

To ne pomeni, da nimam pripomb, ampak kot celota je časopis zelo dober. Ne strinjam se z nekaterimi, ki pravijo, da je v njem preveč drobnih novic. To mu daje pestrost in to je dobro. Smer, ki jo zasledujete, je razvidna iz celote in v glavnem iz vseh posameznih prispevkov. Seveda se zgodi, da pride do spodrsllaja, da kakšna stvar odleti od glavne smeri. Opazno je, da si kolektiv prizadeva, da bi bilo spodrsllajev čim manj. Mogoče je bilo nekaj časa prisotno, da je hotel Dolenjski list imeti vedno zadnjo besedo; tega, mislim, da je manj. Če drugim ne prizanašate s kritiko, kar je prav, potem morate dopustiti, da tudi vas kritizirajo.“

— Komunist je pred kratkim v uvodniku napisal, da tisku nihče ne more niti ne sme zapreti ust. Če dela napake in kadar jih dela, ima družba na voljo dovolj regulativnih instrumentov in načinov, s katerimi se v takšnih primerih zavaruje, vendar to ne more biti izgovor za dušenje tiska v njegovem prizadevanju, da izpolnjuje svojo vlogo javne besede v samoupravnem socialistični družbi. Poskusov zapiranja ust je v lokalnih razmerah, ko pišemo konkretno, še vedno zelo veliko. Kako vi gledate na to?

„Tu lahko pride tudi do nesporazumov. Vi lahko smatrate, da vam hočejo zapreti usta takrat, kadar je, denimo, kritika upravičena. Tako kritiko bi morali sprejeti, čeprav ima videz pritiska. Tak primer je po moje sevniški (mejaški spor Auer — Požun), kjer ste po mojem nebitveno napihnil v bistveno. Tako pisanje bi sprejel, če bi imeli ambicijo, da bi posplošili to kot nezdrav pojav.

— Naš namen ni bil izživljanje v pisanju, pač pa pomagati, da bi rešili problem, da bi pobili govorice z resničnimi dejstvi...

„Saj je naredil napako tudi sekretar, res pa je, da se tudi sosed nemogoče izživlja. Pisanje bi bilo upravičeno, če je takih primerov več in če bi iz konkretnega posplošili stvar.“

NOVINARJU NE ZAPIRATI VRAT

— Vrnimo se k izhodiščnemu vprašanju glede svobode pisanja. Pogosto se dogaja, da o majhnih zadevah lahko hitro dobimo tudi kritične podatke, o velikih pa so nam zaprta vrata. Zlasti večja industrijska podjetja zapirajo vrata do kritičnih podatkov. Zgodilo se je, da so nam bili celo politični forumi nenaklonjeni, ko smo sami hoteli priti do podatkov, češ da grajati močne lahko škodi občinskimi ali regijskim interesom.

„Pojav, ko lahko samo nekdo daje podatke za javnost, je tehnokratizem, birokratizem. To je treba razbiti. Novinarji ne smejo ovirati delovnega procesa, ampak da bi se osredotočile vse informacije pri enem samem človeku — to predstavlja monopol. To je lahko misterij birokracije. S tem se moramo spopadati in mi in vi, kajti to je nevzdržno. Če neposredni proizvajalci novinarjem ne smejo ali ne morejo dati informacij, celo tistih najbolj splošnih o samoupravnem življenju v podjetju, to ni samo problem novinarjev, ampak kolektiva samega!“

— Kdo naj se v kolektivu bori proti temu?

„Mislim, da je to tudi stvar delavske kontrole. Morate pa se boriti tudi v novinarji. Ta poklic je tak, da mu ni mogoče z dekretom preskrbeti lagodnega življenja. To je poklic, v katerem je človek razpet med skrajnosti, in stalno se je treba bojevati. Tak je naš poklic!“

— Kako zagotoviti družbeni vpliv na podružljanje tiska? Pri nas je problem, ker ne moremo ustanoviti izdajateljskega sveta po delegatskem načelu. Naša želja je, da bi svet čimprej zaživel, da bi nam pomagal pri vsebinskem delu.

„Tisti, ki se ne potrudijo, da bi delovali ta svet, kot bi moral, ki si ne vzamejo časa za razpravo o programski in vsebinski usmeritvi, ti tudi nimajo pravice do kritike. Najprej morajo storiti vse, da organizirajo družbeni vpliv na časnik, da se ustvarjalno vključijo v oblikovanje koncepta in vsebine — šele znotraj tega imajo pravico do kritike!“

V BOJ MNENJ LE Z ARGUMENTI

— Časopis je tribuna bralcev, pravimo, zato naj bi v njem sodelovali s prispevki, tudi s kritičnimi zapisi. Ko pa smo, recimo, dobili kritično pismo iz Novolesa, so se stvari zapletle: delavcem, ki sta zapisala svoje kritično mnenje o samoupravljanju v podjetju, ni nihče odgovoril, češ da nimata prav, ampak so začeli postopek za njun odpoklic s funkcij.

„Napačno je mnenje, da se lahko odraža razpoloženje, javno mnenje samo prek pisem bralcev, ker s tem razvrednotimo vlogo političnih organizacij. Res pa je, da bi morali odpreti vrata posameznikom, jim dati možnost, da izražajo svoja mnenja ne le v svojem okolju, ampak tudi na straneh časopisa, na radiu in televiziji. V delovni organizaciji, kjer se je pojavil človek, ki je poslal pismo ven, bi se najprej morali vprašati, kaj to pomeni. Ne v tem smislu, da bi ga prijel ali pa nagajali Dolenjskemu listu, temveč: kaj je narobe pri nas doma, da človek, ki ima toliko možnosti na sestankih, napiše pismo? To je daleč pomembnejše od prestižnega vprašanja, nad tem bi se morali zamisliti. Če je pismo poslal, bi mu morali odgovoriti z argumenti. V tem primeru po mojem delovna organizacija ni ravnala prav.“

— Kako bi na splošno zagotovili, da bi taki primeri šli pravo pot?

„Veliko je odvisno od vloge, ki jo igra partijska organizacija v podjetju. Vsak človek, ki naleti na zid ignorance, bi se moral opreti na partijsko organizacijo; tam bi moral dobiti oporo. Partijska organizacija bi se morala dvigniti nad podjetniške interese, nikoli ne bi smela biti advokatura vrhov v podjetju, seveda pa tudi ne po vsej sili opozicija! Žal ni vedno tako.“

NOVINAR NE MORE ZBEŽATI V AZIL

— O senzacionalizmu ste že večkrat govorili. Kako bi vi za časopis, kakršen je na primer Dolenjski list, postavili mejo med informativno-političnim in zabavnim?

„Človek potrebuje zabavo, svet bi bil brez razvedrila monoton. Ko govorim o senzacionalizmu, nikoli ne mislim na tako zabavo, ki oblikuje okus. Če ste tu našli pravo mero, potem sploh ne gre za razmerje, ampak za enovit koncept. Ne gre za to: malo tega, malo onega. Tudi zabava je sestavni del časnika; človek to potrebuje. Drugo je senzacionalizem. Ni opravičilo, da nekdo izdaja nekulturo, zato da bi dobil denar za kulturo. Dober časopis si lahko v naši

družbi zagotovi obstoj, ne da bi mu bilo potrebno to početi.

Vedeti moramo, da se naša politika ne omejuje na politiko v klasičnem pomenu te besede: čedalje bolj je razsežnost, ki vključuje kulturo, znanost, rekreacijo — vse s težnjo, razvijati zavest na teh področjih. Tudi kulturni boj je vpet v politični boj in narobe. Ne more biti pisanja, kamor bi zbežal novinar v azil, češ da se ne mara ukvarjati s politiko. Izbral si je le navidezen azil, kajti tudi tam se ustvarja politika: vse zabavno mora biti vpeto v pravo politiko, v tisto politiko, ki spreminja stvari, ki se ne zadovolji z obstojem.

DOLENJSKI LIST V DELEGATSKEM SISTEMU

— Tovariš sekretar, kako si predstavljate vlogo pokrajinskega časopisa v delegatskem sistemu? Bojimo se namreč, da bi nas zasipali z uradnimi objavami in drugimi gradivi, zaradi česar bi po našem trpela kvaliteta novinarskega poročanja, ki ima svoje zakonitosti. Kako to uresničiti, da bi Dolenjski list ostal časnik, ne pa zgolj skupščinski poročevalec?

„Tisti, ki objavljajo tako gradivo v Dolenjskem listu, morajo paziti, da objavijo tisto, kar je bistveno, kar bo človeka vpletlo v delegatski odnos. To, kar zdaj nekateri delajo, ko objavljajo gore materiala, je način — ne rečem, da zavesten — da onesposobi človeka, da bi sploh o čem odločal, ker se zgubi v množici tega gradiva. V enoten sistem informiranja bi se morali vključiti vsi dejavniki, ki so odgovorni za to. Tu naj Dolenjski list najde svoje mesto.“

— Pred časom je Socialistična zveza naslovila na slovensko javnost poziv o skrbi za lepoto in čistost slovenskega jezika. Najrazličnejši dokumenti so še vedno polni tujk, zapletenih in učenih formulacij. Če vas vprašamo kot bralca: kako ta poziv uresničuje Dolenjski list?

„Odlika Dolenjskega lista je, da piše ljudsko; jasno in razumljivo. Nasploh pa bo potrebno jezik izboljšati, za kar se bomo morali potruditi vsi. Vendar pa moram poudariti, da idejno neosveščeni nikoli ne bodo razumeli še tako razumljivo pisanih dokumentov. Vzporedno z akcijo za čist jezik moramo voditi akcijo za osveščanje ljudi. To pa ne opravičuje tistih, ki še vedno pišejo v nerazumljivem, baročno zavozlanem jeziku.“

— Pri nas je še vedno kriza časnikarstva. Pogosto jo doživljamo zaradi premajhne idejno-politične in marksistične usposobljenosti, in ne toliko zaradi premajhnega števila novinarjev. Kaj vi menite o tem?

„Upam, da bo v prihodnje boljše. Novinarji morajo razumeti marksizem dialektično, ne pa

kot katekizem; znati morajo razlikovati bistvo od nebitnega, objektivno od subjektivnega. Novinar ne sme biti zgolj registrator življenja, ampak raziskovalec, bori se mora za politično spreminjanje odnose. Kljub preobremenjenosti morajo novinarji najti čas za marksistično izobraževanje, ker se to pozna tudi časopisu, ne le v škodevali barvi ali zanimivosti časopisa. Napredek je lahko le tisti, kdor se površno s marksizma in zanimivo nadomesti s frazami.

REŠITEV NI V ROHNIJENJU

— Večkrat ste govorili o nujnem samoupravnem redu v družbi, o zavestni disciplini. Novoletnih praznikov se je zgodilo, da v podjetjih ni spoštovala odredbe, ki je zahtevala naj se v ponedeljek in torek pred novim letom dela. Kaj ni to izraz popuščenja reda na področju delovne discipline?

„Moj odgovor je: človeka razburi občutek, da ni brezbriznosti onih, ki bi morali reagirati. Rešitev ni v tem, da bi zarohnel CK, ker to spreminja stvari. Tej malomarnosti, brezbriznosti temu „javašluku“, kot pravijo Srbi, je treba vedati neizprosno boj! To, da si vsak privoščijo delovni čas po svoje, da so mu interesi deveta briga, je nevzdržno. Neusmiljeno je, da po tem udariti, glavni borci v tem boju morajo biti člani ZK, pa tudi vi imate pri tem pomembno nalogo, da dvignete zavest ljudi in napadete razvade. Mi hočemo samoupravni red, ne gre posploševati, je tudi veliko kolektivno samoupravni red spoštujejo. Treba je zavest, da se bodo delavci zavedali, da z neupoštevanjem v bistvu škodujejo sami sebi!“

— Ko spremljamo partijsko življenje na Dolenjskem, naletimo na množico sklepov, katerim uresničevanje smo dolžni spremljati. Teh sklepov je toliko, da jih ne moremo sproti ustrezno obravnavati. Kako izbrati bistveno?

„V našem delu je napak to, da spremljamo preveč novih sklepov, namesto da bi aktualnejše sprejeli in samo preverjali, kako se ti uresničajo. Seveda je treba reči, da je marsikaj od jetih sklepov že uresničeno, da so se v akciji javili novi procesi in nove naloge; potrebno je tudi ugotoviti, kaj ni uresničeno, in krivice dati na odgovor. Življenje postavlja pred nas naloge, a te se da vedno tako upoštevati, dopolnjujemo prejšnje. Kar pa zadeva poročila o partijskem življenju, mislim, da je dovolj, če je vsebina prežeta s tem duhom.“

— Tovariš Šetinc, zanima nas še to: kaj ste o slovenskem novinarstvu danes?

„Prepričan sem, da neprestano napreduje. Napredek je opazen v vsebinskem in grafičnem pogledu.“

PRAVEGA SOCIALIZMA NI BREZ KULTURE

Razen informativnopolitičnega poslanstva namenja Dolenjski list svoje strani tudi kulturnemu življenju v pokrajini. Ob 25. obletnici izhajanja je uredništvo zaprosilo za izčrpniji pogovor Josipa Vidmarja. Vidmar je že desetletja osrednja osebnost v slovenskem kulturnem življenju in je s svojimi znanimi trdnimi nazori deloval kot kritik, dramaturg, esejist, prevajalec in politik. Od 1952 je predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti; bil je med ustanovitelji Osvobodilne fronte v Sloveniji, član AVNOJ na drugem zasedanju — med drugim je prav Josip Vidmar v imenu slovenske delegacije predlagal, naj bi tovariša Tita imenovali za maršala — od 1944 predsednik SNOS, član sveta federacije. Po vojni je opravljal več pomembnih političnih funkcij, potem pa se je spet povsem posvetil kulturi, ob čem pa je še član predsedstva SRS. Njegov duh je tudi pri 80. letu pronicljiv, živ in še vedno daje obeležje sedanjemu kulturnemu trenutku.

Josip Vidmar se je ljubezno odzval naši prošnji; v imenu uredništva so se z njim pogovarjali Marjan Legan, Milan Markelj in Jože Splichal.

dolenjski
list

nisem zoper zabavo; naj se ljudje zabavajo, toda ne cinično in brutalno, kakor se zdaj zabava svet. Zabavajmo se, toda z okusom!"

sem za
usmerjeno
kulturno politiko

— Uredniški odbor Dolenjskega lista si prizadeva, da bi v okviru svojih možnosti sledil kulturnim dogajanjem v pokrajini. Pri tem opazujemo, da je Dolenjska v povojnih letih izredno hitro gospodarsko napredovala, v kulturnem pogledu pa je zastala, če ni celo nazadovala. To še posebej velja, če današnji čas primerjamo s preteklostjo, v kateri je imela Dolenjska izredno velik kulturni delež. Tovariš Vidmar, kaj vi mislite o tem razkoraku?

„Dolenjski list večkrat vzamem v roke, ker me zanima, kaj prinaša svojim bralcem. Moram reči, da je prav zanimiv, poročanje je dostojno, živo, globoko. Tendence vsega življenja je, da bi bilo registrirano in to vi delate. To je potrjevanje življenja, ki ga vaši ljudje žive.“

— Kulturi namenjate eno stran. Dosti več je težko pričakovati, čeprav mislim, da je pri nas nasploh premalo informacij o duhovnem dogajanju v svetu. Smo med Vzhodom in Zahodom; na obeh straneh potekajo sorazmerno zanimivi kulturni procesi, o katerih pa vemo premalo.

Kar pravite o zaostajanju kulture na Dolenjskem, velja za vso Slovenijo. Kultura je siromašna. Veliko je tiskanega, le malo je vrednega. Resnično nekaj, kar ima človeško vsebino, ne pa igračk in namerne prisrčnosti, kar nekateri očitno delajo in govorijo.

— V tej borbi, ki jo omenjate, mora sodelovati tudi tisk. Kakšna je po vašem mnenju vloga časopisa, kakršen je Dolenjski list?

„Postaviti si je treba osnovni kriterij: kar kakorkoli zares lahko služi človeku, njegovi osmislnitvi in napredku, to moramo poudarjati in propagirati, vse drugo pa zametavati!“

— Kakšna naj bo uredniška politika v kulturi? „Predlagal sem, da se v Jugoslaviji odločimo za tako ali tako kulturno politiko. Zavzemam se za opoznavanje vsega, kar služi človeku, mu odpira oči za samega sebe in za druge. Vse drugo je nemiselno. Ne rečem, da me mora na primer avtorja, če tisti človek kaj pomeni. Če pa je vsa njegova literatura le „oh! in ah!“ ali celo posmešljiva, smo dolžni to zavračati. Pri nas pa zdaj dajemo veliko denarja za te bedarije.“

— Svoj čas ste izrazili zaskrbljenost, da Zveza komunistov kot politična sila pusti kulturo, da se vanjo ne vmešava...

„Ne, nisem za poseganje oblasti v kulturo. Toda Zveza komunistov mora sama skrbeti, da bodo v uredniških sedli pravi ljudje.“

— Ali menite, da je zaradi tega toliko neokusnega, skomercializiranega tiska?

„Seveda, v denar gredo stvari, ki so na meji pornografije, zabavne, lahkomišelnosti in površne. Sami smo krivi, saj nismo ničesar storili, da bi ljudi preusmerili k drugačnemu branju. Osebnost

— Ob ustanavljanju kulturnih skupnosti ste dejali, da se bojite, ali jim gre zaupati vodenje kulturne politike. Temeljne kulturne skupnosti so zelo samostojne, v njih so različni ljudje. Ali ni resne nevarnosti, da bi te skupnosti namesto kulture uresničevale tako imenovano subkulturo, nekakšno lažno kulturo?

„Tega se bojim, ker so popolnoma avtonomne. Kolikor je v moji moči, pritiskam, da bi taka ali drugačna republiška skupnost imela vpliv na posamezne občinske skupnosti in celo pravico do kontrole, vsaj kar se glavne usmeritve tiče. To ne bi bil nadzor, ampak neke vrste pomoč.“

— Kako si predstavljate to skupnost?

„Kako si jo predstavljam? To naj bi bili izbrani, ne izvoljeni ljudje. Tudi nisem za to, da bi bili v njej delegati. Sem za to, da jih — ne vem kdo — v republiki imenuje. To naj bi bilo trajno svojstvo uglednega kulturnega delavca. Če bi na primer Župančič še živel, bi nedvomno sodil v ta svet.“

Recimo, da je v Sloveniji zdaj deset takih ljudi. Tem desetim pa bi priključili še izvoljene ljudi, ki pa ne bi smeli imeti večine. Postavljeni ljudje naj bi vodili voljene, naj bi jim odpirali oči za smisel kulture.

Gotovo bi tu, pri tem odpiranju oči, lahko odigral svojo vlogo tudi lokalni list.“

kako je na
dolenjskem?

— V organizacijskem pogledu ima Dolenjska kar pomembno vlogo...

„Kjer se pojavi zavzet človek, lahko dela čudeže. Vzemite na primer Kostanjevico.“

— ... kaj pa živa kulturna tvornost?

„Kulturne institucije imajo nalogo ljudi vleči za seboj, če se lahko tako izrazim, celo z moralnim nasiljem, če hočete.“

Gledališče se mora ravnati po publiki, vendar mora hkrati gledati, da publiko vodi in vzgaja. Ta dialektična igra je poyosod, tako tudi pri vas. To, kar se dogaja, je kot da bi bilo nasilno nasajeno na to življenje pri vas. Jasno je, da ustvarjalci, kot Jakac, ne nastanejo iz tistega življenja, so pa vendar produkt tudi tistega življenja. Naj se okolje zave, čeprav o tem ne ve dosti, naj postane to njegova last in zavest. Mislim, da je dobro, da je tako.“

— Drug tak primer je Trebnje, kjer je manj domačih ustvarjalcev, je pa odzivnost velika. Vprašanje je, kakšno je razumevanje.

„Razumevanje pride sčasoma. Smisel za upodabljanje umetnost je treba gojiti. Tega v naših šolah ne gojijo. In vendar bi bilo prav, če bi v srednjih šolah spoznali tudi vrhove upodabljanja — umetnosti in muzike. Večkrat sem že predlagal, naj bi kulturna središča imela svoje domove, kjer bi morali imeti vsaj magnetofon ali klavir. Absolventi glasbene akademije morajo pripraviti svoj program, ki pa ga sliši zelo ozek krog ljudi. Ali ne bi s tem programom nastopili v vseh središčih? Namesto enega bi imeli po dvajset nastopov, kar je za naše razmere nezaslišano veliko... Tako dogajanje bi spodbudilo domačo tvornost, okus občinstva bi postal bolj zahteven, kritičen. Tako bi se dvignila tudi splošna kultura, ki je danes na psu. Kar pogledajte kulturnost vede-nja.“

Politikom govorim: pravega socializma ni brez kulture. Tudi pravega samoupravljanja ni brez kulture. Včasih se hvalimo, da smo visoko kulturni narod. Bojim se, da danes nismo več. Če nima delavec v sebi žive zavesti, kaj je njegova dolžnost, mu ne more samoupravljanje nič koristiti in tudi družbi ne. Za to gre in to je smisel kulture.“

— Vrnimo se na naivno umetnost. Kako vi osebno gledate na to?

„Naiva je poskus, tega vnaprej ne bi zavračal. Če vzbuja zanimanje; je to že nekaj. Ljudem pa je ob tem treba pokazati še kaj drugega. Nekateri naivci so zelo zanimivi, zlasti v začetku so bili tudi globlje zanimivi. Danes je to postala komercialna stvar; jasno je definirana, gre svojo pot po lastnih zakonitostih.“

— Nekaj umetnosti pa je v naivi?

„Ah, seveda! Ob tem sem se spomnil pisma van Gogha svojemu bratu, ko mu je opisoval portret, ki ga je naredil neki francoski slikar. Pravi, da je imeniten — ampak kot slika, ne kot umetnina.“

Gotovo je, da je naiva prišla iz ljudstva, je torej ljudska in ima zato ustrezno odmevnost.“

dovolj bi
bila ena!

— Na Dolenjskem opazujemo precej žive amaterske produkcije. V Sloveniji je nedvomno tega ustrezno več. Bržkone naj bi ta dela zagledala luč sveta. Kaj mislite vi o tem?

„Kar se tega tiče — spet bom rekel nekaj brezbožnega — je moje mnenje: vse slovenske revije, ki zdaj izhajajo, so zanič. Če bi jaz imel besedo v teh rečeh, bi rekel: ena revija, in še ta samo občasno. Ko pa se nabere dosti vrednega materiala, takrat naj številka brezpogojno izide! Danes je pa tako, da imata bedarija ali odlična stvar enak honorar.“

— Toda da bi tudi začetniki v ustvarjanju čutili bolj živo povezanost s kulturnim dogajanjem, bi se morali neke uveljaviti z objavo. To v taki reviji, v kateri bi bilo edino merilo visoka kvaliteta, ne bi bilo mogoče. Kaj potem?

„Sem za mladinsko revijo, vendar naj je ne vodijo mladi sami. Naj bo pod vodstvom zrelih ljudi, mentorjev. Nekje morajo imeti tudi začetniki priložnost zagledati svoja dela tiskana. Marsikomu se šele takrat odpro oči.“

— Dolenjskim ustvarjalcem smo pri nas skušali dati priložnost z Dolenjskimi razgledi, ki zaradi nerazumevanja in neenotnosti kulturnih skupnosti v pokrajini izhajajo neredno.

„Razglede sem videl. Pobuda je dobra, urejanje bi morala voditi stroga misel na kvaliteto, kajpak v prizanesljivi meri. Vsekakor pa je treba kulturne skupnosti mobilizirati v tej smeri, saj je denar, ki ga imajo, namenjen tudi temu. Morajo pa imeti močno mentorsko vlogo.“

kritik in
občinstvo

— Torej ima mentor podobno vlogo kot kritik, ki kaže na dobro in svari pred slabim. Opazujemo, da brez njegove sodbe občinstvo ostaja neopredeljeno, tako do dobrih kot do slabih stvari.

„Težko pričakujemo od ljudi, da bodo sami uvideli, kaj je dobro in kaj slabo. V naši zgodovini je pesnika, kot sta Gregorčič in Jenko, postavil na noge šele Stritar; prej zanju niso dosti vedeli, potem so ju znali na pamet. Večina ljudi v tem pogledu ni dovolj pismena, potrebuje kritika.“

— Kaj pa, če kritik občinstvo z napačno oceno zavede?

„To nevarnost doživljamo. Imamo kritike, ki priporočajo vsakršne bedarije. Toda zanimivo je, da publika ne gre za njimi, razen ‚inteligence‘, ki je v teh stvareh najbolj nerazsodna. Preprost človek to zavrne, inteligenca pa mozga, premišlja in skuša razumeti te špekulacije.“

— Toda preprost človek zavrne tudi dobre stvari!

„Žal je res tako. Nima vzgojenega okusa in nasploh je celotna kulturna raven nizka, ker ni prave vzgoje. Zoper to se moramo boriti z vsemi sredstvi kulturnega vpliva.“

Tudi vaš list ima mesto v tem boju. Paziti morate na lastni ton lista; naj bo ljudski — vendar ne vulgaren. Pred očmi imejte dejstvo, da mora list vleči bralce za seboj in jih voditi k tistemu, k čemur stremi vse človeštvo — k notranje bogatejšemu življenju.“

ČAS JE NAJBOLJ PRAVIČEN SODNIK

V leksikonu Cankarjeve založbe je zapisano na vrhu 385. strani: „Jaki, pravo ime Jože Horvat, roj. 1930, slovenski slikar in grafik samouk; podobe imaginarnih oblik in ekspresivno preoblikovane resničnosti.“

Prof. Zoran Kržišnik je zapisal o njem: „Jaki je svojski ustvarjalec novega sveta. Iz čudovito nedotaknjene, silnega in kaotičnega jedra bivanja bruha na dan barve, oblike, čustva, pomene... Čutni in čustveni svet je za Jakija mogočen tok življenja, ki ga mora umetnik loviti, ga sproti prestrežati v vsej njegovi raznolikosti, v vsem, kar je in bi lahko bil, kar v njem vidi in sluti.“

Rodil se je 4. marca 1930 v Murski Soboti, živi v Nazarjah pri Celju. Žena Tončka, doma iz okolice Velikih Lašč, je zobozdravnica, 20-letni sin Goran študira na strojni fakulteti, 18-letna hči Karmen je študentka angleščine in italijanščine, 7-letni Aleš pa hodi v prvi razred osnovne šole.

Sodelovanje na razstavah: Pariz, Celje, Maribor, Koper, Slovenj Gradec, Kranj, Novi Sad, Reka, Benetke, Los Angeles, Trst, Zuerich, Chicago, London, Palm Beach, Murska Sobotica, Varaždin, Zagreb, Zadar, Ljubljana, Karlsruhe, Benetke, Koeln, Kostanjevica, Dunaj, Ljubljana, Celje, Murska Sobotica, Bonn, Mannheim, Koblenz, Duesseldorf, Frankfurt, Beograd, Stuttgart, Zalec, Feldkirch, Offenbach, Nairoby, Trst, Milano, Trebnje, Wolfsburg, Bielfeld, Liesborn, Wuppertal, Elberfeld, Dorsten, Bad Godesberg, Koeln, razni kraji v ZDA, Tokio, Beograd. Upam, da sem naštel vse samostojne razstave do lanskega leta; ob tem je sodeloval še na številnih skupinskih razstavah, med drugim večkrat tudi v Trebnjem.

Jaki je nedvomno najpomembnejši predstavnik slovenske naive, čeprav se njegova dela močno ločijo od običajnega slovenskega naivnega slikarstva.

Nekaj ur sva se pogovarjala v njegovi galeriji v Nazarjah; razen njegovih slik je v prostoru polno rož, na mizi so v vazi brstele mačice, v kotu je limonovec zorel svoje rumenkaste plodove. Iz drugega prostora je tiho polnila galerijo glasba; Jaki je zavrtel veliko ploščo Jesus Kristus Superstar in zraven dejal: „Uživam v muziki, všeč mi je vsaka glasba, ki mi godi. Jesus Kristus je fantastična glasba, užival sem tudi v filmu, ki ga vrtijo v Milanu.“

Naj kar takoj zapišem, da se je užitek pogovarjati z njim. Jaki ne skopari z ostrimi besedami, naravnost in odkrito pove tisto, kar misli. Dvaindvajset let se intenzivno ukvarja s slikarstvom, to je njegov poklic. 17 let je že v Nazarjah, prej je delal v Varaždinu, kjer je bila žena zaposlena.

— Čeprav že toliko let slikate, niste bili še nikoli na trebanjskem taboru. Kako to?

„Sem proti skupinskemu delu. To je sindikalizem, tam se ne da ustvarjati. Slikarstvo, kot si ga jaz predstavljam, je individualno delo. Ustvarjam iz sebe, za svoje delo potrebujem specifičen ambiant, svoj atelje, kamor nikogar ne pustim. Mene sploh moti civilizacija. Pravo delo je intimna zadeva; tudi ne vidim pravega razloga, zakaj nekateri iščejo pomp.“

— Na tabor torej ne greste, na razstavah v likovnem salonu v Trebnjem pa sodelujete.

„To pa, to je pa nekaj drugega. To je prikaz dela, ki sem ga naredil v idealnih razmerah. Potem mi je vseeno, ali obesijo moje delo zraven Picassoa ali Peternejla ali kogar koli drugega...“

— Ste grafik, keramik, slikar, tapisarist in še kaj. Katera tehnika vas najbolj privlači?

„Tehniki ne pripisujem posebnega pomena. Material se mi podredi. Glavna je fabula: izpoved je tisto, kar te dvigne ali ne. Izpoved je v človekovi notranjosti. Takole postavljam stvar: če je v tej izpovedi kaj povedanega, je dobro. Če je povrh tega gledalcu všeč ta izpoved, je dvakrat dobro — zanj in zame. Še enkrat pa ponavljam, da tehnika nima bistvenega pomena, lahko slikam tudi zunaj na asfalt, če hočete!“

diploma ni vse

— Pri nas v Sloveniji velikokrat ločujejo slikarstvo na akademsko in naivno...

„Bežite, bežite — to je rekvizit šibkih, važen je produkt, ni važen papir, ki ga nekdo ima. Diploma sama še ne naredi slikarstva niti slikarja!“

— Vendar pa morate priznati, da šola da osnove!

„Sam nisem bil na akademiji, ker mislim, da je nisem potreboval. Tisti, ki ima dovolj talenta, ne potrebuje šole. Tisti, ki ga nima, mora študirati v šolah. Ampak nekdo lahko študira 500 let, pa še vseeno ne bo nič znal. Tako jaz gledam na to stvar.“

— Ogromno delate. Kaj delate, kadar ne slikate?

„Delam veliko, saj sem doslej naredil 10.000 slik in sem imel recimo 50 samostojnih razstav po vseh kontinentih, razen v Avstraliji (tam imam pa dva brata...). Če ne slikam, potem potujem po svetu. Moram videti, kaj se dogaja. Če bi bil seznanjen samo z ljubljansko produkcijo, bi me to peljalo naravnost v grob. Kar v Ljubljani bobnajo kot najnovejše, je zunaj že starina!“

— Koliko pa delate, kadar ste doma?

„Takole, v povprečju, slikam 14 ur na dan. Spim štiri ali pet ur. Z drugimi stvarmi se ne ukvarjam, razen kolikor me motijo zunanji vplivi.“

— Pa zmorete tak tempo?

„Fizično ne trpim, psihično mi je delo užitek.“

Uživam zato, ker delam iz sebe in zase; nikoli nisem delal po komandi, nikoli! Preziram pa spanje, meni je pet ur spanja dovolj. Človek prekratko živi, da bi smel zapravljati dragoceni čas s tako nepomembnim in neustvarjalnim početjem, kakršno je spanje!“

— To si lahko privoščite, ker imate zagotovljeno eksistenco.

„Moj obstoj je zagotovljen v Evropi, ne pri nas. Meni dajejo kruh evropske države. Priznati moram, da mi je bila naklonjena ta sreča, da se je ljudem zdelo moje delo dobro.“

tudi v likovni umetnosti literarni jesihi

— Vi pripisujete izpovedi velik pomen. Kako pa drugi vaši kolegi gledajo nanjo?

„Tudi v likovni umetnosti so taki ljudje, kot je Jesih v literaturi, ampak dlje časa bo trajalo, da bo razkrinkana njihova kvazi umetnost. Meni taka duhovna revščina ne leži: po mojem mora vsako delo imeti povedek. Poglejte taka dela, kot so literarna Jesihova skrupucala: kaj imajo še skupnega s humano družbo, kaj ti mazači nudijo občinstvu?“

— Če se obrneva k vam: vi torej zase trdite, da dajete izpoved?

„Nedvomno. Ampak je v tem garanje, čeprav mi je slikanje ne samo služba, pač pa tudi sprostitelj. Dopustov in lenarjenja ne trpim in ne priznavam. Kap bi me zadela, če bi moral ležati kje na morskem obali in se pol ure nepremično sončiti. To se mi zdi greh, saj premalo živimo in prekratko, da bi dokončali svoje načrte!“

— Bržkone veste, kako sodi Slovenija o vas: eni govorijo, da znate, drugi — da ste blefer.

„Kaj govorijo, to je meni vseeno. Jaki zna, Jaki ne zna? Jaz pravim: Jaki je profesor! Zavistneži trdijo, da ne znam. Ampak moja dela kupujejo. Recimo bobu bob: jaz sem sam sebe dokazal. Mene je mogoče brati kot knjigo...“

— Rekli ste: Jaki je profesor. V kakšnem smislu?

„Ko sem izustil besedo profesor, sem imel pred očmi profesorstvo v smislu do konca formiranega dela, dela brez sentimentalnosti in pozerstva.“

— Ogromno delate, ogromno prodate, čeprav skoraj nič ali celo sploh nič v Sloveniji. Vaše slike kupujejo, zato ni čudno, da se je o vas razširila še druga krilatica: Jaki je komercialist.

„To trdijo špekulanti, zlagani tipi. Povem vam: vsi so trgovci, kšeftarji jim pravim, celo boljši trgovci so od mene. Ampak ti trgovci, ki tako kričijo, nimajo kaj prodajati, še več: nimajo kaj ponuditi. Kako bi bil jaz komercialist: saj nisem dobil v Jugoslaviji nobenega priznanja, nič niso odkupili mojega! Kar pogledajmo, kdo je dobil nagrade in kdo odkupe. Take trditve o meni so geslo šibkih!“

— Zdaj ste že drugič uporabili za nekatere trditve, da je to geslo šibkih. Ste torej vi močni?

„Da, jaz se smatram močnega. Mogoče to zveni važno, ampak je tako, da se smatram močnega v fizičnem pogledu, v elanu za delo in močnega tudi v doslej opravljenem delu.“

— Vi ste pred leti pripravili razstavo Peternejljev, Jožeta in Konrada. V nekem smislu je mogoče celo reči, da ste ta dva žirovska slikarja prav vi afirmirali. Zakaj?

„Že takrat, ko je bila razstava odprta, sem povedal vzrok za svojo odločitev: zaradi malomarnosti institucij. Cesar niso storile one, sem

opravič, ker se mi je zdelo slikarstvo Peternejljev v poplavi naivcev od vsepovsod edinstveno. Mislim pa, da je tragedija, da sem njuno delo moral jaz obelodaniti namesto institucij!“

institucije ne delajo dobro

— Ali ste še danes tega mnenja, da institucije ne delajo dobro?

„Da, še vedno. Moderna in Mestna galerija v Ljubljani, na primer, delata slabo. To je politika, ki ni pravilna. To je kuhinja. Ta kuhinja se sicer razlikuje od tiste v Prešernovih časih, ji je pa podobna...“

— Dobro, torej ste mnenja, da je napačna politika teh institucij. Obrniva drugače: če bi bili vi direktor, kako bi vodili politiko, da bi bila pravilna?

„To je malo težje. Nisem se v to poglavljal in zato nimam čiste slike, kako naj bi bilo. To ni enostavno; ampak v principu bi morali poudarjati iskreno, nacionalno pobudo, našo umetnost. To je edini porok, da bo naše delo zunaj uspelo. Tako so stvari: Amerikanec bo kupil le izrazito slovensko, slovenskega amerikanstva ne bo kupil. Zato, mislim, ima tako ceno naivno slikarstvo, ker je pristno, in zato neka kvazi moderna umetnost nima cenel!“

— To naj bi torej poudarjali. Pa je v Sloveniji kaj take iskrene, pristne nacionalne tvornosti?

„Seveda, kako da ne! Imamo velika imena, pa niso znana, ker niso pri koritu. Ni važno, ali so naivci ali akademski — to zame sploh ni važno, kot sem že povedal...“

— Če imamo take ljudi; lahko torej poveste nekaj imen?

„Recimo... Plemelj pa Konrad Peternejl pa Planinc, ki ga osebno na primer sploh ne poznam, pa Slana — da omenim samo nekatere.“

— Prej enkrat ste omenili, da ljubite mir in čim manj stikov z okolico.

„Da, mir je nujen za moje delo!“

— Očitno nimate dovolj miru, vsaj zadnje čase,

kakor je opaziti iz sporov, o katerih pišejo časopisi.

„Tak človek sem, da imam rad mir, vendar reagiram, če me zbodejo. Tako je tudi s sporom: ko sem pred osmimi leti naredil hišo, bilo v načrtih jasno določeno, da bo šola, ki je neposredni bližini, delala svoje igrišče na drugi strani. Zdaj so ga pa nenadoma po vsej sili postavili zraven moje hiše. S tem podrejo mir — potem nimam tu več kaj iskati. Če bi bil takrat tako narisano v načrtih, potem hiše gotovo ne bi zidal tu! Sicer pa gre v tem primeru podtalne sile, ki so vzele socializem na vojsko. Inšpektor je že prepovedal nadaljnjo gradnjo ustavil dela. Če ne bo tako, kot je v načrtih, bo hišo prodal in se odselil. Brez miru ne more delati...“

nisem še na vrhuncu

— Če boste imeli mir, mar mislite, da boste lahko še dolgo časa delali v tem tempu?

„Dokler bom fizično in psihično zdrav, bom delal tako. Sam sodim, da še nisem na vrhuncu svojih moči. Sicer pa ne vem, kje je moj vrhunec. Vprašanje je, ali sploh grem gor in bom še dolgo — sklepam pa, da gre zdaj moje delo še naprej.“

— Venomer govorite o delu. Besede umetnosti za svoje delo ne uporabljate?

„Zame je to delo kot vsako drugo. Zato ne uporabljam druge izraze? Tako, kot ruder ko uporablja druge izraze? Tako, kot rudar ko premog, delam jaz slike. Oba delava. Sicer kam bi svet prišel s samimi rudarji ali slikarji? Zato venomer govorim o slikarstvu in delu. To je delo, ker moram pošteno delati, vem, zakaj naj bi častili neki kult umetnosti in umetnost ali ni?“

— O teh stvarih ne razmišljam. Vesel sem, lahko delam. Mislim, da je prezgodaj za različnih prilastkov. Naj bo tako, da je to naredim, slikarski produkt. Kaj je v resnici presodil čas. Čas je zmeraj najbolj objektiven sodnik!“

SAMO ŠE TISKARSKO SREDIŠČE

Ob dvajsetletnici Dolenjskega lista so objavili Dolenjski razgledi pregled časnikov in časopisov, ki so izhajali na Dolenjskem (Dolenjska periodika, str. 121-128). Sedaj, ob petindvajsetletnici, pa so dodana imena tistih listov, ki niso bila takrat evidentirana, ter seznam novih časnikov in časopisov, ki so začeli izhajati v tem petletnem razdobju.

Vnesenih je bilo 21 novih imen za že obdelano obdobje ter 39 naslovov za nadaljevanje bibliografije za zadnje petletje. Z dodatki in novimi naslovi šteje dolenjska bibliografija do 31. 12. 1974 271 enot. Seveda ta številka ni zanesljiva, ker se še vedno odkrivajo novi naslovi. Tu gre v pretežni meri za dijaške liste in v manjši meri za druge, ki niso bili tiskani, ampak razmnoževani na različne načine in niso našli poti v knjižnice, zato tudi niso bili registrirani. Novi naslovi se odkrivajo v raznih zapuščinah, v literarnih korespondencah ali objavljenih spominih in pa slučajno. Tako sta bila odkrita dijaška lista pod št. 4 in 69 a. Za prvega je povedal akad. slikar prof. Josip Germ, ki je bil sam pisec in ilustrator dijaškega lista. Njegovo ime je pozabil. Za drugi dijaški list pa je povedal France Cerar, avtor knjižnice Dobličice, ki je izšla l. 1974. Ob sestavljanju bibliografije tiskov Krajčeve tiskarne je bil v tiskarski delovni knjigi za leta 1888 - 1895 odkrit zapis „Gledališki list št. 20 - Doborah“. Temu je sledilo še več oštevilčenih gledaliških listov, le brez označbe igre. Brez dvoma je izšlo tudi prvih devetnajst števk gledališkega lista, a niso izpričane, ker je delovna knjiga za leta 1886 - 1888 izgubljena. Doslej tudi ni znan noben ohranjen primerek omenjenega gledališkega lista. V zapuščini akademika prof. dr. Frančeta Steleta je bil ohranjen novomeški dijaški list Almanah. Novomeški rojak prof. inž. arh. Marijan Mušič je oskrbel kseroks kopijo za novomeško študijsko knjižnico. Original in Steletovo literarno zapuščino hrani Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani. Dijaški list „Torpedo“ pa je prišel v objavo kot odmev iz Argentine na knjigo „225 let novomeške gimnazije“, ki vsebuje tudi zapis o dijaških listih. Takratna gimnazijska oblast ga je takoj po odkritju prepovedala, češ da simpatizira z OF. Pisec in ilustrator je bil takratni vrtninjen naslov pa so prevzeli iz odlične bibliografije: Jože Bajec, Slovenski časniki in časopisi 1937 - 1945. Ljubljana 1973. Bibliografija je izšla ob 200-letnici Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani.

pregled dolenjske periodike

(Dopolnilo sestavka Dolenjska periodika, objavljenega v Dolenjskih razgledih, snopič 1, str. 121 - 128, in nadaljevanje za leta 1970 - 1974)

- 1848 - 1941
- 4 a. (Dijaški list). Novo mesto 1885/86 - 1887/88.
- 6 a. Gledališki list. Novo mesto 188. - 1889.
- 39 a. Almanah. Novo mesto 1921.
- 61 a. Mali vestnik. Ponikve, Dobropolje 1925 - 1939.
- 63 a. Skavt kralja Matjaža. Litija 1937, 1939.
- 64 a. Božji vrelci. Maribor, Stična 1936 - 1940/41, 1946. (Od 1938/39 dalje v Stični.)
- 67 a. Skavtski tisk. Vestnik skavtske knjižnice.

Litija 1939 - 1941.

- 67 b. Skavt. Glasilo Stega skavtov kralja Matjaža. Litija 1939/40 - 1940/41.
- 68 a. Naše delo. Radna, Lisičje (pri Škofljici) 1940 - 1943/44.
- 68 b. Smuk. Zimska priloga Skavta, glasila Stega skavtov kralja Matjaža. Litija 1940/41.
- 69 a. Plug. (Glasilo belokranjskih študentov. V letih pred 1941.) 1942 - 1945.
- 75 a. Goreči plameni. Glasilo vseh poštenih deklet. Šmihel 1942/43 - 1943.
- 75 b. Kočevski vestnik. 1944.
- 80 a. Na braniku. Glasilo oklop. vlaka Grosuplje. Grosuplje 1944.
- 81 a. Naša četa se bori. Kočevje 1945.
- 81 b. Naš boj. Novo mesto 1943.
- 81 c. Ogrevajoči žarki. List katoliških dijakinj. Šmihel 1942/43.
- 103 a. Torpedo. (Dijaški list šestošolcev novomeške gimnazije.) 1942/43.
- 103 b. V boj. Velike Lašče 1945.
- 106 a. Za slovensko domačijo. Ribnica 1944 - 1945.

1945 - 1969

- 142 a. Dolenjski rudar. Delavski svet Rudnika rjavega premoga Krmelj. L. l. 1961-.

1970 - 1974

211. Utrinki. Glasilo Pionirskega odreda Osnovne šole Katje Rupena Novo mesto. l. 1969/70.
212. Zarje. List učencev osnovne šole Trebnje. Št. 2 1970/71.
213. Preproste besede. Glasilo novinarskega krožka osnovne šole Šentrupert. l. 1970-71.
214. Otroci svobode. List Pionirskega odreda in mladinskega aktiva na Osnovni šoli Raka. Št. 4 1971.
215. Excerpta. Izdaja Krka, tovarna zdravil, Novo mesto. 1971.
216. Glasnik za medicino in farmacijo. Izdaja Krka, tovarna zdravil Novo mesto. 1971.
217. Gozdar. Glasilo GG Kočevje. l. 1971 -.
218. Mladi ob Krki. Glasilo Pionirskega odreda in mladinskega aktiva Gornjskega bataljona Osnovne šole Grm. Novo mesto l. 1971/72 -.
219. Mladi kurir. Glasilo Taborniškega odreda Mladi kurirji osnovne šole Novo mesto. l. 1971/72 -.
220. Preproste besede. Glasilo literarnega krožka Posebne šole Novo mesto. l. 1971/72 -.
221. Iz naših logov. Glasilo učencev Osnovne šole Bršljin, Novo mesto. l. 1971/72 -.
222. Informacije občinske konference ZMS Novo mesto. 1972.
223. Potoček. Osnovna šola Kočevje. 1972.
224. Mokronoška lارفarija. Izdaja Turistično društvo - klub lارفarjev v Mokronogu. 1972 -.
225. Kapitelj. Župnijsko oznanilo. Novo mesto 1972.
226. Kurir. Časopis kolektiva Industrije motornih vozil Novo mesto. l. 1972. -.
227. Krka. Glasilo DO Krka, farmacevtika, kemija, zdravilišča. Novo mesto l. 1972 -.
228. ITAS. Glasilo organizacije združenega dela ITAS Kočevje. l. 1972 (Obveščevalec.)
229. Mladi tekstilec. Glasilo mladinskega aktiva tekstilne tovarne Novoteks Novo mesto. 1972-.
230. Kovinarska. Glasilo delovne skupnosti Tovarne industrijske opreme in konstrukcij v Krškem. l. 1972-.
231. Informator. Glasilo Lesne industrije Kočevje. l. 1972-.
232. Obveščevalec. Glasilo kolektiva Tovarne celuloze in papirja Krško. 1972.
233. Misli mladih. Glasilo literarnega krožka O. š. Krmelj. 1972/73-.
234. Kozice. Izdaja Literarni krožek O. š. Stari trg ob Kolpi. l. 1973-.

235. SGP Grosuplje. Glasilo delovne skupnosti. l. 1973-.

236. Obvestila. Glasilo delovne skupnosti Zavoda za rehabilitacijo invalidov, ROG Novo mesto. l. 1973 -.

237. Zeleni tolmuni Krke. Informator Ribiške družine Novo mesto. l. 1973-.

238. Novoteks. Glasilo tekstilne tovarne Novo mesto. l. 1973 -.

239. Kočevski grafičar. Glasilo mladinskega aktiva Kočevski tisk Kočevje. 1973-.

240. Naše okolje. Glasilo Hortikulturnega društva Krško. 1973-.

241. Glasilo občanov. Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva Litija. l. 1973 -.

242. Ela. Glasilo delovne skupnosti podjetja za izdelavo elektrospojnih elementov, elektrokonfekcije in elektrotermičnih aparatov. Novo mesto l. 1973-.

243. Naš list. Glasilo osnovne organizacije sindikata. Ribnica l. 1973 -.

244. Informator. Glasilo partizanov. Kočevje. 1974 -.

245. Bilten. Izdan ob srečanju krvodajalcev Ditzingen - Novo mesto. ObO RK Novo mesto 1974. (Edina številka je izšla v nemščini.)

246. Filter. Glasilo TOZD Institut Novo mesto. Izdaja Krka, tovarna zdravil Novo mesto. l. 1974 -.

247. Martinčki starih zidin. Glasilo dobropoljske osnovne šole. l. 1974 -.

248. Melamin. Glasilo delovne skupnosti Kemične tovarne Kočevje. 1974 -.

249. Trimo. Glasilo organizacije združenega dela Trimo Trebnje. l. 1974 -.

250. Krka-LEK. Tovarna organskih kislin. Novo mesto-Ilirska Bistrica - Ljubljana. 1974

Iz prejšnjega zapisa in iz tega sestavka se izluščijo, da je izšlo do leta 1941 24 časnikov splošne vsebine, 43 dijaških listov, 1 revija, 1 gledališki list, 1 tovarniško glasilo, 3 verski listi in 7 različnih periodik.

V narodnoosvobodilnem razdobju je izšlo 45 partizanskih in sovražnih glasil. Tu so mišljena tista, ki imajo označen kak dolenjski kraj izhajanja. Vsi drugi listi, pa čeprav so bili razmnoženi na Dolenjskem, niso upoštevani, ker so bili namenjeni vsemu prebivalstvu in so se razširjali tudi izven Dolenjske. Tudi sedaj tiskajo tiskarne v Kočevju, Krškem in v Novem mestu razne časnike za založnike izven Dolenjske in tudi niso zajeti v tem pregledu.

Po letu 1945 se časniki in časopisi vsebinsko zelo razširijo v primeri na tematiko časnikov in časopisov izpred l. 1941. Po letu 1945 so izšli 3 časniki splošne vsebine, 46 dijaških listov, 4 revije, 5 gledaliških listov, 3 volilni časniki, 9 uradnih in podobnih listov, 21 glasil množičnih organizacij, 39 tovarniških listov, 1 versko in 13 glasil z različno vsebino.

vedno več tovarniških listov

Med glasili po l. 1945 je vedno več tiskanih. Edino dijaški listi, nekateri tovarniški in razna priložnostna glasila so razmnoževani z različnimi tehnikami. Okrog 4 sedmine listov, izdanih po letu 1945, je dijaških in tovarniških. Dijaški listi so se zelo razmahnili in niso več domena srednjih šol, ampak jih izdaja skoraj že sleherna osnovna šola. Pišejo jih šolarji pod vodstvom svojih mentorjev. Vsebinsko so si zelo podobni in objavljajo literarne prvence šolarjev. Večkrat pa je vsa številka posvečena isti temi, npr. kmečkim uporom. Vsebinsko vedno bolj posegajo v našo preteklost in vedno več je sestavkov iz naše narodnoosvobodilne borbe ter vsebujejo spominske zapise, ki jih pripovedujejo starši otrok ali drugi udeleženci osvobodilne borbe. Dijaški listi so pomembni predvsem za sodelavce, ker jih sodelovanje uja v pisanje in oblikovanje estetskega čuta. Večina listov je ilustriranih.

Tovarniških listov je vedno več in vedno bolj pridobivajo pomen. To niso več suhoparni listi z naštevanjem podatkov ali objavo raznih statistik, ampak so zaradi pestre vsebine postali zanimivi za člane delovnih kolektivov. Marsikdaj je tovarniški list edino čtivo delavcev. Nekateri tovarniški listi so izločili razna obvestila ter jih rajši objavljajo v raznih biltenih in s tem posredujejo hitrejšo obveščenost. V listih se zelo odraža samoupravljanje delavcev. Vsebinsko so presegli obseg informiranja in so postali s svojimi sestavki tudi izobraževalni. Listi imajo dovolj možnosti, da bi še bolj razširili obseg svojega pisanja. Morda bi objavljali podatke in opis dela posameznih ustanov, ki se financirajo s samoupravnimi sporazumi. Tovarniški listi bi lahko seznanjali svoje bralce s krajem, v katerem živijo. Morda bi lahko objavljali tudi koledar raznih prireditve, da bi bili delavci z njimi seznanjeni. Zadnje številke nekaterih listov so seznanile svoje bralce z gradbenimi načrti novomeške občine.

tudi kulturne ustanove

Ne bi se več ustavljali pri raznih vrstah časnikov, ampak bi se omejili le na Dolenjski list, Dolenjske razglede in omenili revijo latros, in to iz naslednjega vzroka:

V neki znanstveni publikaciji piše, da mora imeti kraj, ki hoče igrati vlogo pokrajinskega središča, poleg gospodarske moči, potrebnih uradov in ustanov, ki pokrivajo območje pokrajine in razvitega šolstva, še te kulturne ustanove: bogato knjižnico, muzej, arhiv, galerijo, časnik in časopis, radijsko postajo in tiskarno. Že stoletja velja Novo mesto za pokrajinsko središče in še je znan naziv Novo mesto - metropola Dolenjske. Toda ta nekdanji pomen še Novemu mestu počasi izmika in nekdanji vpliv se vedno bolj oži. Edino študijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu še pokriva z delom svoje dejavnosti (zbiranje domoznanskega gradiva in sestavljanje dolenjske bibliografije) celotno Dolenjsko v njenih zgodovinskih mejah. Dolenjski list ne pokriva območja dolenjske občine Grosuplje. Ta občina pa redno izdaja vzorno urejevani in vsebinsko bogati Grosupeljski zbornik, ki je lahko zgled vsem ostalim dolenjskim občinam. Prav je, da se vsi kraji razvijejo, čimbolj se bodo razvili, prej bo šla Dolenjska iz svoje zaostalosti. Toda vsi kraji ne morejo imeti vseh institucij, ker nismo dovolj bogati. Prav pa bi bilo, da bi imel vsaj en kraj na Dolenjskem to, kar imajo druga pokrajinska središča. Novemu mestu manjkajo založba, revija, radijska postaja in popolna tiskarna. Upajmo, da se bo uresničil koncept o tiskarskem centru, ki ga je lepo nakazal na Dolenjskem listu novinar M. Moškon. Z njegovo realizacijo bi imela Dolenjska vse, kar potrebuje regionalno središče.

Založbo je imel že Janez Krajec pred skoraj 100 leti in do nedavnega je še živela Dolenjska založba. Tudi pokrajinsko glasilo Dolenjski list obstaja že 25 let. V svojem obstoju je opravil pomembno delo in nekaj spodrsilajev mu ne zmanjša pomena. Prva leta svojega izhajanja je objavljala daljše tehtne sestavke, ki jih bo s pridom uporabljala bodoča generacija. Ko pa je list vpeljal posebne strani za posamezne občine, je list sicer postal zanimivejši za bralce omenjenih strani, ni pa mogel več objavljati daljših člankov. S tem pa si je list zmanjšal vrednost za uporabo v kasnejših letih. Toda kljub temu ne bo mogel iti mimo njega nihče, ki se bo bavil s preteklostjo Dolenjske. Morda je tudi uredništvo Dolenjskega lista prišlo do enakih ugotovitev, ker je vpeljalo najprej prilogo Dolenjski razgledi in nato še Prilogo.

dolenjski razgledi

Dolenjski razgledi lahko docela nadomestijo posebno dolenjsko revijo, ker sta že prva snopiča vsebinsko enaka revijam. Za Dolenjske razglede pa govori še velika prednost, da imajo krog bralcev. Ne bere jih samo 30.000 naročnikov, ampak tudi drugi člani gospodinjstev, kar da približno 100.000 bralcev. Le katera slovenska revija se lahko postavi s takim številom bralcev! Poleg tega imajo Dolenjski razgledi že vpeljano administracijo, kolportažo, tiskarno in podobno, medtem ko bi si nova revija vse to šele morala ustvarjati. Res bi izšlo nekaj števk na boljšem papirju, revija pa bi zanesljivo zamrla. Hiba Dolenjskih razgledov je le papir. Morda bi se dali odtisniti na boljšem papirju. Skoraj vsi sestavki bodo našli svoje mesto v slovenski bibliografiji, prav vsi pa v dolenjski. Že sedaj so v novomeški študijski knjižnici Dolenjski razgledi v stalnem branju.

priloga

Tudi Priloga se je lepo uveljavila. Z objavljanjem Trdinovih notesov se je trajno vpisala v našo književnost. Tudi drugi sestavki bodo koristno služili bralcem v kasnejših generacijah. Ostalo gradivo pa zadovoljuje druge bralce, ki žele zvedeti, kaj je novega v modi, gospodinjstvu in ki jih zanimajo zanimivosti iz drugih krajev.

iatros

Omeniti moramo še odlično revijo latros, ki jo izdaja Krka, tovarna zdravil v Novem mestu. Čeprav je namenjena le zdravstvenim strokovnjakom, je zanimiva tudi za laike, zlasti je zanimiva razprava dr. Draga Mušiča. Tudi zaradi odlične opreme in slikovnega gradiva iz zakladnice naših likovnih umetnikov jo s pridom prelistava vsak, komur je pri srcu umetnost. S svojimi povzetki v tujih jezikih je revija našla bralce tudi v drugih državah. Le žal, da je že več let ni na svetlo.

BOGO KOMELJ

P. S.: Če ima morda bralec kak primerek v tem sestavku omenjenih listov (označenih z a in b), prosimo, naj jih odda v knjižnici študijski knjižnici, ker mora ta tako gradivo zbirati. Prav tako iščemo tiste številke časnika Belokranjec, ki so bile tiskane v Pragi. Tudi v Pragi jih tamkajšnje knjižnice nimajo, kot nam je sporočil naš pomembni rojak dr. Oton Berkopec, ki živi in dela v Pragi.

B. K.

DOLENJSKI LIST

DOBER

BRALCE

ZANIMAJO

ZANIMIVI

POUČNI

PRISPEVKI

NAJRAJE

BEREJO

DOMAČE

ZANIMIVOSTI

Pregovor pravi, da vsi ljudje vse vedo. V uredništvu si vsak teden belimo glave, ko razmišljamo o tem, kaj pisati, da bo časopis boljši in za bralce še bolj zanimiv.

Zato smo se pred novim letom odločili, da si pomagamo z anketo, v kateri smo želeli izvedeti, kaj bralce zanima, česa si želijo več. Kaj smo izvedeli?

Rezultati so pred vami!

več kot polovico: 'dober'

Do roka smo dobili 415 odgovorov: samo 10 bralcev je odgovorilo, da Dolenjskega lista ne berejo redno. Kar 97 odstotkov in še čez pa je v rubriko zapisalo, da ga berejo redno.

V anketi so sodelovali ljudje najrazličnejših starosti: najmlajši, ki so odgovarjali, so imeli komaj nekaj več kot 10 let, najstarejši med njimi so imeli več kot 80 let. V anketi so odgovarjali ljudje najrazličnejših poklicev: kmetje in delavci, obrtniki, dijaki in študentje, upokojenci, inženirji.

V anketi smo želeli izvedeti, kakšen se zdi našim bralcem Dolenjski list. V pomoč smo jim navedli pet kategorij: dober, povprečen, slab, odličen, zanič.

Velika večina bralcev, kar 217 ali 52 odstotkov, meni, da je Dolenjski list dober. Da je povprečen, meni 105 ljudi ali četrtina, da je odličen pa 89 anketiranih ali 21 odstotkov. Samo dva bralca sta mnenja, da je Dolenjski list slab, 1 pa je odgovoril, da je zanič. Tako kategoriji „slab“ in „zanič“ ne tvorita v skupnem seštevku vseh anketiranih niti enega odstotka.

Zanimalo nas je tudi, kateri prispevki v listu bralcem bolj ugaajo: ali zanimivi poučni ali informativno-politični. Nekateri se niso mogli opredeliti za eno samo možnost, pač pa so odgovorili, da jih zanimajo tako informativno-politični kot zanimivi poučni prispevki.

V veliki večini pa so vendar odgovorili tistih, ki jih zanimajo zanimivi poučni prispevki. Teh je 321 ali 77 odstotkov, medtem ko je 139 odgovorov ali ena tretjina takih, ki jih bolj zanimajo informativno-politični prispevki.

Nedvomno je za oceno želja in okusa bralcev izredno pomembna tista kategorija v naši anketi, v kateri smo se zanimali za področja, ki naše bralce v listu najbolj zanimajo. Kot je znano, smo navedli 11 možnosti: politika, gospodarstvo, odmevi bralcev, kultura, šport in mladina, splošne zanimivo-

sti, komunske strani, domače zanimivosti, kriminal, zabava in Priloga.

Odgovori po svoje značilno ilustrirajo zanimanje bralcev za posamezna področja, kot tudi priljubljenost Dolenjskega lista, ki je po nakladi največji pokrajinski časnik v Jugoslaviji.

Na prvem mestu po priljubljenosti posameznih področij so domače zanimivosti. Kar 272 bralcev je v odgovorih zapisalo, da jih zanimajo domače zanimivosti: to pomeni, da se je zanje odločilo skoraj dve tretjini anketiranih. Kajpak so nekateri navedli več področij, ki jih zanimajo, 43 bralcev pa je navedlo vseh 11 področij, ki smo jih navedli v anketi — vendar so jih ti bralci zvrstili po priljubljenosti posameznih področij. Teh 43 odgovorov smo še posebej obdelali, in sicer tako, da smo področju, ki so ga postavili na prvo mesto, zapisali 11 točk, tistemu na drugem mestu 10 in tako naprej do zadnjega, enajstega področja, ki smo mu zapisali 1 točko. Lestvica področij, ki teh 43 bralcev v listu zanimajo, je potem dobila takole podobo: splošne zanimivosti 326 točk, šport in mladina 299 točk, odmevi bralcev 286 točk, domače zanimivosti 284 točk, gospodarstvo 271 točk, kultura 264 točk, komunske strani 258 točk, Priloga 255 točk, politika 242 točk, kriminal 229 točk in zabava 195 točk. Zanimivo je, da je prav Priloga imela največ nasprotujočih si mnenj med temi 43 bralci: kar 10-krat je bila postavljena na prvo mesto, hkrati pa celo 11-krat na zadnje. Sicer pa sta bili na prvih mestih po 6-krat postavljene politika in komunske strani, po 4-krat gospodarstvo, šport in mladina, splošne in domače zanimivosti, po dvakrat kultura in kriminal, enkrat odmevi bralcev, medtem ko ni bila zabava nobenkrat na prvem mestu.

Taka je bila vrednostna lestvica teh 43 anketiranih, ki so odgovorili o priljubljenosti posameznih področij tako, da so navedli vsa področja, vendar po vrstnem redu zanimanja.

Kot smo že omenili, je med vsemi 415 anketiranimi največ glasov prišlo za domače zanimivosti. Njim pa sledi po vrstnem redu: odmevi bralcev — 248 glasov (59 odst.) kriminal — 237 glasov (56 odst.) spl. zanimivosti — 234 glasov (56 odst.) gospodarstvo — 233 glasov (56 odst.) Priloga — 227 glasov (54 odst.) šport in mladina — 201 glas (48 odst.) kultura — 190 glasov (45 odst.) zabava — 186 glasov (44 odst.) politika — 170 glasov (40 odst.) komunske strani — 157 glasov (37 odst.).

dolenjski razgledi: da!

Uredništvo Dolenjskega lista se zaveda, da mora kot glasilo SZDL v do-

lenjski regiji izpolniti tudi svoje kulturno poslanstvo. Del tega poslanstva naj bi bili Dolenjski razgledi, katerih izdajanje pa bi morale podpreti tudi kulturne skupnosti dolenjskih občin. Dolenjski razgledi naj bi bili središčna točka kulturnega dogajanja na Dolenjskem; njen prikaz in odraz, obenem pa naj bi bili tudi prostor, kjer bi se uveljavljala živa ustvarjalnost.

Prav zaradi tega smo v anketi našim bralcem zastavili vprašanje, ali naj bi izdajali Dolenjske razgledi. 174 odgovorov ali 41 odstotkov anketiranih je mnenja, da bi Dolenjski razgledi morali izhajati, 134 vprašanih sodi, da bi jih lahko izdajali — teh je torej slaba tretjina, medtem ko 20 bralcev ali manj kot 5 odstotkov meni, da Dolenjski razgledi niso potrebni. Ostali — teh je 21 odstotkov — v anketi na to vprašanje niso odgovorili ali pa so napisali „ne vem“ ali „odloči naj večina“ ali „kakor se vam zdi“.

Očitno je, da je velika večina bralcev za Dolenjske razgledi, saj sodimo, da je anketa vendar dovolj dober vzorec za splošitve. Odločilno besedo bodo zdaj morale izreči kulturne skupnosti.

kateri prispevki v spominu?

Na vprašanje, kateri prispevki so bralcem v zadnjih tednih najbolj ostali v spominu, smo dobili več kot 50 različnih naslovov. Temu so bili všeč taki, onemu drugačni članki in zapisi. Velikokrat so bila omenjena pisma bralcev in različne splošne in domače zanimivosti.

Med posameznimi naslovi pa so se največkrat pojavili tisti, ki so govorili o sojenju novomeški skupini mladih vlomilcev (Grenak konec sladkega življenja in drugi zapisi): 40 bralcev ali slabih 10 odstotkov ima v spominu te članke. Po številu glasov sledi: podlistek Iva Pirkoviča „O svobodni republiki pod Gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju Bakšetu“ z 39 glasovi, Priloga in kriminal s po 27 glasovi, „Gradovi in usode“ z 21 glasovi, šport z 20 glasovi, politični in gospodarski članki s po 12 glasovi. Vsa 4 glasove bralcev (ali 1 odstotek anketirancev) so dobili še naslednji članki: o NLP v Prilogi, obisk tovariša Tita v Krškem in gradnja atomske centrale, naša akcija, novoletna ropotija, Revščina z dvema obrazoma, pisanje o JLA, Po svetu okoli, Hudo se pozabi, dobro ostane, pedagoški in zdravnikov

kotiček, Hiša za Cunkove, pisanje o izginulem Boštjančku in Dolenjski razgledi.

kaj naj bi še bilo v DL?

Tudi pri odgovorih na to vprašanje so bile zapisane različne misli. Devet kategorij prispevkov, ki naj bi bili pogostejše ali v večjem obsegu v Dolenjskem listu, smo zasledili pri številnih anketiranih.

Najpogostejše — kar 62-krat — je bilo pod rubriko, kaj bi še moralo biti v listu, zapisano: „Roman ali povest v nadaljevanjih!“ 51 bralcev se zavzema za večje križanke, za več križank, za nagradne križanke in za več humorja; 31 bralcev je mnenja, da bi morali imeti več gospodinjskih nasvetov in receptov; 28 jih meni, da bi morali pogostejše pisati o kmetijskih nasvetih in o kmetijstvu sploh; 25 jih sodi, da premalo pišemo o preprostih ljudeh, o odročnih krajih in da imamo premalo potopisov; 23 bralcev odgovarja, da bi morali imeti več strokovnih, vzgojnih in poučnih člankov (kot na primer „Zdravnik svetuje“ in podobno); 13 anketiranih pa se zavzema, naj bi več pisali o glasbi in filmu.

kaj bi lahko brez škode opustili?

Velika večina tistih, ki so odgovorili na vprašanja v naši anketi, mnenja, da ne kaže ničesar opustiti, da je najbolje „naj ostane naš časopis kar tak, kot je — ni kaj izpuščati!“ Nekateri pa so v rubriko, kaj opustiti, napisali svoja priporočila. Na se je znašlo nekaj več kot 20 naslovov, 9 je takih, za katere mislijo vsaj 5 bralci, da jih kaže opustiti.

Na prvem mestu je šport, ki bi opustilo 31 bralcev (7 odstotkov), stih, ki so sodelovali v anketi, sledi oglas in reklame — 18 predlogov, takoj zapišemo, da je neizvedljivo, so oglas in reklame sestavni del našega dohodka, ki nam sploh omogočajo izdajanje Dolenjskega lista!; slikarstvo o Paradižniku bi opustilo 16 bralcev; Kaj so pisale Dolenjske Novice pred 80 in kaj Dolenjski list pred 20 leti? Prilogo bi opustilo 10 bralcev, političnih člankov 7, kriminalni Krpanov kotiček 5 in koserije 4 bralci. Vse drugo, kar naj bi opustili, ima do svojih številnih naročnikov pa en sam.

In za konec: uredništvo bo skušalo zanimive in uresničljive predloge prejeti, saj se zaveda obveznosti, ki ima do svojih številnih naročnikov bralcev.

NAGRAJENCI

Do 15. januarja, ko se je končal razpisni rok za odgovore v naši anketi, v kateri smo želeli zvedeti za mnenje bralcev o časopisu, smo dobili 415 odgovorov ali blizu 1,5 odstotka od skupnega števila izvodov, ki jih tiskar izda vsak teden.

Žreb je nagrade razdelil takole:

1. nagrado — 1.000 dinarjev bo dobila Alojzija Novina, Kristanova 3, Novo mesto;
2. nagrado — 500 dinarjev dobi Jože Borko, Reštanj 3, Senovo;
3. nagrado — 250 dinarjev bo dobil Franc Ferbežar, Partizanska 25, Struga (SR Makedonija);
4. nagrado — 200 dinarjev pa bo dobila Cirila Bence, Dol. Boštanj 20, delavcem v naši anketi: Matiji Krkoviču, Morava 18, Kočevska Reka, Cvetki Novak, Srednje Grčevje 10, Otočec; Lojzki Blatnik, Dedna gora 1, Studenec; Branetu Pencu, Mokro polje 1, Šentjernej; Jožici Grabrijan, Heroja Starihe 1/a, Črnomelj; Erni Sinkovič, Sotelsko 32, Krško; Darinka Strojina, Vinkov vrh 12, Dvor; Francu Mejaku, Vrh pri Trebelnem 9; Boju Abrahamsbergu, Ljubljanska 13, Ribnica; Angeli Kozovinc, Zagrad 41a.

BREZ DOLENJCA KOT BREZ ZLICE

BREZ DOLENJCA KOT BREZ ZLICE

BREZ DOLENJCA KOT BREZ ZLICE

veste ljudje vas imajo radi

samo hvaliti, večkrat se je že zgodilo, da nismo dobili Priloge. Ne razumem, kako se more izgubiti. Včasih, ko doma ne utegnem brati, vzamem Dolenjski list kar s seboj v službo. Preberem ga med malico. Prav vse me zanima: novomeške novice, nesreče, najraje pa preberem kakšno dobro povest v nadaljevanjih.

Nerada berem spomine na NOB, vendar ne zato, ker ne bi spoštovala in cenila našega osvobodilnega boja in revolucije. Vzrok je popolnoma drug: spomini mi preveč živo priključijo pred oči tiste hude čase, postanem preveč žalostna. Sicer pa še naprej ostanite takšni, kot ste bili doslej, veste, ljudje vas imajo radi. Dolenjec je res naš list."

N. R.

Alojzija Novina, ki se ji je nasmešnila sreča v obliki novega tisočaka, je naročnica Dolenjskega lista že od vsega začetka. Pravi, da je bolj za šalo kot zares izpolnila anketni listič; pravzaprav je odgovore samo narekovala, pisala je sinova žena. Skromna šivilja — v tovarni Krka je zaposlena že 16 let in je po stažu med najstarejšimi delavkami v tej tovarni — je imela doslej že enkrat podobno srečo. Pred leti je izpolnila anketo o gospodinjstvih strojih in žreb ji je prisodil električno pečico z ventilatorjem.

"Dolenjca preberem od prve do zadnje vrstice. Tako smo se navadili nanj, da se nam zde četrtki med dopustom, ko nismo v Novem mestu, kar nekam prazni. Sicer pa vas ne smem

poslušajte delavce

pombe imate? — me je zanimalo.

"Menim, da bi lahko objavili več iz kolektivov, predvsem o pripombah delavcev, kot jih izražajo na kolektivnih sestankih ali drugače. Žal na te novinarji ponavadi niste vabljeni. Želeli bi bolj pregleden televizijski spored, predvsem pa, da bi bil objavljen tudi zagrebški spored, ki ga to lahko spremljamo. Večina ljudi si ne more privoščiti še drugih časopisov, zato bi bilo koristno, če bi bilo v tem sporedu o nekaterih oddajah, posebno o filmih, napisanega kaj več."

A. Ž.

premalo svetujete

domačo povest ali roman, zlasti med prazniki. Takrat imamo več časa za branje, pa nam tega včasih kar zmanjka.

Rad bi vam povedal tudi to, da imate pretežke križanke. Pavliha je imel lažje. Zelo rad jih rešujem, žal pa je v njih preveč tujk. Tako se preprosti bralci nikoli ne moremo dokopati do pravilne rešitve. Pripomočkov nimamo in neznane tuje besede nam vzamejo vso voljo.

Tukaj pod Bohorjem dobimo Dolenjca šele vsak petek, zato za četrtke nikoli nimamo televizijskega in radijskega sporeda. Upoštevajte to, pa bomo vsi zadovoljni.

J. T.

Ne, tega ni zapisal nihče izmed tistih, ki so odgovarjali o tem, kaj jim je všeč in kaj ne v Dolenjskem listu. Ta stavek je že dlje časa naše reklamno geslo: v resnici ga je prvi izgovoril eden izmed bralcev Dolenjskega lista.

In kaj pravijo o Dolenjskem listu bralci danes?

Anton Bračun, 80-letni kmet iz Golobinje pri Podčetrtku: "Iz srca vam želim, da bi se naklada še enkrat povečala!"

Marija Vatovec, 55-letna gospodinja iz Doblič pri Črnomlju: "Že vrsto let smo naročniki vašega časopisa in ne moremo ostati brez njega!"

Angela Rozman, 70-letna kmetica s Cirkarja pri Mirni: "Posebno v zimskem času rada prebiram podlistke!"

Marija Rogina iz Zapudja: "Hotela sem vam povedati, da smo ljudje, ki smo z vami zelo zadovoljni. Posebno so mi všeč prispevki iz kmečkega življenja; včasih bi se človek zjokal ob člankih o revščini in težavah... Ker zdaj ni toliko kmečkega dela, si želim več romanov naših pisateljev."

Stanko Busar, 63-letni vrtnar iz Krškega: "Naj ostane še in še naš Dolenjski list tak, kot je, in naj se še zredijo."

Rozalija Zorko, 42-letna gospodinja z Gore pri Krškem: "Naj bi bile na komunskih straneh tržne cene kmetijskih pridelkov iz različnih krajev."

Stanko Ančimer, 58-letni kmet iz Ardra pri Raki: "Želim, da bi bil še naprej tak; da bi poročal o vremenu, sejmščih, da bi imel Prilogo in kot doslej — dosti zanimivosti."

Milan Beg, 40-letni kmet z Gor. Sušice pri Uršnih selih: "Kaj, ko bi začeli v podlistku objavljati roman 'V pekel in nazaj' Audija Murphija. Znam ga že skoraj na pamet, to je odkrita izpoved vojaka proti vojni. Bralci vam bodo zanj hvaležni, pocukranih štorij smo že vsi siti..."

Milan Bajc, 52-letni upokojenec iz Grada v Beli krajini: "Naj bodo podlistki vedno zgodovinski, kot so zdaj v listu in Prilogi!"

Martin Frankovič, 39-letni uslužbenec iz Krškega: "Razmišljal sem, kaj je v Dolenjskem listu dobro in kaj slabo, pa sem prišel do sklepa: kar tako naprej, saj je, vsaj zame, zanimiv od začetka do konca..."

Erna Sinkovič, 63-letna gospodinja iz Sotelskega pri Krškem: "V vašem listu najbolj cenim, ker postavljate tudi preproste občane na vidno mesto."

Ana Fajdiga iz Črnomlja: "Komaj čakam četrtka, da preberem Dolenjski list in Prilogo. Najbolj me pritegnejo zgodovinski zapisi: saj imamo pri nas na Dolenjskem res kaj pisati iz zgodovine, iz zadnje vojne, iz našega težkega življenja in trpljenja."

Ivan Blas, 62-letni upokojenec iz Koluderi pri Šentjanžu: "Moja želja je, da bi vsebina Dolenjskega lista zdaj, še naprej tako bogata, kot je zdaj."

Hermina Jankovič, 70-letna gospodinja iz Zabaj vasi pri Novem mestu: "Nimam pripomb — le to, da komaj čakam četrtka, ko pride Dolenjski list."

Kristina Cesar, 50-letna gospodinja iz Biške vasi pri Mirni peči: "Izhaja lahko še v večjem obsegu, saj se mi zdi, da ga prehitro preberem..."

Fanika Ivanič, 53-letna gospodinja iz Črešnjevca pri Dragatušu: "Dolenjski list mi zelo ugaja in bi mi bilo dolgčas brez njega."

Franc Glavan, 64-letni upokojenec iz Dol. Straže: "Rad bi videl, da bi se ljudje poboljšali, da bi lahko pisali več dobrih novic!"

Anton Krošelj, 80-letni kmet iz Kappel: "Z Dolenjskim listom sem zelo zadovoljen."

Bertka Velše, 41-letna delavka iz Semiča: "Sem zelo zaposlena, vendar vseeno komaj čakam, da dobim Dolenjski list v roke..."

Boris Debelak, 57-letni upokojenec iz Krmelja: "Vsebinska izboljšava lista, razširjena mreža dopisnikov in objektivno poročanje naj bo vaš moto!"

Jurij Fras, 63-letni delavec iz Brežic: "Vsaj enkrat na mesec bi morali izdajati Dolenjske razglede ali kakšno drugo kulturno revijo, v kateri bi lahko sodelovali mladi ustvarjalci iz vseh dolenjskih občin, ki jih ni malo. Revija naj bi se razširila tudi na druge dele Slovenije, kar bi pritegnilo nove bralce in naročnike."

Pavel Janežič, 36-letni delavec iz Brestanice: "Nisem Dolenjec, ampak Gorenjec, vendar mi je Dolenjski list najbolj ljub med vsemi časopisi, ki izhajajo v Sloveniji."

Marija Kostevc, 49-letna gospodinja iz Pišec: "Tu pri nas ima skoraj vsaka hiša Dolenjca in nič pripomb. Le tako naprej, po svoje!"

Slavica Šraj, 24-letna prodajalka iz Laškega: "List mi je zelo všeč in želim, da bi še naprej uspešno izhajal!"

Robert Kastelic, 76-letni upokojenec iz Litije: "Obdržite list na sedanjih ravni."

Julka Gabrijel, 60-letna gospodinja iz Rodin pri Trebnjem: "Prečitam ga od prve do zadnje strani; komaj čakam, da ga dobim."

Franc Podnar, 27-letni absolvent iz Škofje Loke: "Ostanite še naprej najboljše pokrajinski list v Sloveniji!"

Tanja Hočevvar, 26-letna trgovka iz Škocjana: "Naj ostane še naprej glasilo Dolenjske — brez pačenja in olepšav."

Jože Perše, 33-letni predmetni učitelj iz Škocjana: "Novinar naj bo pri svojem delu svoboden in objektivni!"

Helena Pompe, 19-letna ekonomska tehnica s Trške gore, Krško: "Zelo mi ugaja Priloga in želim, da bi izhajala vsak teden."

Darja Smrke, 28-letna študentka iz Ljubljane: "V Prilogi je prva stran brez pomena, preveč praznega prostora, prevelike slike. Ni škoda papirja?"

Alojz Povhe, 25-letni papirničar iz Smednika pri Raki: "Mislim, da je Dolenjski list v tej obliki kar v redu, želel pa bi, da bi bila Priloga vsak teden."

Anton Košir, 69-letni zidarski mojster iz Sodražice: "Iz Sodražice je zelo

malo, ampak smo sami krivi, ker nihče nič ne piše!"

Anton Stipič, 44-letni kmet iz Planine pri Podbočju: "Prav bi bilo, če bi prišli novinarji kaj v naše kraje pogledat..."

Mitja Uhan, 28-letni absolvent iz Ljubljane: "Časopis naj bo tehnično bolje urejen."

Oto Kolman, 72-letni upokojenec iz Ljubljane: "Naj naročniki v redu in brez odlašanja plačujejo naročnino..."

Leon Senger, 28-letni prosvetni delavec iz Brezja pri Podbočju: "Pišite tudi o odročnih krajih, o ljudeh in življenju v njih, saj tudi tja prihaja Dolenjski list."

Slavka Struna, 16-letna dijakinja s Potovega vrha: "Dober tisk in manj napak!"

Zlatko Razdevšek, 35-letni komercialist z Otočca: "Znani dolenjski ekonomisti bi lahko uvedli stalno rubriko, kjer bi poročali o rasti gospodarstva, vlaganjih v proizvodnjo, ocenjevali investicije in podobno."

Jože Robežnik, 18-letni kuhar iz Ljubljane: "Zakaj ne daste na koledar lepe fotografije dolenjske pokrajine namesto tovarne Gorenje?"

Anton Ajster, 37-letni VK avtomehanik iz Krške vasi: "Ali bi se ne dalo urediti, da bi izhajal obrambni kotiček? Preprosti ljudje bi se marsičesa naučili o ljudski zaščiti in obrambi domovine."

Marjan Zupančič, 23-letni šofer z Jame pri Dvoru: "Dolenjski list je včasih zanimiv, včasih je pa pomanjkljiv."

Danica Poje, 35-letna učiteljica iz Ljubljane: "Več bi lahko pisali o vzgoji in izobraževanju, o etiki."

Vladislava Špilek, 26-letna ekonomska tehnica iz Prilip pri Brežicah: "Večkrat bi morali objavljati daljše, zanimive pogovore s tako imenovanim malim človekom: o življenju in delu kmečkih in delovnih družin, o zdornosti in podobno."

Mimi Prešeren, 53-letna upokojenka z Dol. Karteljevega: "Ostreje ocenjujte tekoče stvari, zlasti napake v gospodarstvu!"

Tone Omerzel, 33-letni ekonomist iz Radencev: "Nikar naj komu izmed članov izdajateljskega sveta ali uredniškega odbora ne pride na misel, da bi bilo treba spremeniti format Dolenjskega lista!"

Lojze Ratajc, 23-letni tehnik z Vine gorice pri Trebnjem: "Pišite tudi tisto, česar ljudje prvič ne bodo brali; ne pišite le tega, kar zanima večino."

Bogdan Jerič, 16-letni dijak iz Krmelja: "Pobrskejte malo po kotičkih lepe Dolenjske in odkrijte revščino in bedo, ki je ni tako malo."

Jože Kos, 72-letni upokojenec iz Birne vasi pri Šentjanžu: "Vseskozi sem vaš naročnik: želim več branja in manj slik."

Anica Peruci, 49-letna gospodinja s Senovega: "Da bi se nič več ne podražilo!"

akcija, ki je ni bilo

„Cev vodovoda je preplitvo, sosed sili čez mojo mejo, pridite in fotografirajte nas ob posipavanju ceste, da bo črno na belem, kdo je delal in kdo ne,“ take in drugačne želje naslavljajo ljudje na novinarjev dom. Preproščina, iz stiske porojene besede ponavadi nikoli ne cikajo na zlaganost in namen podtakniti nekaj neresničnega. Kot pa se dogaja marsikaj, se zgodi tudi to. Tako je eden tistih, ki mi je ravno tarna o preplitvi vodovodni cevi, ki mu jo naj bi zagodili komunalci, prišel na spisek črnograditeljev, ker je na svojo pest postavil oporni zid in zniževal zemljišče. Preverjanje zato ni nikoli odveč, zakaj „krivica“ nima svojega konca vedno na eni strani.

Nanese tudi tako, da se čuti kdo prizadet, ko mu ne nameravaš storiti ničesar niti s peresom, kaj šele s fotoaparatom. Ko sem nekega jutra nekaj minut po začetku uradovanja na sevniški občini kar na cesti opravil pogovor z enim od predsednikov gradbenega odbora neke hribovske ceste, ga na kraju tudi še fotografiral, me je na prihodnji občinski seji potegnil za rokav načelnik davčne uprave: „Pa se je morala zablskati tista tvoja reč ravno takrat, ko sem jaz pripeljal!“

A. ŽELEZNIK

prej, zdaj, potem...

Takole sem si mislil pred leti: novinar je čuden malce siten človek, ki povsod rad vtika svoj rožnati šklička s fotografskim aparatom, iz žepa pa mu vedno moli beležnica. Kjer koli se kaj dogodi, tam se mora pojaviti peroprask, odprtih oči in ušes. Njegov more presenetiti, za vse ve. Ima neki poseben sluti vnaprej dogodke, naj bo to požar ali umor. Njegov domišljija in spretnost sta tolikšna, da zna iz malce pravi slona. Skratka, novinarja sem imel za čisto prav posebne vrste.

Zdaj si mislim takole: novinar „drsi“ po površini gajanja. Nima ne časa ne moči prodreti v vse strukture kakega dogodka, kajti dogodki ga prehitujejo, ki jih cije preplavljajo. Ni siten on, ampak ljudje, ki niso ali dogajanje v neki meri zajema. Stoji v prvi vrsti novim, daje novemu ime, kaže ga in prepoznava. Ni mu žal ne časa ne truda, čeprav mora prekolne vse skupaj. Ropotanje pisalnega stroja stane najslajša glasba, ki se ji ne more nikoli odskratka, novinar je — predvsem človek.

Nekoč si bom morda mislil takole: novinar je človek. Rad ima ljudi, čuti z njimi. Kjer kaj dogodi, pomaga, da dogodek dobi pravo težo, da vo vzročnost in posledico spoznajo vsi, ki jih ali dogajanje v neki meri zajema. Stoji v prvi vrsti novim, daje novemu ime, kaže ga in prepoznava. Ni mu žal ne časa ne truda, čeprav mora prekolne vse skupaj. Ropotanje pisalnega stroja stane najslajša glasba, ki se ji ne more nikoli odskratka, novinar je — predvsem človek.

MILAN MAJ

NOVINARJI SE PREDSTAVLJAJO

med nagci v varni

čiti, če natanko premislim svojo pretirano začetniško vneto.

Bilo je pred osmimi ali devetimi leti. Skupnost kmetijskih šol Slovenije je priredila desetdnevno ekskurzijo — strokovno seveda — po Bolgariji in Romuniji. Do takrat je malokdo romal v ti dve vzhodni deželi. V modi je bil zahod. „Pojdi s kmetijskimi šolniki in naj te bodo same oči in ušesa!“ mi je urednik dejal za popotnico.

Zlasti Bolgarija je bila zares kmetijsko zanimiva. Kadilcem in pivcem bi se režala usta: tisoči hektarjev tobaka in vinske trte. Ne veš, kje se konča ena parcela in začne druga. In potem spet ogromna polja paradižnika, sončnic; oh, da ne pozabim na dame: polja vrtnic, iz katerih iztikajo slovito bolgarsko (naravno) rožno olje! Iz avtobusa je bilo sploh vse videti čudovito. Do Bolgarov resda nismo mogli, „navadnih“ mislim, sicer pa so tako vse vedeli poklicni razlagalci bolgarske stvarnosti in kolektiviziranega kmetijstva, ki so nam jih že takoj na meji pritaknili v spremstvo. Ne pozabite, dragi bralci, kakšne kmetijske čase smo takrat previharili pri naši

Brez strahu, ne bom ponavljal potopisa, opisati nameravam le doživljanje, ki takrat ni našlo prostora v njem.

Ekskurzija je, kot se strokovnim ekskurzijam spodobi, imela tudi „turistični del“. V Bolgariji se vse turistične poti stekajo v Varso, na Zlate peske. Res je tam počitniški raj: samo ena je črnomorska plaža s svojim svetlikajočim se drobnim peskom, ki je nastal iz školjk in hišic morskih polžev! Res čudno, da ga naša uvozna trgovska podjetja še ne nudijo našim potrošnikom.

Toda tudi lepota postane dolgočasna. Zvedavost me je vlekla ob obali. Kar mi pot zaustavi lesena ograja. Izpadle izsušene grče v deskah so nadomeščene z novimi. So pa natančni ti Bolgari; vidi se, da je red v deželi! Zvedavost pa me ne jenja, dokler ne najdem vhoda in se — o, strela! — ne najdem med nagci obeh spolov in vseh starosti. Ročno se podvizata dva moža, čuvarja reda najbrž, proti meni. Toda nobeno moje dopovedovanje in kriljenje z rokami ni pomagalo. V trenutku sem spoznal vrhovni zakon naturistov: lahko si med nagci pod enim samim pogojem: da si tudi sam nag!

P. S.: Bralce prosim za uvidevnost. Upoštevaajo naj, da je bil takrat nudizem še v ilegali in da svet ni bil pokvarjen tako, kot je dandanes.

MARJAN LEGAN

Že kmalu ob začetku moje novinarske poti sem bil gola žrtev novinarske radovednosti. To se je moralo zgo-

aprilsko vreme

Novinarji se večkrat najdemo v kočljivih trenutkih, ko moramo improvizirati in pisati o stvareh, ki jih slabo poznamo. Včasih se nam posreči, včasih pa nam tudi spodleti.

Bilo je v prvih letih moje časnikarske zaposlitve. Delala sem pri Glasu Gorenjske v Kranju. List je izhajal dvakrat na teden, ob ponedeljkih in v petkih. Ponedeljkova številka je zahtevala nedeljsko delo, in tako smo novinarji izmenoma dežurali ob nedeljah, da smo ujeli na papir čimveč zadnjih dogodkov — od športa do politike in kulture. Veliko časa smo presedeli pri telefonu, saj so se pridni dopisniki oglašali zdaj z Jesenic, zdaj iz Škofje Loke ali Radovljice. Nedeljsko popoldne je bilo hitro mimo, včasih še prehitro, če nam delo ni šlo dovolj naglo od rok.

„Glas“ je tako kot mnogi drugi listi gojil lepo navado, da je svoje bralce redno obveščal o vremenu. Za nekatere od njih so bile vremenske napovedi celo pomembnejše od drugih dogodkov. Pa se je ravno meni primerilo, da smo v nedeljo pogrešili vremensko poročilo. Časopis je bil pripravljen za tisk, ko so me iz stavnice opozorili, da je rubrika o vremenu še vedno prazna. Naš vremekar je bodisi pozabil poslati poročilo ali pa se je ta stvar zataknila na pošti.

Kakorkoli, nekaj je bilo treba napovedati. Toda kaj? Bil je april, najbolj nestalen in muhast mesec. Dan se je nagibal v večer. Brž stopim k oknu in si ogledam najprej nebo na zahodu, nato še severno stran. Pokušam si ustvariti vremensko sliko za naslednje dni. Nič pametnega mi ne šine v glavo. Mimogrede povprašam za mnenje sodelavca športne rubrike, pa je o teh stvareh še manj vedel kot jaz. Torej sem se lahko zanesla le nase. Svojo napoved sem napisala nekako takole:

Do srede spremenljivo oblačno brez posebnih temperaturnih sprememb. V četrtek vetrovno z močnejšo pooblačitvijo, v petek možne padavine.

Zvenelo je še kar verjetno. Ob koncu tedna pa se je celo izkazalo, da je bila napoved pravilna. Ko smo jo drugi pogrešili, je šlo že laže. Celotno kaj bolj kočljivega je bilo treba kdaj napisati brez pomote. Človek se vedno uči in vsaka izkušnja mu pride prav.

JOŽICA TEPPEY

o kači in zviti vrvi

Po stažu sem najmlajši član našega uredništva. Komaj slaba dva meseca se poklicno ukvarjam z novinarstvom

in tako bi bilo res preveč „zahtevati“ od mene, da mi v tem kratkem času pripetilo ne vem kaj takega, posebnega ali nevsakdanjega. Lahko bi vam povedal, kako sva se z urednikom pogovarjala, ko mi je oddal rokopis: to sicer ni bil pravi pogovor, ker v glavnem molčal, tisto pa, kar je govoril, sem zapisal v časopis ...

Poseči moram malo bolj nazaj, ko sem „tlačil“ tehničnem oddelku našega podjetja, honorarjem malo delal tudi za uredništvo. Takoj moram povedati, da moje delo ni bilo tako, da bi se „dajal“ za zobe“, kot pravijo. Pregovor pravi: kogar je kača pičila, se boji zvite vrvi. V tej zgodbi sem bil vrv ...

Čudovitega poznojesenskega dne sem se z družino odpravil na izlet v okolico. S seboj sem imel fotoaparatom, da bi naredil nekaj posnetkov za naš album. Pripeljali smo se na grič, od koder je bil pogled na Novo mesto in okolico. Dandanes je to da taki kraji ne morejo več ostati neomadeževani, ko prej tam zrastejo vikendi ...

No, tam si je gradil vikend (solidarnostni dom) njega dobil najmanj dve stanovanji) neki novinar, letovariš, ki ga je že pičila kača: bil je v časopisnem albumu zaradi tega vikenda. Kljub popoldanskemu delavci pridno zidali (kdo pa lahko v teh časih dodatnega zaslužka!). Tam blizu sem postavil žirno in jo nekajkrat fotografiral. Prišel sem na vikend, da niti na eni fotografiji ni veletovarskega kenda.

Zgodbe je pravzaprav konec, sledi le še epilog: dne zatem sem zvedel, da so pri veletovarski ogorčeno govorili, da je bil „tisti novinar“ (ki je našim vikendu in je vse poslikal) ...

Zdaj mi je prišlo nekaj na misel: moram vam kazalo o tistem vikendu kaj napisati, ko mi je Spichalom že piševa o — gradovih!

pri kanizarskih rudarjih

mi priskrbeli rudarsko obleko, čelado s svetlobo in sva sedla v vagonček, ki naju je s svetlobo posvetlil vzdol. Kar dol in dol sva šla. Prišlo mi je na misel, morala že naleteti na predstražo v peku. V vagončku postaje, a smo se peljali naprej. Ob koncu poti je bila v širšem protoru, kjer je nekaj ljudi in nekaj pravljalo neke stroje, rovi pa so vodili še na druge Zdelo se mi je razvejeno kot Nilova delta na savi ...

Po enem teh rorov sva šla še navzdol — peljali smo zagledam nad obokom z železnimi vrati rova, smrtno glavo in napisom: „Metansko podzemlje“ — nutku so mi potne srage stopile na čelo, dirnilo me je. Le vprašal me je, če kaj težko diham, ko na boko pod zemljo. Še preden sem utegnila kaj povedati, presenetil:

— Bova šla kmalu nazaj, le trenutek ostani tukaj. Jaz stopim k fantom pogledat, kako poteka novi kop. Ne ganite se odtod, bom v dveh minutah nazaj. Mi je zabical, pa ga je vzel tema v eno uho.

Ravno se mi je zadelo, da z dihanjem me redi, ko je nekaj močno zagrmelo, kot da se podrla. Mene je samo vrglo kvišku. Tekla sem samo naprej, navzgor, kjer sem videla tanko steno nobenih krikov. V popolni tišini in smrtnem strahu videvala luč vse bliže. Še nekaj korakov, pa sem ljudmi. Ko sem planila mednje, so mirno zasukali in malicali. Spet je zaropotalo. Oni se niti niso boko pod zemljo. Še preden sem utegnila kaj povedati, presenetil:

— Kaj se je pa zgodilo? me je vprašal prvi zagledal na pol živo.

„Mar se ni nekaj porušilo?“ dahnem nazaj. Takrat so se zakrohotali, da je odmevalo po kanizarskem podzemlju: „Premog se tekoče vlije v vagončke. To se zgodi vsaki dve minuti.“

— Kaj pa direktor? se spomni drugi. Takoj so telefonirali nekam navzdol, da nam ji tej in tej. Kmalu je prisopihal za menoj tudi drugi man.

„Presneta ženska!“ se je razjezil. „Kaj vam ni kel, da se ne ganite! Kaj, če bi zašli? Kdo bi našel?“

Pošteno je bil jezen. Takoj je zahteval vagonček se odpeljala ven. Meni drugega tako ni bilo mar, navzgor ni spregovoril z menoj besede, ko pa sva jame, sva se oba zasmejala. „Boste še kaj darje?“ je vprašal.

„Žive me ne dobite več v jama,“ sem rekla danes tako mislim.

Rudarji pa vsak dan ...

kako demokratičen je lahko telefon

Takrat, ko se je to zgodilo, so delegatom rekli še poslanci, jaz pa nisem bil novinar, ampak „honorarec“, kar je v novinarskih vrstah udomačen naziv za tistega, ki mora narediti vse, kar se ne ljubi poklicnim in izkušenim mojim peresa.

Kot že rečeno, so bili v tistih časih še poslanci in poslance je bilo treba vsakih nekaj let na novo izvoliti, da bi se naprej zvesto služili ljudstvu. Pred volitvami je imel članik dolžnost in nalogo volilcem, ki so bili hkrati tudi bralci, povedati, za katere stvari v splošno dobro se bo zavzemal njihov kandidat za poslanca, če bo izvoljen. Poslancev je bilo veliko, kaj šele kandidatov, članik pa je moral objaviti prav vse obetavne besede kandidatov in še njihove slike povrhu. Starejši kolegi so nam nena- doma začeli plačevati kavo in še kaj močnejšega povrhu, da njihovih besed, kakšni genialni novinarji bodo iz nas, izlovi reporter Egon Erwin Kisch je nena doma postal v primerjavi z nami navaden pisnik, ne omenjam.

In tako se je začelo. Vsak si je naprtil na ramena 10 do 20 kandidatov za poslance, začeli smo hoditi od vrat do vrat visokih ustanov, tovarn, najrazličnejših podjetij. Po enem dnevu brušenja peti sem obupal. Tovariši kan- didati so bili na sestankih, službenih potovanjih, študij-

skih izletih itd., največkrat sem prodir sam do njihovih tajnic, ki pa, žal, niso bile poslanske kandidatke.

Iz obupa sem si začel puliti lase, zavezal sem se namreč, da bom v dveh dneh izvršil modre besede kar 52 poslanskih kandidatov ter jih v besedah in sliki pred- stavil volilcem. Vzrok, da sem prevzel na svoja pleča tako veliko obveznost, je bil zelo preprost. Lakota me je grudila, vsak intervjuvan poslanski kandidat pa je bil s sliko vred zame vreden 3000 takratnih dinarjev, kar je bilo, pomnoženo z 52, precej kosilec pa še za kakšno pivo je ostalo.

Takrat me je prešinila genialna ideja. „Sedel sem na telefon“, kot so temu rekli izkušeni kolegi, in začel vrteti številke (službene in zasebne) poslanskih kandida- tov.

„Halo, tovariša torej ni? Da, nujen sestanek, razu- mem. Tudi meni je žal, da ga ne morem dobiti, veste gre za njegovo izvolitev za poslanca. (Daljši molk na oni strani žice.) Da bi morda tovariš kljub temu utegnil, pravite. Prav, naj me pokliče čez pol ure na moje tele- fonsko številko. Izvolite zapisati...“

Telefon je v dveh urah postal podoben vulkanu. To- variši kandidati so se javljali po tekočem traku. Honorar- ni pogum mi je zrasel, za kakšne sestanke na štiri oči nisem hotel več slišati, sogovornikom sem rutinirano predlagal, naj program morebitnega poslanskega delo- vanja natipkajo na pol strani, prilože sliko in po kurirju (če ga seveda imajo) pošljejo na moje ime našemu vra- tarju. Ubogi stari mož najbrž se v življenju ni imel toliko dela s podpisovanjem prejete nujne pošte.

Dva ali trije kandidati so v obupu izjavili, da nimajo primerne slike; hladnokrvno sem predlagal, naj jo iztrga- jo iz osebne izkaznice ali potnega lista, zadnja možnost pa je še vedno avtomat v Nami, ki naredi v petih minu- tah za 100 dinarjev kar štiri portrete. Ne vem ravno, če so se tovariši kandidati slikali v avtomatih in uničevali osebne izkaznice, potne liste in poročne fotografije, dejstvo je, da sem fotografije dobil, prav tako pa tudi 51 na pol tipkanje strani natipkanih poslanskih obljub.

„Ušel“ mi je samo en kandidat; njegova tajnica je obupano povedala, da je na poti po Kanadi, potni list da ima s seboj, žena je v Opatiji (poročna fotografija torej ne pride v poštev), tistih petnajst vrst obljub pa bi že oni napisali, ker vedo, za kaj se zavzema njihov tovariš... No, kljub temu je bil izvoljen.

Še drugega dne popoldne sem ponosno položil na uredniškovo mizo vseh 51 kandidatov (novinarji včasih govorijo o ljudeh tako kot zdravniki), za dvainpetdesetega pa podal obširno poročilo o njegovi kanadski poti.

Starejši, izkušeni kolegi so sicer mrmrali, da moja telefonska metoda ni najbolj demokratična, vendar sem skromno pripomnil, da ima ljudstvo pravico o pravem času zvedeti, za kaj se bodo borili njegovi predstavniki. To mislim tudi dandanes.

MARJAN BAUER

(ne)pozabljivostna zgodba

Nisem borec NOV, ne potegujem se za penzijo, tudi ne za odlikovanje. Trdinovo in Tomšičevo nagrado in tudi ne za stolček. Sicer pa ne zahtevate od mene, naj spregovorim, kako se mi je pri tej kopici „zaslug“ in „zaslugic“ sploh še posrečilo ostati navaden občan, ki z eno plačo preživlja štiri usta v dvosobnem stanovanju. Hočete zgodbo, zanimiv doživljaj iz mojega več kot štirinajstletnega časnikarskega dela. Nekaj tistega nema- ra, kar ni šlo v beležke in iz beležk v časopis kot „aktualno, angažirano, objektivno in konstruktivno“ branje, ki so ga bralci jemali namesto uspalnih praškov. S tem pa je spet križ, ker mislim, da je za zanimivo in napeto zgodbo potrebno, da novinar pozabi ženo v Krmelju ali vsaj fička v Metliki.

S pozabljivostjo sam torej ne morem začeti zgodbe, čeprav je res, da je ta človeška lastnost tudi mene nekaj- krat napadla. Zaradi tega sem pozabil iti na seje, sestan- ke in prireditve, „ena gospa“ tu in tam ni nič rekla, najhujše pa je bilo, ko se me je lotila žena, da pozabilam tudi na dom in družino. Vendar naj te svoje skromne pozabljivosti še tako seštevam, množim, jim pridajam težavne faktorje, vse skupaj ne otehtajo ene pozab- ljene žene, zato mi je zdajle kar žal, da nisem bil tudi sam v tej smeri bolj pozabljiv, da bi lahko namesto te- gale skromnega zapiska brali napeto, morda celo krimi- nalno pozabljivostno zgodbo.

Pozabljivost torej na stran, saj je črna na belem, da si jaz z njo ne morem kaj prida pomagati in zaslužiti pošte- nega honorarja. Kajpak s tem še ni rečeno, da ne zavi- dam kolegu Primcu. Pa še kako mu zavidam in tudi to moram reči, da se mi vse bolj zdi, da je svojo ženo takrat zato pozabil v Krmelju, da je lahko zdaj napisal zani- mivo zgodbo. Ker je, kot sem prepričan, tako poceni prišel do zanimive snovi, predlagam uredniškemu odboru, naj honorar pošlje njegovi ženi, ki ima pri „zadevi“ največ zaslug. Če ne bi bilo nje, tudi zgodbe ne bi bilo.

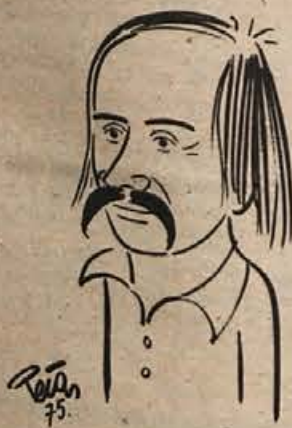
Zdaj, ko je pozabljivost dokončno izčrpana, v resnici ne vem, kaj bi pisal. Ne rečem, zgodbe je dovolj, doživlja- jev tudi, a je vse tako strašansko neurejeno, kot bi pogle- dal na mojo delovno mizo, kjer se kopiči najrazličnejša navlaka, samo dobrega rokopisa, ki bi zagrabil, bralca osvojil že po prvem stavku, ni na njej. Mižim, poskušam zbrati misli v točko, v podzvesti že vidim prizorček, kako potrpežljivo čakam direktorja, ki je „zaseden“, ali predsednika občine, ki me je sam poklical za to uro, pa „bo šele čez petnajst minut prost, ker ima pri sebi partij- skega sekretarja“. Čakam in čakam, lovim nasmeške tajnic, ki kuhajo kavo ali se po telefonu pogovarjajo o znižanih nedržkih ali o šivilji, ki dela poceni in po zadnji modi, vrata pa so zaprta...

Mižim, nov doživljajček izpodriva prejšnjega. Kratek odmor, kot na TV, priložnost, da vse hitro zapišem, toda že po prvih stvkih ugotovim, da je to scenarij za Boštjana Hladnika, ne pa zgodba izkušenega novinarja, ki mora pisati za jubilejno številko Dolenjskega lista. Poskušam, še poskušam zbrati misli v točko in spet se v podzvesti prikazujejo novi prizorčki, novi doživljajčki, sicer res, kot bi jih gledal skozi zamegljena očala, a ven- darle so. Stop! Tale bo! Hitro vstavim bel list v pisalni stroj, prsti čakajo na narek možganov in prvi stavki so tu:

„Rekli so ti ciganski kralj. Kdaj je že bilo to? Aha, takrat, ko si pisal, kako živijo naši Romi. I jamen hjamu bud! (Tudi mi smo ljudje!) Ampak nesreča: na sosednji strani je bil članek izpod peresa znanega in hudo občut- ljivega kulturnika. „Kaj se pa to pravi, bo že tisti vaš ciganski kralj nehal...! Sramota, če boste še naprej to počenjali, od mene ne pričakujte ničesar več!“ Po tele- fonu je še vedno rohnelo, šef je nenadoma odložil slu- šalko, te pomilovalno pogledal, rekel pa ni nič. In še bi lahko takole lovil po spominu doživljajčke in jih zdaj, ko so mi dali veliko priložnost, da kaj „izkašljam“ tudi o sebi, razporejal po papirju brez repa in glave. Kaj si morem, nič pametnega mi ne pride na misel; tistega, kar bi bilo ob taki priložnosti pametno povedati, pa ne smem napisati. Ne smem ali se ne spomnim? Recimo, se se ne spomnim, da sem pozabil. Saj res, pozabljivost! Do naslednjega jubileja Dolenjskega lista, do naslednje priložnosti, da spregovorim tudi kaj o sebi, se bom tudi jaz potrudil, da bom kdaj pozabil svojo ženo, če pa že žene ne, pa vsaj lada, ali kar me bo poslej že prevažalo po tej lepi Dolenjski. Bojim se le, da bi mi vse to onemo- gočilo prehuda podražitev bencina, ker vam povem, da ni lahko naložiti ženo na bicikel in tudi zgodba je manj zanimiva, če pozabiš samo bicikel. Pa lahko noč, če ste prebrali do konca!

IVAN ZORAN

na nogometni tekmi nekje na dolenjskem

Neko nedeljo me je starejši in izkušenejši kolega pro- silil naj namesto njega poročam z nogometne tekme iz nekakega prijaznega dolenjskega mesteca. Šele kasneje sem sem namreč na lastni koži, kot pravijo psihologi, občutil kolik prebram sestavke, da delamo v najbolj nevarnem poklicu in da v povprečju najmlajši umiramo, se spom- nim tudi na dogodek s te tekme.

Srečanje se je resnično pričelo v športnem duhu. Igralci obeh ekip, ki sta se pomerili v „izredno“ važni prvenstveni tekmi, so kot kraljevički pritekli na igrišče, se na sceno stopili domači gledalci. Najprej so ozmerjali in spravili še na sodnika. Koliko zanimivih in pestrih lokalno folklornih kletvic je tisti veseli dan slišalo ne- štota otroško uho! Človek kar ne bi verjel, da je na športnem igrišču.

No, pa se vrnimo k sodniku. Pred tekmo je bil sila samozavesten, saj se tako obnašanje za može v črnem končno tudi spodobi. Vendar čim bolj se je prvi polčas bližal koncu, tem manj odločno je sodnik piskal. Ves čas je pogledoval na uro in molil, da bi se prvenstvena tekma podvezne nogometne lige čimprej končala. Toda igralci so se po vsakem favlu še pol ure zvijali na tleh, grozili in psovali, (tako se namreč spodobi. Če se ne bi, potem tudi naša televizija ne bi prenašala te najbolj zani- mive scene z nogometnih igrišč, ki na malih zaslonih na vsaki tekmi prevladujejo) zato je moral mož pravice tekmo za nekaj minut podaljšati. Sam sem nekajkrat povzdignil glas. Takoj ko so domači športniki ob igrišču opazili, da nisem njihove „barve“, se je nekaj črnogledih fantov postavilo okoli mene in nato smo veselo „druka- li“ hočeš nočeš za — domače.

Prvi polčas srečanja smo srečno zaključili, in že so postavni in precej polomljeni fantje čakali na drugi del igre. Takoj po sodnikovem žvižu je postalo na igrišču še bolj zanimivo. Ker je gost po nesreči brnil domačega brahila, je v trenutku dobil nazaj dve brci in tehnično na zavidljivi boksarski ravni točen udarec v pleksus. Po- stajalo je vse bolj veselo. Žoga od časa do časa sploh ni bila pomembna. Da je brca padla na točno mesto, je bilo veliko bolj zanimivo, saj so predvsem mlajši gledalci navdušeno kričali: „Udri ga, saj ni tvoj brat! Daj mu eno na gobec, da bo vedel, kako diši tvoja pest. Ubij ga, ubij, zelenca...“

Do konca tekme je bilo le še nekaj minut. Za vse neuspehe domačih je bil kriv sodnik. In kot so vrli gle- danci vajeni z našega drugega medija — televizije, so skoraj deset minut skupaj vpili: „Sudija je lopov, tralala! Sudija ni moški, tralala...“

Mož v črnem je naenkrat zapiskal konec tekme. Na igrišču so vdrli najbolj korajžni, ki so, da bi bili kar najbolj učeni, govorili deloma v slovenščini, deloma v hrvaščini. Nervozno so krillili z rokami, dokazovali, da je za vse kriv sodnik. Ta jo je hitro odkuril v slačilnico, za njim pa ostali gostje. Tudi sam sem se napotil po „tehni- čne“ rezultate in mimogrede staknil krepko klofuto. Za- to, sta dejala črnogleda poba, da si bom za večne čase zapomnil, za katere se v njihovem ljubeznivem mestu navija.

V slačilnicah je bilo kot v panju. Trener gostov je miril krepkega fanta, ki je hotel na fizičen način doka- zati, kdo je boljši, pred slačilnico pa je še kar naprej bentilo nekaj vročokrvnežev, ki so vabili vse po vrsti za garderobo, kjer bi si slekli srajce in se na pošten način zbutali.

Iz prijaznega dolenjskega mesteca (prepričan sem, da veste, za katero mestece gre) sem se vrnil z gorko klofu- to in z novim spoznanjem. Takrat, kadar bom moral zopet na nogometno tekmo v to mesto, bom ravnal kot moj starejši in izkušenejši kolega — na tekmo bom poslal mlajšega in še neizkušenega tovariša...

JANEZ PEZELJ

pozabljena žena

Moja prva tri leta novinarstva pri Dolenjskem listu so bila hkrati tudi najbolj razgibana leta mojega življenja. Takrat — to je bilo v letih 1958 do 1961 — sem dobil kronični išijas, rano na želodcu, ženo, prvo hčer, odpo- ved službe (kot socializmu nevaran element) in še veliko drugega, bolj ali manj zabavnega.

Takrat še nismo imeli vsak svojega avta, ampak le enega za našega urednika in upravnika; novinarji pa smo se vozili v glavnem z avtobusom, vlakom, kolesom, naj- več pa smo seveda pešali. Tako rekoč za „malo juži- no“ nam je bilo prepešatiči z vrha Gorjancev do Metlike ali iz Podbočja v Bušče vas in Sentičnej ali preteči pot od Krmelja do Tržišča (ali kam žel), če smo ugotovili, da smo ga pač polomili, ker smo mislili, da bo pripeljal zadnji vlak tudi v Krmelj.

Včasih pa smo se le tudi novinarji vozili z našim, službenim, osebnim avtom. To je bilo seveda samo pred velikimi državnimi prazniki, ko je upravnik Jule Šmid nabiral čestitke oziroma ogläse, z njim pa je šel še en novinar, ki je nabiral novice, se pravi material za vesti, članke, reportaže. Tako smo ubili dve muhi na en mah, oziroma varčevali. Hkrati pa je Jule Šmid običajno ubil še tretjo, ko je med vožnjo po klancih navzdol ugasnil motor in tako varčeval pri bencinu.

Nekoga aprilskega čne sem ožnanil ženi: „Jutri greva s Šmidom za ves dan na teren!“ Žena pa:

„Vzemita me s seboj.“ Seveda je mislila podobno, kot še danes misli o novi- narjih večina ljudi: vozijo se okoli, gledajo, se pogovarja-

jo, kaj spijejo, se zabavajo... Te misli sem ji hotel takoj zbiti iz glave:

„Midva bova imela veliko dela. Ne bova se imela časa ukvarjati s teboj in te kje čakati, ko si boš ogledovala izložbe.“

„Saj bom lepo pridna. Sedela bom v avtu. Ne bom se nikamor ganila in tudi govorila ne bom dosti, da vaju ne bi motila,“ mi je zatrdila.

„Potem pa naj bo, če bo tudi Šmid za to,“ sem se vdal...

... In drugo jutro — bilo je izredno lepo vreme — smo že brzeli z izredno hitrostjo okoli 40 km na uro — ker Šmid nikoli ni prenešal velikih hitrosti — proti Breži- cam.

Najino delo je potekalo vedno enako. Šmid je pripel- jal do sedeža kakega podjetja, organizacije, občine ali ustanove. Nakar sva skočila vsak pri svojih vratih ven. Šmid je iskal „financ ministre“ zaradi oglasov, jaz pa vse ostale, ki bi vedeli povedati kaj novega ali zanimi- vega. Tisti, ki je prej opravil, se je usedel na svoje mesto, ko pa sva bila v avtu že oba, je Šmid pognal, do nasled- nje najine postaje. Tako je bilo tudi takrat, le s to raz- liko, da je na zadnjem sedežu sedela moja žena, vendar se njene prisotnosti skoraj nisva zavedala, saj je bila tiho in sploh ni šla nikjer iz avta.

Tako sva s Šmidom „obdelala“ Brežice, Krško, Seno- vo, Brestanico in Sevnico ter se že proti večeru vračala po dolini Mirne proti domu.

„Samo še v Krmelju in Sentičanju se ustaviva, potem pa domov,“ je ožnanil Šmid.

Takrat pa se je le oglašila žena:

„Ko bomo v Novem mestu, bodo že vse trgovine za- prte. Daj mi nekaj denarja, da bom kupila kaj za večerjo v krmeljski trgovini.“

Dal sem ji 100 din in takrat se za tistih starih 100 din ni dobilo dosti manj kot za današnje nove.

V Krmelju je spet skočil Šmid iz avta na levo proti kmetijski zadrugi, jaz na desno in proti Rudniku, vendar nisem dobil nikogar, ker so že zdavnaj vsi končali delo. Zato sem sedel spet v avto in čakal Šmida, ki ga kar ni in ni hotelo biti nazaj. Končno je le prišel in pognal avto proti Sentičanju.

Nekako na pol poti med Krmeljem in Sentičanjem pa je „štropalo“ mlado dekle. Šmid jo je takoj spoznal. Bila je sošolka njegove hčerke. Odprl ji je vrata in na njeno vprašanje odgovoril:

„Seveda, seveda se lahko peljete z nama. Kar zadaj se usedite, saj tam že ena sedi.“

Stoparka je pogledala najprej v avto, nato pa zelo presenečeno Šmida. Nato je Šmid pogledal proti zadnje- mu sedežu, se prijel za glavo in neumno pogledal proti meni:

„Orkamadonca, Jože, vašo ženo sva nekje pozabil!“ „Hudiča, pa res!“ sem zdaj tudi jaz opazil primanj- kljaj.

Potem sva se komaj spomnila, da je šla žena ven le v Krmelju. Ko sva se vračala iz Sentičanja, sva tam vso premraženo spet našla. Vreme se je namreč medtem po- slabšalo, začel je padati celo sneg, žena pa je bila obleče- na precej lahko.

Seveda je bila žena preostali del poti do doma še bolj tiho kot dotlej. Od takrat naprej tudi ni nikoli več pred- lagala, da bi šla z menoj na službeno pot. Še celo, če jo kdaj povabim na izlet, pravi:

„Grem, če mi obljubiš, da med potjo ne boš imel nobenih službenih opravkov.“

JOŽE PRIMC

čez sedem let

Čez sedem let vse prav pride, pravijo. Po sedmih letih poklicnega novinarjenja mi v pričujočem zapisu najbolj prav pride spomin. Kaj se mi je takega zgodilo, da bi zanimalo bralce?

Pravzaprav nič, a ker že moram nekaj napisati, potem naj bo to: v tem času sem dobil eno uradno novinarsko priznanje (pa še tisto sem šel iskat, kot pravijo, premalo lépo oblečen) — dobil pa sem več vabil od sodišča, ker so me nekateri tožili, češ da sem grdo pisal o njih. V sedmih letih so mi številni občani grozili, da me bodo pretepli — dobil pa sem (vsaj upam) tudi nekaj prijateljev med bralci. Pisal sem od vsepovsod: poslali so me na olimpijske igre v Muenchen in v številne dolenjske vasi, ki jih ni na nobenem zemljevidu. Pisati sem moral, po čem so jajca na trgu, pogovarjal pa sem se tudi z astronauti, ki so bili na Luni. Skratka: delal sem vse tisto, kar je Dolenjski list smatral za potrebno (in včasih tudi kaj takega, kar se mu je zdelo odveč!).

Ker sem novinar, sem ogromno pridobil; prav po za- slugi poklica spadam med najboljše košarkarje in igralce tenisa v Sloveniji — med novinarji.

In kakšna je moja želja v tem letu? Da bi postal novinarski teniški prvak...

JOŽE SPLICHAL

MILAN MA

DOLENJSKE NOVICE

grajavni glasovi o ravnatelju cestne fabrike

Malokdaj se bere v časnikih kaj iz novomeške cestne fabrike, kakor da bi bila slana poparila ceste naše. A saj je tudi v istini tako bilo. Slavno občinstvo se dobro pomeni, da so v cestni fabriki bolj kot na ceste mislili na stolčke. Pisarji in delalci so bili razdeljeni v dva razdelka (struji, stranki). Prvi je dirigoval častiti gospod ravnatelj, drugemu razdelku pa je komandiral politični prvosednik. Častitnemu gospodu ravnatelju fabriki smo na shodih in tudi v časnikih javno očitovali, da se obnaša kot Napoleon. Zamerilo se mu je, da diriguje i čuvaju i pisarskim pomagavkam. Zamerilo se mu je, da sam zapoveduje vse kupčije in da sam razdeljuje denarje za plačilo.

Ravnatelj je govoril, da je slaba navada dopuščati, da vsak pri hiši zapoveduje; to napravljajo veliko zmešnjav, dovolj vpitja in jeze, pa malo pokorščine in malo dobrega dela. Na shodih govoril je, da je ravnatelj (prvosednik) pridržana pravica umno prevladati, kako delati, da bodo vsi zadovoljni, kako

vsakemu svoje delo odkazati, nepotrebne stroške opustiti, vse snažno in čedno imeti.

Nekateri fabriški ljudje pa so ravnatelju zoprvali. Širili so grajavne glasove, da bi ravnateljeve navade utegnile politično škodljivo biti.

Silno grdo sta se gledala zlasti ravnatelj in sindikalni prvosednik. Drug o družem sta veliko grajavnega govorila. Ker je ravnatelj črtil sindikalnega prvosednika, je brez vsake dvombe črtil tudi tajnika njegovega.

Viksi politični (boljševski) gospodje so na svojem shodu konstatovali, da ravnatelj s svojim besedovanjem in izgledom škoduje visokej politiki in pospehu naše domovine. Izrečeno je bilo, da domovina ravnatelju ne bode hvaležna.

Ravnatelj je protestoval, svojim pisarjem in družim pomagavcem je pridigoval, da je v sedanjem osodopolnem času le njegova politika najbolj prava.

A kaj se je potem pripetilo? Gospod, ki je ravnatelja najvneteje branil in zagovarjal, je v

pisanju kantonskemu političnemu komiteju na tanko razložil ravnateljeve dobre, umne in tudi slabe navade. Kantonski politični gosposki je ponižno priznal, da je vsako ravnateljevo besedo za sveto jemal.

Potlej pa se je vse tako zasukalo, da je politični prvosednik v fabriki dosegal, da je svet fabriških delavcev ravnatelja na cesto pognal.

Častitljivi gospod ravnatelj fabriški je hoče noče zapustil fabriko, za njim so fabriko zapustili še nekateri njegovi pomagavci in prišepetovavci. V fabriko pa se je pripeljal nov direktor. Homatije so minile. Prečastitljivo cestno uradništvo zdaj spet na ceste misli in ceste luknje flika. Prosto ljudstvo se jezi in smeje v eni sapi. Kadar kaj tacega v časniku svojem prebere, duhta samo zase, da je umneje o takšnih homatijah v časnikih pisati, časnikarski dobrovoljnosti prepuščati take razglase, kot pa molčati ali le plitko ali nič ne reči.

IVAN ZORAN

TELOVADNA HIŠA BODE ZA RAZVITEK NARODNI KAJ IMENITNA OSNOVA

Krčmarska kreda gruntec po jedu, je v svojih bukvah zapisal naš sloviti pisatelj Janez Trdin. In se je zapisal: Kdor krčmarja napaja, v Krko vodo nosi. Al prašam vas, mili prijatelji, kam naj bi mladenčji hodili nogo v gostilnice, ko pa družega izgleda nimajo.

Po družih mestih mladenčji raje v telovadne hiše zahajajo in se za ude gimnastičnih društev zapisujejo. Tudi naši mladenčji in dekelce bi radi telovadili, al kje, vas prašam, ko pa dosihmal taci naprav nismo premogli.

Celo nedolžnim otrocičem so visokočastiti gospodje konzi, storijski svetovalci namenili le majhen park. Presrečna hvala jim! Toda žal ni vse tako, kakor bi imelo biti. Park je majhen, da manjši biti ne more. Nadejamo se le, da kak imenitni mestjan v tem parku ne bode svoje hiše postavil, kakor veleva sedanja moda.

Mladenčji in dekelce pa ne strpno čakajo. Gospodje viksi oficirji pravijo, da so njih trupla iz dneva v dan slabotnejša in za brambo domovine kaj malo pri merna. Želeti je torej, da go spodje, ki take važne reči dolo-

čujejo, tudi to stvar na tanko preiščejo in pomagajo telovadnico postaviti na noge. V šolskih telovadnicah je namreč takšna gneča, da športisti drug drugemu na prste stopajo. Zato gospodje, kateri imate kjer koli govoriti o športskih zadevah, nujte se, da bode telovadnica v metropoli dolenske dežele čim preje delati začela. Navdušenost se razodeva povsod. V pretečenem leti bi se kmalu pripetilo, da bi mestjani dobili toliko želeno poslopje. Za jubilejni shod naših mladenčev in deklin naj bi se stavila najmodnejša telovadna hiša. V prvi vrsti bi bila po namembnosti svoji dodeljena športistom, služila bi tudi ljudskim in viksim šolam, služila bi tudi fabrikam za javne prikaze njihovega gospodarskega pospeha, služila bi tudi o priložnosti deklamatorično-muzikalnih besed. Tudi naše mesto bi bilo stopilo v vrste tistih mest, ki se dičijo z modernimi telovadnimi napravami. Srenjsko predstojništvo je že na tanko določilo načrt poslopja, velikost mu je bila napravljena na celih petnajst arov. Ta sklep so vsi radovoljni in prostovoljni podpisali. Komisija visocih vo-

spodov je po železnici odpotovala na Švajcarsko, kjer, kakor ves svet ve, najmodnejše telovadne hiše stoje. Nadjati se je bilo, da bodejo naši otroci v leti 1975 v novem poslopji krepili svoje truplo in svojega duha. Da pa to ni tako hipoma storjeno, kakor rečeno, mi pa tudi noben skušenec odbijal ne bo. Al poslopje se v časi, ko pišem te vrstice, še ni staviti začelo. Al je tega mlačnost kriva, tega ne vemo. Take neprilike bi menda vendar treba ne bilo! Naj bi bila vradnja ob priložnem času vendar na znanje dala, kdaj bode telovadnica zgotovljena. Že zaradi brambe naše domovine nam je potrebna taka hiša. Morda kdo abotno drugače misli?

Jaz menim tako, da bode telovadna hiša za razvitek narodni kaj imenitna osnova, ki bode gotovo mnogim željam vstregla. Sosebno dijaki naj bi se telovadske šole obilo udeleževali. Dolenc rad pove, da tri reči najbolj razvesele njegovo srce in oko: lepa ženska, lep konj in lep vinograd. Nadjam se, da bode kmalu trem stvarim pristavil še četrto: lepo telovadno hišo.

JANEZ PEZELJ

Hamburg-Amerika Linie

Največje najstarejše parobrodno društvo na svetu.

Njega parobrodje obsega **280** velikanskih parnikov.

v Ameriko zanesljivo v 6 dnevih

direktna, najhitrejša prekomorska vožnja z brzoparniki iz **Hamburga** v **Novi York** ali pa v **Halifax**.

Brezplačna vsakovrstna pojasnila daje od visoke vlade potrjeni zastopnik:

Hamburg-Amerika Linie

Fr. Seunig v Ljubljani

Dunajska-cesta št. 31 poleg velike mitnice ali šrange.

tu se spolnuje načelo 'z združenimi močmi'

Slavna pisateljica naša gospa Jožica Teppey nam takole piše:

Dovolite, dragi mi rojaki, da se oglasi tudi le še mlada delavka na lepem in širokem polju gospodarske učenosti. Naj mi bode dovoljeno današnjemu novičarju na čelo staviti preimenitno oznanilo, da bode čez bore štiri leta (leta 1979.) nastopilo leto, ki se bo s ptujim dozdevkom imenovalo „atomsko“. V tem spisu si bom drznila črtniti besedico o terminoloških novinkah, iz katerih je razviden pojem, kteremu imajo služiti.

Čez štiri leta torej bode v Krškem začela delovati velika fabrika, ki se ji s terminološko novinko „jedrska“ pravi. Pri postavljanju temeljnega kamna bodoče stavbe bil je pričujoč sam državni predsednik.

Elektriški strokovnjaki so dokazali potrebo in važnost nove fabrike, ki bo močno pospeševala deželne interese. Nova fabrika bo dajala 4,4 milijarde kilovatnih ur na leto, to je dve tretjini tiste skrivne moči, ki ji elektrika pravimo. Fabrika bo porabila vsako leto 160 centov požlahtnjene urana iz Žirov. Zlahtnili pa bodo rudo seve, Amerikanci.

Stavila bodeta atomsko fabriko dva dobra soseda: Slovenija in pa Hrvaška. Celoz stroške si bodeta delila na polovico. Za stroške, ki so jih oblastnije za novo fabriko že imele in jih še bodo imele, potrebujejo v vsem skupaj sedem milijard dinarjev. Za zidavo bodo odrajtali 700

milijonov, za mašine pa štiri milijarde.

Denarje za stavbo bodeta odštela oba soseda, ptuje banke pa so obljubile dati državne zajeme ali posojila z majhnimi obligacijami. Stavila bode fabriko ameriška firma Westinghouse, ki ima največkušenj. V Krškem bodo izpeljali dela na stoti jedrski centrali. Visokorodni predstojniki ptuje firme so naznanili, da bode fabrika delala brez vsake najmanjše nevarnosti za prebivavce Kranjskega in Hrvaškega. Prebivavstvu torej ne žuga nobena nevarnost, akoravno je bilo slišati protivne ugovore.

Prebivavstvo, ki domuje ob Savi, je pretečena leta živel v strahu, ali ne bo napravila nove fabrike pokvarila pitno vodo. V srenjah, kantonih in celo v deželskih zbornicah so se stavila vprašanja, kaj bode s Savo in z vso drugo zalogo vode. Saj se je že spočetka slišalo, da bode fabrika rabila veliko savske vode. Nekateri rodoljubi so se v svojih vprašanjih protivili, češ da bo nova velika fabrika za elektriko pomorila ribe v reki, naredila meglo na krškem polju in sploh spremenila podnebje.

Firma Westinghouse je na vsa protivljenja diplomatično odgovorila, da se stavijo podobne fabrike križem po sveti. Slaba po je tistim deželam, ktere ostanejo brez takšnih fabrik. Statistično je dokazano, da zidava takšnih fabrik mnogo povikša pomen dežele. Vsaki pa, ki zares ljubi svojo domovino, mora

to početje pospeševati, ne pa poderati. Moderno tvornarstvo je do take mere napredovalo, da ne more biti nobene škode za prebivavstvo. Teorija in praktika gresta sedaj z roko v roki. Z gorkomerom bodo dokazali, da se Sava ne bo preveč ogrela, zagotovo pa ne bo zavrela.

Ker elektrike vse bolj zmanjuje, se oblastnije v Jugoslaviji že odločajo za nove fabrike te sorte. Kranjska in pa Hrvaška sta v smislu razvitka samoupravlja, ki je podlaga občinskega napredka, sklenili staviti kar dve elektriški fabriki. Tu se spolnuje načelo „z združenimi močmi“. Obema sosedoma je veliko ležeče na tem, da si duševno in materialno na bolji stan pomoreta, akoravno brez pričkanja po časnikih ne bode šlo.

Važnost takšnih fabrik prihaja od dne do dne več. Na koncu se mi zdi tudi o tem besedico sprožiti: želeti je, da se o pravem času ne skrijejo naši denarni domo- in rodoljubi. Želeti je, da se prav krepko poprimemo tega, da denar dobimo za tista dela, ki se štejejo k pripravljačim in še za vsa druga. Se ve, da rodoljubi ne morejo plačati vsega in da bodo še največ plačale kreditnice, pa vendar bo tudi denar rodoljubov veliko hasnil. Čez štiri leta bomo naznanili skupino računa za celo fabriko, do tistihmal pa kličemo: Slava novi fabriki, slava delalcem, ki jo bodo stavili, slava društvenemu napredku!

JOŽICA TEPPEY

Motorje

na bencin
za poljedelstvo
in obrt

najnovejša gonilna moč
ter poljed. stroje, orodje
in stroje vsake vrste za
rokodelce, okove za stavbe
in pohištvo in sploh vso
železnino priporočata najceneje

Karol Kavček-a naslednika

Vsaki ponedeljek in torek

(razven praznikov)

ordinira v hotelu „pri Schwarzu“
v Novem mestu od 9. ure zjutraj do
5. ure popoldne zobozdravnik

dr. A. Praunseis.

Plombiranje in stavljenje novih zob in
celih zobovji itd. (184-0-1)

„Halol! Je tam Dolenjski list? Kdo je pri telefonu? Spo-ročam vam silno zanimivo vest, da v šoli zasmehujejo učiteljice mojega otroka. Objavite!“ Ta-kih in podobnih telefonskih kli-cev imamo še nekaj, čeprav jih je zadnja leta znatno manj kot včasih. Različni glasovi nam v skrbi, da bi bil vaš časopis še boljši“, telefonirajo o različnih, navadno drobnih in osebnih problemih — pri tem pa niso pripravljeni povedati svojega imena.

Razen telefonskih pozivov neznancev imamo v arhivu tudi nekaj pisem, ki so ali nepodpi-sana ali pa so se pisci podpisali z izmišljenimi imeni. Tudi tega je, hvala bogu, manj kot včasih. Dosledno spoštujemo pravilo, da nepodpisanih ali zlaganih piscev ne upoštevamo. Naš re-cept je silno preprost: vsa pisma preverimo, preden gredo v obja-

vo. Na željo piscev, ki se podpi-šejo s pravim imenom in s celim naslovom, objavimo tudi njho-ve kratice ali celo izmišljene podpise — toda v uredništvu moramo vedeti za vse pisce, si-ker njihova pisma nikoli ne bo-do zagledala luči sveta.

Pisci umazanih, spolzkih, hu-dobnih, zlaganih in podtikajo-čih sumljivih pisem preradi po-zabijo, da stresajo svojo zlobo na druge ljudi, hkrati pa niso dovolj pogumni, da bi se podpi-sali. Človek, ki govori resnico, se nima česa bati!

Ob 25. obletnici Dolenjskega lista objavljamo nekaj takih ne-podpisanih pisem, da bodo bral-ci spoznali še eno plat človeške zlobe in neumnosti — in da bo-do hkrati videli še en del našega dela; tokrat ne dela s poštenimi, dobro mislečimi ljudmi, pač pa dela z ljudmi, ki nimajo imen...

'radi ljubčka v smrt'

„Spoštovani gospod!
V predzadnjem Dolenjcu se nekdo sprašuje, zakaj ne pišete o „X. smrti“. Jaz in vsi prebivalci mojega kraja se pa vprašujemo, zakaj ne poročate o samomoru Y iz A. ulice. Ustrelil se je z lovsko puško. Vzrok samomora pa je ženin ljubček.

Ta ženska se je že enkrat lo-čila no Y se je ustrelil in zdaj bo najbrž že ta ljubček kateri je še prej imel z njo opraviti ta tretji mož. Ona je znala tako daleč spraviti moža, da se je ustrelil.

Jaz vam samo to malo pišem, sicer se pa pozanimajte v našem kraju to zadevo.

Če pa ne boste nič napisali s tem v zvezi odgovor takoj Do-

lenjski list in še več drugih se je že izjavilo da bodo odpovedali, in zakaj. Saj malo naj bi čutila da se le ljudje zgražajo nad tako predkanostjo.

Podpisal se ne bom. Upam in vsi želimo da bomo vendar ne-kaj zasledili v Dolenjskem listu v zvezi s tem samomorum. Prav lep in resničen naslov članka bi lahko bil „Radi ljubčka v smrt“.

Dragi zlobnež, napisali smo, kdo je umrl, po njegovem življe-nju pa nismo brskali. Če bi bilo karkoli narobe, bi sodišče ukre-palo po svoji uradni dolžnosti. Tako pogumni ste bili, da ste pisali nelepe stvari o svojem so-meščanu — toliko pogumni pa ne, da bi se vsaj podpisali...

še en krjavelj

Bržkone vsak Slovenec pozna Desetega brata ali pa vsaj tisto zgodbo iz romana, ko je Krja-velj hudiča na dvoje presekali. A ta Krjavelj ni bil edini: prebe-rite!

„Iz Brežiške bolnišnice. Hu-dič me kliče na raspravo nisem se odzval, pred nekaj leti sma se hudičem spoprijela in to zares, jas sem imel puško on je bil praznih rok, torej bil sem jas

močnejši od njega, zarenčal je na ves glas neboš imel sreče in pobegnil jas urno težem za njim in streljam ali ga nisem nič po-škodoval, jas pa močno padel da sem dobil pruh, zdaj pa na bolniški postelji za prušno ope-racijo ležim on se pa meni zdrav smeji.“

Mi smo pa doslej mislili, da je s hudičem dokončno opravil Krjavelj, vi nepodpisani bojev-nik z repatim vragom!

'zbodla me je sramotna vest'

„Že po nekaj minutah prebi-ranja dolenskega lista je lahko zbodla sramotna vest v tem li-stu k sramotno razgalja svojo nepoštenost ki pač ne gre samo po naši deželi ampak tudi izven meja toliko let po vojni in se taka razuzdana teroristična ma-

fija zelo z ne poštenim delom se ukvarja vaša sramotna mafija. Prosim upravo D. L. objavite zakaj ni dobil prosilec ali oško-dovanec gradbenega dovoljenja za katerega je sigurno tudi pro-siv tako imenovano mafijo ki slušbuje na občini si naj zamisli

kaj se lahko zgodi v morebit-nem ljudskem odporu Zloglasni krvnik med drugo svetovno vojno to je Eichman je dejav operite si tudi vi vaše krvave ro-ke Torej če nesmeš graditi je to znak da je človek preganjan iz države Prosim objavite to z va-šim pogumom Strahopetni podleži“

Dragec, besa in jeze je bilo veliko, da je skoraj žolč počil, poguma pa ni bilo niti za šče-pec. Res, niti toliko ne, da bi se bili podpisali! Prav nič se nismo prestrašili, čeprav ste nam napi-

sali, da smo strahopetni podle-ži, in to z veliko začetnico.

Drugače bi kajpak storili, če bi se podpisali in če bi dostojno zapisali: v tej in tej občini se dogajajo take in take nepravil-nosti pri izdaji gradbenih do-voljenj. Vaše pismo bi potem prav gotovo zagledalo luč sveta. Tako pa ste udarili vse počez — tudi Dolenjski list, kot da v uredništvu določamo, komu bodo izdali gradbeno dovoljenje in komu ne — in vaše pismo bo prišlo na dan med tistimi, ki ka-žejo, kako se ne sme pisati!

'upravnik je gradil...'

„Upravi Dolenjskega lista Novo Mesto. Javnost je sporo-čala, da je upravnik ciglane ne-maren, ker se nič ne briga za svoje delavce, kako živijo v bed-nem stanju. On sam si je že 1910 leta postavil temelje za današnje, in bodoče obdobje. Upravnik je gradil sam med-narodno ciglano, in pekarno. I zdravstveno higijeno.

Iskal je delavce za vse podje-tja, pa ni dobil niti enega de-lavca. Sporoča tujec OF“

Najprej konkretno: če še ta-ko razmišljamo, ne poznamo na

Dolenjskem nobene opekarne ali pekarni, ki bi ne imela de-lavcev! Drugače pa morebiti so-di znameniti tujec, ki pa ni imel dovolj poguma, da bi se podpi-sal.

Tako sporoča on — mi pa sporočamo vsem, da tudi v pri-hodnje nepodpisanih pisem ne bomo jemali resno. Nekatera bomo spravljali v arhiv: morebi-ti se bomo čez pet let še lahko smejali silni korajži bojazljivcev, ki nimajo niti toliko poguma, da bi se podpisali pod svoje umotvore...

OBJAVITE STRAHOPETNI PODLEŽI

javljam vam

„Javljam vam v Dolenjski list. Zdaj se strinjajo z državo ko kmetje dobijo penzijo. (2.) Zakaj bom delav po polju imam penzijo pustil bom naj koprive rastejo vinograd stoji neobrezan to je več mesteh po dolenskem (3.) svinje hranijo s kruhom z pšenico zakaj je pšenica poceni otrobi so draži od kruha tako prebrisani ljudi da je to neka čuda nigdo nebi popustil ni za pol črnega nokta.

Če veste da je kaj narobe pa posamezno označite in zložite malo lepše kjer glih nisem pi-smoučen malo popravite pro-sim se bomo razumeli. Če bo use uredu bom še gkaj kaj pisal za dolenjca pozdrav od ne-poznanca.“

Prav nič se ne razumemo, kaj? Še več: upamo, da kaj ta-kega, dragi „nepoznanec“, ne

boste nikoli več podpisali, kokrat smo že jasno in po-vedali, da ne marajo ne marajo podpisanih pisem!

Razen tega nam ni znano kaj ste se spravili kar po dol- in počez na kmete. Skoro desetletja je naša družba go-la, da so kmečki ljudje, med vojno tako izdatno odločno živeli s partizan borili s puško v roki ali pa magali pravičnemu boju osvoboditev, zapostavljajo ko so se stvari vsaj deloma dile, nastopite vi in jih po-šate za lenuhe, jim odv- pravice do pokojnin in do-bno.

Zato smo mnenja, da ni v redu — kadar se namerajo podpisati, pa nam spet pi-še težavah, o problemih, o pravičnostih, o veselih stvarih napredku...

'priče imam strežnice'

„Podpisani, brez premoženja brez pokojnine brez doma de-lam na kmetih kateri me rabi da se pošteno preskrbim. V domu za onemogle je bila neka strež-nica Marica ki je hotela mene — meni pa ni bilo zanjo kjer sem starejši od nje 30 let, bilo je lani meseca maja sedel sem na klopi pa sem jo slišal, ko je rekla pro-ti strežnici Zinki in Julči da me bo hipnotezirala. Kmalu nato sem začel zmešano govoriti ta-ko kar nebi smel govoriti, pisal sem bratu tako zmešano nakar je to pismo prišlo Upravniku v roke tako meje zrihtala ta mrci-na. Upravnik pa je bil jezen na mene pa je to dal v javnost to

kar sem govoril pa ne sem veliko več to seje izmišljeno lagalo še veliko več kje skup samo laž. Star sem na glavi in jetrih pa sem služil na stara leta da me se-ganja. Prosim vas da to sp- te v Dolenjski list v Novo Mesto. Priče imam strežnice Zinki in Julči to kar je govorila.“

Če ima strežnica Marica moč, da lahko uroči človeka, nemara uročila tudi naše v-darske in vsakovrstne dro-žave in brezmejna bi bila slava! Samo bojimo se, da ca pri najboljši volji in pri koncentraciji-te moči nemo-

'dopis za d. list'

„Kruh prosjači. Mar si gdo misli da danes ni nihče kruha lačen gdor ne verjame naj se sam prepriča. X nad osem deset letni starček pred nekaj letih je bil žlakiran in je zdaj umo bo-lan, pred nekaj letih se je k nje-mu priklutila njegova vnukinja okrog se je klatila brez zapo-slitve po useh podjetjih jo po-znajo po imenu lenoba. Poroči-la se je z Y brez vsakega znanja sedaj stanujeta pri X. Mož je za-poslen njegov zaslužek ostane po gostilna. Za preživljanje X se je dobro zmisil posegel je v nje-gov gozd če ravno ni lastnik od gozda, les ruši kar na črno kroz celo leto denar roma v gostilno. Z logarjem po gostilnah popi-vata in pečenko obirata to je tudi sramota logarjeva iskori-

ščanje tuje lastnine ker je lastnik gozda logar naj bo sko odgovarja za sekane črno. Če komu ni to všeč naj oglasi pa pride, tudi jo mote na dan še več.“

Vse v redu in prav, mo- je celo po resnici napisano kaj, ko ni podpisano. Vse- česa je bilo pisca tako st- se ni mogel podpisati. Vse- že sodelovali z Dolenjskim stom, lahko potrdijo, da ni nič tragičnega: zaradi človek ne dobi ne nič ne- črnih koz, tudi ga nihče ne- ši ali ustrelji. Skratka: to pismo v Dolenjski list je povsem vsakdanjega, ne- ga; pisci pa so pri nas vsi njeni, saj smo toliko bolj ko-likor več sodelavcev imajo

IZ LEKTORJEVIH HIVAJEVIH SPOMINOV

Ko so pred 25 leti v Novem mestu snovali prvo trajnejše povojno javno glasilo, nisem imel sam s tem nobene zveze, vendar sem bil o dogajanju kar dobro obveščen, saj sem tiste nepozabne čase veliko drugoval s prijateljskima Ivom Kasesnikom, ki je listu baje dal današnje ime, in Tonom Gošnikom, ki je bil eden glavnih iniciatorjev Dolenjskega lista. Takrat namreč nisimo posedali večer za večerom za televizorji, kakor je danes splošna navada, ampak smo se srečevali v menzah, kavarnah in drugod in izmenjevali misli in informacije. Bilo je pač tiste čase dosti več družabnega življenja, dasiravno je bila življenjska raven na splošno precej nižja, kot je danes. Prav tema znančema na rovaš gre verjetno tudi dejstvo, da sem neko pusto nedeljsko popoldne takoj po kosilu za pet ali šest ur sedel za Gošnikovo mizo na njegovem stanovanju in jezikovno in pravopisno popravljal pri-

spevke, ki so se natekli v uredništvo za prve številke Dolenjskega lista. Nič čudnega ni, če so se podrobnosti o tistem popravljanju po toliko letih porazgubile v mojem spominu, toda dobro pametim, kako sem bantil nad obupno slabim izražanjem nekega zdravnika, ki je poslal listu svoj prispevek, in se čudil, ko sem kmalu za tem prebral jezikovno skoraj neoporečen članek, ki ga je napisala medicinska sestra, po naključju uslužbenka tistega zdravnika. Je pač tako, da tudi šole ne dajo vsakomur vsega...

Moje prvo korektorstvo (danes bi mu rekli: lektorstvo) je bilo le kratkotrajno. Ta posel so potem opravljali menda uredniki sami, nato pa nekaj časa književnik Severin Šali, ki se je bil kmalu po vojni za stalno naselil v Novem mestu. Ker pa je bil on preveč zaposlen s prevajanjem in drugim delom, sem septembra 1960 prevzel lektorstvo jaz. Opravljal sem ga do konca avgu-

sta 1964 in potem ponovno od 1. maja 1966 do danes, torej skupaj skoraj trinajst let. Če računam, da sem vsako leto lektoriral okoli 5000 tipkanih strani, in vsaj toliko sem jih gotovo, znese to v trinajstih letih 65000 strani. Če bi jih zvezali v knjige po 500 strani, bi na ta način dobili 130 zajetnih knjig. In vso to goro strani, vrstic in črk so moje oči prebrale, marsikaj je roka prečrtala, dostavila, prestavila in preoblikovala, da so vsi ti nešteti članki, notice, oglasi, poročila o sejnih, rojstvih, porokah, smrtih, itd., itd. dobili kolikor toliko spodobno jezikovno in pravopisno podobo, da so lahko šli v javnost. Koliko za mizo predsednih ur, koliko zamujenih popoldnevo in večerov ssončnimi zahodi, ki so prav v Novem mestu tako čudoviti!

Kako je bilo delo opravljeno, naj sodijo drugi. Povem naj samo, da čisto vsega gradiva nisem nikoli dobil v popravilo jaz. V časopisu je pač tako, da se zmeraj mudi in marsikdaj ni časa, da bi čakali na lektorja, marveč mora sestavek takoj v tiskarno. Ali pa: drugo stran Dolenjskega lista sestavljajo vedno sodelavci v Ljubljani in jo tam tudi lektorirajo, tako da nimam jaz z njo nobenega opravka. V svoj zagovor pa naj povem še, da sem neredko v enem popoldnevu moral popraviti tudi po 90 tipkanih strani in da mi je urednik kar sproti odnašal izpod prstov liste, ne da bi bil mogel o tem ali onem pozneje še razmisliti. Mislim, da je v tem pogledu lektor časopisa pač dosti na slabšem kakor revijski lektor, kajti ta ima vendarle možnost, da problematične stvari premisli, išče sveta v zadevni literaturi in priročnikih, povpraša itd. Pri nas pa vsega tega ni mogoče, kajti tu še prav posebej velja, da je čas „rabelj hudi“...

Ker smo ravno pri tem, naj omenim tale dogodek. Bilo je pred leti, ko nisem bil lektor pri Dolenjskem listu. Pa so mi prinesli na nos, kako si me neki učitelj slovenskega jezika na novomeški šoli privoščil. V šolo prinese list,

poišče v njem kakšno napako in nato pravi učencem: „Vidite, za te napake je pa kriv profesor Bačer, ki popravlja Dolenjski list!“ Počete me je zjezilo, kajti kakor sem rekel, takrat sploh nisem bil korektor, vrh tega pa mi je hotel podtakniti neznanje nekdo, ki je bil komaj nekaj let nazaj moj lastni učenec, torej je prav dobro vedel, kako je z znanjem jezika na tej in na oni strani...

Moram pa reči, da sem se pri prebiranju tega raznoliklega časopisnega gradiva marsikdaj tudi nasmejal ob jezikovnem spodrsanju tega ali onega. Žal si nisem zapisoval posebno zabavnih primerov, zato naj navedem samo zgled iz prav zadnjega časa: „Prodam 10 let staro plemensko kobilo, 6 mesecev brejo. POD GARANCIJO!“ Moj bog, kam vse nam že prodira komercialni jezik naših trgovcev!

In za konec še nekaj besed o mojih načelih, po katerih sem se ravnal. Lektorstvo je dokaj zahteven in nevhvaležen posel. Na eni strani ti preti, da te bodo proglasili za pretiranega iskalca napak, na drugi, da ti bodo očitali preveliko popustljivost. (O tem lahko beremo zanimive stvari prav v prvi letošnji številki Sodobnosti.) Moja misel je ta: korektor naj ne posega v tuje besedilo, če je jezikovno pravilno in dovolj razumljivo. Mnenje: „Tako bi bilo lepše!“ je preveč subjektivno, da bi se smeli ravnati po njem. Kar se zdi tebi lepše, se nemara drugemu ne bo. Če pa je izražanje površno, prezartotano, tako da bi ga bralec le težko razumel ali bi ga sploh ne, tedaj naj poseže vmes lektor in stavek popravi, s tem da ga po potrebi razbije na manjše dele, odpravi v njem nepotrebne tujeke, razbije zamotane besedne konstrukcije itd. Nedvomno pa je, da je lektorjev posel zelo potreben, samo hvaležnosti in razumevanja za njegove težave je navadno zelo malo.

KAREL BAČER

PO LJUDSKI GOVORITI

„Napiši nekaj iz tistih prvih, najtežjih časov, ko se je Dolenjski list šele rojeval in usmerjal prve korake med našimi ljudmi,“ so želeli tovariši iz uredništva. — Res je, ni kar tako, takle četrdesetletni jubilej domačega glasnika Osvobodilne fronte in Socialistične zveze v pokrajini, ki se je z zlatimi črkami zapisala v zgodovino naše revolucije. Ali pa je to tudi že čas za pisanje spominov o lokalnem žurnalizmu, ki je pretkal vasi in mesta širše Dolenjske v zadnjih 25 letih in jih združil okoli imena in pojma „Dolenjski list“?

Zase menim, da tak čas še ni tu. Smo sredi najbolj razgibanega, ustvarjalnega dela, vedno nalag, ki nam jih prinaša vedno pester, nikoli utrujen vsakdan. In tak čas ni naklonjen pisanju spominov. Ni se še sicer uresničila želja tovariša Bogdana Osolnika, ki jo je v svojem „Pismu ob desetletnici“ objavil v našem pokrajinskem glasilu 17. 2. 1960:

„Želimu mu, da bi s to pomočjo uspešno zmagoval tudi razne materialne in tehnične težave, s katerimi se srečuje, in da bi se, če ne prej, vsaj ob 20-letnici tiskal v lastni tiskarni...“

Lastne tiskarne Dolenjski list res še nima niti ob svoji 25-letnici; ima pa zanjo čvrsto podlago v realni zamisli v okvirih Dolenjskega informativnega centra, ki je prav lani dobil vso podporo takole oblastvenih kot političnih činiteljev v ožji dolenjski pokrajini. Le kdo bi si pred kratkimi 15 leti predstavljal, da bomo prej kot v slabem poldrugem desetletju pripravljali časopisni stavki sami v Novem mestu s pomočjo elektronske in prešli na ofset tehniko, ko je večina vseh grafikov prisegala samo na svinec in klasične oblike tiskanja! Takrat smo izdajali na teden po 15.000 Dolenjskih listov; petnajst let kasneje se vrti njegova naklada med 29.000 in 30.000 izvodov. Toda: lepo po vrsti, da bo pregled zaokrožen in izpolnjen tudi obveznost do današnje jubilejne številke.

**nekaj zgodovine o listu
je že napisane**

O sebi časnik navadno ne govori rad, pa tudi ne veliko. Sproti se predstavlja, in brž ko izide,

je tudi že predmet kritike, ocen, mnenj, predlogov „za“ in „proti“. Taka je usoda pisane časni-karske besede. Dolenjski list je prvič povedal nekaj več o sebi 17. 2. 1960, ob svoji desetletnici. 18. februarja 1965 je namenil precej spominov 15-letnici svojega izhajanja, vsebinsko tehtna in zanimiva številka pa je izšla tudi ob 20-letnici izhajanja dolenjskega tednika (26. 2. 1970). Zgodovinar, a tudi ljubitelj „lokalnega kot regionalnega“ bosta tam našla skoraj vse, kar ju zanima.

Naključje je hotelo, da sem bil navzoč že pri porodu prve številke Dolenjskega lista. Rad bi dopolnil, kar je v sestavku „Ob rojstnem dnevu“ zapisal prvi listov urednik Jože Zamljen—Drežče, ko je 17. 2. 1960 razodel to in ono o nastajanju in rojevanju prvega povojnega medobčinskega glasila OF v pokrajini. Vse, kar tam piše, je točno — dodati je treba le še tole: ime za novi pokrajinski tednik je predlagal prof. Janez Kasesnik, ko je dejal: „Pa naj bo to Dolenjski list — list naše dolenjske zemlje...!“ Oboroč smo sprejeli njegov predlog. Prva številka, ki je izšla 17. februarja 1960, je nastajala v obliki čudnih in počečkanih rokopisov na mizi v jedilnici Pike Gregorič na takratni Ljubljanski c. 21. Razen urednika Zamljena, ki je bil poklicni ravnatelj vadske šole in torej le „honorarni novinar in urednik“, sva listu največ pomagala Peter Romanič in jaz. Seveda je imel tudi Romanič takrat čisto drugačno službeno dolžnost, toda žilica staremu, izkušnemu aktivistu in propagandistu ni dala miru, da ne bi sodeloval.

Po delu na okrožnem NOO in nato na okrajnem izvršnem ljudskem odboru v Krškem in Novem mestu sem po zaslugi in posredovanju Frančka Sajeta 16. januarja 1949 prevzel pokrajinsko dopisništvo Ljudske pravice za Dolenjsko. Takega „novopečenega novinarja“ me je iztaknil urednik Drežče in me povabil na pomoč k „Dolenjcu“. Gradiva za skromne štiri strani je bilo hitro dovolj skupaj, list pa je potreboval tudi organizacijsko mrežo: za razpečevanje naklade, za zbiranje stalnih naročnikov in prodajalcev, treba je bilo uvesti prvo skromno knjigovodstvo in blagajno „uprave“, ki je še nikjer ni bilo itd. Drežčetu na ljubo sem ugriznil tudi v to kislno jabolko in mu „skoraj leto dni pomagal pri težakem gara-ju, ko si je mladi Dolenjski list utiral pot med ljudstvo.

Ni bilo lahko. Manjkalo nam je izkušenj, vsak je imel svoje poklicne obveznosti, listu smo se „dajali“ lahko le poleg službenih dolžnosti. Leto dni je tako še šlo; v začetku 1951 pa je zaškripalo. Jože Zamljen—Drežče zaradi šole ni zmogel dvojne in trojne obremenitve, saj je ves čas delal tudi še na prosvetno—kulturnem polju, povsod seveda brezplačno, dodatno, nadurno in še in še, kot smo takrat temu rekli. Za kakšna dva meseca ga je na uredniškem mestu zamenjal Jože Bon, 1. februarja 1951 pa sem po dogovoru okrajnega vodstva z Ljudsko pravico prevzel uredništvo Dolenjskega lista jaz.

Najtežje morda ni bilo to, da je imel list kot „podnajemnik“ (to je še danes, le da ima zdaj v žepu sodno odpoved za poslovne prostore, v katerih smo!) na voljo ogromno prazno sobo (tam, kjer je sedanja novomeška davčna uprava) z veliko, s kupi papirja obloženo (edino) delovno mizo, star pisalni stroj in Povšetovo Justino za blagajničarko. Bil sem sam — naloga pa se je glasila: izdajati redno tedensko glasilu OF za tri okraje. Začeti je bilo treba od začetka.

sedem urednikov v 25 letih

Na pomoč je prišel najprej Peter Romanič: mesec dni za mano je nastopil trnov pot drugega poklicnega novinarja v mladem uredništvu. Vse, kar je napisal v sestavku „Iz skromnih začetkov“ 17. 2. 1960, drži kot pribito še danes. To so bila pionirska leta dolenjskega povojnega časnikarstva, polna prizadevnega aktivizma in nenehnega dajanja. Romaničeva „osnovna sredstva“ za novinarski poklic so bila bogatejša, kot jih je takrat premogel Dolenjski list! S svojim pisalnim strojem, fotografskim aparatom in kolesom se je Peter lotil terena in ga kot mravlja pridno obdeloval — od belokranjskih vasi tja do meja trebanjske in šentjernejske fare.

Sama sva tolkla nevhvaležno novinarsko raboto do marca 1958, ko se nama je pridružil Miloš Jakopec, septembra 1958 pa še Jože Primc. Malo kasneje je opustila tajniške posle pri listu Ria Bačer in se tudi uvrstila med „pišče ljudstvo“, saj sicer ne bi vzdržali naporov, ki so se grmadili na naših ramenih in zbiral nad našimi glavami. V enajstem letu izhajanja je imel tednik „že 4 novinarje, z urednikom vred, seveda!“

Naporno in nevhvaležno delo odgovornega urednika je bilo naloženo leta 1950 Jožetu Zamljenu. Decembra 1950 in januarja 1951 ga je na tem mestu nadomeščal Jože Bon, 1. februarja 1951 pa je bila ta dolžnost zaupana meni. Opravljal sem jo do 30. 8. 1954; do 1. junija 1955 je list nato izhajal brez odgovornega urednika, čeprav sta to delo v resnici opravljala Peter Romanič in Severin Šali. Po moji vrnitvi iz Krškega, kjer sem urejal POSAVSKI TEDNIK od 1. 9. 1954 do 31. 5. 1955, sem s 1. junijem 1955 spet postal glavni in odgovorni urednik Dolenjskega lista. To dolžnost sem opravljal do 30. junija 1973, ko je postal glavni in odgovorni urednik lista Marjan Legan.

najtežji časi— najlepsi spomini

Ni, da bi človek ternal ali zavijal oči — toda bili so resnično težki časi, ko sva najprej s Petrom Romaničem več let sama, potem pa že kot malo večja „družinica“ treh, štirih novinarjev in prvih, seveda doma vzgojenih delav v upravi časnika postali „kolektiv Dolenjskega lista“, se zanj borili, ga širili in priporočali, vanj pisali in ga z najrazličnejšimi prijemi skušali ponuditi dolenjskemu delovnemu človeku tako, da bi ga vzel za svojega. Prvih deset do petnajst let je bilo najtežje; potem je delo le steklo po nekakih normalnih tirnicah, čeprav se danes spet dušimo v že dolgo premajhnih prostorih.

Toda vse povedano seveda niso spomini, morda le bežen zapis ob postanku sredi dela, saj bo tudi tale 25-letni ali srebrni jubilej potekel v delovnem ozračju in načrtih za številko, ki bo izšla prihodnji teden. Za spomine bo morda čas malo kasneje.

Za konec bi rad v temle skromnem pisanju povedal nekaj, kar me je ves čas dolgoletnega urednikovanja pri našem domačem listu (poleg železnega zdravja in trdne volje, da ne odneham, dokler cilji niso doseženi) najbolj veselilo: da smo znali in hoteli tudi težke, zapletene reči povedati ljudem po domače, po naše; da smo razvili in razširili pravi ljudski časnik, tak — da ga je razumel kmet na polju, delavec v tovarni in izobraženec za delovno mizo.

S prijateljem Ivanom Potrčem sva bila leta 1941 in 1942 v Mauthausnu; spomladi 1945 sva se srečala za nekaj ur v Makedoniji, šele po osvoboditvi pa večkrat v Ljubljani. Komaj takrat sva našla priložnost za pomenke o novinarstvu. Najbolj pa so mi ostale v spominu njegove besede o časniškarski besedi, ki jih je izrekel lani oktobra v Črnomlju ob 30-letnici slovenskega novinarskega društva:

„Nikoli ni šlo zgolj za obveščevalca, ampak je šlo vselej tudi za obveščevalca s svojo glavo — s tisto in s takšno zdravo dialektično in marksistično pametjo, ki zna sproti presojudati, kaj je potrebno delovnemu človeku povedati, da bo družbeno osveščen in da bo kos svojim dnevnim nalogam, da bo znal sam presojudati in odločati pri vsem tistem, kar terja od njega nastajajoča socialistična in samoupravna družba. Brez takšnega časnikarstva bi to družbo težko ostvarili. Časniškarski jezik, tega se moramo vedno znova in znova zavedati, je lahko samo takrat ustvarjal, more ljudem veliko povedati, ko zna biti ljudski, z ljudmi po ljudsko govoriti ter njihove težnje razvijati in uresničevati...“

Te njegove besede mi prihajajo na misel, ko slavi Dolenjski list četrstoletnico. Ob njej čutim veliko zadovoljstvo, ki mi ga je v teh dolgih letih nudilo delo pri našem tedniku: ljudje so razumeli politiko OF, partije in socialistični razvoj, šteli so pokrajinski časnik za svoje glasilo, sodelujejo z njim in ga hočejo za svojega obveščevalca.

TONE GOŠNIK

„Pa imate res toliko naročnikov?“

Ni jih bilo malo, ki so tako spraševali v zadnjem poldrugu desetletju in še malo nazaj. Marsikdo ni mogel verjeti, da ima Dolenjski list zares tako veliko naklado, marsikomu ni in ni šlo v račun, da si pri nas „naročniki“ podajajo kljuke na vratih uprave lista... kot smo nekajkrat poročali med akcijami za pridobivanje novih prijateljev domačega tednika.

Pa je bilo vedno res, kar smo poročali o nakladi lista. Skrb zanjo se je začela že s prvo številko 17. februarja 1950; o njej govori v zadnjem odstavku urednikov uvodnik, Franc Šiško, pokojni predsednik okrajja Trebnje, pa je v pozdravnem članku med drugim dejal:

„Časopis naj zajame sleherni vas in sleherni družino v okraju. Ljudstvo naj seznanja z razvojem našega okrajja, ljudstvo pa naj tudi dopisuje v časopis o vsakodnevni vprašanji...“ Uprava časopisa je hkrati naslovlila na naročnike in bralce DOLENJSKEGA LISTA obvestilo: „Prvo številko DOLENJSKEGA LISTA pošiljamo poverjenikom za lokalni časopis pri vseh krajevnih odborih OF. Krajevni poverjeniki bodo razpečali časopis s pomočjo aktivistov svojega odbora OF, hkrati pa bodo zbrali po vaseh imena stalnih naročnikov. Stalnim naročnikom bodo v bodoče časopis dostavljali po pošti.“

Krajevne odbore OF v okrajih Črnomelj in Trebnje je uprava novega lista hkrati povabila, naj pošljejo spiske „s točnimi naslovi in navedbo pošte vseh vaših stalnih naročnikov na vaš okrajni odbor OF...“

Z odpremo lista so bile v začetku velike težave. Naklada je prišla iz tiskarne Slovenskega poročevalca v Novo mesto v skupnih zavitkih; naslove krajevnih odborov OF smo ročno lepili na manjše zavitke naštetih listov, kar je povzročalo dodatno delo in zamude v dostavi. Zadeva se je uredila šele, ko je odpremo lista prevzela pošta.

VSESTRANSKE KORISTI VELIKIH NAKLAD

„Komu koristi, če vse tele članke, poročila, obvestila in nasvete prebere 3.000 ljudi — namesto da bi list prihajal v roke 10.000 naročnikom?“ Take in podobne misli so nam vrtale v mislih in zaposlovala uredništvo kot upravo mladega tednika že v letih 1951, 1952 in kasneje. „List je treba razširiti med ljudi! V vsako hišo Dolenjski list!“ — taka gesla (v začetku pa le želje!) so nas navdihovala, ko smo se npr., že zgodaj odločili za novoletna nagradna žrebanja. Reklama za novi časopis je šla od ust do ust, od vasi do vasi. Aktivisti OF so za Dolenjski list naredili v prvih letih največ dobrega: priporočali so ga in ponujali, saj je bil zares nekaj novega, domačega, čisto dolenjskega.

Že leta 1951 smo v upravi lista zabeležili 1900 novih naročnikov, leta 1952 še 1550 in leto dni kasneje novih 1350. Prelomnica pa je nastopila leta 1955: „Teden tiska“ je Dolenjski list počastil z vsebinsko sila zanimivo številko. Pokojni tovariš Tomo Brejc nam je napisal uvodnik, v katerem je podčrtal

Balzacovo misel „Tisk je sekretar družbe“ in Leninov izrek „Časopis je kolektivni organizator in propagator“. Razpisali smo prvo anketo, na katero je o vsebini lista odgovorilo 593 naročnikov, hkrati pa proglasili december 1955 za „mesec Dolenjskega lista“. Takrat so stopile v akcijo osnovne šole in posamezni aktivisti:

Že v prvih 5 dnevih smo dobili 166 novih naročnikov! Nižja gimnazija iz Kostanjevice jih je poslala 40, osnovna šola v Črnci vasi 10, Slavko Dokl iz Novoteksa 50, Miha Šepetavc 80, učiteljica Vera Sever iz Šentjerneja 20, šole v Starem trgu 6 itd.

Od 1. do 26. decembra 1955 smo dobili 937 novih naročnikov! „Mesec Dolenjskega lista“ smo podaljšali do konca januarja 1956: Uspeh ni izostal: 3. februarja je Dolenjski list poročal:

do 30. januarja 2619 novih naročnikov! Od tega iz novomeškega okrajja 1713, iz kočevskega okrajja 670, izven Dolenjske 198 ljudi in 38 novih naročnikov iz inozemstva.

LED JE BIL PREBIT

Potem nas je nekaj „obsedlo“: zavzeli smo se, da bo geslo „V vsako hišo Dolenjski list!“ naša nenehna spodbuda. Skoraj vsako jesen ali zimo smo ponovili akcijo zbiranja novih naročnikov. Kasneje so šole zamenjale pošte: izkazalo se je, da je to najuspešnejša pot do novega naročnika: pismonoša pozna „vse svoje ljudi“ v dostavnem okolišju, ljudje mu zaupajo in verjamejo — saj je že od nekdaj oseba, ki jo, zlasti na podeželju, občani spoštujejo.

Za 1140 novih naročnikov smo zrastle leta 1958, za 2250 leto dni kasneje, potem pa je šlo navzgor takole: 2420 novih naročnikov, 980, 1640, 1720 in leta 1964 kar 3090 novih naročnikov! Pismonoša Jože Topolovšek iz Brezanice je od 7. 11. do 31. 12. 1963 pridobil 403 nove naročnike!

4460 NOVIH NAROČNIKOV V ENI AKCIJI!

Rekordno žetev je imel Dolenjski list od decembra 1965 do 31. januarja 1966: takrat se je na domači tednik naročilo kar 4460 novih naročnikov! 29-letni pismonoša Peter Gabrič na Senovem se je najslajše smejal: moped je bil po 9 ted-

nih njegov, saj nam je nabral 357 novih naročnikov.

Zaslужnih pismonoš je dolga vrsta — sproti smo jih predstavljali našim bralcem in ljudje jih dobro poznajo. Hvaležni smo jim, kot tudi številnim drugim poštenim delavcem, zlasti upravnikom in upravnim posameznim pošt, ki so ogromno naredili za razmah Dolenjskega lista. Ob srebnem jubileju domačega tednika se s hvaležnostjo spominjamo tudi vseh drugih sodelavcev in prijateljev lista, ki so v zadnjih dveh desetletjih kakorkoli pomagali k sedanjemu velikemu nakladi pokrajinskega glasila SZDL. Med njimi so številni prosvetni delavci, sindikalni aktivisti v tovarnah in ustanovah, mladina po šolah, gasilci in lovci, stari in mladi aktivisti SZDL, prizadene žene, matere in gospodinjice, tu je ribniški dimnikar, ki je neko zimo sam pridobil nad 40 novih naročnikov, tu pa so tudi vsi tisti številni neimenovani naročniki, ki so nam pridobili morda samo enega novega naročnika — a tega od srca!

Plaketa novomeške občinske skupščine, ki jo je Dolenjski list dobil ob občinskem prazniku 1970. leta.

Tako je naraščala velika družina naših bralcev in naročnikov. Kadar se je zmanjšala, se je, žal, zaradi neizogibnih podražitev naročnine. Tudi take padce smo doživljali; sledili so si vsakih nekaj let, toda znova smo se lotili dela in spet pridobivali listu stare in nove prijatelje. Danes nas je malo manj kot 30.000, to pa pomeni: najmanj 150 do 170 tisoč rednih bralcev v krajih med Kolpo in Savo ter med Zagrebom in Ljubljano. Zato je srebrni jubilej lista naš skupen praznik — tudi naklada Dolenjskega lista je med drugim potrdila, kaj zmore „kolektivni organizator in propagator“.

TONE GOŠNIK

Ob srebrnem jubileju

in 25-letnici nepretrganega izhajanja pokrajinskega glasila SZDL so delali v Časopisno založniškem podjetju „DOLENJSKI LIST“ v Novem mestu:

V UREDNIŠTVU DOLENJSKEGA LISTA: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Rja Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Primc, Jože Splichal (urednik priloge P), Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Tajnica uredništva Jožica Lajkovič, fotolaborant Janez Zdvoc.

V TEHNIČNEM ODDELKU PODJETJA: Marjan Moškon (tehnični direktor ČZP), Niko Kupec (oddelkovodja), stavci na IBM vrodu in izhodu Mihaela Fink, Stanka Gregorič, Majda Makše, Danica Peterlin, Srečko Petric in Jelka Seničar; montažerji Boštjan Krže, Drago Les in Iztok Gačnik, reprofotograf Jože Mikec in Dušan Pezelj, oblikovalec Dušan Lazar in korektorici stavka Iva Krže ter Alenka Mazovec.

V UPRAVI PODJETJA: Tone Gošnik (direktor), Metod Beltram (računovodja), Mirko Vesel (vodja oglasne službe), Cirila Mazovec (vodja naročniškega oddelka), Tilka Divjak (vodja obračuna OD in personalne službe), Minka Krhin (knjigovodkinja), Nataša Murn (blagajničarka), Sandi Mikulan (fotograf) ter administratorke Stanka Kolenc, Iva Štefančič, Fanika Volk in Fanika Zupančič.

Honorarni lektor Dolenjskega lista je bil prof. Karel Bačar, honorarni oblikovalec priloge „P“ pa Peter Simič. — S civilno-pravnim razmerjem so sodelovali s podjetjem še Julij Schmidt in čistilca Ana ter Franc Lenart.

Ob 25-letnem izhajanju je Dolenjski list v letu 1975 že tretje leto sam v lastni režiji in na lastnih napravah skrbel za celotno grafično pripravo časnika, tiskala pa ga je tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani s tedensko naklado med 29.000 in 30.000 izvodi.

GLASILO OPOVEDILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOCELJA, NOVO MESTO IN TREBNJE

Srečno pot
Ljudstvu in množičnim organizacijam okrajja Trebnje
Dolenjski list, ki je bil prvi tiskani list v okraju Trebnje, je bil ustanovljen leta 1950. V prvih letih je bil namenjen predvsem informiranju in izobraževanju ljudi. V času vojne je bil namenjen tudi propagandi. Leta 1955 je bil preimenovan v Dolenjski list. Leta 1965 je bil preimenovan v Dolenjski list. Leta 1975 je bil preimenovan v Dolenjski list.

Več prepričevanja v naše politične
Dolenjski list, ki je bil prvi tiskani list v okraju Trebnje, je bil ustanovljen leta 1950. V prvih letih je bil namenjen predvsem informiranju in izobraževanju ljudi. V času vojne je bil namenjen tudi propagandi. Leta 1955 je bil preimenovan v Dolenjski list. Leta 1965 je bil preimenovan v Dolenjski list. Leta 1975 je bil preimenovan v Dolenjski list.

Takale je bila prva stran prve številke Dolenjskega lista pred stoletja.
Dolenjski list, ki je bil prvi tiskani list v okraju Trebnje, je bil ustanovljen leta 1950. V prvih letih je bil namenjen predvsem informiranju in izobraževanju ljudi. V času vojne je bil namenjen tudi propagandi. Leta 1955 je bil preimenovan v Dolenjski list. Leta 1965 je bil preimenovan v Dolenjski list. Leta 1975 je bil preimenovan v Dolenjski list.

DOLENJSKI LIST - drugi leta 1975

Komisija za agitacijo in propagando pri izvršnem odboru Slovenije je maja 1951 objavila uspehe 6-mesečnega tekmovanja dopisnikov lokalnih listov-frontnih glasil. Izmed 22 nagradnih dopisnikov iz Slovenije so dobili nagrade za poslano članke: takratni dopisniki Dolenjskega lista: Lojze Zupanc iz Podčetrja, Franc Vodnik iz Dol. Nemške vasi pri Trebnjem, Regina Metlike in Peter Romanič iz Novega mesta.

Tekmovanje urednikov frontnih glasil v Sloveniji, ki je bilo dvigovanje vsebine in oblike lokalnih listov, njihovo pestrost, aktualnost, skrb za rast nazornosti in prepričevalnosti ter razširjenost stalnih dopisnikov, pa je bilo sklenjeno s takimi izjavami: 1. mesto: GRADIMO — glasilo OF Ljubljane; 2. mesto: DOLENJSKI LIST — glasilo OF dolenjskih okrajev; 3. mesto: NOVA GORICA — glasilo OF za Goriško; 4. mesto: JESENJE KOVINAR — glasilo OF Jesenic in radovljanskega okrajja. (Po Dolenjskem listu 26. maja 1951)

Brez nepoklicanih botrov...

... Hkrati moramo storiti vse, da bi vse bolj dajali prostor častnikarski besedi tistih, ki se vsak dan na novo ubadajo z najbolj preprostim in velikokrat tudi z najbolj narobešnimi vsakdanjostmi ob nastajanju naše socialistične in samoupravne družbe, ki nima samo nasprotnikov, ampak ki ima prečestokrat tudi toliko nepoklicanih botrov, da bi mogli delovni ljudje s svojim ljudskim jezikom spregovoriti o svojih težavah in uspehih. Te nove ljudske sile bodo spregovorile in govorile pogostejše s svojih delovnih mest, le-te bodo znale rekel bi, enkrat za vselej pregnati iz častnikarstva pravil, naš socialistični samoupravljavec naj postane v prvi samoupravni družbi njen ali naš prvi častnikar. (v sestavku „Časnikarjeva beseda“ v NOVI NARJU, glasilu DNS, oktobra 1974)

DRUŠTVO NOVINARJEV SLOVENIJE

TOMŠIČEVO NAGRADO

NOVINARSKEMU KOLEKTIVU „DOLENJSKEGA LISTA“

TO NAGRADO, USTANOVLJENO V SPOMIN NA ORGANIZATORJA PARTIJSKEGA TISKA TONETA TOMŠIČA, PODELUJE DRUŠTVO NOVINARJEV SLOVENIJE VSAKO LETO ZA POMEMBNE PRISPEVKE K NAPREDOVANJU SLOVENSKEGA NOVINARSTVA

Y Ljubljani, dan 29. 6. 1967

Priznala komisija za podelitev nagrad Tona Tomšiča

Priznala komisija za podelitev nagrad Tona Tomšiča

Priznala komisija za podelitev nagrad Tona Tomšiča

Priznala komisija za podelitev nagrad Tona Tomšiča

Priznala komisija za podelitev nagrad Tona Tomšiča

Priznala komisija za podelitev nagrad Tona Tomšiča

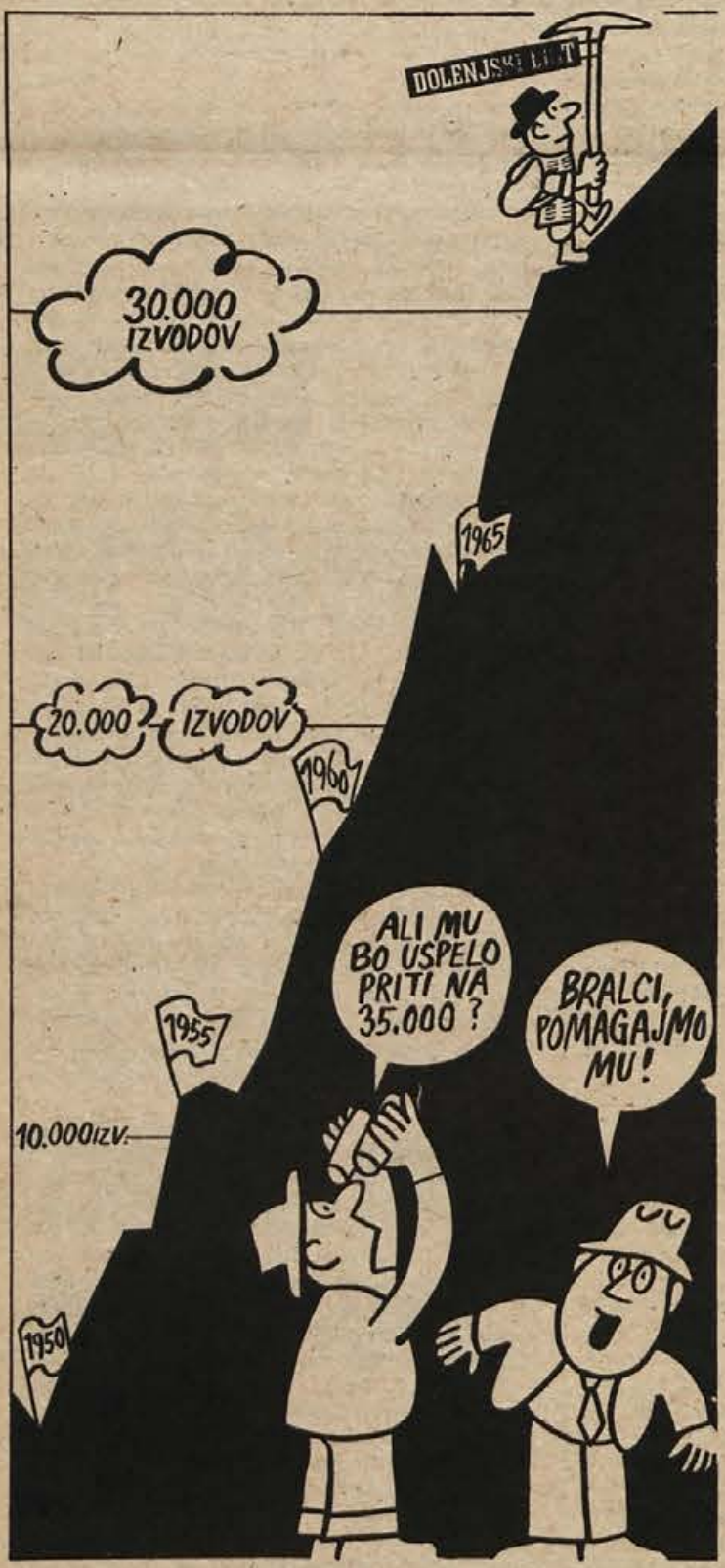
Priznala komisija za podelitev nagrad Tona Tomšiča

Priznala komisija za podelitev nagrad Tona Tomšiča

Priznala komisija za podelitev nagrad Tona Tomšiča

Priznala komisija za podelitev nagrad Tona Tomšiča

Priznala komisija za podelitev nagrad Tona Tomšiča

Takole nas je videl karikaturist Božo Kos 26. 2. 1970; konec leta 1969 smo res že dosegli 31.030 izvodov redne naklade, ki pa je kasneje zaradi višjih cen lista malo padla. „Visoki cilj“ — 35.000 izvodov Dolenjskega lista je kakor najvišji vrh sveta sicer malce v oblakih, toda — nanj nam manjka samo še „zadnji vzpon“!

OD ROKOPISOV

Na spis, ki ga v potu svojega obraza napiše častnikar (slika 1) ali kateri od najbolj pogumnih bralcev, ne čakajo nestrpnost samo naročniki časopisa, ampak tudi vrsta delavcev, ki ga tehnično spravi v življenje. To so poleg urednikov ter tistih, ki skrbijo za jezikovno in oblikovno

plat, predvsem grafični delavci — tiskarji. Bralce seveda najbolj zanima, če je časopis lepo čitljiv, slike jasne in prispevki, ki jih bere, pregledno natisnjeni in razumljivi. Kako to tudi dosežemo, pa velja pogledati vsaj ob takih jubilejih, kot je naš današnji:

načrti

Prispevek v obliki natipkane lista papirja — rokopisa pride najprej na urednikovo mizo (slika 2). Urednik odloči, na kateri strani bo prispevek tiskan, koliko prostora sme vzeti in katere ilustracije ga bodo popestrile. Prispevek po potrebi tudi skrajša in s tem je usoda dočega „članka“ v glavnem ječaten.

Ali je prispevek jezikovno in slovnično pravilen, preveri lektor (slika 3), potem pa ga dobi

v roke oblikovalec oziroma urednik tiste strani, na kateri bo objavljen. Urednik strani ali oblikovalec točno določi, iz kakšnih črk in v kakšni obliki bo prispevek tiskan, kakšne in kako velike črke bo imel za naslov, kako velike bodo fotografije, ki ga spremljajo, in na katerem delu strani bo prispevek našel svoj prostor. Za vsako stran časopisa je treba narisati točen načrt razporeditve prispevkov v naravni velikosti (slika 4).

grafična kuhinja

Tako obdelano gradivo (rokopise, slike in načrte strani) pride potem grafiki: rokopise stavci, slike refotografirajo, načrte strani pa montažerji.

Oddelek za grafično obdelavo Dolenjskega lista prelje rokopise v časopisni stavek na elektronskih stavnih strojih znamke IBM, iz izvornih ilustracij pripravi reprodukcije na filmih s posebno reprodukcijo kamero, načrt strani pa uresniči z lepljenjem stavka in reprodukcij na tako veliko polo papirja oziroma filma, kot bo potem velik časopis.

Rokopis pretipkajo stroje piske na vhodnih strojih IBM (slika 5) hkrati na papir in na magnetni trak. Papirni izvod pregleda korektor (slika 6), ki mora odkriti vse morebitne napake stroje piske. Popravke teh napak potem stroje piske na vhodnem stroju vnese na magnetni trak. Popravljeni magnetni trak v izhodnem stroju „sam“ stavi časopisni stavek (slika 7) pod nadzorstvom izhodnega stavca.

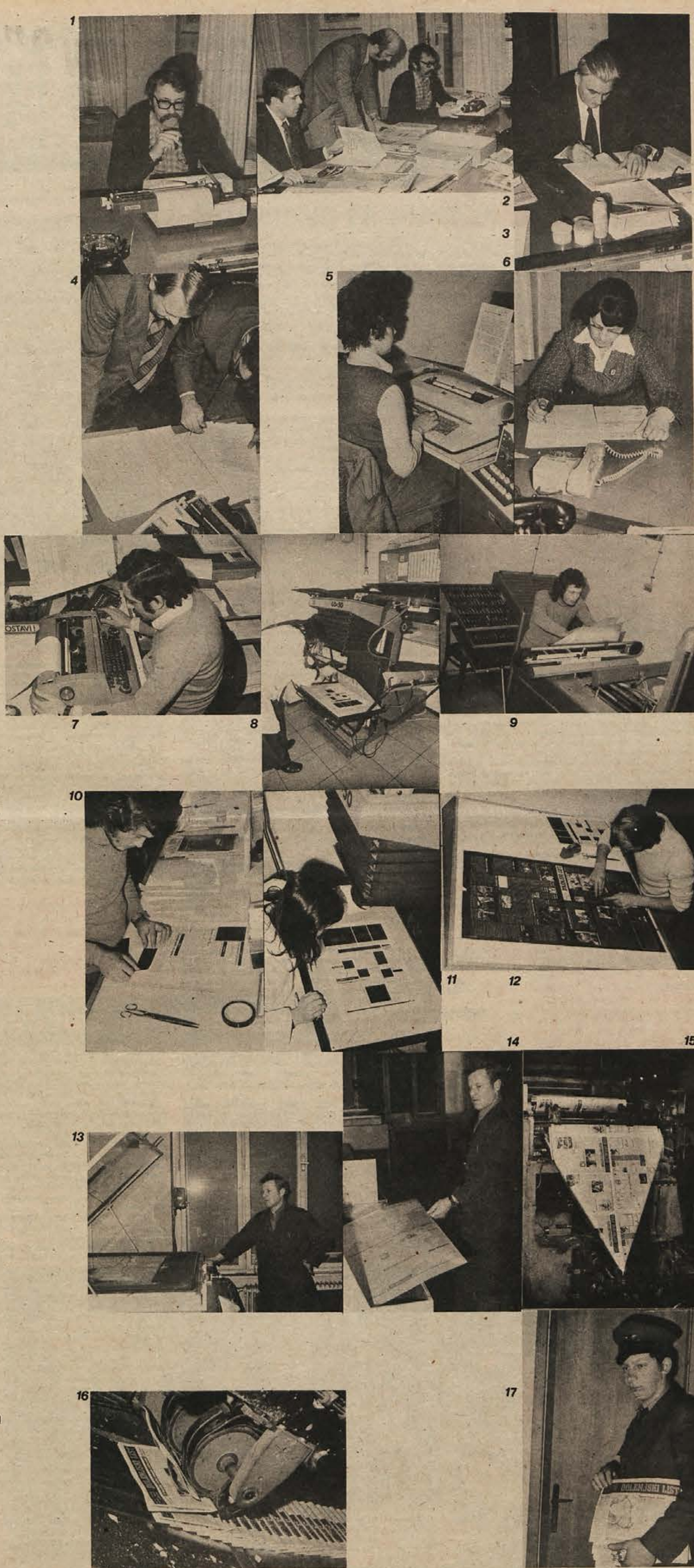
Hkrati nastajajo v reprodukcijki temnici reprodukcije izvornih ilustracij (slika 8), na fotonaslovnem stroju pa je treba postaviti vse večje naslove (slika 9), ki jih IBM ne zmore. IBM je namreč namenjen izrecno za časopisni stavek do velikosti črk največ 3 milimetre.

Ko je vse potrebno pripravljeno, začne montažerji uresničevati načrt strani (slika 10). Nastaja tako rekoč „prvi izvod“ časopisa. Urednik strani še enkrat pregleda, če je bilo vse narejeno po njegovi želji oziroma načrtu, in s podpisom odobri tisk take strani. Od tu naprej namreč urednik svoje strani ne vidi več do trenutka, ko časopis izide.

Celo „odobreno“ stran v reprotemnici preslikamo na film (slika 11). Montažerji potem zlepijo štiri strani Dolenjskega lista v tako veliko polo (slika 12), kot je velika tiskovna plošča v rotacijskem časopisnem stroju v tiskarni Ljudske pravice v Ljubljani, kjer se list tiska.

kot vam ga v četrtek zjutraj pri- nesemo pismonoša na dom (slika 17). Tiskani izvodi namreč tečejo po transportnem traku v odpremo, kjer jim prilepijo naslovne listke in jih razdeli v poštne vreče. S poštami avto- busi, nekaj pa tudi z vlaki potu- je vsak teden 30.000 Dolenjskih listov na vse strani...

M. MOŠKON
FOTOGRAFIJE: JANEZ PEZELJ

tiskarna

Zlepljene filme odpeljemo vsako sredo dopoldne v Ljubljano v tiskarno. Tu jih preslikajo na tanke aluminijaste ofset plošče (slika 13 in 14) in vpno v rotacijski stroj. Če je v stroju napeljan časopisni papir in če je nalita v korita tiskarska barva, je treba samo še pritisniti na gumb: stroj steče, začneta se tisk (slika 15) in zgibanje časopisa (slika 16) v tako obliko,

DO ČASOPISA

pet enako-vrednih

Veselo smo bili presenečeni, ko smo po razpisu „Gosjega peresa“ vsak dan dobivali v uredništvo številne prispevke iz vseh koncev in krajev Dolenjske, pa tudi od drugod. Do zadnjega januarja, ko se je iztekel razpisani rok, smo dobili 208 prispevkov.

Posebna komisija, ki je ocenjevala prispevke, se je znašla v težkem položaju. Vsi prispevki so bili zanimivi, marsikateri nas je globoko ganili, številni so nas presenetili s svojo domiselnostjo; nemalokrat se je za okorno zapisano besedo skrivalo življenje v vsej svoji lepoti in grenkobi.

Nekaj prispevkov je bilo takih, da bi jih le težko uvrstili v „Gosje pero“, čeprav je bilo v njih čutiti živo prizadetost pisca — morebiti bomo te misli uporabili v kakšni drugi rubriki in ob drugi priložnosti.

Ko smo med dobrimi izbrali najboljših prispevkov, se nikakor nismo mogli odločiti, kateremu prisoditi prvo, drugo, tretjo ... nagrado. Vsi so bili najboljši: zato smo se odločili, da bomo podelili pet enakovrednih nagrad. Združili smo denar, namenjen za vseh pet nagrad, in tako bomo vsem petim podelili po 600 dinarjev.

Nagrade dobijo (po abecednem redu):

SE BOVA KDAJ SREČALA ATI?

„Martin, poišči si novega očeta! Ta bo že tretji ... Saj ti ga bo mama hitro pripeljala. To ji gre od rok. Odšel bom, tega cirkusa imam čez glavo.“ je surovo spregovoril Martinov oče, zaloputnil vrata in odšel.

Martinek, svetlo las in kodras devetletni deček, je obsedel na divanu. Grenka bolečina ga je stisnila v grlu in ga dušila. Stisnil je zobe in pogoltnil bolečino. Mrak, ki je pritiskal na okna, se je pritihoval tudi vanj.

„Novega očeta, novega očeta ... Koga bo spet pripeljala mama?“ je vrtalo v njem. Od bolečine in strahu je zamajal. Zagledal je pravega atka. Samo dvakrat ga je videl v življenju. Potem je odšel daleč v drugo mesto in si poiskal drugo. Vendar je Martinek še nosil v sebi njegove besede: „Prišel bom pot!“

Pa ga ni bilo. Deček je šel dneve, dnevi so se zliili v leto, minila so leta, njega pa ni bilo. Le njegove besede so se zvenele v Martinu, njegova obljuba. Vedno močnejša je bila želja, da bi imel očeta, velikega, močnega, pametnega ...

Mama si je našla drugega moškega in ga pripeljala v hišo. Bila je nasmejana in vesela: „Martinek, novega atka imava, atka Viktorja. Nič več ne bova sama. Daj mu roko.“

Deček ga je s strahom pogledal. Bil je majhen in čokati; ustrašil se je njegovih hladnih sivih oči, da bi skoraj zajokal. „Ne, moj atki je bil lepši,“ je vzkliznil in stekel iz sobe.

A novi atek Viktor je ostal pri hiši. Martinek se ga je bal in se je raje potepal po vasi, samo da ga ni videl. Ču-

PRIPOVED SOSEDA JANEZA

„V zvoniku je odbilo polnoč. Nekje v daljavi je grozljivo zavijal pes. Tiho smo stali v globokem snegu in trepetali od mraza, ki nas je ščipal v obraz ter silil skozi raztrgano obleko. Prsti na rokah so nam drevneli, zato smo jih z drgnjenjem ogrevali.“

Pogled nam je venomer uhajal v dolino, kjer je ležala vasica. Zagledali smo temno senco, ki se je počasi bližala. Bil je tovariš Jaka, postaven fant, ki je bil odšel v vas, da bi poizvedoval za sovražnikom. Sporočil nam je, da je doli v vasi vse tiho in mirno.

Po ozki gasi smo odšli v dolino. Kmalu smo prišli med nizke hiše, pokrite s slamo. Previdno smo potrkali na neka vrata. Odpri nam je prileten stariček. Vstopili smo. Sveča v veži je blede osvetlila naše utrujene obraze. Stariček je hitro naložil drva v peč in kaj kmalu je prijetna toplota grela naša premrzla telesa. Odložili smo nahrbtnike ter posedli po tleh. Stariček je bil zelo ljubezljiv. Ponudil nam je kruha, da smo se do siteda najedli. Potem je začel pripovedovati o sinu Lojzetu, ki je odšel k partizanom in se ni več oglasil.

Takoj sem se domislil, da gre za Lojzeta, mojega dobrega prijatelja, ki je pred tednom ranjen zmrznil med italijanskim napadom na neko vas. Pri srcu me je zažeblo, ko sem se spomnil njegovih ustnic, ki so tiho ponavljale: „Be — ži, Zani! ... Reši se vsaj ti ... z menoj je tako konec ...“ Nisem ga hotel poslušati. Naložil sem si ga na ramena in ga s težavo nesel kakih trideset metrov daleč. Tedaj sem v levem ramenu začutil pekočo bolečino. Stenjalno se mi je pred očmi. Skupaj z ranjenim Lojzetom sva padla.

MAMINA SMRT

„Kam pa vi, tovariš?“ me je zdramil znan glas. „Domov se peljem. Mama se je ponesrečila,“ sem pojasnil.

„Hudo?“

„Ne vem. Telefonirali so, da je resno,“ sem odgovoril. Sopotnica me je nehala spraševati. Avtobus je enakomerno brnel po asfaltni cesti. Na postajališčih ni bilo ljudi, zato se nismo ustavljali.

Ivan Barbič iz Bregane za prispevek „Veliki dan Martina Gorjana“;

Franc Brdik iz Ržišča pri Kostanjevici za prispevek „Jožetova ljubezen“;

Stane Plut iz Črnomlja za prispevek „Pripoved sosed Janeza“;

Lojze Sever iz Velikih Lašč za prispevek „Mamina smrt“ in

Anica Zidar iz Mokronoga za prispevek „Se bova kdaj srečala, ati?“

Le za malenkost so za nagrajenimi zaostajali prispevki „Dolga je pot do zdravja“ (Belinda), „Najmlajši“ (Sergej), „V življenju moraš biti odločna“ (Marija Hribar, Globočice) in „Silvestrovi večeri“ (M. Š.).

Razen nagrajenih, ki jih objavljamo danes, bomo te štiri in številne druge prispevke objavljali vse leto v Prilogi Dolenjskega lista.

Vse tiste, ki se tokrat niste oglašili, pa čutite, da bi lahko kaj napisali, in vse tiste, ki tokrat vaših prispevkov ne bomo objavili, obveščamo, da bomo „Gosja peresa“ poslej pogosteje razpisovali.

Vse sodelavce v tem razpisu tovariško pozdravljamo in se jim zahvaljujemo za sodelovanje.

til je, da ga ne mara. Nikoli se ni z njim prijazno pogovarjal, samo ukazi, odrezave, hladne besede ...

Tudi mama je kar nekam pozabila nanj. Vrtela se je le okoli Viktorja, mu stregla in ga zasipala s prijaznostjo. Deček se je zaprl vase, bil je vedno bolj sam. Zaklepala sta ga v hišo, tudi s prijatelji ni smel več na gmapno. „Mulec, samo potepal bi se. Ti bom že izbil iz glave!“ je robantil Viktor.

Večkrat je ušel, pozno se je vračal iz šole. Viktor ga je tepel, a Martinek ni nikoli niti zajokal. „Trmasti je kot konj,“ je bentežil Viktor. Kar naprej je mahal po njem. Martinek pa je stiskal zobe.

„Pusti ga! S tepežem ne boš nič opravil. Rad ga imej!“ se je jezila mama.

„Saj ga imam. Tako kot ti mene! Pasja zalegal! Le kam sem gledal, ko sem te poročil?“ je bentežil ves besen.

Mama se je živčno zasmejala: „Spomni se! Jaz ne vem ...“

Med njima se je začelo krhati. Mama se je pozno vračala domov, Viktor je začel piti. Pozno v noč sta se prepirala, kričala. Martinek je bežal k sosedovi teti in še tam boječ prisluškoval v temo, če bosta prišla ponj. Kmalu je bil obemo odveč. Kot da ne preneseta njegovega zbeganega, otožnega pogleda in bledih, udrtih lic.

Potem je Viktor odšel. Na Martinka so težko legle besede: „Poišči si novega očeta! Saj ti ga bo mama hitro pripeljala ...“

„Ga ni?“ je vprašala mama, ko se je vrnila. „Samo da je odšel, surovina!“

V Martinu pa so kar naprej trdo udarjale Viktorjeve besede. Nenadoma je planilo iz njega: „Mama, mama, ne pripelji nobenega več v hišo! Nobenega ne maram! Nobenega!“ Tiše je pristavil: „Moj pravi atek je pozabil na obljubo.“

Bolečina je stisnila Martinka in v mrak so se zarezele besede: „Si res pozabil name in na svojo obljubo? Se bova še kdaj srečala, ati?“

ANICA ZIDAR
Mokronog

Ko sem se zavedel, sem opazil, da Lojzeta ni več blizu mene. Mislil, da je nadaljeval sam, sem tudi jaz krenil naprej. Vtem je streljanje ponehalo. Na zemljo je legla noč in Italijani so se umaknili. Ko smo se partizani zbrali, sem ugotovil, da manjka samo Lojze. Pričeli smo ga iskati. Nikoli ne bom mogel pozabiti trenutka, ko sem ga zagledal ležati nedaleč od jarka, kjer sva padla. Oči je imel široko odprte, prste krčevito zagrebene v sneg. Bil je mrtav. S solznimi očmi sem ga zagrebel kar v sneg. Zemlja je bila zmrzjena, lopat pa nismo imeli.

„Kaj bi neki naredil njegov oče, če bi zvedel, da je njegov sin mrtav, medtem ko v njegovi rojstni hiši gosti njegove prijatelje?“ sem pomislil. Povedati mu nisem mogel. Le kako bi starček to prenesel? Edini sin — mrtav.

Tisto noč nisem mogel zaspati. Preden smo zjutraj odšli, sem v staričev dlan porinil ves denar, kar sem ga imel, in zlato uro, ki mi jo je Lojze dal pred napadom, rekoč, naj jo vmem očetu, če se mu kaj pripeti. Še danes ne vem, kako je mogel zaslužiti nesrečo.

Naglo sem se obrnil in stopil čez prag. Za seboj sem zasiljal ihtenje. Bolj čutil, kot videl sem, kako zgarane roke božajo uro. Starec je tiho šepetal: „Sinko, moj zlati sinko!“

V grlu me je tiščalo, solze so mi silile v oči. Le s težavo sem se premagoval, da nisem zajokal kot otrok. Stopil sem v vrsto in odšli smo dalje ...

Tako je končal svojo pripoved sosedov Janež, nato pa se je globoko zamislil. Nihče ga ni več spraševal, kajti vedeli smo, da je okusil strahote dveh vojn, ki sta pustili na njem težke sledove. Počasi je dvignil kozarec, ga izpil, potem pa s počasnimi koraki odšel iz gostilne.

„Dolgo ne bo več, je že pri kraju!“ je žalostno pretrgal tišino Miha.

„Se bojo pa bo odnesel tudi te zgodbe,“ je pripomnil Andrej.

Stric Zan, ki je znal tako lepo pripovedovati, pa je izginil v temi.

STANE PLUT
Pod smrek 4
Črnomelj

Čeprav sem se hotel zamotiti z opazovanjem okolice, mi je po glavi kar naprej rojilo sporočilo, ki sem ga dobil po telefonu nekaj minut pred odhodom avtobusa. Klicala me je neka ženska; predstavlja se je, vendar sem pozabil njeno ime. Vedel sem, da ima hišo poleg trgovine. „Prosim, pridite takoj domov. Mama se je ponesrečila,“ mi je sporočila.

Zaslužil sem, da mi nekaj prikriva, ker ni hotela več povedati. „Je mrtva?“ me je doživljal vprašal. Mislim, da je odločila služalko, ker ni odgovorila. „Hitro pridite domov,“ je kratko dejala.

Najbrž je res hudo, če me kličejo domov, mi je rojilo po glavi. Naša hiša je cel kilometer oddaljena od trgovine. Mame torej ni doma. Ponesrečila se je pred trgovino! Če je to res, lahko pričakujem najhujše. Tam so doslej vsi ponesrečenci obeležali mrtvi.

„Ne, saj ni res. Mama je živa! Ženska je rekla, naj pridem domov, če hočem videti mamo,“ se je oglašilo v

meni.

Nekaj sto metrov pred trgovino je avtobus zmanjšal hitrost.

„Kaj se je zgodilo? Ali je spet prometna nesreča?“ so spraševali potniki.

„Nesreča? Mamo je povozilo ... Moja mama ...“ me je boleče spreletelo.

„Poglejte, na cesti neko leži, pokrit z rjuho,“ so govorili vsevprek. Vsi se stegujemo, vendar zaradi gomile radovednežev nič ne vidim.

„Kdo je? Tukaj blizu je šola. Je otrok stekel čez cesto?“ sprašuje neko.

„Sofer, spustite me ven! To je moja mama!“ kriknem. Voznik noče nič slišati. „Spustite me k mami!“

„Kaj? Njegova mama je to? Ubogi revež,“ me so čutno pogledujejo sopotniki.

Sofer strmi predse in hladno reče: „Postaja je naprej. Tam bom ustavil.“

Tista minuta do avtobusne postaje je bila nezno dolga. Mislim sem na mamo. „Ni res. Sanja se mi. Že eno leto se mi prikazujejo iste sanje. Ničkolikokrat sem se ponoči prebudil ves premočen. Mislim, da sem v avtobusu, in klical: ‘Spustite me ven, to je moja mama!’“

Peš sem hitel od avtobusne postaje proti mestu nesreče. Po glavi so se mi podile misli: „Zakaj nisem mame opozoril? Kaj bi ji govoril? Vedno je pazila nase. Za očeta se ne bi čudil, saj je s kolesom večkrat izsiljeval prednost pred avtomobili. Zadelo pa je mamo. Zakaj ravno njo?“

V daljavi sem sredi ceste zagledal belo rjuho. Torej je res mrtva ... Kaj pa, če je kdo drug? Ne. Mame ni več.

VELIKI DAN MARTINA GORJANA

Martin je rad obujal spomine na dni pred vojno, ko je študiral v Ljubljani in upal, da bo postal pomemben odvetnik. Rad se je učil, zato je uspešno študiral. Slikal si je idealno prihodnost, ki se mu je po malem že nasmihala. A ta nasmeh je izginil, še preden je končal študij. Prišli so časi, ki so podirali načrte: začela se je vojna.

Njegov šolski kolega Stane mu je povedal, da vojna ne preneha omahljivce, da bo moral stopiti na to ali ono stran. Tistega usodnega 1941. leta je Martin postal aktivist. Z veseljem je sprejemal naloge, ki so mu jih dajali, in tudi uspešno jih je opravljal. Aktivistične izkušnje so mu pomagale, ko je spomladi 1942 postal partizan.

Partizansko življenje ga je spreobrnilo od nekdanjega sanjarskega idealista v čvrstega, realnega, hladnokrvnega borca. Vedel je, da mora sovražnika udariti prvi, sicer bo on udaril njega.

Spominja se neke avgustovske noči, ko je bilo za partizane v Rogu zares vroče. Dobro pomni, ko je ležal na položaju in čakal, kdaj bodo udarili. Zraven njega je bila Majda, sošolka, spremljevalka v borbi in velika ljubezen. Nista se pogovarjala; besede so bile v tistem času nepomembne. Čakala sta, kdaj se bo začel pekel, ki sta ga že večkrat okusila. K njima je za hlopot prišel Stane, ki je bil takrat že komandir. Deloval je mirno, toda Martinu niso ušle Stanetove suhe ustnice. Martin je vedel, da je položaj težak, kadar Stane s težavo požira suho slino.

Martin je Stanetu ponudil čutaro z vinom: vzeti jo je brez besed, potegnili dolgi požirek. Preden je čutaro vrnil, je počilo. Začelo se je: pokalo je na vse strani, grmelo je in se bliskalo, stekali so ranjenci, med pokli so se slišali klici borcev, ki so jurili. Bil je pravi pekel.

Ko so se Italijani približali, je dal Martin Majdi znak, naj mu da bombe. Takrat se je Majda preveč dvignila in krogla jo je zadela v levo stran prsi. Tiho je zastokala in se zgrudila. Martina je stisnilo: pobral je dve bombi, stisnil v roke puško z nasajenim nožem in se pognal proti Italijanom. Po kakih dvasetih metrih se je vrgel na tla in zalučal bombi, potem pa vstal in se zapodil proti Italijanom.

JOŽETOVA LJUBEZEN

Prelep majski popoldan je bil: drevje je brstelo in ptice so prepevale po gozdu, ki je ves dehtel po cvetočih šarnicah. Ko sem šel v Lurd k maši, me je že od daleč vabilo veselo potkanje zvonov. Pospešil sem korak in kmalu sem bil pred majhno kapelico, ki je odsevala pomladno gozdno lepoto. Mrmranje ljudi je preglasilo šumenje potočka, ki je izviral pod kapelico.

Stal sem sam in med ljudmi iskal znan obraz. Končno sem zagledal dvojico živih, črnih oči, zaljubljen in lepo oblikovane ustnice. Topel občutek me je preplaval in bil poglavlje kri v govor. Povesil sem pogled in šele čez čas sem se spet ozrl tja; kjer je stalo neznano dekle. Še vedno je zrla vame, in ko sem ji pogledal v oči, se mi je nasmehnila. Zatrepetalo mi je srce in gledal sem jo kot uročen. Tako sem jo gledal, dokler ni umaknila pogleda, da sem videl le njene v rep steže rjave, kodraste lase. Kot da bi čutila, da jo gledam, se je nekajkrat ozrla in se mi nasmehnila.

Čudno vznemirjen sem odhajal domov s te gozdne jase: pozabil bi jo bil, če bi bilo mogoče pozabiti njene črne oči in blagi smehljaj.

Se veliko nedelj sva se tako srečavala in vedno sem pil lepoto iz njenih črnih oči, vendar nisem zbral dovolj poguma, da bi jo ogovoril. Premlad sem bil še in tako sva se razšla, še preden sva se spoznala.

Minevali so tedni. Hotel sem jo izbrisati iz srca, a ni šlo. Vedno znova so se mi v sanjah prikazovale njene oči, kot ogledni črni zvezdici, ki sta mi priglajali ljubezen. Mnogokrat sem šel k maši v upanju, da jo bom srečal, a vse zaman. Nekoč pa sem jo nenadoma srečal na cesti. S prijateljico je šla domov kot jaz. Pozdravil sem jo in jo ogovoril. Oni pa sta se začeli smejati in ponavljati moje besede. Najprej nisem vedel, zakaj se smejita, ali potlej sem spoznal, da se norčujeta iz moje gorjanske počasne in zatezajoče govornice. Zardel sem in umolknil, v mislih pa sem tisočkrat preklel ljubezen in njo, ki mi je povzročila to gorje. Od takrat nisem šel več v mesto ...

Ker pa je nisem mogel pozabiti, sem sklenil oditi v tujino. Na hitro sem se odločil in potlej me nekaj let ni bilo nazaj. Prijatelji so mi pisali, a med vsemi pismi mi je bilo najljubše sosedovo, kjer so bili napisani tudi Albini pozdravi. To pismo sem večkrat prebral, saj v tujini moja ljubezen ni prenehala, ampak je postajala še trdnjša. Nazadnje mi je bilo dovolj tujine, dovolj Berlina in Muenchena, zaželel sem si zelenih Gorjancev.

Nihče, ki tega ni sam doživel, ne more vedeti za moje občutke, ko sem zagledal znano hribovje. Vasi, ki so mi bila tako drage, so čepale na holmih in jih je pokrival sneg. S polnimi pljuči sem dihal čist zrak in gledal na rojstno vas.

Zaslišal sem korake, srce mi je otrpnilo. Zagledal sem Albino. Slišati me je naprotili v očeh ji je žarelo veselje, ko mi je zaklicala v pozdrav: „Jože, dober dan! Od kod si pa ti prišel? Tako dolgo te ni bilo!“ Od sreče nisem mogel spregovoriti niti besede, in ko sem jo gledal, sem spo-

„Mama, mama!“ vpilje v meni, a nihče ne sliši. Sinoči je bila pri meni na obisku. Je slutila nesrečo? Kaj se je dvakrat poslovlila? Najprej tako kot običajno, ko je bila že pri vratih, se je vrnila, me objela in me besed odšla.

„Izgubili smo mamo,“ je ves nesrečen vzdihnila. Bilo mi je tako hudo, da nisem mogel niti jokati. „Mama, gar več nimam,“ je tožil oče.

„Saj imaš nas, otroke. Veliko nas je,“ sem ga skušal tolažiti.

Miličniki so merili, iskali sledove, fotografirali. Poglel mi je uhajal k trupu. Ob robu ceste so ležala mame očala, sredi ceste ruta, še naprej ona. Stopil sem bližje, res mama? Truplo, ki je ležalo pod rjuho, je bilo res majhno. To je otrok. Ne. Izpod rjuhe se vidi njena glava, čevlji. Tam, kjer naj bi bila glava, je luža krvi. Mame si res ti? Rad bi jo dvignil, pa nisem mogel niti dotle rjuhe, da bi ji pogledal v obraz.

Ljudje so govorili: „Prazna cesta ... Srečanje ... drvel je avtomobil ...“ čez sto na uro. Kaj pa potrditi znaki? Prehod za pešce? Kako ga je zaneslo? Ču bi naravnost, bi se rešila ...

Brat je iz bližnje hiše po telefonu sorodnikom dal žalostno vest. Na drugem koncu sobe je sedel vso družino. Čeprav mlad, je bil ves sključen kot stariček in gledal v tla. Gledal sem ga, pa ga nisem ne obsojal ne pohvalil. Kot da vse to ne zadeva mene, kot da ponesrečena moja mama, kot da je povozil neko neznano žensko.

nom. Bil je kot prikazen, ko je udarjal zdaj z zadaj s kopitom, grizel z zobmi, tolkel kot pobesnel. Potem je izgubil zavest. Ko se je zbudil, mu je v glavi in komaj se je lahko premaknil. Zraven njega je stal Stane, Majda pa je z veliko rano na prsih ležala v njem. Spomnil se je besed stare mame: „Človek se težavo, a kmalu na to pozabi ter dela težave drugih v njihovem življenju.“

Dolgo je bil v bolnišnici. Puške ni več vzel v roke, tudi po končani vojni ga je čuden nemir spremljal, vsem, česar se je lotil. Ko je hotel nadaljevati študij, šlo in tudi ob drugih delih ni čutil zadovoljstva.

Ko mu je umrla mama, se je vrnil v rojstno vas. Gorjance, se oprjel kmetovanja in počasi pozabil stare čase. Delo ga je veselilo, saj je delal iz zadovoljstva in ne zgolj zato, da bi se preživljal.

Tako živi Martin že četrto stoletje; Majda je bila v edina ljubezen. Ob večerih je rad zahajal v vinograde, da je bil med ljudmi. Pripovedoval jim je o študentskih dnevih, pripovedoval je o Majdi in o svojih podvigih ter o svojih bojih. Povedal je, da je pomemben funkcionar. A njegovim zgodbam niso verjeli, kot niso mogli verjeti, da je tako dolgo študiral, ki nista videla! Pogledal me je, izpil kozarec črnega in rekel: „Tudi ti mi ne verjameš!“

Ne da bi poslušal, je odšel v posebno sobo, kjer dela zbrana družba. Stopil je tja in glasno dejal: „Boš eno priznal?“

Nastala je tišina, ki je za Martina trajala celo večer. Nato je zaslišal Stanetov glas: „Ne, hvala, imam svoje.“ Martin pa zopet: „Potlej jo pa ti meni pokaži.“

Stane je skočil s stola in padla sta si v objem. To je bil še en veliki dan Martina Gorjana. Ko je pozdravil s Stanetom, se je z utrujenim korakom proti domu, čeprav v gostilni veselja ni bilo komu. IVAN BARIČ, Zumberc

znal, da sem jo vedno ljubil. Dolgo sem jo gledal, se ni spremenila.

Sele ko je bila čisto pri meni, sem spustil kovel stisnil roko. Potem sem jo objel, kot nisem v svoji življenju še nobene ženske. Zaspešal sem ji: „Oh, rad te imam.“ Naslonila mi je glavo na prsi in solze so ji tekale po licih. Njene ustnice pa so se odprle in tudi v očeh ni bilo sledu žalosti. Božal sem jo po obrazu, toliko časa v srcu zaklenjene, so mi bile na ustnice. Bil sem srečen kot nikoli dotlej.

Poljubila sva se dolgo in vroče — tako, kot sem jo vesa ta leta.

Dolgo bi lahko tako stala sredi polja, toda bura je premrazila. Odšla sva z roko v roki. Na križišču sva se poslovlila, sva se zmenila, da bom naslednji prišel pod njeno okno.

Potem sem veliko večerov prebil pri njej: sanjal, prihodnosti kot dva osnovnošolca. Kadar sem jo mislil, da sem čutil njene čvrste prsi, sem si jo nujno želel.

Neko pomladno noč, ko je vetril pihtjal prek sadovnjakov, je prišla iz hiše; šla sva na vrt in ma je svetil na poti. Roka mi je kar sama od sebe bila in pobožal sem jo po obli zadnjici. Kot da bi jo misli, sva zavila proti kozolcu ...

Potegnili sem Albino v slamo in ko sem začel stegniti, sem postal čisto nor. Dolgo sva se valjala v slami, preden sva se umirila. Samo sešeststven slamo je dajalo najino ljubezen.

Sele proti jutru sva se poslovlila vsa utrujena, ko sva se vso noč ljubila. Na poti v hrib sem vzel skalo, izvajajoč vaše fante. Nihče mi ni odgovoril, telin je že drugič zapel.

Strastno sva uživala ljubezen, ko mi je nekdo zaupala, da je noseča. Nasmehnil sem se ji: „Ne, saj se bova poročila!“ Strah je mahoma izgubil, oči in vesel smehljaj ji je zaplesal na obrazu.

Hitro je prišel čas, ko je morala v porodnišnico čakanja sem si lajšal z uganjanjem: „Bo ti postala punčka?“ Brskal sem po koledarjih in izbral imena za še nerojenega otroka, ko je prišlo sporočilo, da je umrla pri porodu in da so rešili samo otroka.

Jokal sem in tožil v gluhi noči, ko sem hiteč potil na njen dom, da bi jo še zadnjikrat videl. Potlej se, da sem miren in resen stopil v izbo: pozdravil ljudi, ki so čuli pri mrliču. Ko sem pogledal v obraz, sem se zrušil na kolena in jo prijel za roko, togo držale križi: „Albina, saj ni res! Ti si živa, res živa Albina, Albina!“

Glava mi je omahnila, da sem na obrazu dobil kodre in solze so kapljale na njen vrat. „Albina, te mi vzel!“ sem še enkrat zakričal, potem pa omedlel. Zbudil sem se v beli bolniški postelji, sem se spomnil, kaj se je bilo zgodilo, sem začel jokati. „Albina, Albina ...“

Danes, ko sem star 30 let, imam samo svojo steno steni visi Albina fotografija, ki jo gledam vsi dni. Imam dva prstana in kodre las, ki sem jih tako dolgo polical so njene stvari, ki jih imam raje od zlate.

Od vsega pa imam najraje najino hčer, ki je podobna materi in ki mi krajša samotne ure ter v življenje.